HOMILIE I KAZANIA NA ROK

ks. Zdzisław Struzik

HOMILIE I KAZANIA NA ROK A

Instytut Papieża Jana Pawła II
Warszawa 2021

Redaktor naczelny
ks. dr hab. Zdzisław Struzik, prof. UKSW

Redaktor prowadzący
Julia Wiśniewska

Opracowanie redakcyjne
Instytut Papieża Jana Pawła II

Korekta
Michał M. Pełka

Projekt graficzny, skład i łamanie
Andrzej Winiarek

Fotografia: https://unsplash.com/

Druk
Drukarnia Wydawnictwa Arka

© Copyright by ks. Zdzisław Struzik
© Copyright by Instytut Papieża Jana Pawła II
Warszawa 2021

Imprimatur
Za zgodą Kurii Metropolitalnej Warszawskiej z dnia 13.11.2020/Nr 2438/D/2020

ISBN Instytutu Papieża Jana Pawła II (całość) • 978-83-65198-79-2
ISBN Instytutu Papieża Jana Pawła II • 978-83-65198-80-8

Instytut Papieża Jana Pawła II
ul. Księdza Prymasa Augusta Hlonda 1 • 02-972 Warszawa
tel. 22 213 11 90 • instytut@ipjp2.pl • www.ipjp2.pl

Instytut Papieża Jana Pawła II jest jednostką organizacyjną
Samorządu Województwa Mazowieckiego

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
I NIEDZIELA ADWENTU	11
II NIEDZIELA ADWENTU	15
III NIEDZIELA ADWENTU	19
IV NIEDZIELA ADWENTU	23
UROCZYSTOŚĆ NARODZENIA PAŃSKIEGO	27
ŚWIĘTO ŚWIĘTEJ RODZINY	32
NIEDZIELA CHRZTU PAŃSKIEGO	36
II NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	39
III NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	43
IV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	47
V NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	51
VI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	55
VII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	59
VIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	63
I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	67
II NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	72
III NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	75
IV NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	79
V NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	83
NIEDZIELA PALMOWA	87
NIEDZIELA ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO	91
II NIEDZIELA WIELKANOCNA – MIŁOSIERDZIA BOŻEGO	97
III NIEDZIELA WIELKANOCNA	102
IV NIEDZIELA WIELKANOCNA	107
V NIEDZIELA WIELKANOCNA	111
VI NIEDZIELA WIELKANOCNA	116

VII NIEDZIELA WIELKANOCNA 120
X NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 124
XI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 129
XII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 133
XIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 137
XIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 141
XV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 145
XVI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 149
XVII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 153
XVIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 157
XIX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 161
XX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 165
XXI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 169
XXII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 173
XXIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 176
XXIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 180
XXV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 183
XXVI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 188
XXVII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 191
XXVIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 195
XXIX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 200
XXX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 204
XXXI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 208
XXXII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 212
XXXIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO 216
XXXIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO, UROCZYSTOŚĆ JEZUSA CHRYSTUSA, KRÓLA WSZECHŚWIATA 220
ANEKS 225
NOWY ROK UROCZYSTOŚĆ ŚWIĘTEJ BOŻEJ RODZICIELKI MARYI 227
UROCZYSTOŚĆ OBJAWIENIA PAŃSKIEGO 230
UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY, KRÓLOWEJ POLSKI 234
UROCZYSTOŚĆ ZESŁANIA DUCHA ŚWIĘTEGO 238
UROCZYSTOŚĆ WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH 243
BIBLIOGRAFIA I NETOGRFIA 249

WPROWADZENIE

Zarówno Autor, jak i Instytut Papieża Jana Pawła II w Warszawie, przekazują Czytelnikowi teksty homilii i kazań przeznaczonych na Rok A, B, C.

Homilie są zredagowane według schematu: wprowadzenie, tematy związane z poszczególnymi czytaniami, tekst rozważań biblijnych Jana Pawła II i zakończenie zawierające werset Psalmu potraktowane jako modlitwa.

Przekazywane teksty poszczególnych homilii i kazań na niedziele Roku A, B i C, kierowane są do tych, którzy w okresie pandemii nie mogą, lub mają poważne przeciwskazania, aby uczestniczyć osobiście w Liturgii Mszy św. we własnych Parafiach.

Proponowane teksty należy także traktować jako pomoc w sprawowaniu Liturgii Słowa we własnym środowisku rodzinnym oraz w środowisku Kościoła domowego.

Autor

I NIEDZIELA ADWENTU

Czytania: Iz 2, 1-5; Ps 122 (121), 1b-2. 4-5. 6-7. 8-9; Rz 13, 11-14; Ps 85 (84), 8; Mt 24, 37-44.

1. WPROWADZENIE

„Okaż nam, Panie, łaskę swoją, i daj nam swoje zbawienie" (Ps 85, 8).

W czasie Adwentu, tzw. oczekiwania, duchowo nastawiamy się na doznania religijne o specjalnym znaczeniu. Spodziewany się czegoś nowego, czegoś, co potrafi odmienić lub odnowić nasze codzienne myślenie.

Adwent liturgiczny przypomina o mających nadejść ważnych wydarzeniach związanych z historią zbawienia, a także z moją historią zbawienia. Te własne historie są różne, zawierają wiele emocji doczesnego życia, zawierają treści dobra i zła, jakie wydarzyło się w naszym doświadczeniu życiowym.

Po części, Adwent liturgiczny staje się Adwentem duchowym, który zmienia nas, spodziewamy się, że na lepszych.

W Aklamacji przed Ewangelią słyszeliśmy: „Okaż nam, Panie, łaskę swoją", prosimy w tej modlitwie o obecność Boga, łaska Boża to życie Boże w nas. Historyczny Jezus ma się narodzić na zakończenie Adwentu. Będzie to spotkanie ważne, potrzebne i unikalne w swoim rodzaju, bo będzie to spotkanie ze mną. To spotkanie liturgiczne, modlitewne i emocjonalnie upragnione, ma zapewnić największy dar Boga, Jego zbawienie.

2. CHRYSTUS JEST ŚWIĄTYNIĄ PANA

Zapowiedzi proroka Izajasza mówią o przyjściu Pana na ziemię. Symbolem tego przyjścia jest świątynia. Znajdowała się ona w Jerozolimie w krainie

Judy[1]. Proroctwa czekały na własną realizację bardzo długo. Tymi proroctwami żyła wiara starotestamentalna Żydów, były one przenoszone z pokolenia na pokolenie. Doświadczenia wojen, najazdów, utraty i odzyskiwania wolności, okresy prosperity i okresy moralnego złamania się, pokonywał naród wybrany, zawsze zachowując pamięć i nadzieję, że Mesjasz odmieni wszystko na lepsze.

Zapowiedzi Izajasza były pełne treści i dotyczyły całego narodu:

– „Nauczy nas dróg swoich" (Iz 2, 3b), postępować drogą Pana oznacza działać tylko dobrze;
– „Byśmy kroczyli Jego ścieżkami" (Iz 2, 3b), oznacza wierność w wykonywaniu dobra;
– „Prawo wyjdzie z Syjonu[2] i słowo Pana z Jeruzalem"[3] (Iz 2, 3c), podane są miejsca, w których miało dojść do nadzwyczajnych wydarzeń historycznych;
– „Wyda wyroki dla licznych narodów" (Iz 2, 4a), jest to zapowiedź podporządkowania nowemu prawu wielu narodów świata;
– „Swe miecze przekują na lemiesze, a swoje włócznie na sierpy" (Iz 2, 4b), to oznacza pokój całkowity, oznacza rezygnację ze sporów, zaborów, żądzy władzy i panowania ziemskiego.

---

1 Królestwo Judy – starożytne państwo na Bliskim Wschodzie, obejmujące terytorium krainy Judei (terytoria plemion Judy i Beniamina). Powstało w wyniku podziału zjednoczonego królestwa Izraela ok. 930 r. p.n.e. Jego stolicą była Jerozolima, innymi znaczącymi miastami były m.in. Lakisz, Hebron i Beer Szewa. Kres istnieniu państwa położyła inwazja Nabuchodonozora II z 586 r. p.n.e. [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Kr%C3%B3lestwo_Judy [dostęp: 2.02.2021].

2 Syjon – pierwotnie południowo-wschodnie wzgórze w Jerozolimie, na którym według przekazu biblijnego znajdowała się twierdza Jebuzytów, zdobyta przez Dawida, który umieścił tam Arkę Przymierza. [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Syjon [dostęp: 2.02.2021].

3 Pierwsza Świątynia Salomona – pierwotna, opisana w Biblii i Tanachu główna świątynia Izraelitów w Jerozolimie, zbudowana przez króla Salomona na potrzeby przechowywania Arki Przymierza. Została zniszczona podczas oblężenia Jerozolimy przez babilońskie wojska króla Nabuchodonozora II, a następnie na jej miejscu wybudowano Drugą Świątynię. [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Pierwsza_%C5%9Awi%C4%85tynia [dostęp: 2.02.2021].

Tak wiele zapowiadało proroctwo Izajasza, w okresie historycznego Adwentu. Teraz te przekazywane wartości ducha mają dotknąć nas, ludzi wiary.

3. ZBAWIENIE BLIŻEJ NAS

Wobec tak wielkich wydarzeń, wypełnionych przez Chrystusa, akceptacja Jego przyjścia na świat ludzki, nie może być zaskoczeniem. Święty Paweł w Liście do Rzymian mówi o „powstaniu ze snu".

Świadomość obecności Boga wśród ludzi, ma pobudzić do myślenia, działania i głoszenia prawdy o Bogu i o zbawieniu. Apostołowie byli świadkami spełniających się proroctw, a ludzie którzy ich słuchali, mogli przekonywać się o prawdziwości Bożego planu zbawczego.

Z entuzjazmem św. Paweł mówi: „Odrzućmy, więc uczynki ciemności, a przyobleczmy się w zbroję światła!" (Rz 13, 12b). Wobec Boga, który przychodzi w Tradycji, który jest duchowo obecny i który zbawia, nie można już postępować obojętnie, i jako tako, życie ludzkie nabiera innego, większego znaczenia. Z Bogiem życie ludzkie staje się niezniszczalne, staje się wieczne. „Zbroją światła" jest Chrystus, jako Bóg i Człowiek zbliżył się do egzystencji ludzkiej, i oświetlił ciemności grzechu (por. Flp 2, 6-11).

Święty Paweł podaje także zakres moralnych niebezpieczeństw, które mogą niszczyć wartości duszy ludzkiej, a są nimi: „nie w hulankach i pijatykach, nie w rozpuście i wyuzdaniu, nie w kłótni i zazdrości" (Rz 13, 13). Te antywartości urągają wielkości powołania człowieka, niszczą jego godność dziecka Bożego, sprowadzają człowieka do doczesności.

4. CZAS OSTATECZNEGO APOKALIPTYCZNEGO ADWENTU

Dzisiejsza Ewangelia, w narracji Chrystusa – Syna Człowieczego, jest jednoznaczna. Eschatologiczne przyjście Chrystusa będzie zaskoczeniem, ostatecznym Adwentem, takim jakim było Jego przyjście w naturze ludzkiej. Tylko niektórzy potrafili rozpoznawać „czasy nawiedzenia"[4].

---

4 Franciszek, *Aby rozpoznać czas.* Msza św. w Domu św. Marty 17 listopada 2016, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/homilie/swmarta_17112016.html [dostęp: 2.02.2021].

Papież Franciszek upomina nas wiernych: „Łaska rozpoznania, kiedy przechodzi Jezus, kiedy «puka do naszych drzwi», łaska «rozpoznania czasu, kiedy zostaliśmy nawiedzeni, jesteśmy nawiedzani i będziemy nawiedzeni». Modlitwę o to skierował do Pana za każdego chrześcijanina Papież Franciszek na zakończenie homilii wygłoszonej podczas Mszy św. odprawionej w kaplicy Domu św. Marty w czwartek 17 listopada. Jest to modlitwa o to, aby nie popaść w dramat, powtarzający się w dziejach od początków po nasze dni: dramat, «nierozpoznania miłości Bożej»”[5].

Czas Adwentu jest także czuwaniem, duchem i ciałem, rozumem i inteligencją, aby nie rozminąć się ze zbawiającym Chrystusem.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Przyjście Syna Człowieczego – Adwent. Rozpoczyna się zarazem nowy rok kościelny. Patrzymy w kierunku nocy betlejemskiej. Myślimy o tym przyjściu Syna Człowieczego, które już należy do naszej historii, więcej – które w przedziwny sposób ukształtowało historię ludzi, narodów i ludzkości. A zarazem wiemy, że po tamtym przyjściu mamy wciąż przed sobą drugie przyjście Syna Człowieczego, Chrystusa. Żyjemy w drugim Adwencie, w Adwencie dziejów świata, dziejów Kościoła, i codziennie – sprawując Eucharystię – powtarzamy: «Oczekujemy Twego przyjścia w chwale»”[6].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 122

„Ze względu na braci moich i przyjaciół
będę wołał: «Pokój z tobą»
Ze względu na dom Pana, Boga naszego
modlę się o dobro dla ciebie”.

Chrystus zbawiający jest tam, gdzie panuje pokój pomiędzy braćmi.

---

5 Tamże.

6 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta. Rok ABC,* red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2011, s. 7-8.

II NIEDZIELA ADWENTU

Czytania: Iz 11, 1-10; Ps 72 (71), 1b-2. 7-8. 12-13. 17; Rz 15, 4-9; Łk 3, 4c. 6; Mt 3, 1-12.

1. WPROWADZENIE

„Przygotujcie drogę Panu, prostujcie ścieżki dla Niego! I wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże" (Łk 3, 4. 6).

W drugą niedzielę Adwentu słyszymy takie wezwanie i zaproszenie. Jesteśmy zaproszeni do przygotowania drogi dla Pana. Tą drogą jest nasze moralne życie. Bóg zbawia nas własną mocą, ale z naszym udziałem. Tak jak dobrzy gospodarze przyjmują życzliwe zaproszonych gości, tak my mamy przygotować się na przyjście najwspanialszego gościa – Jezusa, który narodzi się w Betlejem, narodzi się w naszych rodzinach, narodzi się w każdym sercu.

2. ZBAWIENIE DOTYCZY WSZYSTKICH LUDZI

Zbawiającym jest Bóg, ten, który nas stworzył, obdarzył życiem, dał rozum i wolną wolę. Teraz zaprasza nas do siebie przez swojego Jedynego Syna. Zbawienie dotyczy wszystkich ludzi. Bóg nikogo nie wyłącza, nikomu nie zakazuje iść drogą dobra, poświęcenia, miłosierdzia, pokoju, drogą dobrych uczynków.

3. PRZYMIOTY ZBAWICIELA – SYNA BOŻEGO

„I spocznie na niej Duch Pański, duch mądrości i rozumu, duch rady i męstwa, duch wiedzy i bojaźni Pańskiej" (Iz 11, 2).

– Duch mądrości i rozumu – największa mądrość jest w Bogu. Polega na wyborze najwłaściwszych narzędzi do wykonania jakiegoś dzieła lub pracy.

Syn Boży wybrał najwłaściwszą drogę zbawienia – przyszedł do ludzi w ludzkiej naturze.
– Duch rady – po narodzeniu Syna Bożego na ziemi, Zbawiciel rozpoczął i prowadził wielkie dzieło nauczania.
– Duch męstwa – męstwo łączymy z wielkim poświęceniem. Największym poświęceniem Syna Bożego była męka i śmierć na krzyżu.
– Duch wiedzy – Syn Boży wszystko wie, zna nawet nasze najskrytsze myśli, wielokrotnie o tym przekonywał wybranych apostołów i uczniów.
– Bojaźń Pańska – pojęcie teologiczne, odnosi się do relacji miłości w Bogu Trójjedynym. Ta bojaźń Pańska to miłość łącząca Trzy Osoby Boskie.

4. SKUTKI DZIAŁANIA SYNA BOŻEGO

„Upodoba sobie w bojaźni Pańskiej. Nie będzie sądził z pozorów ni wyrokował według pogłosek; raczej rozsądzi biednych sprawiedliwie i pokornym w kraju wyda słuszny wyrok. Rózgą swoich ust uderzy gwałtownika, tchnieniem swoich warg uśmierci bezbożnego. Sprawiedliwość będzie mu pasem na biodrach, a wierność przepasaniem lędźwi" (Iz 11, 3-5).
– „Nie będzie sądził z pozorów ni wyrokował według pogłosek", Syn Boży zna wszystko;
– „Raczej rozsądzi biednych sprawiedliwie", biedni to ci, którzy nie zadowolili się tym światem, raczej doznali wielu krzywd;
– „Pokornym w kraju wyda słuszny wyrok", słuszne wyroki Boga są w sprzeczności z marną i ograniczoną sprawiedliwością ludzką, która często zawodzi;
– „Rózgą swoich ust uderzy gwałtownika", gwałtowne działanie to wojna, konflikt, walka tylko o swoje (egoizm). Nauczanie Syna Bożego ma inne kierunki. Będzie on nauczał i nawoływał do pokoju, przebaczenia i miłosierdzia;
– „Tchnieniem swoich warg uśmierci bezbożnego", przyjście Zbawiciela nie od razu odmieni ludzki świat. Proces zbawienia trwa przez wieki. Proces zbawienia naszego też wymaga czasu, bo nasza ludzka natura także żyje w czasie; „Sprawiedliwość będzie mu pasem na biodrach", sprawiedliwość Boża jest jedynie słuszna, bo jest pełna, zna nasze serca i serca naszych

przeciwników. Posiadanie takiej sprawiedliwości przez Syna Bożego jest wielką nadzieją dla nas;
– „Wierność przepasaniem lędźwi", wierność dotyczyć będzie własnego posłannictwa, aby przyjść na ten świat i zbawić każdego człowieka.

5. NAUCZANIE ŚW. PAWŁA

To nauczanie było skierowane do pierwszych chrześcijan, pogan i Izraelitów, a św. Paweł i inni apostołowie byli świadkami wydarzeń zbawczych Chrystusa. Po odejściu Chrystusa do nieba do Ojca, na ziemi pozostał Kościół, a w Kościele nauczanie i cała moc Boża – zbawcza. Wskazania św. Pawła dotyczą nas, abyśmy uczestniczyli w budowaniu królestwa na ziemi.

„A Bóg, który daje cierpliwość i pociechę, niech sprawi, abyście wzorem Chrystusa te same uczucia żywili do siebie i zgodnie jednymi ustami wielbili Boga i Ojca Pana naszego Jezusa Chrystusa. Dlatego przygarniajcie siebie nawzajem, bo i Chrystus przygarnął was – ku chwale Boga" (Rz 15, 5-7).

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Święty Jan Chrzciciel, którego postać staje przed nami w drugą niedzielę Adwentu, przedstawia Jezusa ludowi jako «Baranka Bożego», który przyszedł, by wziąć na siebie grzechy świata i wyzwolić ludzi od zła (por. J 1, 29). Wyzwolenie to obejmowało nie tylko sferę duchową, ale rozciągało się na wszystkie wymiary życia społecznego. Jest rzeczą znamienną, że w przepowiadaniu Jana Chrzciciela zostały podjęte niektóre problemy, którymi pod koniec XIX w. Leon XIII zajął się w encyklice *Rerum novarum*.

Z nauki Jana, będącej zapowiedzią tego, co miał głosić Jezus, wyłania się wizja społeczeństwa, klas i zawodów, w samej swej istocie pozytywna. Żadna pozycja społeczna nie zamyka drogi do zbawienia, pod warunkiem praktykowania z zaangażowaniem sprawiedliwości i miłosierdzia"[7].

7 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 18-19.

7. Świadectwo św. Jana Chrzciciela – ostatniego z proroków

Prorok, który odczytał w Jezusie i w Jego nauczaniu obecność Zbawiciela, odsyła i jednocześnie upomina tych, którzy, mając wrażliwe sumienia, przychodzili po chrzest nawrócenia i pokuty.

Ostrzeżenia św. Jana Chrzciciela nadal są aktualne: „Wydajcie więc godny owoc nawrócenia" (Mt 3, 8). „Każde drzewo, które nie wydaje dobrego owocu, będzie wycięte i w ogień wrzucone" (Mt 7, 19).

8. Zakończenie. Modlitwa słowami psalmu 72

„Wyzwoli bowiem biedaka, który Go wzywa,
i ubogiego, co nie ma opieki.
Zmiłuje się nad biednym i ubogim,
nędzarza ocali od śmierci".

III NIEDZIELA ADWENTU

Czytania: Iz 35, 1-6a. 10; Ps 146 (145), 6c-7. 8-9a. 9b-10; Jk 5, 7-10; Iz 61,1; Mt 11, 2-11.

1. WPROWADZENIE

„Duch Pana Boga nade mną, bo Pan mnie namaścił. Posłał mnie, by głosić dobrą nowinę ubogim" (Iz 61, 1a).

Aklamacja przed Ewangelią tłumaczy, dlaczego Chrystus przyszedł na ziemię i skąd przyszedł.

Chrystus nie był samozwańcem, zawsze objawiał swoje pochodzenie od Boga Ojca, objawił także wielką tajemnicę naszej wiary, a mianowicie pouczył nas o Trójcy Przenajświętszej. Mówił także, że „Ja i Ojciec jedno jesteśmy" (por. J 10, 17-30). Chrystus działał w imię Ojca, i wypełniał wolę Ojca. Oburzało to niektórych żydów, sprzeciwili się zdecydowanie, odrzucając wszystkie dowody Bóstwa Chrystusa.

W okresie Adwentu wspominamy tę prawdę o jedności Syna Bożego z Bogiem Ojcem i w mocy Ducha Świętego, świadczą o tym słowa: „Duch Pana Boga nade mną".

Celem przyjścia Chrystusa było wypełnienie historycznego Adwentu. Wypełnienie oczekiwania przez tysiące lat, opisanego w Starym Testamencie. Cel ten został zrealizowany, ponieważ Chrystus przyniósł „dobrą nowinę", szczególnie dla tych, którzy są „ubodzy". Ubodzy nie tylko materialnie, ale duchowo, ponieważ zawsze dusza ludzka potrzebowała i potrzebuje Prawdy o życiu wiecznym. Człowiek, który zatrzymuje się tylko na doczesności, jest ubogi duchem. W innym kontekście (błogosławieństwa na górze) Chrystus mówił: „Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie" (Mt 5, 3).

2. „On sam przychodzi, aby zbawić was" (Iz 35, 4b)

„On sam przychodzi, by zbawić was [nas]" – tak prorok Izajasz[8] tłumaczy cel przyjścia Syna Bożego, w swoim przepowiadaniu, na osiem wieków wcześniej. Podaje także duchowe szczegóły wydarzenia, które miało się zrealizować. W tym opisie mamy przekazane:

– Poetycko wyrażoną radość całej natury;
– Antropologicznie przekazaną nadzieję człowieka, zmęczonego długim oczekiwaniem;
– Przyjścia Syna Bożego nie należy się obawiać;
– Zapowiedziana jest historyczna sprawiedliwość;
– Podany jest także cel: „On sam przychodzi, by zbawić was".

Przewidziane były także skutki przyjścia Syna Bożego:

– „Wtedy przejrzą oczy niewidomych i uszy głuchych się otworzą" (Iz 35, 5), będą to nadzwyczajne znaki;
– „Wtedy chromy wyskoczy jak jeleń i język niemych wesoło krzyknie" (Iz 35, 6a), wielu nieuleczalnie chorych odzyska zdrowie;
– „Odkupieni przez Pana powrócą, przybędą na Syjon z radosnym śpiewem" (Iz 35, 10a), dokonane będzie dzieło odkupienia;
– „Ze szczęściem wiecznym na twarzach" (Iz 35, 10b), zrealizowane będzie odwieczne pragnienie człowieka, odnośnie do życia wiecznego;
– „Osiągną radość i szczęście, ustąpi smutek i wzdychanie" (Iz 35, 10b), zapanuje powszechna radość i uwolnienie z wszelkiej udręki.

W naszych obecnych czasach, kiedy znamy już historię zbawienia, te słowa prorockie, wydają się nam nadzwyczajne, bo zawierają treści, które zrealizował i wypełnił Chrystus.

3. Nastał kolejny Adwent – eschatologiczny

Nastał po odejściu Chrystusa z tej ludzkiej ziemi, nowy Adwent – eschatologiczny, czyli oczekiwanie na powtórne przyjście Chrystusa. W tym Adwencie

8 Izajasz - ur. ok. 770, zm. do 701 p.n.e. Jeden z czterech proroków większych. Jego proroctwa zawarte są w Księdze Izajasza.

i my tkwimy, i ponownie oczekujemy, aby działy się rzeczy nadzwyczajne za łaską Boga, dzięki Jego duchowej obecności.

Święty Paweł wielokrotnie, przemawiając do słuchaczy, Izraelitów i mieszkańców innych krain, mówił o nieustannym wyczekiwaniu duchowym człowieka. Posługiwał się przykładami wziętymi z natury, mówił: „Trwajcie więc cierpliwie, bracia, aż do przyjścia Pana. Oto rolnik czeka wytrwale na cenny plon ziemi, dopóki nie spadnie deszcz wczesny i późny" (Jk 5, 7).

Tajemnica zbawienia nieustannie się realizuje. Każdy z nas indywidualnie doświadcza duchowych i fizycznych uzdrowień, odczuwa Bożą obecność, realizuje ludzkie doczesne cele, ale z nadzieją na życie wieczne. Nasze winy i grzechy zostają odpuszczone, ponownie możemy zbliżać się do tajemnicy Bożego miłosierdzia.

Nasze ludzkie sprawy, kłopoty, zmartwienia, kłótnie, swary i wzajemne pretensje, ustępują wobec wielkiej miłości Boga Zbawiciela. Czas oczekiwania w tym Adwencie jest pełen dobrych uczynków, należą do nich: wspólna modlitwa, życzliwość dla innych, a przede wszystkim wzajemna miłość małżeńska i rodzinna. Czekamy na Boże Narodzenie. Jezus Chrystus narodzi się w Tradycji, jako Dziecię, w rodzinie. Swoją miłością pragnie pobudzić także nasze zdolności do kochania innych.

4. POSTAĆ ŚW. JANA CHRZCICIELA

Ewangelia dzisiejsza przypomina postać św. Jana Chrzciciela. Był to ostatni prorok, który nie tylko zapowiadał przyjście Zbawiciela, ale Go rozpoznał, uwierzył i oddał życie na świadectwo dla nas (por. J 5, 37).

Święty Jan rozpoznawał Chrystusa po znakach zapowiedzianych przez proroka Izajasza, a zrealizowanych dosłownie przez Jezusa Chrystusa: „Idźcie i oznajmijcie Janowi to, co słyszycie i na co patrzycie: niewidomi wzrok odzyskują, chromi chodzą, trędowaci zostają oczyszczeni, głusi słyszą, umarli zmartwychwstają, ubogim głosi się Ewangelię" (por. Mt 11, 4-5).

Argumenty Jezusa były przekonywujące dla św. Jana i są przekonywujące dla nas. To my w tym czasie Adwentu mamy – metodą św. Jana – odczytywać prawdę o obecności i działaniu Zbawiciela na naszą korzyść. Znaki materialne, znaki duchowe, dowody prawdziwości wiary i zaufania Chrystusowi nieustan-

nie się powtarzają. Żywa nasza wiara, potrafi uratować nas od wielu nieszczęść doczesnych, a szczególnie broni nas od utraty bycia z Bogiem w wieczności.

Chrystus dał wspaniałe świadectwo o Janie Chrzcicielu: „Zaprawdę, powiadam wam: Między narodzonymi z niewiast nie powstał większy od Jana Chrzciciela. Lecz najmniejszy w królestwie niebieskim większy jest niż on" (Mt 11, 11). To są słowa wprost kierowane do nas. Możemy dorównać prorokom, apostołom, świętym męczennikom, wyznawcom, jeśli rozpoznamy Chrystusa w naszym życiu.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Na tym tle żywego oczekiwania liturgia dzisiejsza pozwala nam raz jeszcze stwierdzić, iż w centrum Adwentu znajduje się człowiek i Bóg. Człowiek jako ten, który oczekuje na przyjście Boga. Bóg zaś jako ten, który szuka dróg, ażeby zbliżyć się do człowieka. Treścią oczekiwań człowieka jest zbawienie, które może nadejść tylko od Boga"[9].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 146

„Pan przywraca wzrok ociemniałym,
Pan dźwiga poniżonych.
Pan kocha sprawiedliwych,
Pan strzeże przybyszów".

9 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 30.

IV NIEDZIELA ADWENTU

Czytania: Iz 7, 10-14; Ps 24 (23), 1-6; Rz 1, 1-7; Mt 1, 23; Mt 1, 18-24.

1. WPROWADZENIE

„Oto Dziewica pocznie i porodzi Syna, któremu nadadzą imię Emmanuel, to znaczy: «Bóg z nami»" (Mt 1, 23).

Tak śpiewaliśmy dzisiaj przed Ewangelią. Ewangelia zaś opisuje, jak było z przyjściem Zbawiciela na świat. Mateusz Ewangelista starał się dokładnie przedstawić, jak doszło do realizacji tej nadzwyczajnej tajemnicy wcielenia, przyjęcia natury ludzkiej przez Jezusa Chrystusa Syna Bożego.

Jesteśmy już bardzo blisko, aby ponownie przeżywać, doświadczać i dziękować w radości za przyjście Pana. Święta Bożego Narodzenia to czas wyjątkowej łaski, ludzkie serca się zmieniają, ludzkie charaktery się poprawiają, w rodzinach panuje miłość, przebaczenie win, wzajemne miłosierdzie. Ma zapanować powszechny pokój i zgoda.

2. HISTORYCZNE OCZEKIWANIE NA PANA

Tradycja przepowiadania przyjścia na świat Emmanuela – Boga, Boga z nami (z ludźmi) była od wieków w narodzie monoteistycznym (monoteizm to wiara w Jedynego Osobowego Boga, który jest Duchem). Tylko naród wybrany miał przywilej, aby poprzez proroków przepowiadać i zapowiadać nadejście Pana. Stąd w pierwszym czytaniu mamy ten pozornie dziwny dialog, niejako prowokację wobec proroka Izajasza, który cytuje przesłanie skierowane do króla Achaza[10].

10 Achaz (skrócona forma imienia Jehoachaz: [oby] Jahwe uchwycił) – postać biblijna

To pewne zniecierpliwienie wobec Boga, który nie przychodził i nie rozwiązywał sporów społecznych, politycznych, gospodarczych, i nie pomagał Izraelowi w zwycięstwach militarnych.

Tak się działo w kulturach ludzkich, tak i dzisiaj wzywamy Boga, aby nam pomógł, tu i teraz. A On jest obecny: duchowo, poprzez Ducha Świętego, jest w Tradycji Kościoła i chrześcijańskich narodów. Jest obecny w Kościele poprzez modlitwę i sakramenty.

3. ADWENT KAŻDEGO CZŁOWIEKA

Dzisiejsza IV niedziela Adwentu to przypomnienie o naszym adwencie życia. My także czekamy na przyjście Pana. I my pragniemy Jego pomocy, dlatego dzisiaj jesteśmy zebrani na tej Mszy św. Nasze życie w całości jest Adwentem, wyczekiwaniem i oczekiwaniem na przyjęcie, już powtórne przyjście Pana. A On przychodzi na różne sposoby, aż do końca naszych dni na tej ziemi będzie przychodził do nas i do naszych bliźnich.

4. ŚWIADECTWO ŚW. PAWŁA ZAWARTE W LIŚCIE DO RZYMIAN

Święty Paweł przemawiał do pogan, do Rzymian, spadkobierców politeizmu – wiary w wielu bogów, odpowiedzialnych za różne dziedziny życia indywidualnego i społecznego. Oni wierzyli w moc tych wielu bogów, ale najbardziej wierzyli w moc silnej władzy ludzkiej, realizowanej, tu i teraz na ziemi. Kult ciała, kult siły mięśni, kult bogatego ziemskiego życia, zamykał ich horyzonty

---

ze Starego Testamentu. Król Judy w latach 734 p.n.e.-728 p.n.e. (daty sporne), współrządził od 735 lub wcześniej. Był synem Jotama. Po śmierci ojca został królem. Wprowadził kult pogański i nawet złożył w ofierze swojego własnego syna. Achaz został pokonany, kiedy Izrael (państwo północne) i Syria podczas wojny syro-efraimskiej przeprowadziły wspólny atak na Judę. Odrzucając radę proroka Izajasza, zwrócił się o pomoc do króla asyryjskiego Tiglat-Pilesera III i tak stał się mu poddanym. Po jego śmierci rządy objął jego syn Ezechiasz. Pojawia się w 2 Krl 15, 38 nn. i 2 Krn 27, 9 nn. Achaz. [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Achaz [dostęp: 2.02.2021].

na sprawy ducha, na sprawę życia z Bogiem, na sprawy miłosierdzia i poszanowania innego człowieka – bliźniego.

Do ludzi odmiennych kulturowo św. Paweł mówił o obecności Zbawiciela. „[Święty] Paweł, sługa Chrystusa Jezusa, z powołania apostoł, przeznaczony do głoszenia Ewangelii Bożej, którą Bóg przedtem zapowiedział przez swoich proroków w Pismach Świętych. Jest to Ewangelia o Jego Synu – pochodzącym według ciała z rodu Dawida, a ustanowionym według Ducha Świętości przez powstanie z martwych pełnym mocy Synem Bożym – o Jezusie Chrystusie, Panu naszym" (Rz 1, 1-4).

Taka deklaracja była szokiem dla ludzi, ale była prawdą, udokumentowaną przez Pismo Święte i świadków.

5. BEZPOŚREDNIA INTERWENCJA BOŻA W PRZYJŚCIU JEZUSA CHRYSTUSA

W tej bezpośredniej i pośredniej – poprzez ludzi – interwencji Boga, dzisiejsza Ewangelia każe nam zwrócić uwagę na kilka istotnych prawd. Parafrazując Ewangelię wg św. Mateusza (por. Mt 1, 18-21) rozważamy:

- „Po zaślubinach Matki Jego, Maryi, z Józefem" (Mt 1, 18a), Syn Boży przychodzi na świat w rodzinie ludzkiej;
- „Wpierw nim zamieszkali razem, znalazła się brzemienną za sprawą Ducha Świętego" (Mt 1, 18b), dzieje się to w sposób nadzwyczajny za sprawą Ducha Świętego. To jest nadzwyczajna działalność Ducha Świętego;
- „Oto anioł Pański ukazał mu się we śnie i rzekł:" (Mt 1, 20a), nadzwyczajna postać, anioł wysłaniec Boży;
- „Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, twej Małżonki" (Mt 1, 20b), pochodzenie rodowe, królewskie;
- „Albowiem z Ducha Świętego jest to, co się w Niej poczęło" (Mt 1, 20c), kolejny dowód na działanie Ducha Świętego;
- „Porodzi Syna, któremu nadasz imię Jezus" (Mt 1, 21a), narodzenie na sposób ludzki, aby wszyscy widzieli i wiedzieli;
- „On bowiem zbawi swój lud od jego grzechów" (Mt 1, 21b), cel przyjścia Chrystusa.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Jedno z najgłębszych wezwań Litanii do Najświętszego Serca Pana Jezusa brzmi tak: «Serce Jezusa, w łonie Matki Dziewicy przez Ducha Świętego utworzone, zmiłuj się nad nami». Znajdujemy tu echo centralnego artykułu Credo, w którym wyznajemy wiarę w «Jezusa Chrystusa, jedynego Syna Bożego, który zstąpił z nieba i za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy, i stał się człowiekiem». Tak więc święte człowieczeństwo Chrystusa jest dziełem Ducha Bożego i Dziewicy z Nazaretu”[11].

7. ZAKOŃCZENIE. EMMANUEL BÓG Z NAMI. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 24

„Kto wstąpi na górę Pana,
kto stanie w Jego świętym miejscu?”

Czy jesteśmy godni i przygotowani?

„Taki otrzyma błogosławieństwo od Pana
i zapłatę od Boga, Zbawiciela swego.
Takie jest pokolenie tych, co Go szukają,
co szukają oblicza Boga Jakubowego”.

Pokolenie wierne to my! Czekamy na przyjście naszego Zbawiciela i Pana, aby nas zbawił i odsunął od nas wszelkie zło.

11 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 41-42.

UROCZYSTOŚĆ NARODZENIA PAŃSKIEGO

Czytania: Iz 9, 1-3. 5-6; Ps 96 (95), 1-2a. 2b-3. 11-12. 13; Tt 2, 11-14; Łk 2, 1-14.

1. WPROWADZENIE

„Albowiem Dziecię nam się narodziło, Syn został nam dany, na Jego barkach spoczęła władza. Nazwano Go imieniem: Przedwieczny Doradca, Bóg Mocny, Odwieczny Ojciec, Książe Pokoju" (Iz 9, 5b).

Stało się to wszystko, co było zapowiadane, prorokowane i oczekiwane. My jesteśmy tych wydarzeń świadkami i głosicielami. Przyłączamy się do chórów anielskich, wychwalając Boga, który jest tak dobry, że przysyła swego Syna, po to, aby nas zbawił.

2. TYTUŁY BOŻEJ GODNOŚCI

Patrzymy w żłóbek betlejemski na nowonarodzone Dziecię i jesteśmy zadziwieni pięknem Boga podobnego nam. Boga, który narodził się w rodzinie – jak mówi prorok Izajasz.

2.1. „NA JEGO BARKACH SPOCZĘŁA WŁADZA" (POR. IZ 9, 5)

Wszystko stworzenie od Niego zależy i pochodzi, cały wszechświat oddaje mu chwałę pięknem i potęgą swojego istnienia. Od Niego zależy całe nasze życie, szczęście doczesne i życie wieczne; wszystko, wszystko, wszystko.

A On jest taki mały, ludzki, pokorny i dobry. Jest Bogiem widzialnym, dotykalnym, będzie powtarzał nasze życie ziemskie, będzie stąpał pomiędzy

ludźmi i ich błogosławił. Będzie słuchał, pocieszał, uzdrawiał, wskrzeszał i nauczał. Dzisiaj błogosławi nam.

2.2. JEST PRZEDWIECZNYM DORADCĄ

Jest przedwiecznym Doradcą dla wszystkich, którzy Go umiłują. Doradza nam, co mamy robić w naszym ludzkim świecie. Porady Jego są nam bardzo potrzebne, aby wiedzieć, jak żyć. Co mamy robić dobrego, a czego unikać? Doradzał będzie w naszym życiu indywidualnym i społecznym.

Pierwszą radą jest, abyśmy żyli w pokoju, w pokoju ducha, bo nic złego nam się nie stanie, i abyśmy wprowadzali pokój w całym świecie. On przyszedł do wszystkich jako Książę Pokoju.

2.3. KSIĄŻĘ POKOJU

Nie zabijajmy się zatem: na drogach i autostradach, nie zabijajmy się na wojnach, nie niszczmy się kryzysami finansowymi, nie kłóćmy się o każde prawo do władzy ludzkiej. Nie zabijajmy ludzi moralnie, oskarżając ich niesłusznie. Książę Pokoju stanie przed sądem bez żadnej winy, oskarżony przez fałszywych świadków, a poganin Piłat wyda na niego nieuzasadniony wyrok, i to wyrok śmierci. Sprawiedliwy Książę zniesie wszelkie cierpienie, mękę i śmierć, aby wyrównać nasze niesprawiedliwe wyroki, sądy i posądzenia, szkalowanie i potępianie. On i tylko On potrafi sobie z całym złem poradzić.

2.4. BÓG MOCNY

Schronimy się i pójdziemy pod Jego opiekę. Już nam nic i nikt nie zagrozi. On nas pouczy, że gdy ktoś zabierze nam życie doczesne, to i tak najważniejszego nie jest w stanie nam zabrać. Nasza dusza będzie żyła wiecznie, a nasze ciało i tak kiedyś zmartwychwstanie.

2.5. ODWIECZNY OJCIEC

A teraz dotykamy wielkiej tajemnicy. Zerkając do betlejemskiego żłóbka, jesteśmy pouczani przez proroka Izajasza, że to nie tylko małe Dziecię – to także Odwieczny Ojciec. Najwspanialszy tytuł Boga został nam dany. Bóg jest naszym Ojcem. Tak jak każdy z nas ma naturalnego ojca, któremu zawdzięcza życie, wychowanie i utrzymanie, tak mamy Ojca Odwiecznego, który nas kocha i pragnie nieustannie naszego dobra.

Ta noc jest wielka, to ta pierwsza, noc o niezmierzonej mocy, druga bowiem przyjdzie za trzydzieści trzy lata, będzie ona także wielka, bo Boże Dziecię nie da się zabić na wieki, nie da się już usunąć z tego świata, i nie da się usunąć z historii ludzkości. W tę historię i my jesteśmy włączeni, a On, z historii naszego życia, już nie da się usunąć.

3. NOWA ERA – DOBRYCH UCZYNKÓW

Boże Dziecię przyszło na ten świat, na nasz świat, aby rozpocząć nową erę, w której najważniejsze stanie się czynienie dobra. Popatrzmy, ta era trwa już przez ponad dwa tysiące lat. Co by się stało bez obecności Jezus i Zbawiciela? Ile razy ten świat uległby zagładzie, a ileż zła mogłoby być więcej. Ile grzechów byłoby nieodpuszczonych, ilu ludzi byłoby kompletnie załamanych, ilu byłoby potępionych na wieki.

Święty Paweł w Liście do Tytusa, swego ucznia, nawróconego z pogaństwa i wiernego chrześcijanina, mówi o tej wielkiej erze nowych czasów:

- „Wraz z narodzeniem Zbawiciela łaska Boża niesie zbawienie wszystkim ludziom i poucza nas, abyśmy wyrzekłszy się bezbożności i żądz światowych, rozumnie i sprawiedliwie, i pobożnie żyli na tym świecie" (Tt 2, 11-12);
- Wiemy, co to znaczy żyć rozumnie. Wiemy, że oprócz wiedzy i nauki mamy także stosować w naszym życiu wiarę. Połączenie rozumu i wiary, Fides et ratio, jak nauczał Jan Paweł II, daje dopiero zrozumienie człowieczeństwa, do tego stopnia, że ani on, człowiek, nie zrobi sobie krzywdy, ani też nie skrzywdzi bliźniego;
- Wiemy na czym polega sprawiedliwość, nawet nieustannie się jej domagamy, a nawet o nią solidarnie walczymy. Mamy przecież w historii naszego

narodu wspaniały okres Solidarności. Wszystkie narody nam jej zazdroszczą i nadziwić się nie mogą, że tak niewielki naród, zdominowany przez potężnych sąsiadów, zdołał doprowadzić do końca jeden z największych systemów ekonomicznych i ideologicznych. Czym tego dokonał? Tylko solidarną sprawiedliwością, a dla niewierzących – gołymi rękami;
– Wtedy kościoły nasze były pełne, wiernych i niewiernych. Wtedy naród żył pobożnie, spowiadał się tysiącami, wszyscy uczęszczali na naukę religii, wszyscy chcieli „Boga w książce, w szkole, w godzinach wytchnień, w pracy dnia”[12]. Stawiane były krzyże i nowe kościoły. Cały naród był zapatrzony w Ojca świętego Jana Pawła II. A on wskazywał tylko na Chrystusa i Jemu kazał otwierać drzwi serc i państw.

4. UPODOBAŁ SOBIE W LUDZIACH DOBREJ WOLI

Powróćmy jeszcze raz do żłóbka betlejemskiego, bo tam dzieją się nadzwyczajne rzeczy. Rodzi się Bóg-Człowiek, jest obecna chwała Boża, są aniołowie, pastuszkowie biegną z całych sił, aby zobaczyć Świętą Rodzinę. To wszystko jest takie proste, a jednocześnie takie piękne. Nawet najbardziej twarde serce się łamie i roni łzę wdzięczności. Nawet najwięksi grzesznicy nie mogą wytrzymać tego ogromu miłości i dobra. Zagniewane rodziny ponownie się łączą, ustaje wyścig i materialna rywalizacja, z miłością spogląda się na dzieci, więcej, każdy chce poczuć się w tym momencie dzieckiem Boga i Maryi.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Skąd to światło, które rozbłysło nad Betlejem i które dostrzegali ubodzy pasterze? To światło jest z nieba. Blask, który rozlewa się na nieboskłonie, jest z Niego. On jest tym samym, który powie o sobie: «Ja jestem światłością świata» (J 8, 12). On przyszedł rozświetlać zawikłane drogi ludzkiego bytowania na ziemi. Jest On także tym, który trzeciego dnia po swojej śmierci zmartwychwstanie,

12 *My chcemy Boga* to stara polska pieśń religijna. Powstała specjalnie dla stowarzyszeń chrześcijańskich w Królestwie Polskim. Przyjęło się, że jej autorem jest jezuita Gustaw Fihauser-Mieczowski. Autor muzyki jest nieznany.

aby do końca zaświadczyć, że On jest słońcem sprawiedliwości, oświecającym każdego człowieka przychodzącego na ten świat. On jest światłem! Na górze Tabor Jego oblicze stanie się jasne jako dzień i objawi się ta światłość żywota wiecznego, która jest w Nim. W noc Bożego Narodzenia światłość tę ujrzeli tylko pasterze betlejemscy. Pobiegli też zaraz w kierunku tego źródła, z którego światłość ta do nich przyszła”[13].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 96

Bóg urodził się w ubogiej stajence – upodobał sobie ziemię. W tym upodobaniu i my jesteśmy. Mamy dobrą wolę w wierze, nadziei i miłości.

„Każdego dnia głoście Jego zbawienie.
Głoście Jego chwałę wśród wszystkich narodów,
rozgłaszajcie Jego cuda
pośród wszystkich ludów”.

13 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 57.

ŚWIĘTO ŚWIĘTEJ RODZINY

Jeśli 25 grudnia, a tym samym 1 stycznia, przypada w niedzielę, wtedy święto zostaje przeniesione na 30 grudnia, przed Ewangelią jest tylko jedno czytanie.

Czytania: Syr 3, 2-6. 12-14; Ps 128 (127), 1b-2. 3. 4-5; Kol 3, 12-21; Kol 3, 15a. 16a; Mt 2, 13-15. 19-23.

1. WPROWADZENIE

„W sercach waszych niech panuje pokój Chrystusowy […] Słowo Chrystusa niech w was mieszka w całym swym bogactwie" (Kol 3, 15-16).

Relacje międzyludzkie i relacje człowieka z Bogiem opierają się na miłości. Nasz Zbawiciel Jezus Chrystus przyszedł na nasz świat kierując się miłością do każdego człowieka, bo każdy jest dzieckiem Bożym. Bóg Ojciec Stworzyciel połączył nas, połączył w sposób naturalny w rodziny, każdy z nas pochodzi z jakiejś rodziny, a rodziny powstają na wzajemnej miłości mężczyzny i kobiety. Tak więc świat nadprzyrodzony i świat doczesny jest połączony wzajemnymi relacjami: stworzenia, zbawienia, życia doczesnego i wiecznego. Wszystkie te relacje to miłość, dobroć, wzajemny szacunek, uznanie, udział we wzajemnych związkach rodzinnych, pracowniczych, pokoleniowych. „W sercach waszych niech panuje pokój Chrystusowy" (Kol 3, 15) – tak poucza św. Paweł w Liście do Kolosan.

Takie piękne zadanie życia chrześcijańskiego burzy jednak doświadczenie życia. Nie wszystkie małżeństwa są trwałe, nie wszystkie rodziny tętnią miłością, przebaczeniem i nadzieją. Dlaczego? Na to pytanie musimy sobie odpowiadać indywidualnie. Musimy ustalić czyja miłość była nietrwała, czyja przysięga niewypełniona i czyje życie napotkało na nadzwyczajne okoliczności, trudne do pokonania?

Za otrzymywaną miłość, za dar miłości małżeńskiej, rodzinnej i miłości bliźniego musimy odpowiadać przed Bogiem. On jest Miłością, do miłości nas stworzył i z miłości będzie nas rozliczał.

Święty Paweł powołuje się na słowo, czyli naukę Chrystusa: „Słowo Chrystusa niech w was mieszka w całym swym bogactwie" (Kol 3, 16). Przypomnijmy sobie o tym, czym było, i czym jest to bogactwo? To wielka miłość Boga do nas. Z miłości do człowieka Bóg Ojciec przysyła Syna Bożego, przysyła Siebie Samego, podejmuje wielkie dzieło zbawienia przez mękę i krzyż. Wcześniej jednak Syn Boży naucza, przemierza wioski i miasta, dokonuje znaków (cudów), uzdrowień, wskrzeszeń, karmi zgłodniałe rzesze ludzi, uczy pokoju i pojednania. Błogosławi małżonków w Kanie Galilejskiej. Uczy ludzi miłości.

2. SKUTKI MIŁOŚCI RODZINNEJ

Pierwsze czytanie, wyjęte z Księgi Mądrości mówi o wielkich skutkach miłości rodzinnej, odnosi te skutki do dobrej woli człowieka i do błogosławieństwa Bożego spływającego na dobro małżeństwa i rodziny. Służba wzajemna w rodzinie obejmuje każdego i każdy jest od niej zależny. Żyjemy w czasie, a ten czas życia zmienia nasze ciała, zmienia nasze witalne siły, co rok skraca się nasza ziemska egzystencja. „Śpieszmy się kochać ludzi tak szybko odchodzą"[14].

Miłość otrzymywana od rodziców jest przeogromna, najpierw przekazują życie, potem pielęgnują niemowlaka, przysposabiają do życia przedszkolaka, kształcą w szkołach na wszystkich poziomach, w międzyczasie dbają, karmią, ubierają, leczą i nieustannie zabiegają, aby dziecko stało się odpowiedzialnym i dobrym człowiekiem. Ta wielka praca, długi czas dorastania człowieka wypełniany jest miłością. W tych relacjach nie funkcjonuje tylko sprawiedliwość, rodzice kochają i służą dzieciom bezinteresownie.

Bezinteresownie rodzice przekazują dzieciom podstawowe wartości, które mają uczynić człowieka szczęśliwym i mają wskazywać sens życia. W tych wartościach mieści się skarb wiary, mieści się umiejętność dialogu z Bogiem, też na zasadach wzajemnej miłości.

---

14 J. Twardowski, *Śpieszmy się*, w: *Zaufałem drodze. Wiersze zebrane 1932-2006*, wyd. Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2007, s. 380.

Księga Syracha zwana Księgą Mądrości podpowiada skutki miłości wobec starszego pokolenia w rodzinie, a są nimi:

– „Pan uczcił ojca przez dzieci, a prawa matki nad synami utwierdził" (Syr 3, 2);
– „Kto czci ojca, zyskuje odpuszczenie grzechów" (Syr 3, 3);
– „A kto szanuje matkę, jakby skarby gromadził" (Syr 3, 4);
– „Kto czci ojca, radość mieć będzie z dzieci" (Syr 3, 5a);
– „A w czasie modlitwy swej będzie wysłuchany" (Syr 3, 5b);
– „Kto szanuje ojca, długo żyć będzie" (Syr 3, 6a);
– „A kto posłuszny jest Panu, da wytchnienie swej matce" (Syr 3, 6b);
– „Miłosierdzie względem ojca nie pójdzie w zapomnienie, w miejsce grzechów zamieszka u ciebie" (Syr 3, 14).

Tak więc miłość i opieka dzieci nad starszymi rodzicami jest drogą zbawienia. Ludzie wierzący mają świadomość powszechnego zmartwychwstania i ponownego spotkania się z rodzinami, w pokoleniach. Miłosierny Chrystus zapewne wyrówna wszelkie krzywdy, niedoskonałości i zaniedbania pomiędzy ludźmi, ale trzeba już teraz okazać zainteresowanie swoją rodziną i jej przyszłością życia wiecznego.

3. „JAK PAN WYBACZYŁ WAM, TAK I WY!" (KOL 3, 13)

Święty Paweł Apostoł daje konkretne wskazania do praktycznego życia chrześcijańskiego. Jest to podstawowy kodeks obowiązujący wszystkich i we wszystkich relacjach ludzkich. Aby żyć godnie w miłości do Boga i ludzi trzeba: „Obleczcie się w serdeczne współczucie, w dobroć, pokorę, cichość, cierpliwość, znosząc jedni drugich i wybaczając sobie nawzajem, jeśliby ktoś miał coś do zarzucenia drugiemu" (Kol 3, 12-13)

Jesteśmy chrześcijanami, przyjęliśmy chrzest i inne sakramenty, wyznajemy wiarę w Boga, w każdą niedzielę i w prywatnych modlitwach, przyjęliśmy od Zbawiciela Chrystusa przykazanie miłości, dlatego trzeba nam żyć według przyjętych zasad, a sprawiedliwość oddać w ręce Boga.

Święty Paweł wymienia podstawowe godności naszego życia, te godności to: być mężem, być żoną, być dzieckiem, być ojcem, być matka, być babcią i dziadkiem. Każda ta naturalna rola życia wymaga miłości i wzajemnej służby.

Są to godności ustanowione przez Boga i respektowane przez wszystkie prawodawstwa świata. Te godności prowadzą do szczęścia i życia wiecznego.

4. „WSTAŃ, WEŹ DZIECIĘ I JEGO MATKĘ I UCHODŹ DO EGIPTU" (MT 2, 13)

„Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i uchodź do Egiptu", to słowa skierowane do św. Józefa, aby ratował Świętą Rodzinę.

Pytamy: Dlaczego taki tekst z życia Świętej Rodziny został przydzielony na dzisiejsze Święto? To przykład trudów życia, które musiała przechodzić Święta Rodzina. Syn Boży prawdziwie, autentycznie przyjął naturę ludzką, ze wszystkimi jej aspektami. Z miłości do nas „stał się Człowiekiem i umarł dla naszego zbawienia" (KKK 456-463).

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Miłość, którą Chrystus pragnie szerzyć w świecie, zapala się najpierw i płonie w Sercu Matki; to właśnie ognisko domowe przygotowuje do głoszenia Ewangelii Bożej miłości. Jesteśmy zaproszeni, by spoglądając na Nazaret i kontemplując tajemnicę ukrytego życia Jezusa i Dziewicy przemyśleć tajemnicę naszego życia, które – jak przypomina św. Paweł – «jest ukryte z Chrystusem w Bogu» (Kol 3, 3)"[15].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 128

„Tak będzie błogosławiony człowiek,
który służy Panu.
Niech cię z Syjonu Pan błogosławi
i obyś oglądał pomyślność Jeruzalem
przez wszystkie dni twego życia".

15 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 63.

NIEDZIELA CHRZTU PAŃSKIEGO

Czytania: Iz 42, 1-4. 6-7; Ps 29 (28), 1-4. 9b-10; Dz 10, 34-38; Mk 9, 7; Mt 3, 13-17.

1. WPROWADZENIE

„Nie wiedział bowiem, co należy mówić, tak byli przestraszeni. I zjawił się obłok, osłaniający ich, a z obłoku odezwał się głos: «To jest mój Syn umiłowany, Jego słuchajcie!»" (Mk 9, 6-7).

Zastanawiamy się nad sakramentem, przez który wchodzimy do grona Kościoła Chrystusowego. Chrystus nie potrzebował chrztu. On stał się Autorem chrztu. Wydał polecenia apostołom i warunek: „Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony" (Mk 16, 16).

Dzisiaj widzimy Chrystusa stojącego w Jordanie i przyjmującego chrzest. To przykład, zachęta, propozycja i jednocześnie zaproszenie do życia wiecznego.

2. CO PRZYNIÓSŁ CHRYSTUS WEDŁUG PROROCTWA PROROKA IZAJASZA?

Zgodnie z proroctwami, z proroctwem Izajasza, Mesjasz-Zbawiciel przyniósł na ziemię człowiekowi:

- „Wybrany mój, w którym mam upodobanie" (Iz 42, 1b);
- „Że Duch mój na Nim spoczął" (Iz 42, 1c);
- „On przyniesie narodom Prawo" (Iz 42, 1d);
- „Nie zniechęci się ani nie załamie" (Iz 42, 4a);
- „A Jego pouczenia wyczekują wyspy" (Iz 42, 4b); (wyspy oznaczały cały świat).

2.1. ZADANIA SYNA BOŻEGO

– „Ustanowiłem Cię przymierzem dla ludzi, światłością dla narodów" (Iz 42, 6b);
– „Abyś otworzył oczy niewidomym" (Iz 42, 7a);
– „Ażebyś z zamknięcia wypuścił jeńców" (Iz 42, 7b);
– „Z więzienia tych, co mieszkają w ciemności" (Iz 42, 7c); ciemność – brak wiary jest największym więzieniem duszy.

3. BÓG NAPRAWDĘ NIE MA WZGLĘDU NA OSOBY – TO NAUCZANIE ŚW. PIOTRA

Bóg nie patrzy na pochodzenie człowieka. Nie patrzy skąd pochodzi i gdzie się narodził, kim byli jego rodzice, jakie miał wykształcenie i materialne bogactwa. Bóg interesuje się człowiekiem zawsze, nawet zanim się narodzi na świecie.

3.1. CHARAKTERYSTYKA SYNA BOŻEGO

Bóg jest dobry dla człowieka: „Ale w każdym narodzie miły jest Mu ten, kto się Go boi i postępuje sprawiedliwie" (Dz 10, 35). Postępowanie sprawiedliwe zawarte jest w Dekalogu, a także w przykazaniu miłości bliźniego.

3.2. LEGITYMACJA SYNA BOŻEGO

„A głos z nieba mówił: «Ten jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie»" (Mt 3, 17). To jest świadectwo z nieba Boga Ojca. Objawienie się Ducha Świętego. Świadectwo prawdy o Trzech Osobach w Bogu Jedynym.

4. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Liturgia jest zwięzła. Niedawno jeszcze radowaliśmy się przyjściem na świat Syna Bożego w noc betlejemską, a parę dni temu zaledwie przybyciem Mędrców ze Wschodu. Dziś patrzymy na tamte wydarzenia z perspektywy trzydziestu lat. A chociaż wrócimy jeszcze do okresu dziecięctwa w święto Ofiarowania,

to przecież już dzisiaj ta perspektywa zostaje poniekąd zamknięta. Szybko opuszczamy okres życia ukrytego w Betlejem, w Egipcie i w Nazarecie, aby stanąć na progu działalności misyjnej Zbawiciela. Właśnie w tym momencie, w którym Jan nad brzegiem Jordanu wskazuje na «Baranka Bożego, który gładzi grzechy świata» (por. J 1, 29) – Głos z wysokości potwierdza Boże Synostwo Chrystusa”[16].

5. ZAKOŃCZENIE. UWIELBIENIE NIEUSTANNE BOGA. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 29

„Oddajcie Panu, synowie Boży,
oddajcie Panu chwałę i sławcie Jego potęgę.
Oddajcie Panu chwałę Jego imienia,
na świętym dziedzińcu uwielbiajcie Pana”.

16 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 92.

II NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 49, 3. 5-6; Ps 40 (39), 2ab. 4ab. 7-10; 1 Kor 1, 1-3; J 1, 14a. 12a; J 1, 29-34.

1. WPROWADZENIE

„A Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas" (J 1, 14). „Wszystkim tym jednak, którzy Je przyjęli, dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi" (J 1, 12).

Słowo Odwieczne to Syn Boży, który nieustannie przychodzi do ludzi, a ponieważ jest Bogiem pozostaje z nami już na zawsze. Naszym zadaniem jest odkrywanie i przeżywanie Jego obecności. Ta obecność jest nam przybliżana, objawiana i dawana na różne sposoby. Historycznie otrzymujemy obecność Syna Bożego poprzez Pismo Święte. Dlatego też spotykamy się z Chrystusem na niedzielnych Mszach św., słuchamy Jego słowa i doświadczamy Go.

Dzisiaj rozważamy tę tajemnicę – dlaczego Słowo stało się ciałem i zamieszkało między nami? Chodzi tu o tajemnicę wcielenia, którą niedawno przeżywaliśmy w okresie Bożego Narodzenia. Teraz oczami Pisma Świętego widzimy Chrystusa już działającego, widzimyi słyszymy Chrystusa nauczającego, a poprzez sakrament Eucharystii we Mszy św., spotykamy się z Ciałem Eucharystycznym – Ciało Chrystusa łączy się z naszym ciałem! Chrystus mieszka sakramentalnie, duchowo i namacalnie w nas.

2. ZADANIA WYPEŁNIANE PRZEZ CHRYSTUSA ZBAWICIELA

Proroctwo Izajasza przybliża nam zadania, jakie miał wypełnić, i jakich dzieł miał dokonać Syn Boży:

– „I rzekł mi: «Tyś Sługą moim, Izraelu»” (Iz 49, 3a). W tajemnicy Boga Trójjedynego Syn Boży wypełnia wolę Ojca Niebieskiego;
– „W tobie się rozsławię” (Iz 49, 3a). Syn Boży miał rozsławić prawdę o Bogu wśród ludzi;
– „Teraz przemówił Pan” (Iz 49, 5a). Mowa Boga obowiązuje tych, którzy Go słuchają;
– „Bym nawrócił do Niego Jakuba i zgromadził Mu Izraela” (Iz 49, 5a). Posłannictwo kierowane było na początku do narodu wybranego– Izraela;
– „Ustanowię cię światłością dla pogan” (Iz 49, 6b). Poganie to inne narody, ale także i my. Kto nie wierzy i nie ochrzci się jest poganinem. Kto nie wypełnia przykazania miłości bliźniego, ponownie staje się poganinem.

3. OBOWIĄZEK GŁOSZENIA SŁOWA BOŻEGO PRZESZEDŁ NA WSZYSTKICH LUDZI

Święty Paweł zrozumiał i wypełnił obowiązek apostolski. Dokonał wielkiego dzieła nawrócenia pogan – przemienił ich. W Pierwszym Liście do Koryntian czytamy: „Do tych, którzy zostali uświęceni w Jezusie Chrystusie” (1 Kor 1, 2a). Takie dzieło uświęcenia ma się dokonywać w każdym z nas. Zostaliśmy ochrzczeni i mocą Ducha Świętego umocnieni do bycia doskonałymi – do bycia świętymi: „Powołani do świętości wespół ze wszystkimi” (1 Kor 1, 2a). A więc nie samotnie i samolubnie. Do Boga idzie się we wspólnocie: z rodziną, parafią, miastem, miejscem zamieszkania, miejscem pracy i wypoczynku, we wspólnotach narodu.

„Na każdym miejscu wzywają imienia Pana naszego Jezusa Chrystusa, ich i naszego Pana” (1 Kor 1, 2b). Od Boga i Jego miłości nie ma przerwy. On chce zawsze być z nami. Dajemy temu świadectwo, zbierając się na modlitwie, na Mszach św. Okazując w każdym momencie naszego istnienia, że jesteśmy wierni i godni nosić imię chrześcijanina.

4. ŚWIADECTWO JANA CHRZCICIELA

Zgodnie z wcześniejszym przepowiadaniem Jan Chrzciciel daje świadectwo Synowi Bożemu. Niejako tłumaczy nam, po co Zbawiciel przyszedł na świat.

„Oto Baranek Boży, który gładzi grzech świata" (J 1, 29b). Tytuł Baranka odpowiada zadaniu Chrystusa, który dał się zaprowadzić na krzyż zbawienia.

Tylko Syn Boży może gładzić grzech świata – nasze grzechy. Na każdej Mszy św. robimy rachunek sumienia. Przed wieczornym pacierzem robimy rachunek sumienia z przeżytego dnia.

„Ja Go przedtem nie znałem, ale Ten, który mnie posłał, abym chrzcił wodą, powiedział do mnie: «Ten, nad którym ujrzysz Ducha zstępującego i spoczywającego nad Nim, jest Tym, który chrzci Duchem Świętym»" (J 1, 33). Od tamtego zdarzenia ludzie są chrzczeni mocą Ducha Świętego. Nie tylko Bóg Ojciec dokonuje aktu miłości. Wysyła do nas swego Syna, a naszego Zbawiciela, i więcej, każdego z nas chrzci mocą Ducha Świętego. Na tym polega obecność Boga w nas, i na tym polega tytuł najwspanialszy jaki nosimy, czyli że jesteśmy dziećmi Bożymi.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Uroczystość Chrztu Pana Jezusa wprowadza nas głęboko w tajemnicę osoby i posłannictwa Chrystusowego. Wprowadza nas tym samym w lepsze rozpoznanie naszego chrześcijańskiego bytu ludzi ochrzczonych i jeszcze w większym stopniu w nasze powołanie kapłańskie czy w powołanie przyszłego kapłana. Pod koniec tego tygodnia Epifanii, czyli Objawienia Pańskiego, obchodzimy uroczystość chrztu z rąk Jana Chrzciciela. Nad brzegiem Jordanu Jezus zmieszał się z grzesznikami, z tymi wszystkimi, którzy w duchu pokuty oczekiwali na przyjście Mesjasza. Słowo, które stało się ciałem, pozostając w postaci Bożej, nie skorzystało ze sposobności, aby na równi być z Bogiem, lecz Syn Boży ogołocił samego siebie, przyjąwszy postać sługi i uniżył samego siebie, stawszy się posłusznym (por. Flp 2, 5-8), przyjął ludzkie ciało, aby odkupić tych, co byli pod panowaniem ciała"[17].

17 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 346.

6. ZAKOŃCZENIE. WYZNANIE WIARY, ZAUFANIA I MIŁOŚCI. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 40

„Z nadzieją czekałem na Pana,
a On się pochylił nade mną
i wysłuchał mego wołania.
Włożył mi w usta pieśń nową,
śpiew dla naszego Boga”.

III NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 8, 23b-9, 3; Ps 27 (26), 1. 4. 13-14; 1 Kor 1, 10-13. 17; Mt 4, 12-23; Mt 4, 12-17.

1. WPROWADZENIE

„I obchodził Jezus całą Galileę, nauczając w tamtejszych synagogach, głosząc Ewangelię o królestwie i lecząc wszystkie choroby i wszelkie słabości wśród ludu" (Mt 4, 23).

Dzisiaj Chrystus każe nam rozważać tajemnicę i odkrywać prawdę o królestwie Bożym. To królestwo rozciąga się od ziemi, ponieważ przebywał na niej Zbawiciel i dosięga nieba, ponieważ Chrystus dokonał zbawienia, i zaprasza nas do swego wiecznego królestwa. On jest królem, chociaż, jak sam powiedział, królestwo Jego nie jest z tego świata.

Jak odpowiadamy na takie zaproszenie?

2. HISTORIA ZIEMI ŚWIĘTEJ I HISTORIA KRAINY ZABULONA I NEFTALEGO

Dlaczego Izajasz wspomina te terytoria?

Izajasz prorokował, że Chrystus wybrał najgorsze tereny Ziemi Obiecanej na swoje działanie i nauczanie. Tam rozpoczęło się głoszenie królestwa Bożego.

Dzieciństwo, młodość i pierwszą część dorosłego życia Jezus spędził w mieście Nazaret w Galilei, gdzie po powrocie z Egiptu osiadła Jego rodzina. W wieku około trzydziestu lat zaczął się przygotowywać do wypełnienia swojej misji. Przybył nad Jordan, aby wraz z innymi Judejczykami przyjąć chrzest od Jana. Potem poddał się próbie diabła na pustyni. Następnie wrócił do Galilei i zamieszkał w Kafarnaum.

Galilea to ziemie zamieszkane przez pogan i Judejczyków. W czasach Mateusza połowę mieszkańców Galilei stanowili poganie posługujący się językiem greckim i aramejskim, sprawujący kulty pogańskie. Ziemie, o których mowa, to część Galilei czyli rejonu, gdzie znajduje się zarówno rodzinna miejscowość Jezusa – Nazaret, jak i miejsce Jego szczególnej działalności ziemskiej czyli Kafarnaum. W VIII w. p.n.e. ziemia nad Jeziorem Galilejskim była spustoszona i zniszczona przez asyryjskiego najeźdźcę[18]. Panował tam głód i mieszkańcy krainy galilejskiej wyczekiwali z utęsknieniem wybawienia z tej trudnej sytuacji.

3. ZASADNICZE CECHY KRÓLESTWA NIEBIESKIEGO

Dzisiejsza Ewangelia podaje nam następujące informacje:

„Odtąd począł Jezus nauczać i mówić: «Nawracajcie się, albowiem bliskie jest królestwo niebieskie»" (Mt 4, 17).

– Nauczanie Chrystusa było i jest największym błogosławieństwem dla nas. Czy ówcześni ludzie, a także i my wiemy, jaki jest sens życia?
– Mowa Boga do nas to specjalne wyróżnienie. Bóg się nami interesuje, pragnie, abyśmy szli Jego drogą i osiągnęli królestwo Boże.

3.1. NAWRACAJCIE SIĘ!

Nawracanie się jest naszym nieustannym zadaniem. Powrót do Ewangelii, powrót do wartości ewangelicznych, powrót do miłości Bożej i do sprawie-

18 Według przekazu biblijnego, kupcy midianiccy i ismaeliccy zabrali patriarchę Józefa do Egiptu. Mojżesz, po ucieczce z Egiptu zamieszkał w ziemi Midian, biorąc za żonę Seforę, córkę kapłana midianickiego Jetry, który później po wysłuchaniu od Mojżesza historii wyprowadzenia przez Boga Izraelitów z Egiptu, uznał wyższość jedynego Boga nad wszystkimi innymi bogami. Pod koniec życia Mojżesza, Midianici stali się jednak wrogo nastawieni do Izraelitów i przeszkadzali im w wędrówce do Ziemi Obiecanej, co doprowadziło do wojny obu abrahamickich ludów. W okresie sędziów Midianici na siedem lat zdołali narzucić swoją władzę Izraelowi, zostali jednak rozgromieni przez Gedeona. [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Midianici#cite_note-5 [dostęp: 2.02.2021].

dliwości Bożej, która ma zapanować nad nami już tutaj na naszej ziemi, jako przedsmak królestwa Bożego.

A Ewangelia jest oparta na miłości Boga do człowieka, jest zawarta w przykazaniach Bożych, które kończą się konkluzją – „tak czyń, a będziesz żył" – na ziemi i w niebie.

3.2. „ALBOWIEM BLISKIE JEST KRÓLESTWO NIEBIESKIE" (MT 4, 17B)

Bliskość Królestwa Niebieskiego rozpoczęła się nad nami i w nas w momencie naszego poczęcia. Trwa ona w nas szczególnie poprzez chrzest, a następnie została poszerzona przez kolejne sakramenty. Sakrament małżeństwa wprowadził całe pokolenia małżonków i rodziców do królestwa Bożego. Sakrament Eucharystii, to nieustanne zjednoczenie ze zbawiającym Chrystusem. Sakrament pokuty to nieustanna walka ze złem, z grzechem. Dzięki niemu mamy dostęp do Boga, dzięki Chrystusowi Eucharystycznemu nigdy nie jesteśmy daleko od spraw Bożych, od Jego królestwa.

4. POWOŁANIE APOSTOŁÓW I POWOŁANIE NAS

Chrystus powołał apostołów, dzisiejsza Ewangelia wspomina: Szymona, zwanego Piotrem, i brata jego, Andrzeja, Jakuba, syna Zebedeusza, i brata jego, Jana (por. Mt 4, 18). Byli rybakami, a stali się rybakami dusz ludzkich. Co ciekawe – do Królestwa Niebieskiego trzeba dać się złowić Chrystusowi. Jak? Za pośrednictwem apostołów, czyli nas – powołanych przez sakramenty do apostolskiego działania.

5. WEZWANIE DO ZGODY PŁYNĄCE Z NAUCZANIA ŚW. PAWŁA (1 KOR 1, 10-13. 17)

Przypomnieliśmy sobie o drodze do Królestwa Niebieskiego. Ona zaczyna się tu, na ziemi pośród nas. O tym mówi św. Paweł i wzywa do zgody wśród wyznawców Chrystusa! Czytamy: „A przeto upominam was, bracia, w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, abyście byli zgodni, i by nie było wśród was

rozłamów; byście byli jednego ducha i jednej myśli" (1 Kor 1, 10). Chyba nikogo nie trzeba przekonywać, jak bardzo te słowa, ta prośba, są potrzebne w dzisiejszych czasach.

Czyż Chrystus jest podzielony? Czyż Paweł został za was ukrzyżowany? Pytania retoryczne kierowane są dzisiaj, także do nas. Jeśli my, wyznawcy Chrystusa, jesteśmy podzieleni, to jesteśmy daleko od Królestwa Niebieskiego.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Ale życie chrześcijańskie, Drodzy Bracia i Siostry, jest nie tylko faktem indywidualnym i prywatnym. Ono musi się rozwijać na płaszczyźnie społecznej, a także publicznej, ponieważ zbawienie Pana jest «przygotowane wobec wszystkich narodów: światło na oświecenie pogan» (Łk 2, 31-32). Otóż parafia jest wspólnotą, w której Pan staje się światłem i zbawieniem każdego i wszystkich przez wspólne świadectwo w społeczności"[19].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 27

„Pan światłem i zbawieniem moim:
kogóż mam się lękać?
Pan obroną mojego życia:
przed kim mam się trwożyć?"

19 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 356.

IV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: So 2, 3; 3, 12-13; Ps 146 (145), 6-10; 1 Kor 1, 26-31; Mt 5, 12a; Mt 5, 1-12a.

1. WPROWADZENIE

„Cieszcie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie" (Mt 5, 12a).

Dzisiaj Pan Jezus wita nas pięknymi słowami. Każe nam się cieszyć i radować, sugeruje, że jesteśmy najszczęśliwszymi ludźmi na świecie, ponieważ należymy do Niego. Należymy do Boga, jesteśmy dziećmi Bożymi, a jeżeli dziećmi, to i dziedzicami – jak mówi św. Paweł (Rz 8, 17).

Pan Jezus sugeruje nam, abyśmy czuli się także jak dzieci, ponieważ On jest Ojcem, i może nam udzielić wszystkiego tego, o co Go poprosimy. Oczywiście chodzi o prośby poważne, mądre, sprawiedliwe, a co najważniejsze, to te prośby najlepiej powinny dotyczyć dobra naszych bliźnich, bowiem: „Bo gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich" (Mt 18, 20).

Powodem naszej radości, powinna być wiara, że Bóg jest z nami. „Umocnił się potem Salomon, syn Dawida, w swojej władzy królewskiej, a Pan, Bóg jego, był z nim i bardzo go wywyższył" (2 Krn 1, 1).

Wiara jest radością ponieważ gwarantuje nagrodę w niebie, „Albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie" (Mt 5, 12b) – tak mówi werset dzisiejszy śpiewany przed Ewangelią.

2. NAGRODA ŻYCIA WIECZNEGO NIE JEST DARMOWA, POCHODZI OD CHRYSTUSA

Objawienie Boże mówi zdecydowanie, że zbawienie nie przychodzi bez naszego współdziałania. Owszem, wszyscy jesteśmy zbawieni, i to zbawienie nie

jest naszą zasługą, zbawienia dokonał Chrystus na drzewie krzyża, a my nie powinniśmy się chlubić z niczego innego, jak właśnie z takiej Ofiary.

„Raczej chcąc się chlubić, niech się szczyci tym, że jest roztropny i że Mnie poznaje, iż jestem Jahwe, który okazuje łaskawość, praworządność i sprawiedliwość na ziemi – w tym to mam upodobanie – wyrocznia Pana" (Jr 9, 23).

Wielkie i ważne wartości pochodzą od Boga:

– łaskawość,
– praworządność,
– sprawiedliwość.

Te wartości należy odszukać w naszym sumieniu, ponieważ sumienie jest darem Bożym i pomaga zrozumieć sprawy Boże. Bez tych wartości człowiek popada w zło, w agresję, w niezrozumienie własnej roli w życiu, traci sens życia.

O tym samym mówi dzisiaj św. Paweł:

„Przez Niego bowiem jesteście w Chrystusie Jezusie, który stał się dla nas mądrością od Boga i sprawiedliwością, i uświęceniem, i odkupieniem" (1 Kor 1, 30).

Mądrość – od Boga! Sprawiedliwość – od Boga! Uświęcenie – od Boga! Odkupienie – od Boga!

3. OTRZYMUJEMY DZISIAJ OSIEM BŁOGOSŁAWIEŃSTW

Jest to kodeks życia chrześcijańskiego. Ten kodeks jest realny, rzeczywisty, dotyka bezpośrednio spraw ludzkich, codziennych. Dotyka naszego postępowania w trudnych sytuacjach życiowych. Te trudne sytuacje dzięki wierze mogą stawać się naszą drogą do zbawienia. Według tego kodeksu ośmiu błogosławieństw, możemy i powinniśmy żyć i zbawiać nasze życie z Chrystusem. Wymieniane są podstawowe kategorie wartości:

– „Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie.
– Błogosławieni, którzy się smucą, albowiem oni będą pocieszeni.
– Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiądą ziemię.
– Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni.
– Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią.

– Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą.
– Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synamiBożymi.
– Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie" (Por. Mt 5, 3-10).

Osiem błogosławieństw, osiem dróg do nieba, osiem sposobów, aby na ziemi panowała sprawiedliwość i byśmy cieszyli się pokojem. To jest kodeks pozytywny, który mówi: tak czyń, a będziesz żył, tu na ziemi rozumnie, i w niebie szczęśliwie. Tych osiem błogosławieństw zapewnia nam życie wieczne z Bogiem i między nami.

4. OSTRZEŻENIA

Ostrzeżenia także przychodzą od Boga, przychodzą już z objawień w Starym Testamencie. Dzisiaj słyszymy: „Reszta Izraela nie będzie czynić nieprawości ani mówić kłamstwa. I nie znajdzie się w ich ustach zwodniczy język" (So 3, 13a).

Pełne ostrzeżenie zawarte jest w dziesięciu przykazaniach Bożych. Są one podane w sposób negatywny – Nie czyń! Nie kradnij! Nie cudzołóż! Nie kłam! Nie zabijaj!

Błogosławieństwa, to łagodna mowa Boża, pełna miłości i przebaczenia.

Dziesięć przykazań to mowa Boża wypełniona sprawiedliwością. Opieramy się na sprawiedliwości, aby realizować miłość poprzez błogosławieństwa. Oba te kodeksy to wielki dar Boży, za który mamy Bogu dziękować i nieustannie się z nich cieszyć i nimi chlubić.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Pan Jezus mówi, że ubodzy duchem posiądą Królestwo Niebieskie. Właśnie takie usposobienie wewnętrzne, właśnie takie ubóstwo ducha jest właściwym przygotowaniem do tego, aby wejść w posiadanie Królestwa Niebieskiego. Stwarza niejako wewnętrzną przestrzeń w człowieku, aby mógł się stać uczestnikiem Bożego życia i Bożego szczęścia. Drodzy bracia i siostry! Niewiele ponad miesiąc minęło od Świąt Bożego Narodzenia, a narodzenie to, jak i zresztą całe życie Jezusa, jest potwierdzeniem tego pierwszego błogosławieństwa. Przecież

Chrystus przyszedł na świat w ubóstwie, a potem w ubóstwie żył, a ostatecznie życie oddał na krzyżu ogołocony ze wszystkiego. To On, Chrystus wyraża siebie w tym pierwszym błogosławieństwie. A równocześnie zwraca się do nas, ażebyśmy naśladowali Go, ażebyśmy wcielali w życie ten sam porządek wartości. Żebyśmy żyli w tej samej co On perspektywie”[20].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 146

„Bóg wiary dochowuje na wieki,
uciśnionym wymierza sprawiedliwość,
chlebem karmi głodnych,
wypuszcza na wolność uwięzionych.
Pan przywraca wzrok ociemniałym,
Pan dźwiga poniżonych;
Pan kocha sprawiedliwych”.

20 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 367.

V NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 58, 7-10; Ps 112 (111), 4-9; 1 Kor 2, 1-5; J 8, 12; Mt 5, 13-16.

1. WPROWADZENIE

„Ja jestem światłością świata. Kto idzie za Mną, nie będzie chodził w ciemności, lecz będzie miał światło życia" (J 8, 12b).

Chrystus przedstawia się nam dzisiaj jako Światło, przedstawia się jako nadzwyczajna wartość, przyjmuje tę nazwę, aby nam ukazać rzeczy najważniejsze. Chodzi tutaj o wartości, które mamy dostrzegać, kultywować i bronić! Najważniejszą wartością jest sam Chrystus, Syn Boga Żywego. Od Chrystusa, bowiem otrzymujemy moc zbawczą, która nie tylko rozwiązuje sprawy tej ziemi, ale prowadzi nas do tajemnic życia duchowego, do tajemnic wiecznego zbawienia.

Chrystus ukazany jako Światłość zaprasza nas do podążania za Nim, co oznacza akceptację Jego nauki, oznacza poznanie Jego aktów zbawczych, oznacza zastosowanie przykazania miłości na co dzień.

Otrzymujemy także obietnicę, że idąc za Chrystusem, sami staniemy się światłością, będziemy prowadzić innych do wartości chrześcijańskich, będziemy prowadzić innych do Chrystusa, pomożemy innym w drodze doczesnej, aby osiągnęli drogę do wieczności.

2. KONKRETNE RADY, ABY WYKONYWAĆ DOBRO

Już nauczanie starotestamentalne mówi o sposobach czynienia dobra, wymienia konkretne zadania (por. Iz 58, 7).

2.1. DZIEL SWÓJ CHLEB Z GŁODNYM

Dzielenie się chlebem oznacza postawę i konkretne działanie wynikające z naszej humanitarnej postawy. Jesteśmy ludźmi, mamy godność chrześcijańską. Codziennie słyszymy ilu ludzi na świecie cierpi głód. Jest głód chleba i głód prawdy. Głód chleba możemy zaspokajać na różne sposoby. Możemy wspomagać organizacje narodowe i międzynarodowe, możemy bezpośrednio wspomagać domy opieki dla dzieci i starszych, możemy wspomagać biednych, uczestnicząc w akcjach charytatywnych Kościoła lub parafii.

2.2. DO DOMU WPROWADŹ BIEDNYCH TUŁACZY

Jest to rodzaj zaproszenia. Pomoc może być zorganizowana na różne sposoby, np. za pośrednictwem organizacji. Pamiętamy wielkie problemy społeczne tzw. uchodźców, migrantów i emigrantów. Przez nasz kraj rocznie przechodzi kilka milionów ludzi. Jedni pozostają, a inni idą dalej, na zachód. Rząd i instytucje społeczne wspomagają tych wędrujących ludzi, a my przez naszą życzliwość możemy także w tym dziele charytatywnym pomagać.

2.3. NAGIEGO, KTÓREGO UJRZYSZ, PRZYODZIEJ!

Nagość odnosi się nie tylko do ubrania, chociaż każda parafia nieustannie organizuje wielką działalność charytatywną dla ubogich rodzin, w zakresie pomocy materialnej, w formie darów żywności i ubrań.

Nagość może odnosić się także do stanu duszy. Brak wiedzy, ignorancja w sprawach wiary i moralności, również jest nagością i słabością. Wielu ludzi nie potrafi żyć moralnie, są już na marginesie życia społecznego. Nie można ich deprecjonować, odsuwać i unikać . Oni nadal są dziećmi Bożymi, a w czasie sądu ostatecznego zaświadczą o naszej życzliwości.

2.4. NIE ODWRACAJ SIĘ OD WSPÓŁZIOMKÓW

To wezwanie odnosiło się kiedyś do narodu Izraelskiego, dzisiaj odnosi się do każdego narodu. Każdy naród jest jak wielka rodzina, która się wzajemnie

szanuje, wspiera, buduje wspólne dobra, które przechodzą z pokolenia na pokolenie. Ten rozwój nie odbywa się tak łatwo. Pojawiają się konflikty i różnice zdań na temat budowania wspólnego dobra narodowego. Walka polityczna w ramach partii, walka o władzę i podział dóbr doczesnych, ma mieć postać chrześcijańską i wartość wzajemnej miłości. W przeciwnym razie spełni się ostrzeżenie Chrystusa: „Każde królestwo wewnętrznie skłócone pustoszeje i dom na dom się wali" (Łk 11, 17).

3. POKORA WOBEC GŁOSZONEJ EWANGELII

Święty Paweł Apostoł podpowiada nam, jak w pokorze ducha należy głosić prawdy ewangeliczne, bowiem pochodzą one od Boga, a człowiek tylko je przekazuje słowem i czynem. Ewangelia Chrystusa nie jest wiedzą relatywną, tak, co do treści, jak i co do jej wypełnienia. Święty Paweł Apostoł podpowiada nam jak trzeba traktować mowę i nakazy Boże: „I stanąłem przed wami w słabości i w bojaźni, i z wielkim drżeniem" (1 Kor 2, 3). To przejęcie się św. Pawła daje nam do zrozumienia, że mamy do czynienia z Prawdą ostateczną, pełną i zbawiającą, z Prawdą, która wprowadza nas do nieba, do życia wiecznego.

Jest też w deklaracji św. Pawła głębokie poszanowanie słuchaczy. Poszanowanie tych, którzy zdecydują się na przyjęcie i praktykowanie Słowa Bożego. Jest to wielka odpowiedzialność, za to, co się głosi i za tych, którzy są słuchaczami, a potem wyznawcami.

Prawda i wyznawca Chrystusa stanowią jedność moralną, stanowią najważniejszą wartość, bowiem Bóg mówi do człowieka. Człowiek odwzajemnia się Bogu miłością i staje się dzieckiem Bożym.

4. „WY JESTEŚCIE ŚWIATŁEM ŚWIATA" (MT 5, 14A)

Chrystus powiedział do uczniów: „Wy jesteście światłem świata", a następnie przestrzegał, aby Jego uczniowie nie zatracili nic z nauki, którą otrzymali w ciągu trzech lat. Głosić i wypełniać, okazywać miłość, dobroć, okazywać poszanowanie każdemu człowiekowi, bo on jest dzieckiem Boga. Ewangelię przekazywać tak, aby nikt nie wątpił w jej prawdę.

Dzisiaj Chrystus mówi do nas w ten sam sposób: „Wy jesteście światłem świata". Ty chrześcijanin bierzesz odpowiedzialność za to, w co wierzysz, i za to, komu oddajesz cześć. Każdy z nas jest odpowiedzialny za Ewangelię oraz za bliźniego, „aby się nawrócił i żył" (Ez 33, 11).

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„A teraz posłuchajmy wyznania prawdziwego ucznia Chrystusowego. Oto mówi św. Paweł słowami swego Listu do Koryntian. Widzimy go, jak przedstawia się swoim adresatom, i słyszymy, że uczynił to w «słabości bojaźni, i z wielkim drżeniem» (1 Kor 2, 3). Dlaczego? Ta postawa «bojaźni i drżenia» rodzi się z faktu, że on wie, iż drażni potoczną mentalność, mądrość czysto ludzką i ziemską, zadowalającą się jedynie rzeczami materialnymi i światowymi. On natomiast głosi Chrystusa i to Chrystusa Ukrzyżowanego, to jest, przepowiada mądrość, która pochodzi z wysoka"[21].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 112

„Wschodzi w ciemnościach jako światło dla prawych,
łagodny, miłosierny i sprawiedliwy.
Dobrze się wiedzie człowiekowi, który lituje się i pożycza,
postępuje w swych sprawach uczciwie".

Obyśmy byli prawdziwymi wyznawcami Chrystusa, który jest: Łagodny, miłosierny i sprawiedliwy.

21 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 381.

VI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Syr 15, 15-20; Ps 119 (118), 1-2. 4-5. 17-18. 33-34; 1 Kor 2, 6-10; Mt 11, 25; Mt 5, 17-37.

1. WPROWADZENIE

„Wysławiam Cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, że zakryłeś te rzeczy przed mądrymi i roztropnymi, a objawiłeś je prostaczkom" (Mt 11, 25b).

Aklamacja dzisiejszej niedzieli zaprasza nas do oddawania chwały Bogu. To zaproszenie jest przywilejem. Dzięki naszej duchowości, dzięki naszemu rozumowi i dzięki naszemu uczuciu wdzięczności, możemy Bogu oddawać cześć, uwielbienie i nieustające zobowiązanie.

Oddając cześć Bogu wyznajemy wiarę w istnienie i moc Bożą, w panowanie Boga nad niebem i ziemią, czyli wszędzie. Bóg jest obecny wszędzie i od niego wszystko zależy, nasze życie, nasza egzystencja na ziemi, nasz postęp materialny i duchowy.

Rozwój współczesnej nauki daje człowiekowi złudne wrażenie, że kiedyś dojdzie do pełnej wiedzy o człowieku, o świecie i o wszechświecie. Tymczasem doświadczenia naukowe wskazują na ogrom wiedzy, na jej nieskończony rozmiar, i to w każdej dziedzinie. Osiągnięcia naukowe są potrzebne i niezbędne. One są wypełnieniem błogosławieństwa, jakie człowiek otrzymał na początku swego istnienia: „Czyńcie sobie ziemię poddaną" (por. Rdz 1, 28). Osiągnięcia naukowe, społeczne i kulturowe potwierdzają tylko pochodzenie człowieka od Boga. Człowiek jest złożoną rzeczywistością fizyczną i duchową. Dlatego możemy oddawać cześć Bogu „w Duchu i prawdzie" (J 4, 23).

Bóg objawia się człowiekowi, mówi do niego, wprost przez proroctwa i nauczanie Chrystusa i pośrednio przez całe dzieło stworzenia; Ziemi, naszej planety i całego wszechświata.

To objawienie trzeba przyjmować w pokorze i w porządku stworzenia. Najpierw był i jest Bóg, potem stworzona ziemia i wszystko, co na niej się znajduje, a my jesteśmy tylko użytkownikami tej ziemi, i to użytkownikami czasowymi, przemijamy wraz z czasem, który Bóg nam daje.

2. „[Bóg] położył przed tobą ogień i wodę" (Syr 15, 16)

Człowiek w dziele stworzenia nie tylko otrzymał polecenie: „Czyńcie sobie ziemię poddaną", ale także otrzymał wolną wolę. Ogień i woda to zło i dobro moralne, a wybór to odpowiedzialność człowieka za samego siebie i za ziemię, która jest mu dana.

W kategoriach ziemskich jesteśmy śmiertelni, natomiast w kategoriach duchowych jesteśmy podobni do Boga. W naszym trwaniu na ziemi, nie tylko ma nam się podobać to, co widzimy oczami doczesności, ale oczami duszy mamy widzieć więcej. Mamy pamiętać o wieczności.

Oczy doczesne widzą to, na co patrzą. Natomiast oczy ducha potrafią widzieć przeszłość, teraźniejszość i przyszłość, tę doczesną i wieczną. Oczy ducha widzą moralność i odpowiedzialność za „każdy czyn człowieka".

Podobnie, jak w życiu rodzinnym, kochająca matka i kochający ojciec patrząc na dziecko, „widzą", co ono myśli, widzą czego pragnie, i widzą jego przeszłe i przyszłe zachowania. Bóg czuwa nad nami i zawsze daje nam możliwość wyboru, bo pragnie mieć swoje dzieci świadome i dobrowolnie kochające.

3. Nauczanie św. Pawła Apostoła

„Głosimy mądrość między doskonałymi, ale nie mądrość tego świata ani władców tego świata, zresztą przemijających" (por. 1 Kor 2, 6). Mądrość Ewangelii polega na patrzeniu na świat z innej perspektywy. Dlatego ludzie niewierzący spotykając się z wierzącymi, nie mogą zrozumieć dlaczego jesteśmy miłosierni, przebaczający, budujemy pokój, pomagamy biednym, opiekujemy się sierotami i chorymi, czuwamy przy umierających. Dzieje się tak z nami wierzącymi, ponieważ świat doczesny się kończy, ale świat ducha trwa na wieki, bo związany jest z Bogiem.

Nie czynimy dobra dla samego dobra, czynimy to dobro, bo sam Bóg jest Dobrem. Pocieszamy się obietnicą: „Jak wielkie rzeczy przygotował Bóg tym, którzy Go miłują" (por. 1 Kor 2, 9). Miłość Boga rozpoczyna się tu na ziemi. Jest ona czynna wobec bliźniego. „Cokolwiek uczyniliście jednemu z tych najmniejszych, Mnieście uczynili" (por. Mt 25, 40).

„Nie każdy […] wejdzie do królestwa niebieskiego, ale ten kto pełni wolę Ojca mego, który jest w niebie" (por. Mt 7, 21). Do woli Boga należą przykazania Boże, do woli Zbawiciela Chrystusa należy przykazanie miłości i prawdy zawarte w Ewangelii.

4. PYTANIA I ODPOWIEDZI EWANGELICZNE

– „Zaprawdę bowiem powiadam wam: Dopóki niebo i ziemia nie przeminą, ani jedna jota, ani jedna kreska nie zmieni się w Prawie, aż się wszystko spełni" (Mt 5, 18);
– „A kto je wypełnia i uczy wypełniać, ten będzie wielki w królestwie niebieskim" (Mt 5, 19b);
– „Jeśli wasza sprawiedliwość nie będzie większa niż uczonych w Piśmie i faryzeuszów, nie wejdziecie do królestwa niebieskiego" (Mt 5, 20);
– „Każdy, kto się gniewa na swego brata, podlega sądowi" (Mt 5, 22a). Sąd będzie dotyczył każdego, kto z niechęcią patrzy na bliźniego. Popatrzmy na społeczeństwo, jak się zachowuje, jak aktualizuje swoją wiarę i godność dziecka Bożego;
– „Najpierw idź i pojednaj się z bratem swoim!" (Mt 5, 24a). Tak mamy czynić, aby nasza modlitwa, nasz dar Bogu, był owocny;
– „Pogódź się ze swoim przeciwnikiem szybko, dopóki jesteś z nim w drodze" (Mt 5, 25a). Wszyscy jesteśmy w drodze do Królestwa Niebieskiego. Wejdziemy tam wspólnie z naszymi przyjaciółmi i nieprzyjaciółmi. Przed wejściem należy się pogodzić, już tu na ziemi;
– „Każdy, kto oddala swoją żonę – poza wypadkiem nierządu – naraża ją na cudzołóstwo; a kto by oddaloną wziął za żonę, dopuszcza się cudzołóstwa" (Mt 5, 32). A nasze społeczeństwo już w 45% się rozwodzi;

– „Niech wasza mowa będzie: Tak, tak; nie, nie. A co nadto jest, od Złego pochodzi" (Mt 5, 37). Chrześcijanina obowiązuje prawdomówność w słowie, w czynie, w zamiarach.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„W ostatnich dziesięcioleciach w miarę zaniku doświadczenia Boga zaczęła się rozprzestrzeniać kultura nihilistyczna, zubażająca sens ludzkiej egzystencji, w dziedzinie etyki relatywizująca nawet podstawowe wartości rodziny i szacunku wobec życia. Wszystko to dzieje się często nie w sposób ostentacyjny, lecz przy zastosowaniu subtelnej metodologii obojętności, która traktuje wszystkie zachowania jako normalne i to w taki sposób, by nie pojawił się jakikolwiek problem moralny. Stawiane jako paradoksalne żądanie, aby państwo uznało za «prawa» wiele zachowań, które zagrażają ludzkiemu życiu, zwłaszcza słabemu i bezbronnemu"[22].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 119

„Szczęśliwi, których droga nieskalana,
którzy postępują według Prawa Pańskiego.
Szczęśliwi, którzy zachowują Jego upomnienia,
całym sercem Go szukają,
którzy nie czynią nieprawości,
lecz kroczą Jego drogami.
Ty na to dałeś swoje przykazania,
by pilnie ich przestrzegano.
Oby moje drogi były niezawodne
w przestrzeganiu Twych ustaw!"

Z jednej strony otrzymujemy od Boga błogosławieństwo, a z drugiej nakaz zachowania przykazań.

---

22 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 395.

VII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Kpł 19, 1-2. 17-18; Ps 103 (102), 1-4. 8. 10. 12-13; 1 Kor 3, 16-23; 1 J 2, 5; Mt 5, 38-48.

1. WPROWADZENIE

„Kto zachowuje naukę Chrystusa, w tym naprawdę miłość Boża jest doskonała" (1 J 2, 5).

Dzisiejsza liturgia słowa wprowadza nas w tajemnicę Bożej i ludzkiej miłości. Słyszeliśmy, że powiedziano i objawiono, iż Bóg jest Miłością.

– „Pan, twój Bóg jest pośród ciebie, Mocarz – On zbawi, uniesie się weselem nad tobą, odnowi swą miłość, wzniesie okrzyk radości" (So 3, 17);
– „Albowiem Bóg jest mi świadkiem, jak gorąco tęsknię za wami wszystkimi [ożywiony] miłością Chrystusa Jezusa" (Flp 1, 8);
– „Kto nie miłuje, nie zna Boga, bo Bóg jest miłością" (1 J 4, 8);
– „Myśmy poznali i uwierzyli miłości, jaką Bóg ma ku nam. Bóg jest miłością: kto trwa w miłości, trwa w Bogu, a Bóg trwa w nim" (1 J 4, 16).

W sposób doskonały Chrystus Syn Boży okazał miłość do nas ludzi, dokonał zbawienia na drzewie krzyża, dlatego mógł powiedzieć, zaświadczyć i udokumentować, że On jest miłością. Chrystus wykonał dzieło zbawcze, wykonał i spełnił proroctwa Starego Prawa.

2. OBJAWIENIE STAREGO PRAWA

„Bądźcie świętymi, bo Ja jestem święty, Pan, Bóg wasz!" (Kpł 19, 2b). Było to wezwanie do świętości, jako drogi dotarcia do Boga. I nadal ta droga jest jedyna. Bóg jest Duchem doskonałym i właśnie w duchu mamy poszukiwać i dosięgać Boga. Ta droga jest wysłana przykazaniami Bożymi:

„Nie będziesz żywił w sercu nienawiści do brata. Będziesz upominał bliźniego, aby nie zaciągnąć winy z jego powodu. Nie będziesz szukał pomsty, nie będziesz żywił urazy do synów twego ludu, ale będziesz miłował bliźniego jak siebie samego. Ja jestem Pan!" (Kpł 19, 17-18). Taka jest wola Boża. Autorytet Boży jest skierowaniem na drogę zbawienia, czyli drogę dojścia, dotarcia duchowego do Boga. W innym miejscu Starego Testamentu ta droga została obwarowana już dziesięcioma przykazaniami.

„Znasz przykazania: Nie zabijaj, nie cudzołóż, nie kradnij, nie zeznawaj fałszywie, nie oszukuj, czcij swego ojca i matkę" (Mk 10, 19; Łk 18, 20). Przykazania zostały przekazane Ludowi Bożemu za czasów Mojżesza, na Górze Synaj. Znamy tę historię, uczyliśmy się o tym na lekcjach religii.

3. NA PRZYKAZANIU MIŁOŚCI OPARTY JEST KOŚCIÓŁ CHRYSTUSOWY

To objawienie Boże i działanie Chrystusa doprowadziło do utworzenia Kościoła powszechnego. To Chrystus założył tę społeczność, abyśmy mieli pewny i bezpośredni dostęp do Boga.

Dzisiaj słyszymy naukę św. Pawła, który mówi, że to każdy z nas jest świątynią Boga. Dzisiaj odnowić mamy tę świadomość, że Chrystus nas zbawił, każdego osobiście i każdego uwolnił z grzechów.

– „Czyż nie wiecie, że jesteście świątynią Boga i że Duch Boży mieszka w was?" (1 Kor 3, 16);
– „Jeżeli ktoś zniszczy świątynię Boga, tego zniszczy Bóg" (1 Kor 3, 17a).

Straszne ostrzeżenie, a jednocześnie ukazanie godności i ważności każdego z nas. Jeśli Bóg kocha tak każdego, to i my, idąc za Jego przykładem, winniśmy odkrywać w naszych najbliższych godność bycia dziećmi Bożymi.

4. MĄDROŚĆ LUDZKA NIE DORÓWNUJE MĄDROŚCI BOŻEJ

Na przestrzeni wieków ludzkość na różne sposoby stara się samodzielnie, bez Boga, udowadniać wielkość intelektualną człowieka. Ciągle powstają nowe prądy filozoficzne, społeczne, polityczne. Ostatnio mamy do czynienia z neo-

modernizmem, który głosi, że każdy może tworzyć własne sposoby życia, własne przykazania i własne drogi rozwoju duchowego. Jedni drugich prześcigają w pomysłach, jak po nowemu i tylko po ludzku, urządzić ten świat.

Dziś św. Paweł daje nam odpowiedź i jednocześnie podpowiada:

– „Mądrość bowiem tego świata jest głupstwem u Boga" (1 Kor 3, 19a);
– „Niech się przeto nie chełpi nikt z powodu ludzi!" (1 Kor 3, 21a).

My chrześcijanie mamy się chlubić tylko z ran Chrystusowych, mocy zbawczej w miłości Boga do człowieka.

5. PRZYKAZANIE MIŁOŚCI CHRYSTUSA SIĘGA NIEPRZYJACIÓŁ

– Jezus powiedział do swoich uczniów: „Słyszeliście, że powiedziano: Oko za oko i ząb za ząb! A Ja wam powiadam: Nie stawiajcie oporu złemu. Lecz jeśli cię kto uderzy w prawy policzek, nadstaw mu i drugi!" (Mt 5, 38-39). To powiedział Chrystus do apostołów, uczniów, tych, którzy uwierzyli i szli za Nim. To samo dzisiaj Chrystus mówi do nas!
– „A Ja Wam powiadam: Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują; tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie" (Mt 5, 44-45a).

Wszyscy przeżywamy śmierć Heleny Kmieć, misjonarki świeckiej z Boliwii. Jej pogrzeb odbędzie się w diecezji krakowskiej. Ta młoda wolontariuszka została zamordowana 24 stycznia w Cochabamba w Boliwii. W sobotę w sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w Trzebini o godzinie 19.30 odbędzie się czuwanie modlitewne, składające się ze mszy i modlitwy przy trumnie. Zakończy się o godzinie 21.00 Apelem Jasnogórskim. W czuwaniu wezmą udział salwatoriańscy wolontariusze misyjni z całej Polski.

W niedzielę o godzinie 15.00 w kościele św. Barbary w Libiążu rozpocznie się msza pogrzebowa, której przewodniczył będzie kard. Stanisław Dziwisz, w koncelebrze bp. Jana Zająca oraz innych duchownych. Kazanie wygłosi ks. prałat Franciszek Ślusarczyk, kustosz sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach.

Helena zostanie pochowana na cmentarzu komunalnym, który znajduje się nieopodal kościoła parafialnego w Libiążu. Helena Kmieć była członkiem Wspólnoty Wolontariatu Misyjnego „Salvator" z siedzibą w Trzebini.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Świat potrzebuje Jezusa, Jego orędzia miłości, Jego obecności eucharystycznej, która jest czynnikiem zbawienia i jedności. Tylko pośrednictwo Chrystusa może przerwać spiralę nienawiści, niesprawiedliwości, przemocy, grzechu. Chrystus jest naszym bogactwem, naszym pokarmem, naszym pokojem, naszą prawdą, naszą wolnością. Z Nim, poprzez przekształcającą energię Jego miłości, serce człowieka może się przemienić, może narodzić się nowa istota, która nie będzie się kierować mściwą nauką «Oko za oko i ząb za ząb» (Mt 5, 38), lecz Ewangelią, która naucza widzieć w drugich dzieci wspólnego Ojca, miłować nieprzyjaciół, zawsze wybaczać, nie licząc, ile razy proszono nas o wybaczenie. Tylko ze Słowa Chrystusa wytryska woda zdolna ugasić pragnienie człowieka"[23].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 103

„Jak jest odległy wschód od zachodu,
tak daleko odsuwa od nas nasze występki.
Jak się lituje ojciec nad synami,
tak Pan się lituje nad tymi, co się Go boją".

23 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 404.

VIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 49, 14-15; Ps 62 (61), 2-3. 6-9; 1 Kor 4, 1-5; Mt 6, 33; Mt 6, 24-34.

1. WPROWADZENIE

„Starajcie się najpierw o królestwo Boże i Jego sprawiedliwość, a to wszystko będzie wam dodane" (Mt 6, 33).

Dzisiejsze czytania wyjęte z Pisma Świętego podpowiadają nam, jak mamy traktować nasze życie. Mamy budować swoje sumienia na podstawie prawdy o wieczności, o życiu wiecznym opartym na naszej wierze.

Nasz Pan i Zbawiciel podpowiada, żebyśmy starali się o wejście do królestwa Bożego. Aby o nim mówić, trzeba najpierw ustalić, co to królestwo ma takiego, że trzeba do niego dążyć. Co znaczy postawić je jako ideał życia.

Otóż królestwo Boże ma:

- Sens życia i działania człowieka, odpowiada na pytanie, po co się żyje;
- Nadaje właściwą relację – zależność pomiędzy światem doczesnym i światem wiecznym;
- Mówi o godności człowieka;
- Jest wyznaniem wiary w obecności Boga na ziemi i w niebie;
- Królestwo Boże jest sprawiedliwe, zapowiada sąd nad światem i nad czynami ludzkimi.

2. MIŁOŚĆ BOGA DO CZŁOWIEKA

Pierwsze czytanie, bardzo krótkie, wyjęte z proroctwa Izajasza mówi o tej miłości, zatroskaniu i wskazuje na niezmierzoną wartość człowieka. Powtórzy je raz jeszcze: „Mówił Syjon: «Pan mnie opuścił, Pan o mnie zapomniał». Czyż

może niewiasta zapomnieć o swym niemowlęciu, ta, która kocha syna swego łona? A nawet, gdyby ona zapomniała, Ja nie zapomnę o tobie" (Iz 49, 15).

Syjon to Izrael, naród wybrany, a w dalszej perspektywie to wszyscy ludzie, całego świata. My także należymy do tych, co się martwią słabością własnej wiary. Ta wiara jest umacniana proroctwem Izajasza. Przytaczany jest argument wzięty z naturalnego życia i nadzwyczajnie silnej relacji pomiędzy dzieckiem i jego matką. Ten przykład umacnia nas – tak jest pomiędzy nami i Bogiem.

Można jeszcze bardziej podkreślić znaczenie tego tekstu, że Bóg niejako rodzi nas, tak jak matka, do życia wiecznego. Najpierw zostaliśmy zrodzeni do życia naturalnego, a następnie przez tajemnicę wiary jesteśmy zrodzeni do królestwa Bożego.

3. JAK BYĆ SŁUGĄ CHRYSTUSA?

Na to pytanie daje odpowiedz św. Paweł. My jesteśmy szafarzami – zarządzającymi sprawami zbawienia. Wiara rodzi się ze słyszenia. Dlatego trzeba ją głosić. Prawdziwość wiary potwierdza się przez świadectwo. Dlatego obecny papież Franciszek tak ostro zwraca się do chrześcijan, aby dawali prawdziwe świadectwo wiary. W wierze nie może być: zakłamania, pychy, przewrotności i wybierania przykazań według swojego uznania.

Nie może być także ciągłej huśtawki wiary i zwątpienia. Relatywizm moralny polega na tym, że kto ma władze w mówieniu, ten ma racje. Racja jest wyżej, głębiej. Ona jest w Bogu.

„Sumienie nie wyrzuca mi wprawdzie niczego, ale to mnie jeszcze nie usprawiedliwia. Pan jest moim sędzią" (1 Kor 4, 4). Nie możemy się usprawiedliwiać samodzielnie. Ocenę o nas, o naszym życiu zarówno duchowym, jak i materialnym wydają inni. A oceny wszechmogącego Boga są sprawiedliwe.

4. ŻYCIE NASZE JEST SŁUŻBĄ

Dlatego Chrystus mówi: „Nikt nie może dwom panom służyć. Bo albo jednego będzie nienawidził, a drugiego będzie miłował; albo z jednym będzie trzymał, a drugim wzgardzi. Nie możecie służyć Bogu i Mamonie" (Mt 6, 24).

Jest to prawdziwa nauka o wartości życia duchowego. Jest to alternatywa: albo-albo. Nie ma połączenia ani zmieszania tych dwóch porządków. Służymy światu – tu jest wspomniana „Mamona", napisana wielką literą. „Mamona" to synonim diabła – ducha nieczystego, który zaprzecza i sprzeciwia się Bogu. Człowiek potrafi służyć „Mamonie". Można tu wymienić wszystkie nasze grzechy, a najcięższym jest udawanie, że się wierzy, czyli fałszywa wiara, która nie zbawia, ale potępia i jest zgorszeniem dla innych.

Pan Jezus przytacza przypowieści:

– „Przypatrzcie się ptakom w powietrzu: nie sieją ani żną i nie zbierają do spichrzów, a Ojciec wasz niebieski je żywi" (Mt 6, 26a);
– „Przypatrzcie się liliom na polu, jak rosną: nie pracują ani przędą. A powiadam wam: nawet Salomon w całym swoim przepychu nie był tak ubrany jak jedna z nich" (Mt 6, 28-29).

5. WSZECHMOC BOŻA NAS OGARNIA

– „Przecież Ojciec wasz niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie" (Mt 6, 32b). Apostołowie prosili o silną wiarę. Dzisiaj podobnie i my mamy wołać do Boga. Dostajemy takie wskazówki: „Starajcie się naprzód o królestwo i o Jego sprawiedliwość, a to wszystko będzie wam dodane" (Mt 6, 33).

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Słuchamy słów Ewangelii dzisiejszej – czasem jakby z niedowierzaniem. Czyż człowiek może «nie troszczyć się o swoje życie» (por. Mt 6, 25)? Jednakże Boski Nauczyciel nie mówi «nie troszczcie się» – ale: «nie troszczcie się zbytnio» (tamże). Nie zaleca lekkomyślnej beztroski, ale wskazuje na właściwą hierarchię wartości. Kluczem do zrozumienia tych wszystkich porównań: o liliach polnych, o trawie, o ptakach niebieskich jest właśnie to zdanie: «Starajcie się naprzód o królestwo Boga i o Jego sprawiedliwość, a to wszystko będzie wam dodane». Sprawiedliwość królestwa Bożego jest dobrem nieporównanie wyższym w stosunku do wszystkiego, o co człowiek może zabiegać, służąc Mamonie"[24].

24 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 412.

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 62

„Jedynie w Bogu spokój znajduje ma dusza,
od Niego Przychodzi moje zbawienie.
Tylko On jest opoką i zbawieniem moim,
twierdzą moją, więc się nie zachwieję.

Jedynie w Bogu szukaj spokoju, dusza moja,
bo od Niego pochodzi moja nadzieja.
On tylko jest skałą i zbawieniem moim,
On moją twierdzą, więc się nie zachwieję.

W Bogu zbawienie moje i chwała.
Bóg opoką mocy mojej i moją ucieczką.
W każdym czasie jemu ufaj, narodzie.
Przed Nim wylejcie wasze serca".

I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Czytania: Rdz 2, 7-9; 3, 1-7; Ps 51 (50), 3-6. 12-14. 17; Rz 5, 12. 17-19; Mt 4, 4b; Mt 4, 1-11.

1. WPROWADZENIE

„Nie samym chlebem żyje człowiek, lecz każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych" (Mt 4, 4b).

Środą Popielcową rozpoczęliśmy Okres Wielkiego Postu, ponownie otrzymujemy od Boga czas refleksji, czas, zadumy nad naszym istnieniem na tej ziemi. Niektórym z nas wystarczy tylko ta ziemia, i ten czas życia, który nie wiadomo, kiedy się zakończy.

Na tym polega tajemnica wiary, że ktoś przyjmuje prawdę i tą prawdą żyje, w specjalny sposób zatrzymuje się nad swoim życiem duchowym, nad źródłem tego życia i dochodzi do pojęcia Boga. Wiara jest łaską i zarazem pozytywną odpowiedzią na obecność Boga w naszym życiu.

Wielki Post jest czasem postu, czynienia dobrych uczynków i modlitwy. Post to rodzaj umartwienia ciała, aby duch nasz rozumiał i kierował się do wyższych rzeczy, do Boga i do moralnego postępowania w czasie obecnym.

Dobre czyny, tak dla siebie, jak i dla innych świadczą o naszej moralności, świadczą o racjach humanitarnych, a także religijnych. Pamiętamy pouczenie samego Chrystusa: „Cokolwiek uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili" (Mt 25, 40). W obecnym czasie Wielkiego Postu trzeba się rozejrzeć wokół siebie i odnaleźć tych „najmniejszych" Chrystusa: chorych, niezdolnych do pracy, samotnych, pokrzywdzonych, oszukanych przez ludzi, albo błądzących duchowo i moralnie.

Wielki Post to czas modlitwy, należy skorzystać z modlitwy powszechnej, być obecnym na Mszy św. niedzielnej, odprawiać w piątki Drogę Krzyżową,

uczestniczyć w Gorzkich Żalach. Bardzo wskazana jest modlitwa osobista, w swojej intencji i w intencjach naszych najbliższych.

2. SKĄD POCHODZIMY I SKĄD POCHODZI ZŁO?

W Piśmie Świętym czytamy: „Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą" (Rdz 2, 7). Biblia, Stary Testament podpowiada skąd i od kogo pochodzi nasze życie. Autor natchniony Księgi Rodzaju w sposób poetycki pragnie przybliżyć nam prawdę o stworzeniu świata i człowieka, wskazuje na źródło życia; jest nim Bóg. Następnie słyszymy skąd pochodzi decyzja człowieka, aby nie słuchać Boga. To nieposłuszeństwo dotyka każdego z nas. W słabości naszych charakterów powtarza się nieustannie chęć decydowania i działania po swojemu, mimo, że tego zakazują przykazania Boże i przykazanie miłości, które nakazał Chrystus.

Czynimy zło, zaczynając od pierwszych ludzi. Zostało to pierwsze zło, pierwsze nieposłuszeństwo wobec Stworzyciela przekazane i nazwane grzechem pierworodnym. Ta nieustannie powtarzająca się wina człowieka wobec Boga, wymagała nadzwyczajnych środków, aby ponownie człowiek był blisko Boga. Tym doskonałym i nadzwyczajnym środkiem stał się Syn Boży Jezus Chrystus. Nie wystarczyło Mu przyjęcie natury ludzkiej, ale „stał się człowiekiem i umarł dla naszego zbawienia"[25].

Jezus nazwany jest także „drugim Adamem" (por. Rz 5, 14; 1 Kor 15, 45), co oznacza, że Stwórca staje się prawdziwym człowiekiem, aby przezwyciężyć skutki grzechu pierworodnego i dopełnić dzieła stworzenia-odkupienia człowieka, doprowadzenia go do pełni szczęścia.

Gdy nadeszła „pełnia czasów", Bóg zbliżył się do ludzi w Osobie swego Syna (por. Ga 4, 4). Odwieczny Syn Boży stał się człowiekiem. Mówi o tym Ewangelia według św. Jana: „A Słowo stało się Ciałem i zamieszkało wśród nas" (J 1, 14).

---

25 Credo Nicejsko-Konstantynopolitańskie: „On to dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba. […] Ukrzyżowany również za nas pod Poncjuszem Piłatem został umęczony i pogrzebany. I zmartwychwstał dnia trzeciego, jak oznajmia Pismo". Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego,* Poznań 2012, 195.

3. „PRZEZ JEDNEGO CZŁOWIEKA GRZECH WSZEDŁ NA ŚWIAT, A PRZEZ GRZECH ŚMIERĆ" (RZ 5, 12A)

„Bracia: Przez jednego człowieka grzech wszedł na świat, a przez grzech śmierć, i w ten sposób śmierć przeszła na wszystkich ludzi, ponieważ wszyscy zgrzeszyli" (Rz 5, 12). W taki sposób św. Paweł tłumaczy powszechność grzechu, powszechność zła i tajemnicę odejścia człowieka od doskonałości Boga. Skutkiem odejścia od Boga jest samotność duchowa człowieka, niemal ucieczka także przed sobą. Pozostało w nas jednak coś z tchnienia Bożego, ostatecznie pragniemy odwracać się od zła i powracać do źródła, do Boga.

4. „OBFITOŚĆ ŁASKI I DAR SPRAWIEDLIWOŚCI" (POR. RZ 5, 17)

Obfitość łaski i dar sprawiedliwości przyszły do nas w Osobie Jezusa Chrystusa. Jego męka, śmierć i zmartwychwstanie, zniszczyły złośliwość grzechów całego ludzkiego świata, co dotyczy także nas, jeśli wierzymy. Czas Wielkiego Postu jest dziękczynieniem za te wielkie duchowe dary Bożej Opatrzności. Trzeba nam dołączyć się do cierpień Chrystusa, zrozumieć niebezpieczeństwo grzechu, tak indywidualnego, jak i społecznego.

Grzech społeczny to publiczne kłamstwo, brak opieki społecznej, wyzysk w pracy, niegodziwe warunki życia, a także polityka władzy, która powoduje wielkie migracje ludzi, z następstwami biedy i głodu.

5. TAJEMNICA ZŁA W OBRAZIE KUSZENIA

Dzisiejsza Ewangelia opisuje tajemnicę zła i daje obraz kuszenia. Chrystus wychodzi zwycięsko z wszelkiego rodzaju zagrożeń i poucza nas jak należy z Jego pomocą radzić sobie z niebezpieczeństwem zła uosobionego w diable.

Jakie były podstawowe treści kuszenia?

– „Jeśli jesteś Synem Bożym, powiedz, żeby te kamienie stały się chlebem" (Mt 4, 3b). To wątpliwość wiary i prowokacja, czy człowiek wierzący może pogardzać ludźmi niewierzącymi, którzy jeszcze nie doszli do poznania Boga Prawdziwego. Jest to także zadufanie człowieka, że na ziemi wy-

tworzy sobie raj, doskonale zaopatrzony w dobra i będzie tymi dobrami cieszył się wiecznie.

– „Jeśli jesteś Synem Bożym, rzuć się w dół" (Mt 4, 6a). To nieustanna walka o władzę, o wpływy, o panowanie nad innymi. To poszukiwanie władzy może być także w życiu rodzinnym i małżeńskim. Ktoś w rodzinie staje się tyranem dla dzieci i współmałżonka.
– „Dam Ci to wszystko, jeśli upadniesz i oddasz mi pokłon" (Mt 4, 9). To zachłanność współczesnego człowieka. Chce panować nad wszystkim, pragnie udowodnić wszystko, ale z założeniem, że tylko on ma rację. To nieustanny spór, co bardziej jest skuteczne, rozkaz, czy objaw miłości i miłosierdzia.

Chrystus wyszedł zwycięsko z postawionych zagrożeń w formie kuszenia, posłużył się słowami Pisma Świętego. Ten przykład Chrystusa walczącego ze złem i zwyciężającego, ma nam towarzyszyć w tym czasie Wielkiego Postu.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Do praktyk pokutnych zalecanych przez Kościół zwłaszcza w obecnym czasie Wielkiego Postu należy właśnie post. Oznacza on szczególną powściągliwość w spożywaniu pokarmów, które winny służyć jedynie zaspokojeniu niezbędnych potrzeb organizmu. Ta tradycyjna forma pokuty nie straciła sensu, ale przeciwnie – zasługuje może na ponowne odkrycie, zwłaszcza w tych częściach świata i w tych środowiskach, w których nie tylko pożywienia jest pod dostatkiem, ale czasem występują wręcz choroby spowodowane przejedzeniem. Rzecz jasna, post pokutny jest czymś zupełnie innym niż diety lecznicze. Można go jednak uznać za swoistą terapię duszy. Post podejmowany na znak nawrócenia pomaga bowiem przyjąć wewnętrzną postawę wsłuchiwania się w głos Boży. Pościć znaczy przypomnieć samemu sobie, co odpowiedział Jezus na pokusy Szatana, który kusił Go po czterdziestu dniach postu na pustyni: «Nie samym chlebem żyje człowiek, lecz każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych» (Mt 4, 4)"[26].

26 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 116.

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 51

„Zmiłuj się nade mną, Boże, w łaskawości swojej,
w ogromie swej litości zgładź moją nieprawość.
Obmyj mnie zupełnie z mojej winy
i oczyść mnie z grzechu mojego”.

II NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Czytania: Rdz 12, 1-4a; Ps 33 (32), 4-5. 18-20. 22; 2 Tm 1, 8b-10; Mt 17, 5; Mt 17, 1-9.

1. WPROWADZENIE

„Z obłoku świetlanego odezwał się głos: «To jest mój Syn umiłowany, Jego słuchajcie!»" (Mt 17, 5)

Dzisiejsza II Niedziela Wielkiego Postu, w liturgii słowa, ukazuje nam niebo – królestwo Boże, ukazuje naturę tego królestwa, ukazuje prawdę o Bogu wiecznym, wszechmogącym i o Bogu miłującym człowieka. Wyrazem tej miłości jest Osoba, działanie, objawienia i dzieła zbawcze dokonane przez Syna Bożego Jezusa Chrystusa.

Obłok świetlany to symbol nieba, symbol życia wiecznego, symbol życia Bożego, życia duchowego. Z nieba przemawia Bóg, wskazuje na swojego Syna, a naszego Zbawiciela. Ta deklaracja o Chrystusie była potrzebna apostołom, jest także potrzebna nam, ludziom powołanym do wiary i życia wiecznego z Bogiem.

„Syn umiłowany" – to deklaracja jaka panuje pomiędzy Osobami Boskimi. Ta relacja to miłość, współdziałanie, jedność i wskazanie dla człowieka, aby i on żył i działał w takiej jedności. Miłość Osób Boskich jest przykładem i zadaniem dla każdej rodziny ludzkiej.

Polecenie skierowane do apostołów – „Jego słuchajcie" – jest poleceniem dla każdego z nas. Mamy słuchać Chrystusa, Jego naśladować, z Nim iść przez życie.

2. POWSZECHNE POWOŁANIE DO APOSTOLSTWA

Nauczanie św. Pawła Apostoła wzywa każdego chrześcijanina, każdego ochrzczonego w imię Trójcy Przenajświętszej do głoszenia Ewangelii.

To głoszenie nigdy nie było i nigdy nie będzie łatwe. To ciężkie, trudne i odpowiedzialne zadanie. Święty Paweł woła: „Weź udział w trudach i przeciwnościach znoszonych dla Ewangelii według mocy Boga!" (2 Tm 1, 8b).

Współczesny świat, nasz świat, potrzebuje Ewangelii. Bez nauki płynącej z nieba świat współczesny nie poradzi sobie. Bez miłości płynącej z Ewangelii nie ostoi się żaden naród, żadne państwo. Nie pomogą złudne układy, równowagi sił militarnych, nie pomogą ideologie i filozofie mające na uwadze tylko swoje racje. Pomogą jedynie prawdziwe i najważniejsze ewangeliczne wartości.

Tak Bóg urządził świat, że zaprosił i zaprasza człowieka do współdziałania, zapewnił w takim współdziałaniu swoją Boską pomoc, którą nazywamy łaską – życiem Bożym wśród nas.

„On nas wybawił i wezwał świętym powołaniem nie na podstawie naszych czynów, lecz stosownie do własnego postanowienia i łaski, która nam dana została w Chrystusie Jezusie przed wiecznymi czasami" (2 Tm 1, 9). To wezwanie jest powszechne, zachęcające, z perspektywą miłosierdzia wobec naszych słabości. Niejednokrotnie mówimy o naszej słabej wierze, o naszych błędach i grzechach, o naszych nałogach i bezowocnych wysiłkach.

Dowodem mocy Boga, dowodem Jego miłości i nieustannej chęci współpracy z każdym człowiekiem jest Chrystus, „który przezwyciężył śmierć, a na życie i nieśmiertelność rzucił światło przez Ewangelię" (2 Tm 1, 10b). Zmartwychwstanie Chrystusa jest dowodem na życie wieczne.

W Ewangelii, czyli w nauczaniu Chrystusa, zawarte jest światło dla narodów i dla każdego człowieka.

3. PRZESŁANIA PŁYNĄCE Z PRZEMIENIENIA PAŃSKIEGO

Chrystus pragnął przekazać i umocnić wiarę apostołów. Wielokrotnie to czynił, teraz na początku działalności apostołowie, przynajmniej trzej: Piotr, Jakub i brat jego Jan, otrzymali widzenie i usłyszeli głos Boga Ojca. Otrzymali autorytet i pewność, że Jezus jest Synem Bożym. Wcześniejsza wiara apostołów stała się niemal wiedzą. Nie widzieli Boga, ale Go słyszeli, co spowodowało w nich wielkie poruszenie, bo powiedzieli: „Panie, dobrze, że tu jesteśmy; jeśli chcesz, postawię tu trzy namioty: jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza" (Mt 17, 4b).

Podobna powinna być i nasza reakcja na wielkie dzieła Boże, na wielkie dzieła zbawcze, których ponownie będziemy doświadczali w czasie Wielkiego Tygodnia.

Chrystus uczy i pomaga, aby człowiek nie bał się Boga. „Uczniowie, słysząc to, upadli na twarz i bardzo się zlękli. A Jezus zbliżył się do nich, dotknął ich i rzekł: «Wstańcie, nie lękajcie się!»" (Mt 17, 6-7). Czas Wielkiego Postu to właśnie sposobność, aby przestać bać się Boga. Przestać bać się naszych grzechów, słabości i uzależnień od złego.

Mamy obowiązek głoszenia Boga, królestwa Bożego, które mieszka już wśród nas.

Chrystus zmartwychwstał i ukazał się wielokrotnie apostołom, a przez nich ukazuje się nam: w liturgii, w modlitwie, w poście i umartwieniu, w wierze i w posłannictwie apostolskim Kościoła.

4. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Na górze Tabor lepiej rozumiemy, że droga krzyża i droga chwały są nierozdzielne. Chrystus, wypełniając do końca plan Ojca, w którym było zapisane, że będzie musiał cierpieć, żeby wejść do swej chwały (por. Łk 24, 26), doświadcza przed czasem blasku zmartwychwstania. Również i my, każdego dnia niosąc krzyż z wiarą przepełnioną miłością, poznajemy oprócz jego ciężaru i surowości także jego moc, która odnawia i pociesza"[27].

5. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 33

Tak jak apostołowie jesteśmy wzywani, aby widzieć Pana twarzą w twarz.

„Dusza nasza wyczekuje Pana,
On jest naszą pomocą i tarczą.
Niech nas ogarnie łaska Twoja Panie,
według ufności pokładanej w Tobie!"

27 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 126.

III NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Czytania: Wj 17, 3-7; Ps 95 (94), 1-2. 6-7. 9; Rz 5, 1-2. 5-8; J 4, 42. 15; J 4, 5-42.

1. WPROWADZENIE

„Rzekła do Niego kobieta: «Daj mi tej wody, abym już nie pragnęła i nie przychodziła tu czerpać»" (J 4, 15).

Te słowa to wyznanie wiary Samarytanki. Tej, której Chrystus przekazał prawdę. Wystarczyła jedna rozmowa. Była ona sprowokowana przez Jezusa. Rozpoczął rozmowę na temat wody. Zwykła woda ze studni posłużyła za opowieść o wodzie życia.

Panie Ty jesteś prawdziwie Zbawicielem (por. J 4, 42), a jeśli jest Zbawiciel, to będą też zbawiani inni ludzie. Zbawiciel świata obejmuje wszystkich i wszystko, cały świat, wszystkich ludzi żyjących w wielu cywilizacjach, w wielu narodach na przestrzeni wieków. Ta prawda dociera również do nas. Ta prawda nas fascynuje i pobudza do pragnienia tej wody życia – wody żywej.

2. PRÓBA WIARY W STARYM TESTAMENCIE

Dzisiejszy fragment Starego Testamentu przenosi nas w czasie do wielkich wydarzeń narodu wybranego i jego wędrówki do Ziemi Obiecanej. Ta ziemia była obiecana i potrzebna do życia i do wiary.

„I nazwał to miejsce Massa i Meriba, ponieważ tutaj kłócili się Izraelici i wystawiali Pana na próbę, mówiąc: «Czy też Pan jest rzeczywiście wśród nas, czy nie?»" (Wj 17, 7). Wystawianie Boga na próbę oznacza pragnienie bezpośredniego dowodu na istnienie Boga. Tak czynił naród żydowski, tak i my czynimy w okresie próby: ciężkiej choroby, zagrożenia życia, trudów pracy, w czasie sporów politycznych, w czasie wojen i w czasie klęsk żywiołowych.

Jesteśmy ludźmi, mamy ciało i duszę. Ciało domaga się pokarmu i napoju, duch domaga się racji swojego istnienia, swojego początku, którym może być tylko Bóg.

3. ARGUMENT MIŁOŚCI BOGA DO CZŁOWIEKA

Tym argumentem jest miłość Chrystusa do człowieka. Święty Paweł podpowiada:

„Bóg zaś okazuje nam swoją miłość [właśnie] przez to, że Chrystus umarł za nas, gdyśmy byli jeszcze grzesznikami" (Rz 5, 8).

Jesteśmy grzesznikami, jeśli uważamy, że nasze prawo ludzkie jest najważniejsze. Prawo, które dotyczy tylko ciała, pokarmu, napoju i trwania w dobrym stanie zdrowia. Ale to nie wystarcza, nasza duchowość domaga się Boga i nieustannego kontaktu z Nim.

Ten kontakt był i jest przez Syna Bożego Chrystusa. Kiedyś był to kontakt bezpośredni. Syn Boży stał się człowiekiem, przyjął naturę ludzką, aby dotrzeć do nas, dotrzeć do naszej natury. Teraz jest to kontakt duchowy przez: Ewangelię, modlitwę, Kościół, sakramenty, Prawdę o Bogu i przez nasze sumienia.

3.1. W BOGU JEST NASZA NADZIEJA

Na wszystkie nasze ludzkie i codzienne sprawy Chrystus jest naszą nadzieją. Święty Paweł pouczał i poucza. Chlubimy się nadzieją chwały Bożej. „A nadzieja zawieść nie może, ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego" (por. Rz 5, 2-5).

Na miłość Boga należy odpowiadać miłością. Znakiem tej naszej ludzkiej miłości do Boga jest wypełnianie Jego woli. Jest ona zawarta w przykazaniach Bożych, jest zawarta w przykazaniu miłości bliźniego, jest zawarta w działaniach Ducha Świętego.

Nadzieja zawarta jest w czynach zbawczych Chrystusa. Święty Paweł dzisiaj przypomina: „Chrystus bowiem umarł za nas, jako za grzeszników, w oznaczonym czasie, gdyśmy [jeszcze] byli bezsilni" (Rz 5, 6). Mowa o bezsilności wobec grzechu, który niszczy duszę człowieka.

My jesteśmy niszczeni przez grzech, chociaż jesteśmy powołani i predysponowani do dobrych czynów. Obecny czas Wielkiego Postu przypomina nam i daje nam szanse na powrót do dobra, na powrót do nadziei wysłużonej przez Chrystusa na Krzyżu.

4. WODA ŻYCIA WIECZNEGO

Nauczanie Chrystusa przy studni Jakuba jest kierowane dziś do nas: „Kto zaś będzie pił wodę, którą Ja mu dam, nie będzie pragnął na wieki, lecz woda, którą Ja mu dam, stanie się w nim źródłem wody wytryskającej ku życiu wiecznemu" (J 4, 14).

Chrystus porównał Boską łaskę kierowaną ku człowiekowi do wody orzeźwiającej. To porównanie było adekwatne do scenerii pustynnego miejsca i potrzeby korzystania z jedynej wody nadającej się do ratowania i trwania przy życiu.

Łaskę Boga należy czerpać nieustannie. Tę łaskę – życie Boże wśród nas – należy czerpać od jedynego Zbawiciela Chrystusa. Obecność Boga wśród nas należy odkrywać wśród naszych braci, a nawet wśród ludzi mało znanych, mało związanych z naszą kulturą, zwyczajem czy sposobem życia i wiary.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Jak w czasie Wyjścia, również dzisiaj ludzie odczuwają pragnienie tej zbawiającej i wyzwalającej wody, która pochodzi od Chrystusa, i Kościół, w odpowiedzi, niestrudzenie głosi Go wszystkim narodom wszystkich czasów. On jest istotnie obecny w świecie, aby pomagać ludziom wierzyć, że Jezus jest synem Bożym, ażeby przez wiarę mieli życie w Jego imieniu, aby ich wychowywać i pouczać w tym życiu i w ten sposób budować Ciało Chrystusa. Kościół nie przestał poświęcać temu celowi swoich sił"[28].

28 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 138.

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 95

„Przyjdźcie, radośnie śpiewajmy Panu,
wznośmy okrzyki na cześć Skały naszego zbawienia:
przystąpmy z dziękczynieniem przed Jego oblicze,
radośnie śpiewajmy Mu pieśni!”

IV NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Czytania: 1 Sm 16, 1b. 6-7. 10-13; Ps 23 (22), 1-6; Ef 5, 8-14; J 8, 12; J 9, 1-41.

1. WPROWADZENIE

„Ja jestem światłością świata, kto idzie za Mną, będzie miał światło życia" (J 8, 12).

Chrystus prowadzi nas w każdej sytuacji życia, nawet w tej obecnej, w stanie epidemii, w stanie kwarantanny i poważnego zagrożenia zdrowia i życia. Chrystus – Światłość świata przeszedł przez życie i doznawał wielu upokorzeń, zagrożeń (ucieczka do Egiptu), widział wiele nieszczęść ludzkich, a dzisiaj zaprasza nas do siebie i do pójścia z Nim.

„Kto idzie za Mną" – mówi Chrystus i zaprasza. Dobrowolnie każdy z nas może się dołączyć. Wierzący, słabo wierzący, wątpiący, a nawet ateiści w okresie totalnego zagrożenia, mogą porzucić walkę z pojęciem Boga. Po co zabierać wiarę wierzącemu, jeśli samemu nie wierzysz!

My wierzący idziemy za Chrystusem, z wiarą, z nadzieją, z tradycją wiary i ze zrozumieniem naszych słabości, i naszej przygodności na tym świecie. Przecież każdy z nas kiedyś wyzdrowieje, świat, chociaż zmieniony, powróci do normalności, ale to nie zmieni naszej i tak śmiertelnej natury!

Tylko Chrystus obiecuje „światło życia", czyli życie wieczne, bo sam zmartwychwstał i zagwarantował nasze zmartwychwstanie, kiedyś, w przyszłości.

Jesteśmy w okresie Wielkiego Postu, w czasie przygotowania do Świąt Zmartwychwstania Pańskiego. Zwyczajowo w tym czasie uczestniczyliśmy w rekolekcjach, słuchaliśmy pasyjnych kazań, a teraz? Właśnie otrzymaliśmy czas rekolekcji, sam na sam z Bogiem, z Chrystusem. On przemawia do nas na różne sposoby, a szczególnie przypomina, że jesteśmy dziećmi Bożymi, należymy do Niego.

2. PAN WIDZI SERCE

Poszukiwanie właściwego wybrańca króla, przez Samuela, dokonywało się za wolą Pana. Pełny opis zdarzenia, ma nam wierzącym, uświadomić, że nic się nie dzieje ważnego w naszym życiu bez obecności Boga. On każdego z nas wybiera, każdego kocha i każdemu wyznacza określoną rolę do spełnienia. Tę rolę i my sami powinniśmy odkrywać i ją wypełniać. Wystarczy „spojrzeć" do naszego serca, do naszej świadomości. Sumienie podpowiada nam, co jest dobre, a co złe. Sumienie podpowiada, czy dobrze wypełniamy przykazanie miłości, nie tylko miłości własnej, ale miłości bliźniego. Zapytano Chrystusa, kto jest tym bliźnim? Odpowiedź była zaskakująca. Do dzisiaj nas zastanawia (por. przypowieść o miłosiernym Samarytaninie, Łk 10, 30-37).

Samarytanin nie tylko pomógł pokrzywdzonemu, ale zatroszczył się o niego, w drodze powrotnej, jego odpowiedzialność była pełna, a pomoc wystarczająca!

3. POSTĘPUJCIE JAK DZIECI ŚWIATŁOŚCI

„Bracia: Niegdyś byliście ciemnością, lecz teraz jesteście światłością w Panu: postępujcie jak dzieci światłości!" (por. Ef 5, 8).

Tak dzisiaj do nas mówi św. Paweł, posługując się tekstem Listu do Efezjan. Skoro wierzymy Chrystusowi i z nim idziemy przez życie, to niesiemy w naszych sercach, duszach, umysłach i naszych uczynkach światło nadziei, światło pomocy, światło modlitwy wstawienniczej. Nie martwmy się tylko o to, co będziemy jedli i czym będziemy się okrywali? (por. Mt 6,24), ale o to, co uczyniliśmy jednemu z tych najmniejszych (por. Mt 25, 40). Tymi najmniejszymi są dzisiaj ci, którzy potrzebują naszej pomocy!

3.1. „ZBUDŹ SIĘ, O ŚPIĄCY, I POWSTAŃ Z MARTWYCH, A ZAJAŚNIEJE CI CHRYSTUS" (EF 5, 14)

„Zbudź się, o śpiący, i powstań z martwych, a zajaśnieje ci Chrystus" – jest wezwaniem skierowanym do nas. W czasie Wielkiego Postu, w czasie „po-

wietrza, głodu i wojny”[29], mamy odbudować naszą wiarę. Nasza odwaga płynącą z wiary może zajaśnieć. Może spowodować moralną przemianę. Sumienie uśpione obudzi się. Ręce bezczynne zaczną działać, a serce „wyjdzie” ze strachu, tylko o siebie, i skieruje się na bliźniego, bo on także jest dzieckiem Boga.

Przyjdzie czas oceny. Kto i co zrobił dla innego nieszczęśnika? Czym się podzielił? Jak pomagał słabszym, biedniejszym i zagubionym?

4. „Rabbi, kto zgrzeszył, że się urodził niewidomym – on czy jego rodzice?” (por. J 9, 2)

To pytanie z Ewangelii jest powtarzane dzisiaj przez każdego z nas. Kto z nas zawinił, że ta straszna epidemia nas dotyka? Odpowiedź Chrystusa jest jednoznaczna: „Stało się tak, aby się na nim objawiły sprawy Boże” (J 9, 3). Trzeba wyciągać wnioski zarówno indywidualne, jak i te społeczne. Z każdego doświadczenia można wyciągnąć wnioski, jak żyć, jak myśleć, jak się przygotowywać na nieszczęścia i jak powierzać Bogu nasze doczesne życie.

Przyjdzie czas, że tak, jak w dzisiejszej Ewangelii, będziemy się wzajemnie oskarżać, zarzucać sobie braki: odpowiedzialności, miłości, przewidywania i zbyt małej pomocy. Chrystus odpowie na to słowami człowieka, który cudow-

---

29 Klęski żywiołowe, wśród których największą grozę budziły epidemie, nawiedzały Europę oraz Polskę przez długie stulecia. Pierwsze wzmianki źródłowe o chorobach zakaźnych na ziemiach polskich dotyczą początku XI wieku. Jak pisał kronikarz Jan Długosz „Głód, mór i zaraza okropne panował tymi czasy nie tylko w Polsce, ale i w całym prawie świecie”. *Od powietrza, głodu, ognia i wojny… – epidemie w Polsce na przestrzeni wieków,* [online:] https://polskieradio24.pl/39/156/Artykul/247308-6,Od-powietrza-glodu-ognia-i-wojny-epidemie-w-Polsce-na-przestrzeni-wiekow [dostęp: 2.02.2021]. Trisagion w liturgii Kościoła zachodniego. W liturgii Kościoła rzymskiego Trisagion występuje podczas nabożeństwa Wielkiego Piątku, tj. uroczystej liturgii popołudniowej ku czci Męki Pańskiej, jako część tzw. Improperii (łac. lamentacje) towarzyszących adoracji krzyża. [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Trisagion#Trisagion_w_Liturgii_Ko%C5%9Bcio%C5%82a_Wschodniego_(bizanty-%C5%84skiego) [dostęp: 2.02.2021].

nie odzyskał wzrok: „Wiemy, że Bóg nie wysłuchuje grzeszników, ale wysłuchuje każdego, kto jest czcicielem Boga i pełni Jego wolę" (por. J 9, 31).

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Jezus przyszedł po to, aby wzmocnić nas na drodze życia, aby prowadzić nas właściwą drogą zbawienia, aby przygotować nam stół łaski, aby dać nam radość pewności. Jezus jest z nami przez wszystkie dni naszego istnienia: wiara w niego daje nam pewność i odwagę, chociaż niekiedy musimy iść przez ciemną dolinę"[30].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 23

„Wiedzie mnie po właściwych ścieżkach
przez wzgląd na swoją chwałę.
Chociażbym przechodził przez ciemną dolinę,
zła się nie ulęknę, bo Ty jesteś ze mną.
Kij Twój i laska pasterska są moją pociechą".

30 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 153.

V NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Czytania: Ez 37, 12-14; Ps 130 (129), 1-8; Rz 8, 8-11; J 11, 25a. 26; J 11, 1-45.

1. WPROWADZENIE

„Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie" (J 11, 25).

Jeszcze przed zmartwychwstaniem Chrystus deklarował najważniejszą prawdę naszej wiary, wiary w życie wieczne. Wiara w tę prawdę jest wielką nadzieją, że życie doczesne nie kończy się, ale przemienia się w życie wieczne z Bogiem.

W czasie strasznej epidemii koronawirusa, słowa wiara i nadzieja na życie wieczne nabierają specjalnej mocy i znaczenia. Wielu z nas odejdzie z tego świata, z poczuciem żalu i rozpaczy, że tak piękne życie, dar Boga, zakończyło się tak marnie, z powodu mikroskopijnego łańcucha białkowego, który ma zdolność zainfekować cały świat i całą ludzkość.

Bronimy się biologicznie, antyseptycznie, czynimy wysiłki naukowe, aby opanować tę straszną zarazę. Oby tak się stało! Natomiast, w tym czasie próby, nie możemy zapominać, że jesteśmy dziećmi Bożymi, że mamy wiarę, nadzieję i miłość – trzy cnoty kardynalne, z których najważniejsza jest miłość, jak mówił św. Paweł Apostoł (por. 1 Kor 13, 13). Te trzy cnoty w obecnym czasie próby należy wzmocnić, szczególnie, że jesteśmy w Okresie Wielkiego Postu, w czasie przygotowania do Świąt Wielkanocnych.

2. PROROCTWO PROROKA EZECHIELA

Proroctwo proroka Ezechiela odnośnie do życia wiecznego jest znamienne, ponieważ dotyczy najważniejszej prawdy wiary. Od momentu stworzenia człowieka i od czasu grzechu pierworodnego, którego skutkiem jest cierpienie

i śmierć, ludzkość nieustannie walczy o zdrowie i przedłużanie życia. Niektórzy nawet pod koniec życia kazali się zamrozić, bo mieli nadzieję, że w przyszłości zostaną rozmrożeni i będą żyć jak dawniej.

Z punktu widzenia naszej wiary chrześcijańskiej, proroctwo Ezechiela o życiu wiecznym stało się faktem i dowodem w Osobie Jezusa Chrystusa. Nauka i mądrość ludzka poparte wiarą, przynajmniej w naszych czasach, są nam potrzebne do wytrwałości, do miłości wobec chorych i umierających.

Przytaczamy nauczanie Jana Pawła II: „Niestety w społeczeństwach o wysokim poziomie industrializacji, doświadczamy ostrego podziału, a nawet konfliktu międzypokoleniowego”[31]. Jan Paweł II wspomina o „nieuporządkowanym rozwoju przemysłowym i urbanistycznym” (FC 27). Papież upatruje w tym nieuporządkowaniu błędów popełnianych w życiu społecznym przez politykę, samorządowców i niesprawiedliwe struktury społeczne, prowadzących do biedy i nędzy.

Duchowo, ta straszna epidemia, może nam przypomnieć o koniecznych zmianach w mentalności i w życiu społecznym.

3. JEŚLI TYLKO DUCH BOŻY W WAS MIESZKA

Nauczanie św. Pawła Apostoła jest jednoznaczne, proste do zrozumienia i do zastosowania w naszym życiu duchowym. „Skoro zaś Chrystus w was mieszka, ciało wprawdzie podlega śmierci ze względu na skutki grzechu, duch jednak ma życie na skutek usprawiedliwienia” (Rz 8, 10) – mówi św. Paweł.

Chrystus mieszka w nas, wtedy, kiedy: modlimy się, jesteśmy razem w miłości i wzajemnej akceptacji, wtedy, kiedy pomagamy słabszym, chorym i umierającym, wtedy, kiedy poświęcamy czas, pracę i nasze umiejętności na korzyść bliźnich.

Każda dusza ludzka jest mieszkaniem Boga, trzeba o Bogu mieszkającym w nas pamiętać, rozmawiać z Nim, pytać, dlaczego jest tak trudno żyć? A w trudnym życiu, pytać, co mam uczynić dobrego dla bliźniego?

---

31 Z. Struzik, *Zeszyt o Opatrzności Bożej nr 12. Wartość i ważność wieku dojrzałego*, wyd. IPJPII, Warszawa 2019, s. 12.

Jest też jasne pocieszenie, wynikające z wiary: „A jeżeli mieszka w was Duch Tego, który Jezusa wskrzesił z martwych, to Ten, co wskrzesił Chrystusa Jezusa z martwych, przywróci do życia wasze śmiertelne ciała mocą mieszkającego w was swego Ducha" (Rz 8, 11).

4. „Był pewien chory, Łazarz z Betanii, z miejscowości Marii i jej siostry Marty" (J 11, 1)

„Był pewien chory, Łazarz z Betanii, z miejscowości Marii i jej siostry Marty" – tak rozpoczyna się dzisiejsza Ewangelia. Tak może rozpoczynać się opowiadanie o naszym obecnym domowym życiu. Tekst Ewangelii wzruszająco opowiada o miłosiernych działaniach Chrystusa:

- „Panie, oto choruje ten, którego Ty kochasz" (J 11, 3b). Każdy z nas może dzisiaj powiadamiać Chrystusa o chorych z własnego otoczenia.
- „Choroba ta nie zmierza ku śmierci, ale ku chwale Bożej" (J 11, 4a). Nasze choroby i nasze umieranie, w sensie religijnym i duchowym, służą ku chwale Bożej.
- „A Jezus miłował Martę i jej siostrę, i Łazarza" (J 11, 5). Obecnie Jezus Chrystus miłuje każdego z nas, a szczególnie chorego i umierającego.
- „Łazarz, przyjaciel nasz, zasnął, lecz idę go obudzić" (J 11, 11b). Do każdego z nas kiedyś Chrystus Zmartwychwstały tak powie!
- „Marta więc rzekła do Jezusa: Panie, gdybyś tu był, mój brat by nie umarł" (J 11, 21). Wielki zarzut i jednocześnie wyznanie wiary: „gdybyś tu był". Przecież Bóg jest z nami, dlaczego dopuszcza choroby i umieranie?
- „Lecz i teraz wiem, że Bóg da Ci wszystko, o cokolwiek byś prosił Boga" (J 11, 22). Prośmy, zatem dziś Boga, za wstawiennictwem Chrystusa o najważniejsze sprawy naszego życia: o zdrowie, o rodzinę, o znajomych, o naród tak bardzo doświadczany, o lekarzy, pielęgniarki, służby medyczne i porządkowe.
- „Gdy więc Jezus zobaczył ją płaczącą i płaczących Żydów, którzy razem z nią przyszli, wzruszył się w duchu, rozrzewnił" (J 11, 33). Prośmy, zatem Chrystusa, aby uczestniczył w naszych żalach, płaczach i rozpaczy.

– „Rozwiążcie go i pozwólcie mu chodzić" (J 11, 44b). Być może, w przyszłości, nasze społeczeństwo zostanie odwiązane od tej epidemii, i na nowo zacznie „chodzić" i żyć normalnie.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Chrystus, dokonując owych «cudów-znaków», działał własną swą mocą, we własnym imieniu , równocześnie zaś w najgłębszym zjednoczeniu z Ojcem. Tak więc raz jeszcze stajemy tutaj wobec tajemnicy Syna Człowieczego – Syna Bożego, który przekracza swoim Ja wszelkie ograniczenia ludzkiej kondycji – choć przecież przynależy do niej z własnego wyboru oraz wszystkie możliwości ludzkiej realizacji czy choćby ludzkiego poznania"[32].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 130

„Z głębokości wołam do Ciebie, Panie,
Panie, wysłuchaj głosu mego.
Nachyl swe ucho
na głos mojego błagania".

32 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 167.

NIEDZIELA PALMOWA

Czytania: Mt 21, 1-11; Iz 50, 4-7; Ps 22 (21), 8-9. 17-18a. 19-20. 23-24; Flp 2, 6-11; Flp 2, 8-9; Mt 26, 14-27, 66.

1. WPROWADZENIE

„Dla nas Chrystus stał się posłuszny aż do śmierci, a była to śmierć na krzyżu. Dlatego Bóg wywyższył Go nad wszystko i dał Mu imię, które jest ponad wszelkie imię" (por. Flp 2, 8-9).

Wyznajemy wiarę w Jezusa Chrystusa, w Jego zbawczą Mękę. Była to śmierć na krzyżu, poniesiona z miłości do człowieka, zaplątanego w grzechy, w niezrozumienie świata i siebie samego.
Chrystus przez swoją Mękę „świat odkupić raczył", była to, i jest, ofiara złożona Bogu Ojcu w mocy Ducha Świętego, aby człowiek ponownie mógł odzyskać godność dziecka Bożego. I w tym nasza nadzieja, w tym wytłumaczenie naszych cierpień doczesnych, w tym moc uwalniania od grzechów i złych czynów. Każdy ma wpisane w swoją duchowość poczucie zła i dobra, ma wpisaną wolę czynienia dobrze. Odwieczne pytanie moralne świata brzmi: Co jest dobrem, a co złem? W momencie śmierci Chrystusa otrzymujemy odpowiedź.

W obliczu współczesnego zagrożenia, jak domek z kart, rozsypały się nasze doczesne plany, zamiary, bogactwa, pieniądze. Pozostała rozpacz i beznadzieja! Czyżby? A nasza wiara? A nasz chrzest? A nasze przybrane synostwo Boże? Jesteśmy dziećmi Bożymi! Trzeba wykorzystać ten czas próby na dobre czyny dla bliźnich. Trzeba umieć podzielić się tym, co mamy, najczęściej pożywieniem i jego dostarczaniem, dla tych, których kochamy, a nawet dla tych, których nienawidzimy.

W obliczy spotkania ze zbawiającym Chrystusem, ustają wszelkie ambicje tego świata: władza, bogactwo, dominacja nad innymi.

Pozostaje także nadzieja. Teraz czynimy wiele obietnic Bogu i innym ludziom, planujemy poprawę i zachowanie zgodnie z kodeksem przykazań Bożych. Oby tak się stało, kiedy pandemia minie!

2. PAN BÓG MNIE WSPOMAGA

Prorok Izajasz w okresie próby i niebezpieczeństwa mówił: „Pan Bóg mnie wspomaga, dlatego jestem nieczuły na obelgi, dlatego uczyniłem twarz moją jak głaz i wiem, że wstydu nie doznam" (Iz 50, 7).

Ponownie stwierdzamy, odkrywamy i doświadczamy kruchości naszych ciał, kruchości zabezpieczeń medycznych. Kruchość! Ludzie zaprzęgają całą wiedzę medyczną, z całego świata, dokonują gigantycznego wysiłku, aby znaleźć antidotum na strasznego wirusa. Wiedza! Wiedza! Wiedza! Ciało! Ciało! Ciało!

A gdzie nasz duch? Dusza ludzka jest nieśmiertelna. Wiara w zmartwychwstanie Chrystusa, jest teraz wystawiana na próbę. Dzisiaj Chrystus pyta każdego z nas: Wierzysz w to? (J 11, 1-44).

3. „ABY WSZELKI JĘZYK WYZNAŁ, ŻE JEZUS CHRYSTUS JEST PANEM KU CHWALE BOGA OJCA" (POR. FLP 2, 11)

Święty Paweł w Liście do Filipian tłumaczy nam, po co to wszystko. Po co, nasze życie? Po co nasze cierpienia i umieranie? Chrystus dał i daje, jedyną sensowną odpowiedź: „Aby się wypełniły sprawy Boże". (por. Uzdrowienie niewidomego od urodzenia J 9, 1- 41).

Sprawy Boże mają się spełniać także w nas i z nami! Chrystus mówił do apostołów:

„Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże" (Mk 1, 15). „Jezus rzekł do nich: «Pójdźcie za Mną, a sprawię, że się staniecie rybakami ludzi»" (Mt 4, 19).

Być może my także mamy jeszcze dokonać wiele dobra na tym świecie. Być może!

4. CO ZNACZY MĘKA I ŚMIERĆ CHRYSTUSA?

Opis Męki Pańskiej, który powstał z relacji autentycznych świadków przedstawia wiele zachowań ludzkich, dobrych i złych. Życie się toczy i przedstawia nam prawdy. W opisie Męki Pańskiej spotykamy słowa:

– „Jeden z dwunastu imieniem Judasz Iskariota" (Mt 26, 14a) – To zdrada!
– „Nauczyciel mówi: Czas mój jest bliski" (Mt 26, 18b). Czas każdego z nas jest bliski.
– „Jeden z was Mnie zdradzi" (Mt 26, 21b). Ilu z nas już zdradziło Chrystusa?
– „Lecz biada temu człowiekowi, przez którego Syn Człowieczy będzie wydany" (Mt 26, 24b). Wiara nie jest sprawą łatwą, ani błahą, jest próbą moralności człowieka.
– „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje" (Mt 26, 26b). „Kto spożywa Ciało moje, będzie żył na wieki" (por. J 6, 51). Tyle razy spożywaliśmy Ciało Chrystusa, znak naszego zmartwychwstania.
– „Wy wszyscy zwątpicie we Mnie tej nocy" (Mt 26, 31a). Nocą jest dzisiejszy czas, wszyscy jesteśmy wątpiący i pytający. Co będzie?
– „Choćby wszyscy zwątpili w Ciebie, ja nigdy nie zwątpię" (Mt 26, 33). Oby takie wyznanie wiary nam dzisiaj towarzyszyło.
– „Ojcze mój, jeśli to możliwe, niech Mnie ominie ten kielich! Wszakże nie jak Ja chcę, ale jak Ty" (Mt 26, 39b). Dzisiaj tak i my mamy się modlić!
– „Schowaj miecz swój do pochwy, bo wszyscy, którzy za miecz chwytają, od miecza giną" (Mt 26, 52). W tym czasie mamy schować miecze: władzy, dominacji, kłamstwa, pustych obietnic.
– „Wtedy wszyscy uczniowie opuścili Go i uciekli" (Mt 26, 56b). W czasie prosperity wszyscy byliśmy mądrzy, wielcy, wspaniali, a nawet wierzący. A teraz?
– „Arcykapłani i cała Wysoka Rada szukali fałszywego świadectwa przeciw Jezusowi" (Mt 26, 59). To są nieustanne spory, o to, kto ma rację?
– „Prorokuj nam, Mesjaszu, kto Cię uderzył?" (Mt 26, 68). Ustawicznie poszukujemy tzw. „dobrych" proroków, czyli pochlebców!
– „Nie znam tego Człowieka" (Mt 26, 72b). Jak dzisiaj patrzymy na drugiego człowieka?

– „Wtedy Judasz, który Go wydał, widząc, że Go skazano, opamiętał się, zwrócił trzydzieści srebrników" (Mt 27, 3). Dzisiaj jest czas, abyśmy oddali to, co jesteśmy winni!
– „Piłat widząc, że nic nie osiąga, a wzburzenie raczej wzrasta, wziął wodę i umył sobie ręce wobec tłumu, mówiąc: Nie jestem winny!" (Mt 27, 24). Tak w wielkich potrzebach zachowują się ci, którym zaufaliśmy.
– „Zaufał Bogu: niechże Go teraz wybawi, jeśli Go miłuje" (Mt 27, 43a). Ostatnią rzeczą będzie dla nas brak zaufania do zbawczej Męki Chrystusa.

Na pytanie, co znaczy Męka i śmierć Chrystusa, możemy odpowiedzieć – to nasze ludzkie życie, wobec wielkości i miłości Boga.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Niedziela Palmowa, w którą Kościół wspomina triumfalny wjazd Chrystusa do Jerozolimy, jest jakby świątecznie przystrojoną bramą, wprowadzającą nas w Wielki Tydzień. Patrząc na ten dzień w perspektywie duchowości liturgicznej, możemy dostrzec, że jest on poniekąd stale obecny w każdej liturgii eucharystycznej"[33].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 22

„Szydzą ze mnie wszyscy, którzy na mnie patrzą,
wykrzywiają wargi i potrząsają głowami:
«Zaufał Panu, niech go Pan wyzwoli,
niech go ocali, jeśli go miłuje»".

33 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 177-178.

NIEDZIELA ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO

Czytania: Dz 10, 34a. 37-43; Ps 118 (117), 1b-2. 16-17. 22-23; Kol 3, 1-4; 1 Kor 5, 7b-8a; J 20, 1-9.

1. WPROWADZENIE

„Chrystus został ofiarowany jako nasza Pascha. Odprawiajmy nasze święto w Panu" (1 Kor 5, 7b-8a).

Poruszeni do głębi zmartwychwstaniem Chrystusa uczestniczymy w najważniejszych tajemnicach naszej wiary. Wierząc, tak jak apostołowie, możemy uczestniczyć w tym Misterium Zbawienia. Chrystus zmartwychwstał, a my razem z Nim. Zmartwychwstaliśmy do życia wiecznego, zmartwychwstaliśmy z niewoli naszych grzechów, zmartwychwstaliśmy z naszych obaw, wątpliwości, braku nadziei, braku zaufania do innych. Na nowo odkrywamy naszą przynależność do Kościoła Chrystusowego, do wspólnoty, która nigdy nie umiera, bo Bóg jest z nią.

2. HISTORIA ZBAWIENIA ŁĄCZY SIĘ Z TERAŹNIEJSZOŚCIĄ

Obecność Boga jest zagadnieniem współczesnego człowieka. Tak było za czasów ziemskiego przebywania Chrystusa wśród ludzi, tak jest teraz. Każdy pyta, gdzie jest nasz Bóg? Można powiedzieć więcej i zapytać, czy jest możliwe, aby Go teraz dotknąć, spotkać w życiu prywatnym. Z chwilą dotknięcia Boga przewidujemy odmianę nas samych, przewidujemy naszą przyszłość, zdobędziemy pewność wiary.

2.1. ŚWIADECTWO DZIEJÓW APOSTOLSKICH

Sprawa Jezusa z Nazaretu nie utonęła w wielu sprawach ludzkich, nie przeszła do historii, nie stała się epizodem. Przeciwnie, nie tylko apostołowie, ale wszyscy, z którymi oni się spotykali, musieli zareagować na świadectwo. Piotr przemówił: „Znacie sprawę Jezusa z Nazaretu, którego Bóg namaścił Duchem Świętym i mocą" (Dz 10, 38a). Z tej relacji wyciągamy wniosek, że apostołowie nie mogli „tej sprawy" zatrzymać dla siebie. Ona musiała iść w ludzi, musiała przekraczać historię, wieki i tysiące lat. Sprawa Boża trwa i będzie trwała na naszej ziemi, aż ludzkość się skończy, aż wszyscy przejdziemy do wieczności. Wieść o Bożym zmartwychwstaniu dotyka każdego człowieka, na ten świat przychodzącego. Dotyka i powoduje reakcję: Jestem wieczny, jestem z Bogiem, mam życie nieskończone, Chrystus Zmartwychwstały jest tego dowodem. „Jego to zabili, zawiesiwszy na drzewie. Bóg wskrzesił Go trzeciego dnia i pozwolił Mu ukazać się" (por. Dz 10, 39-41).

Zaczynamy rozumieć potrzebę zawieszenia Chrystusa na drzewie, po to, aby był widoczny, dostrzegalny już na zawsze. Nieustannie wisi, już nie cierpi, już zmartwychwstał, zasiada po prawicy Ojca. A na Krzyżu zostały zawieszone nasze wszystkie grzechy, małe i duże, nawet straszne zbrodnie. Wiszą też na Krzyżu nasze wątpliwości i niewiara. Zwykła, prymitywna niewiara. Ta niewiara z podstępnym oczekiwaniem i wątpliwością – a może tak nie było?

2.2. WSPÓŁCZESNE ZNAKI CZASU

Apostołowie po zmartwychwstaniu Chrystusa opowiadali: „Bóg pozwolił Mu ukazać się […] nam wybranym […] na świadków, którzyśmy z Nim jedli i pili" (por. Dz 10, 40-41).

Dramat wiary trwa, mimo że apostołowie jedli i pili z Chrystusem. On okazuje się bardzo dobrym Bogiem i Panem. Nie tylko cierpi, ale przekonuje, udowadnia, dokonuje ciągle cudów, znaków na niebie i ziemi. Znaki te są trudne do odgadnięcia, ale są!

Znakiem wchodzącym w historię naszego narodu była tragedia pod Smoleńskiem. Eksperci zastanawiają się, badają, jak to się mogło stać? To człowiek popełnia błędy, działa nieostrożnie, a Bóg wyprowadza z tego znak dla wszyst-

kich. Wszyscy jesteśmy śmiertelni, krótko żyjemy, przemijamy, przemija postać tego świata. Nie jest ważne, kto kim jest: prezydentem, ministrem, generałem, wszyscy są zapraszani do wieczności, najczęściej spokojnie – na łożach śmierci, ale również dramatycznie – w niezliczonych wypadkach samochodowych, samolotowych, a także w tragediach naturalnych, przy wybuchach wulkanów, powodziach, pożarach. Ludzie w Japonii najpierw ginęli od trzęsienia ziemi, potem przyszła fala tsunami, a następnie wydostała się radioaktywna chmura z reaktorów atomowych i dotknęła wszystkich ludzi na całej kuli ziemskiej. Nas też! Czekamy, jakie będą tego skutki, podobno konsekwencje dotyczyć będą następnych dziesięcioleci.

2.3. KONSEKWENCJA ZMARTWYCHWSTANIA DLA NAS

Znaki, doświadczenia i niepewność naszego jutra powinny przemówić do nas szczególnie w ten Dzień Zmartwychwstania. Świadectwo apostołów i nasze doświadczenia łączą się, najpierw przy Krzyżu Jezusa, potem przy Jego grobie, a ostatecznie przy zmartwychwstaniu!

Świadectwo apostołów zawiera nie tylko prawdę o zmartwychwstaniu, ale wyraża także akt wiary, „że Bóg ustanowił Go sędzią żywych i umarłych" (por. Dz 10, 42). Nie można zatrzymać się tylko na podziwianiu cudu zmartwychwstania, ponieważ podziwianie Boga wiąże się z oddawaniem Mu czci i posłuszeństwem Jego przykazaniom. Bóg, Sędzia żywych i umarłych to nasza sprawa, to nasze zadanie, poddać trzeba nasze sumienia osądowi Bożemu. Uznanie Zmartwychwstałego Chrystusa to uznanie naszej całkowitej zależności od Niego.

Na końcu dzisiejszego pierwszego czytania słyszymy: „Wszyscy prorocy świadczą o tym, że każdy, kto w Niego wierzy, przez Jego imię otrzymuje odpuszczenie grzechów (Dz 10, 43).

2.4. RADOŚĆ LUDZI WIERZĄCYCH

Dzisiejsza liturgia Wielkiej Soboty, procesja i poranna Msza św. niosą radość. Te chwile radości dzielimy z całym Kościołem powszechnym. Doświadczyliśmy ogromnej radości z beatyfikacji Jana Pawła II. Cieszyliśmy się i dziękujemy Bogu za dar tego wspaniałego człowieka, świętego papieża, który potrafił dzięki

łasce Bożej poruszyć cały świat. Starał się żyć i postępować tak, że jak Chrystus przyciągał do siebie wszystkie narody. Nam Polakom w trudnych chwilach przemian społecznych dodawał otuchy. Zwracał się wprost do Ducha Świętego, aby pomógł umęczonemu brakiem wolności narodowi. Przecież na naszych oczach stał się cud, cud wolności, w którą już nie wierzono.

Papież Jan Paweł II okazał się opatrznościowy w wielu konfliktach na świecie. Godził zwaśnione państwa, upominał się o biednych i pokrzywdzonych. Był bardzo odważny, za tę odwagę postanowiono go zabić. Zamach 13 maja 1981 r. stał się dramatem dla wszystkich wierzących. Bóg uczynił cud, zachował papieża przy życiu i pokazał całemu światu swą moc.

Radość zmartwychwstania niesiemy także do naszych domów, do naszych rodzin. Wielokrotnie myślano i mówiono, że wiara w nas słabnie, gdzieś odchodzi, gubiąc się w liberalnych ideach Europy Zachodniej. Tymczasem to ta Europa ma się do nas zwrócić i zwraca się o światło i moc wiary.

2.5. WARTOŚCI WIECZNE NIEPRZEMIJAJĄCE W ŻYCIU CZŁOWIEKA

Święty Paweł wzywa nas do zrozumienia i podjęcia naszej chrześcijańskiej godności: „Jeśliście więc razem z Chrystusem powstali z martwych, szukajcie tego, co w górze, gdzie przebywa Chrystus zasiadając po prawicy Boga" (Kol 3, 1).

Poszukiwanie wieczności przynależy człowiekowi. Jeśli jej nie szuka i jej nie zdobywa, najczęściej nie potrafi skorzystać i z doczesności. Jak wielu naszych znajomych i braci zatraciło, zmarnowało swoje doczesne życie, utopiło tę doczesność w alkoholu, w narkotykach, w rozbitych związkach małżeńskich i rodzinnych. Jeśli człowiek nie patrzy w górę, nie kieruje się do Boga, nie potrafi także normalnie żyć na tym świecie.

Brak Boga w życiu społecznym, narodowym, także prowadzi na manowce. Niepokoimy się o naszą społeczność narodową, wyczuwamy niepokój, kiedy partie polityczne walczą ze sobą metodami niegodnymi człowieka. Pytamy, co z nami będzie? Pytamy, jak wydostaniemy się z kryzysów materialnych, jeśli kryzysów społecznych nie potrafimy unormować. Nie pomogą obietnice, nie pomoże zwiększenie szeregów policji i służb specjalnych, jeśli młode pokolenie

nie będzie szanowało Boga. Jeśli młody człowiek nie ma bojaźni Boga, niczego się nie boi, staje się groźny dla siebie i dla innych.

3. APOSTOLSKIE ŚWIADECTWO ZMARTWYCHWSTANIA

Ewangelia, którą usłyszeliśmy dzisiaj, jest pełna szczegółów. Można nawet powiedzieć – drobiazgów, pozornie mało ważnych. A jednak, świadczy ona o obecności św. Jana przy pustym grobie Jezusa. „Ujrzał i uwierzył" (por. J 20, 8). Ujrzał pusty grób, taki sam jaki my każdego roku stawiamy w kościołach. W tych symbolicznych grobach znajduje się autentyczny Pan Jezus w monstrancji. Stoi i oczekuje podobnych reakcji, oczekuje wiary i uznania, że jest Bogiem wśród nas. Dlaczego to powtarzamy każdego roku? Dlaczego pragniemy przeżywać Jego śmierć i Jego zmartwychwstanie, chociaż wiemy, że umarł tylko raz, a teraz przebywa w chwale Ojca Niebieskiego. Odpowiedź jest na wskroś prosta – u Boga nic się nie zaczyna i nic się nie kończy. To my przemijamy i odchodzimy do wieczności. On trwa w swoich aktach zbawczych. Kiedyś zbawił wszystkich, dzisiaj zbawia nas tu obecnych!

Apostołowie, św. Piotr i św. Jan biegli do pustego grobu po tym, co powiedziała im Maria Magdalena. Biegli do pustego grobu, bo nie uwierzyli, biegli, aby nie mieć wątpliwości, co do relacji pierwszego świadka. Zobaczyli pusty grób, płótna, chustę zwiniętą, ale Chrystusa tam nie było. Jeszcze im się nie ukazał, jeszcze nie pokazywał im swego Ciała uwielbionego. Im to wystarczyło, aby uwierzyć, a następnie zebrać się z innymi apostołami.

Zbiegli się wszyscy, aby otrzymać nakaz misyjny, nakaz świadectwa i odpowiedzialności za głoszoną Dobrą Nowinę.

4. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Świat. Ten świat, w którym żyje człowiek, ten świat, w którym człowiek panuje, zdaje się ostatecznie zwyciężać człowieka. Zwycięża człowieka przez śmierć. Chrystus, który zwyciężył śmierć, zwyciężył świat. O mors, ero mors tua[34]. Doświadczył śmierci, przyjął śmierć, aby objawić się ponad jej horyzontem,

34 Łac. „O śmierci, będę twoją śmiercią" (Oz 13, 14; 1 Kor 15, 55).

który przytłacza całe dzieje człowieka. Własną śmiercią zadał śmierć tej śmierci, której początkiem stał się grzech”[35].

5. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 118

Dramatyczne są losy i tajemnice naszego zbawienia. Dramatyczne są losy i tajemnice naszego życia. Bycie chrześcijaninem, nie oznacza wiary łatwej, wiary interesownej, wiary tradycyjnej i okazjonalnej. Chrystus cierpi prawdziwie, umiera na Krzyżu prawdziwie, prawdziwie także pozostawia nasze grzechy na Krzyżu i prawdziwie zmartwychwstaje z nami do innego, doskonalszego życia. Podziękujmy Mu za to z całego serca.

„Dziękujcie Panu, bo jest dobry,
bo Jego łaska trwa na wieki.
Niech dom Izraela głosi:
„«Jego łaska na wieki»”.

35 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 215.

II NIEDZIELA WIELKANOCNA – MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

Czytania: Dz 2, 42-47; Ps 118 (117), 2-4. 13-15. 22-24; 1 P 1, 3-9; J 20, 29; J 20, 19-31.

1. WPROWADZENIE

„Uwierzyłeś Tomaszu, bo Mnie ujrzałeś; błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli" (J 20, 29).

Padły słowa wyrzutu skierowane do niewiernego Tomasza, wtedy kiedy nie był obecny na pierwszym spotkaniu apostołów i uczniów ze zmartwychwstałym Chrystusem. Ostatecznie Tomasz uwierzył, kiedy zobaczył i oddał chwałę Panu w słowach: „Pan mój i Bóg mój!" (J 20, 28).

Zmartwychwstały Pan Jezus jednocześnie skierował błogosławieństwo do wszystkich wierzących, także i do nas. Są to słowa zachęty do wiary, pomimo naszych duchowych niedoskonałości. „Błogosławieni" – oznacza wybranych i świętych, specjalnie przeznaczonych, aby z własnego życia uczynili drogę zbawienia.

Tylko apostołowie mieli ten przywilej oglądania Syna Bożego, w czasie swojego i Jego życia. Oni patrzyli i słuchali Nauczyciela, znali całą historię Jezusa z Nazaretu.

Dzieje Apostolskie przypominają słowa św. Piotra skierowane do setnika Korneliusza: „Znacie sprawę Jezusa z Nazaretu, którego Bóg namaścił Duchem Świętym i mocą. Dlatego że Bóg był z Nim, przeszedł On dobrze czyniąc i uzdrawiając wszystkich, którzy byli pod władzą diabła" (Dz 10, 38).

Apostołowie doświadczyli strasznego wyroku i konania Chrystusa na krzyżu. Ostateczną jednak radością było ujrzenie Chrystusa Zmartwychwstałego. Wtedy ich życie zmieniło się całkowicie, nie była to już historia Syna

Bożego. Rozpoczęła się nowa historia każdego z nich. Mieli dawać świadectwo, mieli nauczać, głosić, przekonywać i ostatecznie oddawać życie za prawdę, że Chrystus żyje.

2. ŻYCIE PIERWSZEGO KOŚCIOŁA

Dzieje Apostolskie przekazują nam obraz pierwszego Kościoła, obraz specjalny i nadzwyczajny. Chrześcijanie, pierwsi w wierze, zachowywali się specyficznie i w każdym działaniu mieli w świadomości zmartwychwstałego Chrystusa, a mianowicie:

„Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach. Bojaźń ogarniała każdego, gdyż Apostołowie czynili wiele znaków i cudów. Ci wszyscy, co uwierzyli, przebywali razem i wszystko mieli wspólne. Sprzedawali majątki i dobra i rozdzielali je każdemu według potrzeby. Codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, a łamiąc chleb po domach, przyjmowali posiłek z radością i prostotą serca" (Dz 2, 42-46).

Ten pierwszy Kościół, nadzwyczajny i idealny w swojej formie, stał się i jest przykładem dla wszystkich wierzących i dla całej organizacji życia religijnego i kościelnego.

Takiego Kościoła i takiej formy wiary uczyli się kolejni wyznawcy Chrystusa, bowiem: „Wielbili Boga, a cały lud odnosił się do nich życzliwie" (Dz 2, 47a).

Taki Kościół był także błogosławiony przez Chrystusa: „Pan zaś przymnażał im codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia" (Dz 2, 47b). Do takiego Kościoła przyłączał się zbawiający Pan Bóg Wszechmogący.

Dzisiaj możemy porównać naszą indywidualną wiarę, możemy porównać ją z pierwszym Kościołem. Możemy odpowiedzieć, jak daleko obraz Kościoła współczesnego odbiega od dawnego ideału?

3. ZRODZENI DO NOWEGO ŻYCIA

Mimo naszych słabości i niedoskonałości, nadal jesteśmy w łasce u Boga i ludzi[36], możemy podziwiać wielkie dzieła Boże, jakie nieustannie nas ogarniają.

36 Por. „A Jezus pomnażał się mądrością i wzrostem i łaską u Boga i u ludzi" (Łk 2, 52).

Przecież Chrystus umarł i zmartwychwstał dla nas, dla naszego zbawienia. Zrobił to i robi z miłości, i miłosierdzia dla człowieka. Nadal powołuje: „Do dziedzictwa niezniszczalnego i niepokalanego, i niewiędnącego, które jest zachowane dla was w niebie" (1 P 1, 4).

Przez chrzest i wiarę jesteśmy strzeżeni w życiu doczesnym i jesteśmy przeznaczeni do trwania z Bogiem na zawsze, wiecznie. Nastąpi to w „czasach ostatecznych", ale nastąpi!

Obecnie myślimy, że doświadczamy czasów ostatecznych, wielu z nas choruje, wielu umiera, wielu jest przerażonych panującą epidemią. Wiara i religia, każe nam spojrzeć na te zjawiska, jako na doświadczenie duchowe i materialne, jak słabi i mali jesteśmy wobec sił natury. Wydawało się wszystkim, że człowiek już całkowicie zapanował nad światem, nad swoją egzystencją, że zdołał już osiągnąć w medycynie prawie nieśmiertelność.

Nasze siły duchowe także osłabły, strach i przerażenie, pretensje do całego świata, do rządzących i do służby medycznej.

Dla ludzi wierzących jest wskazanie konkretne, trzeba spojrzeć na pierwszy Kościół, trzeba odczytać, w obecnej sytuacji, własną godność, trzeba ponownie odkryć, że jesteśmy dziećmi Bożymi.

4. NAUKA PŁYNĄCA ZE ZMARTWYCHWSTAŁEGO CHRYSTUSA

Ewangelia dzisiejsza opisuje kolejne ukazywanie się zmartwychwstałego Chrystusa. Chrystus przyszedł w momencie najbardziej odpowiednim i potrzebnym dla apostołów i uczniów, aby nie zwątpili. Przyszedł i najpierw pozdrowił zebranych: „Pokój wam!" (J 20, 19b). Nagle czas przerażenia, strachu i obaw, przemienił się w podziw największego cudu – Chrystus zmartwychwstał, jest z nami, nic złego nam się stać nie może.

Po uspokojeniu zebranych Chrystus kieruje się do wątpiących i „Pokazał im ręce i bok" (J 20, 20). Nastąpiła konsternacja, ale już nikt nie wątpił, że to Pan. Cud zmartwychwstania ogarnia serce człowieka, czyni go radosnym i zdolnym do pokonywania wszelkich obaw i niebezpieczeństw, „Pan jest z nami" i nic złego stać się nie może.

Ta reakcja uczniów pierwszego Kościoła powinna teraz, i nam szczególnie, towarzyszyć.

A co z wątpiącymi i niepewnymi, jak niewierny Tomasz? Chrystus przewidział i takie reakcje ludzkie. Dla uczniów ukazał się raz jeszcze: „Jezus przyszedł, choć drzwi były zamknięte, stanął pośrodku i rzekł: «Pokój wam!»" (J 20, 19).

Dla wątpiących i doświadczanych życiowo, dzisiaj Chrystus staje i ukazuje się: w Tradycji Kościoła, w Kościele, w sakramentach świętych (szczególnie w Eucharystii), w dobrych uczynkach, w modlitwie indywidualnej i wspólnej. W sposób bezpośredni ukazuje się przez: działanie lekarzy, przez posługę pielęgniarzy, służb porządkowych, przez tych, którzy nas karmią i nad nami czuwają. Trzeba otworzyć oczy duszy i zobaczyć Chrystusa!

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„«Nie bądź niedowiarkiem, lecz wierzącym» (J 20, 27). Dziś, w pierwszą niedzielę po Wielkanocy, odczytujemy te słowa wypowiedziane przez Zmartwychwstałego do Apostoła Tomasza. Słowa te są niejako programem Chrystusa w stosunku do człowieka. Oto program wiary: «Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli» (J 20, 29). Wiadomo, dlaczego Tomasz opierał się. Dlaczego nie chciał przyjąć prawdy o Zmartwychwstaniu. Nie różnił się tym od reszty apostołów. Oni mieli podobne trudności. Tak bardzo fakt Zmartwychwstania przerastał świadomość konieczności śmierci i nieodwracalnych jej konsekwencji. Tak bardzo był trudny do wyobrażenia. Człowiek raz umarłszy, więcej nie żyje już wśród ludzi, nie znajduje swego miejsca wśród żyjących na ziemi.

Apostołowie przyjęli rzeczywistość Zmartwychwstania opierając się na doświadczeniu Chrystusa Zmartwychwstałego. Ujrzeli Go po śmierci pośród żyjących na ziemi, w Jerozolimie, w Wieczerniku, nad jeziorem w Galilei. I musieli dojść do tego wniosku, że «Chrystus powstawszy z martwych już więcej nie umiera…», że «śmierć nad Nim nie ma już władzy» (Rz 6, 9), że On stał się Panem śmierci. Tomasz nie był z nimi, gdy po raz pierwszy przyszedł do Wieczernika Chrystus. Stąd jego opór. Jego «niedowiarstwo». Żądał dowodu. Takiego samego, jaki oni już otrzymali. Nie wystarczyły To-

maszowi ich słowa, ich informacja. Chciał się osobiście przekonać. Chciał zobaczyć na własne oczy. Chciał dotknąć. I otrzymał, czego żądał. Jego «niedowiarstwo» stało się niejako dodatkowym dowodem”[37].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 118

„Abym upadł, uderzono mnie i pchnięto,
lecz Pan mnie podtrzymał.
Pan moją mocą i pieśnią, On stał się moim Zbawcą.
Głosy radości z ocalenia w namiotach sprawiedliwych:
«Prawica Pańska moc okazała»”.

37 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 224.

III NIEDZIELA WIELKANOCNA

Czytania: Dz 2, 14. 22b-32; Ps 16 (15), 1b-2a. 5. 7-11; 1 P 1, 17-21; Łk 24, 32; Łk 24, 13-35.

1. WPROWADZENIE

„Panie Jezu, daj nam zrozumieć Pisma, niech pała nasze serce, gdy do nas mówisz" (Łk 24, 32).

Czas Wielkanocny jest czasem radości ze zmartwychwstania Pana naszego Jezusa Chrystusa. W śpiewie przed Ewangelią usłyszeliśmy aklamację: „Panie Jezu, daj nam zrozumieć Pisma, niech pała nasze serce, gdy do nas mówisz". Jest to prośba o pomnożenie naszej wiary, która zawsze może ulec osłabieniu. Różne ideologie i sposoby życia starają się nas odciągnąć od spraw ostatecznych, najważniejszych w naszym życiu.

Dzisiejsze czytania mówią o wierze apostołów i o słabej wierze tych, którzy byli blisko tajemnic zbawienia, a nie potrafili właściwie zwrócić uwagi na to, co tak wielkiego się stało.

2. ŚWIADECTWO ŚW. PIOTRA

Piotr Apostoł ten najważniejszy w posłudze Kościoła, z wielką odwagą i determinacją mówił do zebranych ludzi w Jerozolimie. Dawał świadectwo odwagi, w dzień Pięćdziesiątnicy „Wtedy stanął Piotr razem z Jedenastoma" (Dz 2, 14).

Zesłanie Ducha Świętego (łac. Pentecoste) – według Dziejów Apostolskich wydarzenie, które miało miejsce w pierwsze po zmartwychwstaniu Jezusa święto Pięćdziesiątnicy. Na zebranych w Wieczerniku apostołów zstąpił Duch Święty. Apostołowie zaczęli przemawiać w wielu językach (ksenolalia) oraz otrzymali

inne dary duchowe – charyzmaty (por. Dz 2, 1-11). Wydarzenie to zostało zapowiedziane przez Jezusa przed jego Wniebowstąpieniem.

„I przemówił do nich donośnym głosem" (Dz 2, 14). Już się nie bał. Nie bali się przemawiać inni apostołowie.

3. PIERWSZE PRZEPOWIADANIE O ZMARTWYCHWSTANIU

Pierwsze przepowiadanie o Chrystusie zmartwychwstałym skierowane było do Żydów, do Izraelczyków, którym było dane słyszeć i czytać proroctwa starotestamentalne. Oni nie odczytali właściwe swego powołania. Śmiercią Chrystusa próbowali udowodnić, że nie był Synem Boga. Pomylili się, a teraz słyszą wyrzuty od Piotra, który wykazuje im, że okazali się ignorantami. Ominęło ich największe szczęście, na które czekali poprzez wiele wieków i pokoleń. „Tego Męża, który z woli postanowienia i przewidzenia Bożego został wydany, przybiliście rękami bezbożnych do krzyża i zabiliście. Lecz Bóg wskrzesił Go, zerwawszy więzy śmierci" (Dz 2, 23-24).

Zapanowała konsternacja i reakcje dwojakiego rodzaju. Jedni uwierzyli i przyjęli prawdę o zmartwychwstaniu. Podjęli pokutę i zmienili własne życia. Drudzy nadal nie akceptowali tej prawdy i robili wszystko, aby ona nie rozprzestrzeniała się wśród ludu.

4. NADZIEJA KRÓLA DAWIDA SPEŁNIŁA SIĘ

Święty Piotr użył biblijnego argumentu. Przytoczył nadzieję króla Dawida, w której najważniejszym było spodziewanie się zmartwychwstania ludzi i trwanie z Bogiem przez wieczność.

„Dlatego ucieszyło się moje serce i rozradował się mój język, także i moje ciało spoczywać będzie w nadziei, że nie zostawisz duszy mojej w Otchłani ani nie dasz Świętemu Twemu ulec skażeniu" (Dz 2, 26-27).

Skażenie dotyczyło śmiertelności życia ludzkiego i rozpadowi ciała po śmierci. To dzieje się z każdym z nas. Odsyłamy tę prawdę daleko od siebie, ale ona powraca, aż nas dotknie bezpośrednio. Jedyna nasza nadzieja, to ta, że wyznamy wiarę w zmartwychwstanie Chrystusa. Jeśli Chrystus zmartwychwstał, to i my zmartwychwstaniemy.

5. OSTRZEŻENIE DLA CHRZEŚCIJAN

To ostrzeżenie zostało zapisane w Pierwszym Liście św. Piotra.

„Jeżeli bowiem Ojcem nazywacie Tego, który bez względu na osoby sądzi według uczynków każdego, to w bojaźni spędzajcie czas swojego pobytu na obczyźnie" (1 P 1, 17). W perspektywie życia wiecznego, obecny czas naszego istnienia na tej ziemi, jest jakby „obczyzną", a właściwą Ojczyzną jest niebo, czyli trwanie z Bogiem na zawsze.

Na obecnej obczyźnie liczą się jednak nasze czyny, działania, myślenie, postepowanie, wiara, traktowanie naszych bliźnich, a nawet wrogów.

Wszystko jednak rozpoczyna się od wiary: „Tak że wiara wasza i nadzieja są skierowane ku Bogu" (1 P 1, 21). To jest kierunek myślenia chrześcijan, to jest ciągłe odpowiadanie na pytanie: Co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne? Odpowiedź była jasna! – „Zachowuj przykazania" (Mt 19, 17). A jeśli masz jeszcze większe aspiracje duchowe, to – „Sprzedaj wszystko, co posiadasz i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie" (Mt 19, 21). To sprzedawanie należy rozumieć szeroko, w nim zawiera się wszelka pomoc dla potrzebujących, tak duchowa, jak i materialna.

6. POZNALI GO PO ŁAMANIU CHLEBA

Uczniowie idący do Emaus poznali Chrystusa dopiero przy łamaniu chleba.

„I mówili nawzajem do siebie: «Czy serce nie pałało w nas, kiedy rozmawiał z nami w drodze i Pisma nam wyjaśniał?»" (Łk 24, 32).

Po śmierci na krzyżu zapanowało wśród uczniów Chrystusa wielkie rozczarowanie, mówili – „A myśmy się spodziewali" (Łk 24, 21a). Czego się oni spodziewali? Zapewne zmiany władzy, zmiany zarządzania państwem, zmiany niewolnictwa pod władzą rzymską, na władzę i wolność własną. Mówili: „Myśmy się spodziewali, że on odkupi Izrael!" (Łk 24, 21).

Chrystus nie tylko odkupił Izraelitów, odkupił całą ludzkość od władzy szatana, od wiecznego zła i od śmierci wiecznej.

7. MIŁOŚĆ CHRYSTUSA NIE USTAJE NAWET WOBEC WĄTPIĄCYCH

Miłość Chrystusa nie ustaje nawet wobec wątpiących. Chrystus zbliżył się do uczniów uciekających w popłochu i w zwątpieniu. Ponownie podjął dzieło nauczania i nawracania. Chrystus przewidział takich jak my, ludzi małej wiary, dlatego powołał Kościół, aby na ziemi głosił prawdę o zbawieniu i o odkupieniu z grzechów, a także o możliwości życia wiecznego z Bogiem.

8. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Drodzy Bracia i Siostry! Spotkanie ze zmartwychwstałym Panem na drodze do Emaus rzuciło dla obu uczniów nowe światło na święte Pisma i na wydarzenie Kalwarii: padło światło w mrok ich własnego życia. Pada też z niego światło na historię i losy ludzkości i Kościoła […], Chrystus wykazuje, że Mesjasz «musiał» cierpieć, aby wypełnić swoje zbawcze posłannictwo. Czy w tym świetle nie można też ujrzeć i zrozumieć różnych ciemnych i bolesnych momentów, jakie uczniowie Chrystusa i Kościół napotykają na swej drodze poprzez dzieje? W ten sposób często w próbie i cierpieniu rozpoznaje się dobrotliwą i troskliwą dłoń Boga, który przez doświadczenie Krzyża prowadzi do zbawienia i zmartwychwstania.

Chrystus sam ukazuje uczniom z Emaus głębszy sens całego wydarzenia jako wydarzenia zbawczego, posługując się słowem Pisma Świętego: «I zaczynając od Mojżesza poprzez wszystkich proroków wykładał im…» (Łk 24, 27). We wszystkich czasach Bóg przez słowa swego Objawienia poruszał ludzi i odnawiał Kościół. Ufajmy, że i dzisiaj słowo Boże ma dość siły, aby obudzić w Kościele nowe życie i na nowo porwać ludzi do naśladowania Chrystusa! Wiara działa przekonywająco tam, gdzie ludzie wierni nią żyją i dzielą ją z innymi. Odważajcie się więc na rozmowę o sprawach wiary, dzielcie się między sobą doświadczeniem wiary, szukajcie wiarygodnych przykładów dla waszej wiary![38]”.

38 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 248.

9. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 16

„Zachowaj mnie, Boże, bo chronię się do Ciebie,
mówię do Pana: «Tyś jest Panem moim».
Pan moim dziedzictwem i przeznaczeniem,
to On mój los zabezpiecza".

IV NIEDZIELA WIELKANOCNA

Czytania: Dz 2, 14a. 36-41; Ps 23 (22), 1-6; 1 P 2, 20b-25; J 10, 14; J 10, 1-10.

1. WPROWADZENIE

„Ja jestem dobrym pasterzem i znam owce moje, a moje Mnie znają" (J 10, 14).

Chrystus daje nam dzisiaj katechezę o wielkiej miłości Boga do człowieka, porównuje społeczność ludzką do pięknego i posłusznego stada owiec. W tym porównaniu wyszególnione są cechy, które pomagają nam zbliżać się do spraw Bożych. Najważniejszą cechą ludzi wierzących jest zaufanie do Chrystusa, który przynosi prawdę o zbawieniu. Zbawienie to, było i jest, dawane nam za darmo, jako dar Wszechmogącego Boga. Dar wysłużony w sposób nadzwyczajny, polegający na ofierze złożonej za nasze grzechy i przewinienia.

Chrystus jest Dobrym Pasterzem, ponieważ troszczy się o dusze ludzkie, troszczy się i zabiega o życie wieczne dla każdego dziecka Bożego. Taka dobroć, poświęcenie, zainteresowanie i ofiara, aż do śmierci, i to śmierci krzyżowej, powinna nas pobudzać duchowo do działania, do zastanowienia się nad tajemnicami naszego życia; dokąd idziemy i gdzie jest kres naszego życia.

Chrystus Dobry Pasterz nie tyko troszczy się o naszą doczesność, pragnie, abyśmy wszyscy znaleźli się u boku Ojca Niebieskiego. To Chrystus objawił nam prawdę o Trójcy Przenajświętszej, o Bogu Trójjedynym, który objawia swoją naturę i do tej natury zaprasza człowieka.

Czy znamy Chrystusa, naszego Pana i Zbawiciela? Żyjemy nieustannie w środowisku wierzących chrześcijan, znamy dokładnie „sprawę Jezusa z Nazaretu" (Dz 10, 38). Tę „sprawę" przekazali nam rodzice, katechezy na lekcjach religii, Kościół powszechny i Kościoły domowe, i parafialne, a wreszcie nasze sumienia, które poszukują racji moralnego postępowania, sumienia nasze, które poszukują racji naszego przygodnego życia (relatywizm życia).

2. „W DZIEŃ PIĘĆDZIESIĄTNICY[39] [...]"

W dzień Pięćdziesiątnicy św. Piotr przemawia donośnym głosem do wyznawców innej religii, wyznawców innej Tradycji, mówi o nowych wydarzeniach zbawczych. Jest zaskoczony, że Duch Święty zstępuje na byłych prześladowców Chrystusa, którzy nie tylko fałszywie Go oskarżyli, ale na śmierć wydali.

Przerazili się słuchacze – Żydzi – i prosili o wskazanie drogi naprawy. Było to dla nich szokiem. Zabili Zbawiciela, nie zrozumieli Pism, pozbawili się wszelkiej nadziei, stracili argumenty dotychczasowej wiary.

Święty Piotr, mimo, że też był Żydem, zrozumiał całą tragedię Zbawiciela i jednocześnie wielki dar zbawienia zstępującego na każdego człowieka, natychmiast wskazał drogi ratunku:

– „Nawróćcie się […];
– i niech każdy z was ochrzci się w imię Jezusa Chrystusa;
– na odpuszczenie grzechów waszych;
– a weźmiecie w darze Ducha Świętego.
– Bo dla was obietnica i dla dzieci waszych;
– i dla wszystkich, którzy są daleko, a których powoła Pan Bóg nasz" (Dz 2, 38-39).

My już jesteśmy nawróceni, ochrzczeni, dostępujemy odpuszczenia grzechów. Duch Święty działa w sakramentach świętych, które przyjmujemy. Z pokolenia na pokolenie przekazywana jest w naszym narodzie Ewangelia zbawienia. Czego nam jeszcze brakuje? Co do treści wiary niewiele potrzeba dodatkowego zrozumienia, ale jeszcze dużo brakuje, aby żyć wiarą, nie udawać wiary, nie oszukiwać siebie samych. Sumienia nasze, tak jak pokorne i posłuszne owce, powinny iść za przykazaniami Bożymi, a szczególnie za przykazaniem miłości.

3. DALSZE WSKAZANIA ŚW. PIOTRA

W Pierwszym Liście św. Piotr kieruje już do nas, bo jesteśmy na Mszy św., dalsze wskazania życia duchowego i moralnego:

---

39 50. dzień po Zmartwychwstaniu Chrystusa, (Dz 2, 1-13).

– Czynić to, co się Bogu podoba;
– Przetrzymywać cierpienia.

Obecne doświadczenia pandemii i ograniczenia związane z kwarantanną, przynoszą nam wiele cierpień, zagrożeń i niebezpieczeństw. Teraz potrzebne są prawdziwe akty wiary, i akty rzeczywistej pomocy chorym, umierającym, wspomożenie duchowe i materialne dla lekarzy, pielęgniarek, pomoc materialna dla tych, co stracili pracę i środki do życia.

W dalszym wykładzie św. Piotr mówi: „Abyśmy przestali być uczestnikami grzechów" (1 P 2, 24). Prawdziwa wiara zawsze odnosi się do prawdy życia, ma wpływać na nasze życie, kształtować je, korygować i czynić nas coraz lepszymi. Staramy się być lepszymi w momentach zagrożenia, ale czy tak będzie, kiedy pandemia ustąpi?

Święty Piotr nauczał: „[Abyśmy] żyli dla sprawiedliwości" (1 P 2, 24) . Wiele potrzeba wysiłków, aby w nasze życie osobiste i społeczne wprowadzić sprawiedliwość; sprawiedliwość w mowie, w polityce, prawdę i sprawiedliwość w życiu rodzinnym, w miejscach pracy, sprawiedliwość i odpowiedzialność, za wszystkie dzieła, które nam powierzono.

4. SŁUCHAJMY GŁOSU PANA

W ewangelicznej przypowieści, o pasterzu i postępujących za nim owcach, Chrystus zwraca się do nas i prosi: „Ponieważ głos jego znają" (J 10, 4). Słyszymy nieustannie głos Pana w naszych sumieniach, przyznajemy racje Ewangelii. Nasze dusze z radością przyjmują prawdę o zbawieniu, o odpuszczeniu grzechów, o życiu wiecznym, ale te prawdy wydają się nam jeszcze dalekie. A trzeba słuchać głosu Pana. Tu i teraz!

Do nas Zbawiciel mówi: „Ja przyszedłem po to, aby owce miały życie i miały je w obfitości" (J 10, 10). Obfitość życia znajdujemy w wierze, w dobrych uczynkach, w przyjaźni i miłości małżeńskiej i rodzinnej, obfitość życia znajdziemy w nieustannej posłudze dobra i sprawiedliwości. Wartości ducha, bowiem przenoszą wszelkie nasze dobro do wieczności.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„«Ja jestem dobrym pasterzem i znam owce moje, a moje Mnie znają» (J 10, 14). Te słowa Chrystusa rozbrzmiewają dzisiaj w centrum liturgii czwartej Niedzieli Wielkanocnej wśród śpiewu Alleluja. Tymi słowami chcę uczcić razem z wami, Drodzy Bracia i Siostry, Chrystusa Zmartwychwstałego. On przez swoją mękę i śmierć objawił się jako Pasterz, który daje życie za swoje owce, a w swoim zmartwychwstaniu dał nam pewność, że On żyje na wieki i prowadzi swoją owczarnię do życia wiecznego. Oto co pisze św. Piotr w swoim Pierwszym Liście: «On grzechu nie popełnił, a w Jego ustach nie było podstępu. On, gdy Mu złorzeczono, nie złorzeczył, gdy cierpiał, nie groził, ale oddawał się Temu, który sądzi sprawiedliwie. On sam, w swoim ciele poniósł nasze grzechy na drzewo, abyśmy przestali być uczestnikami grzechów, a żyli dla sprawiedliwości – Krwią Jego ran zostaliście uzdrowieni. […] teraz nawróciliście się do Pasterza i Stróża dusz waszych» (1 P 2, 22-25)”[40].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 23

„Dobroć i łaska pójdą w ślad za mną
przez wszystkie dni mego życia
i zamieszkam w domu Pana
po najdłuższe czasy”.

40 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 258.

V NIEDZIELA WIELKANOCNA

Czytania: Dz 6, 1-7; Ps 33 (32), 1-2. 4-5. 18-19; 1 P 2, 4-9; J 14, 6; J 14, 1-12.

1. WPROWADZENIE

„Ja jestem drogą i prawdą, i życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej, jak tylko przeze Mnie" (J 14, 6).

Chrystus przedstawia się jako droga, droga pewna, prosta i wprost prowadząca do zbawienia, czyli do Chrystusa. Jesteśmy zaproszeni, aby iść tą drogą, wybrać ją spośród innych dróg życia. Z doświadczenia wiemy, jak wiele opcji moralnych i materialnych proponuje nam codzienne życie. Na drodze Chrystusa trzeba umieć postępować, trzeba się jej trzymać, uważać na drogowskazy, a są nimi sakramenty – znaki miłości i obecności Boga – Chrystusa. Drogowskazami jest także całe nauczanie ewangeliczne, a szczególnie przykazania Boże.

W poprzednim nauczaniu dowiedzieliśmy się, że przykazania są słowem Boga, a w wypadku chrześcijan, tym autentycznym słowem jest Chrystus, który przekazał i nakazał praktykowanie przykazania miłości. Droga Chrystusowa, zatem jest drogą miłości, bo Bóg jest Miłością.

Chrystus jest prawdą, tu na ziemi i prawdą w wieczności, w prawdzie dokonało się zbawienie wszystkich ludzi, w prawdzie dokonuje się zbawienie każdego z nas. Prawdę mamy odkrywać, domagać się jej od naszych bliźnich, od państwa, od sprawiedliwości społecznej. Prawdy poszukujemy i odkrywamy ją w działaniach naukowych, w wielkim wysiłku medycyny, inżynierii, astronomii, w procesach edukacyjnych, a także w historii narodów, szczególnie historii naszego narodu.

Prawda o Chrystusie historycznym jest powszechnie znana, na bazie tej prawdy o Jezusie Chrystusie Synu Bożym, możemy udowadniać, że Chrystus był i chodził po naszym świecie, chodził wśród ludzi mieszkających w Palestynie.

Tam jest wiele dowodów na temat jego autentycznego istnienia. Ale prawda historyczna ma się przemieniać w prawdę wiary, nie wolno nam się zatrzymać na historii, trzeba tę historię przyjąć, przemodlić i tą prawdą żyć.

Chrystus ukazuje się jako wartość życia, tego nadzwyczajnego Bożego i tego naszego ludzkiego. Wiemy z doświadczenia, jak cenne jest życie, niesie ono bowiem wszystkie wartości, zaskakuje nas swoim bogactwem, różnorodnością, tak materialną, jak i duchową.

Tylko Chrystus Zbawiciel pokonał śmierć, otworzył nam bramy nieba, bramy życia wiecznego, przez swoje akty zbawcze, przez swoje zmartwychwstanie.

Życie duchowe ludzkie rozpoczyna się tu na ziemi, trwa określoną liczbę lat, i w godności człowieka, domaga się życia wiecznego. Ta godność została odnowiona, odkupiona przez Chrystusa i zaproponowana Bogu Wszechmogącemu. Korzystajmy z tej godności dzieci Bożych, korzystajmy żyjąc wiarą, wypływającą z wielkiego miłosierdzia Bożego.

Chrystus utożsamia się z Bogiem Ojcem, przedstawia się w Jedności Trójcy Przenajświętszej, mówi: „Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej, jak tylko przeze Mnie" (J 14, 6b).

2. W PIERWSZYM CZYTANIU DOWIADUJEMY SIĘ O DZIAŁALNOŚCI KOŚCIOŁA

W pierwszym czytaniu z Dziejów Apostolskich dowiadujemy się o pierwszych dniach, miesiącach działania i życia Kościoła Chrystusowego. Dokonano wybory siedmiu diakonów, którzy mieli pomagać apostołom w organizowaniu życia powstających wspólnot.

Zadziwia nas gorliwość pierwszych chrześcijan, pierwszych wierzących w Ewangelię. Byli oni słuchaczami apostołów, którzy opowiadali i świadczyli o Chrystusie, znali cudowne znaki uzdrowień wielu chorych i zrozpaczonych, byli świadkami ukazywania się zmartwychwstałego Chrystusa, i przez to stali się już, na całe życie, dowodem, że Chrystus żyje.

3. WYZNAWCY CHRYSTUSA STAJĄ SIĘ ŚWIĄTYNIAMI BOGA

Tekst Pierwszego Listu św. Piotra jednoznacznie mówi o wielkiej godności każdego wierzącego. Przez wiarę, zaufanie i miłosierdzie Boże, stajemy się świątyniami, w których przebywa Trójca Przenajświętsza. Święty Piotr mówi: „Wy również, niby żywe kamienie, jesteście budowani jako duchowa świątynia" (1 P 2, 5). W tym wyraża się wielka godność, znaczenie i wartość każdego człowieka, powiększana nieustannie łaską obecności Boga w nas. Świątynia jest miejscem, budowlą wyłączoną z użytku codziennego, zwykłego. Do świątyni wchodzi się z poszanowaniem, z modlitwą i nadzieją spotkania Kogoś Ważnego – samego Boga.

Podobnie należy traktować każdego z nas, jako wybranego, uświęconego i objętego miłosierdziem Bożym. Bóg mieszka w nas, nikt nie powinien niszczyć tej świątyni, ani jej zaśmiecać ideami niewiary, obojętności, przygodności, bowiem kto obraża człowieka, obraża samego Boga. W tym kontekście lepiej rozumiemy przykazanie miłości: „Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali tak, jak Ja was umiłowałem; żebyście i wy tak się miłowali wzajemnie" (J 13, 34).

4. „BY STANOWIĆ ŚWIĘTE KAPŁAŃSTWO, DLA SKŁADANIA DUCHOWYCH OFIAR, PRZYJEMNYCH BOGU PRZEZ JEZUSA CHRYSTUSA" (1 P 2, 5)

Przez wiarę stajemy się kapłanami, składamy ofiarę Bogu z naszego życia, nasze życie nabiera sensu, jest potrzebne Bogu i braciom, wspólnie idziemy drogą zbawienia. Następuje przez wiarę dialog pomiędzy nami i Bogiem. W tej nieustającej rozmowie duchowej dokonują się nasze przewartościowania, to co zniszczalne zanika, powstaje niezniszczalna moralna więź, powstaje jedność Boga i człowieka. Chrystus mówi: „Ja i Ojciec jedno jesteśmy" (J 10, 30). Do tej jedności zaproszony jest człowiek.

Wiara, zatem nie jest przygodną rzeczywistością. Wiara łączy nas z Bogiem, daje moc przetrwania doczesnego, łącznie z cierpieniami i umieraniem, i daje prawo do zbawienia na życie wieczne.

Lepiej teraz rozumiemy słowa św. Piotra: „Wy zaś jesteście wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, świętym narodem, ludem Bogu na własność przeznaczonym, abyście ogłaszali dzieła potęgi Tego, który was wezwał z ciemności do przedziwnego swojego światła" (1 P 2, 9).

5. „W DOMU OJCA MEGO JEST MIESZKAŃ WIELE" (J 14, 2A)

W tym nauczaniu Chrystusa dowiadujemy się o nadzwyczajnej roli Chrystusa. Dowiadujemy się, po co przyszedł na ziemię, dlaczego musiał tyle wycierpieć, i dlaczego poświęcił czas i kierował nauczanie do człowieka? Była to, i jest, wielka sprawa. Było to przygotowanie nam miejsca w królestwie Boga. Do tego wiecznego królestwa nie ma innej drogi, tylko przez Chrystusa, On zjednoczony z Bogiem Ojcem stanowi jedność, i do tej jedności jest dopuszczany człowiek.

Każdy z nas może dostąpić zbawienia, jeśli wyzna, że Jezus jest Panem. „Wszak mówi Pismo: Żaden, kto wierzy w Niego, nie będzie zawstydzony. Nie ma już różnicy między Żydem a Grekiem. Jeden jest bowiem Pan wszystkich. On to rozdziela swe bogactwa wszystkim, którzy Go wzywają. Albowiem każdy, kto wezwie imienia Pańskiego, będzie zbawiony" (Rz 10, 11-13).

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„W Sercu Jezusa możemy złożyć naszą nadzieję. To Serce – mówi inwokacja – jest ocaleniem pokładających w Nim swą ufność. Sam Chrystus, który w przeddzień męki prosił apostołów, by weń wierzyli «Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie!» (J 14, 1) – dzisiaj nas prosi, abyśmy Mu całkowicie zaufali. Prosi nas, bo nas kocha, bo dla naszego zbawienia włócznia przeszyła Mu serce, gwoździe przebiły Jego ręce i nogi. Każdy, kto wierzy w Chrystusa i w potęgę Jego miłości, przeżywa doświadczenie Marii z Magdali, o którym mówi liturgia paschalna: «Zmartwychwstał już Chrystus, Pan mój i nadzieja» (Niedziela Wielkanocna, Sekwencja). Uciekajmy się więc do Serca Chrystusa!

On nam daje słowo, które nie przemija (por. Mt 24, 35), miłość, która nie ustaje, przyjaźń, która nie niszczeje i pozostaje z nami na zawsze (por. Mt 28, 20)”[41].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 33

„Oczy Pana zwrócone na bogobojnych,
na tych, którzy czekają na Jego łaskę,
aby ocalił ich życie od śmierci
i żywił ich w czasie głodu”.

41 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., *s. 275.*

VI NIEDZIELA WIELKANOCNA

Czytania: Dz 8, 5-8. 14-17; Ps 66 (65), 1-7. 16. 20; 1 P 3, 15-18; J 14, 23; J 14, 15-21.

1. WPROWADZENIE

„Jeśli Mnie kto miłuje, będzie zachowywał moją naukę, a Ojciec mój umiłuje go, i do niego przyjdziemy" (J 14, 23).

Trwamy w Okresie Wielkanocnym i wychwalamy Zmartwychwstałego Pana. Dzisiaj słyszymy wezwanie i deklarację pełną zachęty do wiary.

Jest to warunek – jeśli kto mnie miłuje. Warunek miłości, poznania i naśladowania! Nagroda za miłość do Boga, do Chrystusa jest wielka, jest nią obecność Boga w życiu każdego z nas.

Pada też słowo: będzie zachowywał naukę Chrystusa. Tą nauką w wielkim skrócie jest dziesięć przykazań Bożych i przykazanie miłości drugiego człowieka – bliźniego. A kto jest naszym bliźnim? Odpowiedź była dana wprost od Chrystusa w rozmowie z Faryzeuszami, kiedy wskazał na postępek miłosiernego Samarytanina (por. Łk 10, 30-37).

2. „TŁUMY SŁUCHAŁY Z UWAGĄ I SKUPIENIEM SŁÓW FILIPA, PONIEWAŻ WIDZIAŁY ZNAKI, KTÓRE CZYNIŁ" (DZ 8, 6)

Do relacji z Bogiem potrzebny jest dialog, rozmowa duszy naszej i ciała naszego. Ten dialog jest wtedy skuteczny, kiedy kierujemy się miłością. Bo Bóg jest miłością, jest kochającym Ojcem, który zawsze chce naszego dobra, tu na ziemi i w wieczności.

Dzieje Apostolskie ukazują nam życie pierwszych chrześcijan, życie pierwszych ludzi, naszych przodków, którzy uwierzyli apostołom. Działy się cuda!

A teraz się nie dzieją? Nieustannie o nich słyszymy. Cuda uzdrowień, cuda zdarzeń nadzwyczajnych w naszym życiu. Ostatnio obchodziliśmy 100. rocznice objawień w Fatimie. Kościół w osobie papieża Franciszka dokonał kanonizacji Hiacynty i Franciszka – dzieci które rozmawiały i przekazywały objawienia i przesłanie Matki Bożej.

Popatrzmy na objawienia i cuda dokonujące się i w polskich sanktuariach. Wiele znaków i cudów dokonuje się w serach duchowych ludzi. To są wielkie cuda, wielokrotnie ważniejsze od tych uzdrowień fizycznych. Te cuda dokonują się w każdym konfesjonale. Spowiedź, jest bowiem dialogiem, człowieka z Bogiem, dialogiem pięknym i wspaniałym, tam za każdym razem dokonuje się kanonizacja duszy człowieka. Taka jest bowiem wielkość miłości Boga do nas.

3. „BĄDŹCIE ZAWSZE GOTOWI DO OBRONY WOBEC KAŻDEGO, KTO DOMAGA SIĘ OD WAS UZASADNIENIA TEJ NADZIEI, KTÓRA W WAS JEST" (1 P 3, 15)

Taka jest nauka św. Piotra Apostoła, świadka zmartwychwstania Chrystusa i pierwszej głowy Kościoła Chrystusowego.

Dialog z Zmartwychwstałym Chrystusem ciągle trwa. Jest to nieustanna nadzieja. Jest to spodziewanie się, że Chrystus nikogo nie opuszcza, nikogo nie wyklucza z zakresów swojej miłości.

Podane są nasze zadania:

– być zawsze gotowym;
– bronić wiary;
– bronić nadziei na życie wieczne z łagodnością i bojaźnią Bożą;
– zachowywać czyste sumienie (por. 1 P 3, 15-16).

„Lepiej bowiem – jeżeli taka wola Boża – cierpieć dobrze czyniąc, aniżeli czyniąc źle" (1 P 3, 17). Dlaczego mamy tak postępować? Odpowiedź jest jednoznaczna: „Chrystus bowiem również raz umarł za grzechy, sprawiedliwy za niesprawiedliwych" (1 P 3, 18).

Stało się tak dlatego, abyśmy mieli śmiały przystęp do Boga. Jak inaczej moglibyśmy z Bogiem rozmawiać bez pomocy Chrystusa? Jest to niemożliwe, aby pomijać Tego, Który do nas przyszedł i dokonał zbawienia na drzewie krzyża.

4. WIARA W DUCHA ŚWIĘTEGO

Dzisiejsza deklaracja ewangeliczna jest znamienna. Odnosi się do Trzeciej Osoby Boskiej, do Ducha Świętego. Jak słyszeliśmy Tej Osoby nie widać tylko ludzkim wzrokiem. Tę Osobę należy dostrzec oczami duszy. „Ducha Prawdy, którego świat przyjąć nie może, ponieważ Go nie widzi ani nie zna" (J 14, 17). Ducha Świętego czcimy, przyzywamy i w Nim czynimy wszystkie dzieła Boże, na sposób duchowy w łączności z Trójcą Przenajświętszą.

5. OBIETNICA CHRYSTUSA

„Kto zaś Mnie miłuje, ten będzie umiłowany przez Ojca mego, a również Ja będę go miłował i objawię mu siebie" (J 14, 21b). Objawienia Chrystusa, to nic innego jak Jego obecność wśród nas.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Jezus w mowie pożegnalnej do Apostołów w Wieczerniku obiecuje zesłanie Ducha Świętego, nowego Obrońcy i Pocieszyciela, danego nam już na zawsze: «Ja zaś będę prosił Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami był na zawsze – Ducha Prawdy, którego świat przyjąć nie może, ponieważ Go nie widzi ani nie zna» (J 14, 16-17). Mowa pożegnalna Jezusa zawarta w uroczystym opisie Ostatniej Wieczerzy jest pierwszym i podstawowym źródłem biblijnej pneumatologii – dyscypliny teologicznej dotyczącej Ducha Świętego. Chrystus mówi o Nim jako o Paraklecie, który «pochodzi» od Ojca i którego Ojciec «pośle» Apostołom i Kościołowi «w imię Syna», wówczas, gdy Syn sam «odejdzie» i «za cenę» tego odejścia, które miało dopełnić się przez Ofiarę krzyżową Chrystusa (por. J 14, 16; 16,7). «Parakleta» nazywa Jezus Duchem Prawdy. Czyni to przy różnych okazjach (por. także J 15, 26; 16, 13)"[42].

42 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 286.

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 66

„Przyjdźcie i słuchajcie mnie wszyscy,
którzy boicie się Boga,
opowiem, co uczynił mej duszy.
Błogosławiony Bóg, który nie odepchnął mej prośby
i nie oddalił ode mnie swej łaski".

VII NIEDZIELA WIELKANOCNA

Czytania: Dz 1, 12-14; Ps 27 (26), 1. 4. 7-8a; 1 P 4, 13-16; J 14, 18; J 17, 1-11a.

1. WPROWADZENIE

„Nie zostawię was sierotami, powrócę do was i rozraduje się serce wasze" (J 14, 18).

Wniebowstąpienie Pana naszego Jezusa Chrystusa na oczach apostołów i uczniów, było wielkim zaskoczeniem i jednocześnie wzbudziło w obserwatorach poczucie smutku. Cieszyli się wszyscy przyjaciele, znajomi, uzdrowieni, wszyscy ci, którzy doznali wielkiej miłości od Chrystusa. Spodziewali się, że Chrystus Zmartwychwstały już na zawsze pozostanie z nimi na ziemi. Dlatego padły te słowa ze strony Chrystusa: „Nie zostawię was sierotami".

Ponownie Chrystus przekazał ewangeliczną prawdę o obecności Boga, abyśmy to zrozumieli. Porównuje naszą sytuację, po Wniebowstąpieniu, do opuszczonych przez rodziców dzieci. Sieroctwo jest wielkim i przykrym doświadczeniem, a sieroctwo duchowe oznacza dla człowieka sytuację pełnego zagubienia, oznacza brak perspektywy i mocy dalszego życia, i działania. Sieroctwo oznacza także brak bezpieczeństwa, brak świadomości o własnym pochodzeniu.

Lekarstwem na sieroctwo materialne i duchowe jest ponowy związek rodzinny, pełen akceptacji i miłości, nawet gdy dochodzi do adopcji dziecka po stracie rodziców.

Dzisiaj Chrystus ponownie proponuje nam adopcję, już nie doczesną, ale wieczną. Przypomina, że jest duchowo z nami w swoim słowie, w nauczaniu, w sakramentach świętych, w naszej wspólnej modlitwie i w każdej sytuacji, w której działamy dobrem dla bliźniego.

2. ZEBRANY PIERWSZY KOŚCIÓŁ

Dzieje Apostolskie przedstawiają obraz pierwszego Kościoła, zebranego w Jerozolimie – byli tam: „Piotr i Jan, i Jakub, i Andrzej, Filip i Tomasz, Bartłomiej i Mateusz, Jakub, syn Alfeusza, i Szymon Gorliwy, i Juda, brat Jakuba. Wszyscy oni trwali jednomyślnie na modlitwie razem z niewiastami, z Maryją, Matką Jezusa, i z braćmi Jego" (Dz 1, 13-14).

Apostołowie i Maryja Matka Jezusa stanowili zalążek wspólnoty, która miała się rozwijać w duchu wiary, w oparciu o ich świadectwo, ich modlitwę, ich poświęcenie i służbę bliźnim – braciom w Chrystusie.

Jezus został wzięty do nieba, tak miały się spełnić wszystkie proroctwa i tak został wytyczony szlak życia dla wszystkich wierzących, bowiem Boga Ojca mamy w niebie. Jesteśmy dziećmi Bożymi, nie sierotami pozbawionymi miłości ojcowskiej. Przeciwnie znamy największą tajemnicę zbawienia; jest nią Trójca Przenajświętsza: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty. Trzecia osoba Trójcy Przenajświętszej będzie nam przydana i wspomniana w Uroczystości Zesłania Ducha Świętego.

2.1. RODZINA KOŚCIOŁEM DOMOWYM

Nauczanie ostatnich papieży Jana Pawła II i Franciszka, kierowało się do uwidocznienia wartości życia rodzinnego. Rodzina stanowi podstawę egzystencji, jest darem Boga i jest zadaniem wzajemnej miłości. W przykazaniu miłości, ogłoszonym i zadanym przez Chrystusa, mieści się tajemnica zbawienia. Papież Franciszek powiedział o nauczaniu Jana Pawła II:

„«Nauczanie tego wielkiego Papieża w sprawach dotyczących rodziny stanowi niezawodny punkt odniesienia w poszukiwaniu konkretnych rozwiązań dla wielu trudności i niezliczonych wyzwań, którym rodziny muszą stawiać czoło w naszych czasach».

Tak o św. Janie Pawle II i jego niezmiennie aktualnym nauczaniu napisał Franciszek w przesłaniu z okazji Kongresu, jaki odbył się wczoraj w Rzymie na Kapitolu pod hasłem: Jan Paweł II, Papież rodziny"[43].

43 *Franciszek potwierdza nauczanie Jana Pawła II o rodzinie,* [online:]

3. NA CZYM POLEGAJĄ BŁOGOSŁAWIEŃSTWA DLA WIERZĄCYCH?

Święty Piotr w Pierwszym Liście poucza nas, na czym polega błogosławieństwo Chrystusa, kierowane do prawdziwych wyznawców, do chrześcijan. Słowa te kierują nasze myśli do rozważania wielkiego tematu ludzkiej egzystencji, tj. do cierpienia i umierania. Dlaczego te problemy są poruszane dzisiaj – w dzień Wniebowstąpienia?

Padły słowa: „Błogosławieni jesteście, jeżeli złorzeczą wam z powodu imienia Chrystusa, albowiem Duch chwały, Boży Duch na was spoczywa" (1 P 4, 14). Błogosławieństwo jak wiemy z nauczania Chrystusa na Górze błogosławieństw, oznacza obecność Boga w naszym życiu. Jedynie Chrystus przez mękę i śmierć swoją, nadał sens cierpieniu i umieraniu. To, co nas najbardziej boli, staje się z Chrystusem sposobem uświęcenia naszego życia. To droga trudna, tak jak trudna była droga zbawienia Chrystusowego, „Który przez mękę i krzyż świat odkupić raczył"[44].

Dzień wspaniały – Uroczystość Wniebowstąpienia – jest czasem radości, chociaż nasza codzienność jest pełna doświadczeń, mamy się radować, bo: „Albowiem Duch chwały, Boży Duch na [nas] was spoczywa" (1 P 4, 14).

4. NAUKA PŁYNĄCA OD CHRYSTUSA NA OSTATNIEJ WIECZERZY

Czytamy dzisiaj narrację nauczania Chrystusa, jaką przekazał na Ostatniej Wieczerzy:

– Chrystus ukazuje Swój duchowy i modlitewny związek z Bogiem Ojcem;
– Dzieło Chrystusa jest powszechne, ogarnia wszystkich ludzi, nikt nie jest pozostawiony poza miłością Boga;
– Męka i śmierć Syna Bożego nieustannie zbawia ludzi;

---

https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2019-10/papiez-franciszek-jan-pawel-ii-rodzina-nauczanie.html [dostęp: 2.02.2021].

44 Por. Droga Krzyżowa, w: *Modlitwa Ofiara i Pokuta*, wyd. Maria Vincit, Wrocław 2004, s. 168.

– Patrząc na Chrystusa rozpoznajemy Boga Ojca i Jego miłość do nas;
– Objawienie Boga w Chrystusie jest pełne, doskonałe, jedyne i wieczne;
– Chrystus jest Prawdą życia wiecznego, Trójca Przenajświętsza oznacza wieczność;
– Powodem działania zbawczego Chrystusa jest miłość do człowieka.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Chrystus modli się za Kościół wszystkich epok i całego świata. Modlił się także za Kościół, który jest tutaj, w waszej umiłowanej ojczyźnie. Pierwsze czytanie, zaczerpnięte z Dziejów Apostolskich, sprowadza nas ponownie do Wieczernika, gdzie po wniebowstąpieniu Jezusa apostołowie trwają wraz z Maryją w modlitewnym oczekiwaniu na przyjście Ducha Świętego. Także my jesteśmy powołani, aby wraz z Maryją trwać na modlitwie. Jednocześnie zaś powtarzajmy za psalmistą: «Pan światłem i zbawieniem moim: kogóż mam się lękać? […] O jedno proszę Pana, tego poszukuję: bym w domu Pańskim przebywał po wszystkie dni mego życia» (Ps 27 [26], 1. 4). Po wszystkie dni życia i na wieki. Amen!”[45].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 27

„O jedno tylko Pana proszę i o to zabiegam,
żebym mógł zawsze przebywać w Jego domu
po wszystkie dni mego życia,
abym kosztował słodyczy Pana,
stale się radował Jego świątynią”.

45 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 310-311.

X NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Oz 6, 3-6; Ps 50 (49), 1. 8. 12-15; Rz 4, 18-25; Mt 9, 12b. 13b; Mt 9, 9-13.

1. WPROWADZENIE

„Nie potrzebują lekarza zdrowi, lecz ci, którzy się źle mają. Nie przyszedłem powołać sprawiedliwych, ale grzeszników" (Mt 9, 12. 13b).

Po zakończeniu Okresu Wielkanocnego i po Uroczystości Zesłania Ducha Świętego, w liturgii następuje tzw. Okres zwykły, czas wsłuchiwania się w nauczanie Chrystusa oraz rozpamiętywanie znaków, które czynił. Do tych znaków, szczególnie należą uzdrowienia chorych, a nawet powoływanie zmarłych do życia.

Wszyscy wiemy, że „Nie potrzebują lekarza zdrowi", jest to powszechna prawda, codziennie weryfikowana, a Chrystus pragnie jeszcze raz nam uświadomić, że przyszedł do ludzi, aby ich uzdrawiać duchowo, moralnie, a nawet fizycznie. Dlaczego zatem stosował uzdrowienia ciał? Widocznie takie nadzwyczajne znaki, były najbardziej przekonywujące, trafiały do sytuacji życiowych spotykanych ludzi. Po każdym jednak uzdrowieniu Chrystusowym, następowało odwołanie się do wiary, do właściwego kultu, do życia duchowego i do końcowego, ostatecznego zbawienia człowieka.

Deklaracja Chrystusa: „Nie przyszedłem powołać sprawiedliwych, ale grzeszników", zaskakuje nas, czyżby sprawiedliwi byli pomijani w wielkim dziele zbawienia? Ta deklaracja nikogo nie wyklucza, w innych miejscach Ewangelii, czytamy, o błogosławieństwach dla sprawiedliwych (por. błogosławieństwa na górze, Mt 5, 1-12). Między innymi sprawiedliwymi znaleźli się ci, co „pokój czynią", otrzymali wyróżnienie: „Albowiem oni będą nazwani synami Bożymi" (Mt 5, 9).

Nauka o powoływaniu „grzeszników", odnosi się do powszechności zbawienia i do treści zbawienia, są w niej zawarte dzieła zbawcze ogarniające

wszystkich, sprawiedliwych i niesprawiedliwych. Sprawiedliwi mają dalej działać dobrze, a niesprawiedliwi, dzięki ofierze zbawczej Chrystusa, mają możliwość wejścia na drogę sprawiedliwości.

2. PEWNOŚĆ PRZYJŚCIA NA ŚWIAT ZBAWICIELA

W historii zbawienia, nawet w opisie stworzenia świata i człowieka, jest zawarta nadzieja przyjścia Zbawiciela, które miało ponownie pojednać człowieka z Bogiem (por. Rdz 3, 15)[46]. Ta nadzieja była nieustannie przekazywana z pokolenia na pokolenie, za pośrednictwem proroków. Dlatego Prorok Ozeasz[47] mówił: „Jego przyjście jest pewne jak świt poranka, jak wczesny deszcz" (Oz 6, 3). Ostrzegał także naród wybrany i nawoływał do prawdziwej miłości, i wdzięczności Bogu. Historia Izraela była burzliwa, a nieraz tragiczna. Musieli opuszczać Ziemię Obiecaną, musieli znosić niewolę i prześladowania. Część Narodu odchodziła od prawdziwego kultu, a nawet wchodziła w apostazję. Napominanie i nauczanie proroków powodowało powrót do właściwego rozumienia miłości Boga do człowieka.

Naród wybrany czcił Boga przez składanie ofiar z płodów ziemi i z hodowanych zwierząt, ofiarowywali to, co było dla nich najcenniejsze, ale w takiej formie kultu zapominano o wartościach duchowych relacji Bóg – człowiek. Dlatego prorok Ozeasz mógł powiedzieć w imieniu Boga: „Miłości pragnę, nie krwawej ofiary, poznania Boga bardziej niż całopaleń" (Oz 6, 6).

Obecnie współczesny człowiek, a niekiedy i my sami, wpadamy w błąd niewłaściwych relacji z Bogiem. Wiara prawdziwa może zamieniać się w bezduszny kult (używanym przedmiotom przypisujemy nadzwyczajne moce).

Prawdziwe poznanie Boga dokonuje się w sumieniu człowieka, w jego moralnych postawach, w dobrych czynach na rzecz bliźniego, a w nauczaniu

---

46 „Wprowadzam nieprzyjaźń między ciebie i niewiastę, pomiędzy potomstwo twoje a potomstwo jej: ono zmiażdży ci głowę, a ty zmiażdżysz mu piętę" (Rdz 3, 15).

47 Ozeasz – prorok Starego Testamentu, znany z księgi Ozeasza; syn Beeriego. Jest jednym z dwunastu proroków Biblii, znanych jako tzw. prorocy mniejsi, VIII wiek p.n.e. [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Ozeasz [dostęp: 2.02.2021].

i aktach zbawczych Chrystusa, otrzymaliśmy sakramenty święte, w których pod znakami, realizuje się treść zbawcza (np. Eucharystia).

3. PRZYKŁAD WIARY ABRAHAMA[48]

List do Rzymian przypisywany św. Pawłowi, podaje przykład wiary Abrahama, ojca narodów żydowskiego, arabskiego, Edomitów i innych. Taka relacja pragnie odnieść się do początków historii zbawienia. Wielokrotnie Chrystus w nauczaniu odwoływał się do czasów Abrahama[49] (por. Ga 3, 6-9). Także niektóre frakcje społeczne (faryzeusze[50], saduceusze) Izraela traktowały Abrahama, jak swojego najdalszego przodka, i starały się utrzymywać biologiczną tożsamość z nim.

Abraham został poddany wielkiej próbie, okazał się jednak wytrwały w wierze, otrzymał błogosławieństwo od Boga, stał się protoplastą (pierwszym) dla pokoleń Izraelskich. Przykład wiary Abrahama nieustannie jest podawany w Starym i Nowym Testamencie, jako przykład jej ciągłości i nieustannego dialogu Boga z człowiekiem w historii zbawienia.

Dla niektórych z nas, wiara w zmartwychwstanie Chrystusa jest trudna do zrozumienia, tak, jak trudna była wiara Abrahama. Pomimo to, co obiecane Abrahamowi spełniło się, podobnie i dzieło zbawcze Chrystusa nastąpiło, spełniło się i stało się źródłem umacniającym wiarę.

Nasz wysiłek wiary także jest oparty na deklaracji wyjętej z Listu do Rzymian: „On to [Chrystus] został wydany za nasze grzechy i wskrzeszony z martwych dla naszego usprawiedliwienia" (Rz 4, 25). Taki jest sens wiary chrześcijan, odnosi się nie tylko do wieczności, ale także do moralnej obecności miłosierdzia Bożego, opartego na zbawczych dziełach Chrystusa, Jego męki, śmierci i zmartwychwstaniu.

---

48 Abraham – początkowo zwany Abramem, założyciel narodu izraelskiego. Praojciec narodu arabskiego, Edomitów i innych. Żył ok. II tysiąclecia p.n.e. Z woli Boga opuścił rodzinną Mezopotamię i udał się do Kanaanu.

49 „Rodowód Jezusa Chrystusa, syna Dawida, syna Abrahama" (Mt 1, 1).

50 Faryzeusze – żydowskie stronnictwo religijno-polityczne, powstałe w II wieku p.n.e. Przeciwnicy kapłańskiego bractwa saduceuszy, nazywali siebie braćmi (chaberim). Cechował ich ścisły formalizm religijny.

4. CELNICY I GRZESZNICY WOBEC CHRYSTUSA

Opis powołania Apostoła Mateusza odnosi się do sedna obecności Zbawiciela na ziemi. Z tego opisu wynika, że był to całkowity przełom w mentalności ówczesnych słuchaczy (faryzeuszy). Reakcja Mateusza była podobna do wiary Abrahama, ponieważ całkowicie zaufał Chrystusowi, poszedł za Nim. Podobnie stało się z powołaniem celnika Zacheusza (por. historia Zacheusza, Łk 19, 1-10). Obaj celnicy doświadczyli miłosierdzia Bożego, obaj zmienili sposób życia i działania, obaj zawierzyli do końca. Mateusz stał się Apostołem, a Zacheusz rozdał poczwórnie swoje pieniądze skrzywdzonym.

To, co Chrystus robił w czasie swego pobytu na ziemi, czyni On nadal, nieustannie wzywa i powołuje swoją nauką i miłosierdziem, spotyka się z wiernymi, spotyka się z nami.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Liturgia święta podsunęła naszym rozmyślaniom postać tego scriba sapiente, który w tak godny podziwu sposób potrafi żyć słowami Boga i ich nauczać. Przyciągnięty wezwaniem Mistrza, by pójść za Nim, Mateusz nie zwlekając «wstał i poszedł za Nim» (Mt 9, 9). Od tej chwili nastąpiła radyklana zmiana w jego życiu, w jego sposobie myślenia i działania. Stał się uczniem Chrystusa i głosił przez siebie spisaną Ewangelię, w której chrześcijanin ukazany jest nade wszystko jako ten, który idzie za Chrystusem, jako ktoś, kto świadom jest zadań wynikających z przyjęcia Ewangelii i kto podejmuje je z odwagą, aż do heroizmu, albowiem podążać za Jezusem znaczy więcej niż jakikolwiek inny obowiązek. Pamiętacie zapewne słowa Jezusa: «Nie każdy, kto mówi: 'Panie, Panie', wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten, kto spełnia wolę mojego Ojca» (por. Mt 7, 21). Niechaj w tym momencie podejmowania na nowo zadań duchowych i społecznych Pan Bóg, za wstawiennictwem swej Przenajświętszej Matki i świętego Mateusza, który całe swoje życie oddał sprawie wiary chrześcijańskiej, sprawi, byśmy umieli przekładać na język praktyki naukę

Ewangelii i odważnie dawać świadectwo naszej wiary pośród współczesnego społeczeństwa, którego jesteśmy częścią”[51].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 50

„Bogu składaj ofiarę dziękczynną,
spełnij swoje śluby wobec Najwyższego.
I wzywaj Mnie w dniu utrapienia,
uwolnię ciebie, a ty Mnie uwielbisz”.

51 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 434.

XI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Wj 19, 2-6a; Ps 100 (99), 2-5; Rz 5, 6-11; Mk 1, 15; Mt 9, 36-10, 8.

1. WPROWADZENIE

„Bliskie jest królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię" (Mk 1, 15).

Nasz Pan i Zbawiciel upomina nas dzisiaj i przypomina o królestwie Bożym. Przypomina nam o Bogu, który jest naszym celem, jest autorem naszego życia i pragnie abyśmy dokonywali naszego trwania na tej ziemi z nieustanną myślą, że jesteśmy przeznaczeni przez Jego miłość do zbawienia, czyli do trwania na wieki z Bogiem.

Nasze trwanie z Bogiem polega na nieustannym nawracaniu się, polega na powrotach do przykazań Bożych i do przykazania miłości Boga i bliźniego. Nie można kochać bliźniego w prawdzie, bez miłości do Boga. Nie ma wtedy racji taka sztuczna miłość, która jest oszustwem.

Trzecie wezwanie Chrystusa odnosi się do wiary w Ewangelię. Ona jest darem dla naszej duszy i ciała, uczy jak żyć i postępować, aby nie rozminąć się z sensem życia, aby nie rozminąć się z Bogiem i braćmi – bliźnimi.

2. MAMY PRZYMIERZE Z BOGIEM

Bóg zawarł przymierze z człowiekiem poprzez naród wybrany. Przymierze to zgoda z obydwu stron. Ze strony Boga i z naszej strony. Przyjmujemy wolę Bożą, Bóg nam błogosławi i zbawia.

„Teraz jeśli pilnie słuchać będziecie głosu mego i strzec mojego przymierza, będziecie szczególną moją własnością pośród wszystkich narodów, gdyż do Mnie należy cała ziemia. Lecz wy będziecie Mi królestwem kapłanów i ludem świętym" (Wj 19, 5-6).

Są postawione warunki:
– „pilnie słuchać będziecie głosu mego" (cnota posłuszeństwa);
– „strzec mojego przymierza" (cnota wiary);
– „będziecie szczególną moją własnością" (wyróżnienie szczególne);
– „będziecie Mi królestwem kapłanów i ludem świętym; (zaproszenie do sakramentów, czyli znaków obecności Boga)".

W miłości do Boga, nie ma innej drogi, jak droga miłości, która jest drogą świętości.

3. NAJWAŻNIEJSZYM ARGUMENTEM MIŁOŚCI BOGA DO NAS JEST ŚMIERĆ CHRYSTUSA ZA NAS

Święty Paweł nas poucza:
– „będziemy przez Niego zachowani od karzącego gniewu" (Rz 5, 9a);
– „teraz przez krew Jego zostaliśmy usprawiedliwieni" (Rz 5, 9b);
– „zostaliśmy pojednani z Bogiem przez śmierć Jego Syna" (Rz 5, 10a);
– „dostąpimy zbawienia przez Jego życie" (Rz 5, 10b);
– „chlubić się możemy w Bogu przez Pana naszego Jezusa Chrystusa" (Rz 5, 11a);
– „teraz uzyskaliśmy pojednanie" (Rz 5, 11b).

Z tej nauki wynika, że nic nie znaczą dla Boga nasze dobre wysiłki. Dla Boga już nic nie możemy uczynić, ale dla siebie możemy z Bożą pomocą dokonywać najwspanialszej rzeczy – możemy zostać świętymi.

4. „WTEDY PRZYWOŁAŁ DO SIEBIE DWUNASTU SWOICH UCZNIÓW I UDZIELIŁ IM WŁADZY" (MT 10, 1A)

Chrystus Syn Boży dzieli się z człowiekiem swoją władzą:
– „nad duchami nieczystymi;
– aby je wypędzali;
– i leczyli wszystkie choroby;
– i wszelkie słabości" (Mt 10, 1).

Największymi chorobami naszych dusz jest grzech, działanie przeciw miłości Boga do nas.

5. SPOSOBY APOSTOLSKIEGO DZIAŁANIA

– „Uzdrawiajcie chorych;
– wskrzeszajcie umarłych;
– oczyszczajcie trędowatych;
– wypędzajcie złe duchy!" (Mt 10, 8a).

6. „DARMO OTRZYMALIŚCIE, DARMO DAWAJCIE!" (MT 10, 8)

Wartości ducha, najwyższe wartości otrzymujemy od Boga. Nasze zdolności i talenty mają swoje źródło w Bogu.

7. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Brak robotników na Boże żniwo już w czasach ewangelicznych stanowił wyzwanie dla samego Jezusa. Jego przykład pozwala nam zrozumieć, że zbyt mała liczba osób konsekrowanych wiąże się ściśle z warunkami panującymi w świecie i nie jest zjawiskiem wyjątkowym, powstałym pod wpływem dzisiejszych okoliczności. Ewangelia mówi nam, że Jezus, przemierzając miasta i wioski, litował się nad tłumami ludzi, «bo byli znękani i porzuceni, jak owce nie mające pasterza» (Mt, 9, 36). Próbował zaradzić tej sytuacji przedstawiając zebranym tłumom swoja naukę (por. Mk 6, 34), chciał jednak włączyć uczniów w rozwiązanie tego problemu, przede wszystkim zachęcając ich do modlitwy: «Proście Pana żniwa, żeby wyprawił robotników na swoje żniwo» (Mt 9, 38). Celem modlitwy w tym kontekście jest zapewnienie ludziom większej liczby pasterzy. Jednakże określenie «robotnicy na żniwo» może mieć szersze znaczenie, obejmując wszystkich, którzy przyczyniają się do rozwoju Kościoła"[52].

52 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 443.

8. ZAKOŃCZENIE. WYZNANIE WIARY NASZEGO POKOLENIA. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 100

„Chwalcie i błogosławcie Jego imię.
Albowiem Pan jest dobry,
Jego łaska trwa na wieki,
a Jego wierność przez pokolenia".

XII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Jr 20, 10-13; Ps 69 (68), 8-10. 14. 17. 33-35; Rz 5, 12-15; J 15, 26b. 27a; Mt 10, 26-33.

1. WPROWADZENIE

„Świadectwo o mnie da Duch Prawdy i wy także świadczyć będziecie" (J 15, 26b. 27a).

Wracając myślą do Uroczystości Zesłania Ducha Świętego, dzisiaj zastanawiamy się nad tajemnicą działania Trzeciej Osoby Boskiej. Tajemnica Trójcy Przenajświętszej została objawiona przez Syna Bożego. Duch Święty działa w sposób duchowy, nasza osobowość, nasza dusza poprzez sumienie odczytuje te działania. Ostatecznym celem tych działań Bożych jest nasze zbawienie. Ale ono, to zbawienie, dokonuje się tu i teraz przez naszą wiarę.

Świadectwo Ducha Prawdy, Ducha Świętego Pocieszyciela nieustannie towarzyszyło Jezusowi Chrystusowi w nauczaniu i w dziełach zbawczych: w męce, śmierci i zmartwychwstaniu, a także w dziele założenia i funkcjonowania Kościoła. Teraz Duch Święty działa w Kościele, i poprzez Kościół, działa poprzez papieży, biskupów, kapłanów, katechetów, rodziców, a szczególnie działa w naszych sumieniach. To Duch Święty podpowiada nam, co jest dobre, a co złe?

W rozróżnianiu dobra od zła niezbędna jest wiedza o prawdzie, niezbędne jest także nasze intencjonalne przeświadczenie, jaką drogą moralnego życia mamy iść.

Wielokrotnie zastanawiamy się, co jest prawdą? Czy my nie błądzimy? Ideologie, poglądy, postęp nauki ścisłej i tej humanistycznej, nieustannie się rozwija. Jak pogodzić te nasze wątpliwości z przykazaniami Bożymi, a szczególnie z przykazaniem miłości?

2. „Pan jest przy mnie jako potężny mocarz" (Jr 20, 11a)

Dzisiejsze pierwsze czytanie kieruje nasze myśli do bezpiecznego Boga, wyznajemy Prawdę o Jego obecności i działaniu: „Pan jest przy mnie, jako potężny mocarz; dlatego moi prześladowcy ustaną i nie zwyciężą" (Jr 20, 11).

Trzeba najpierw rozpoznawać moralne przeciwności życia, błędne teorie, ideologie sprzeczne z objawieniem Chrystusa, które zakładają własne zwycięstwo i doczesne patrzenie na rzeczywistość życia.

Już w Starym Testamencie były wątpliwości i pytania moralne: Co jest prawdą? Gdzie działa Prawo Boże? Gdzie działa Bóg? To ostatnie pytanie stawało się bardzo aktualne, jeśli należało przechodzić najróżniejsze przeciwności: wojny, niewole, epidemie, głód i zarazy?

Doświadczający Bóg był wielokrotnie pytany i prowokowany, aby odpowiadał własną mocą na potrzeby narodu wybranego. „Ty, który doświadczasz sprawiedliwego, patrzysz na nerki i serce[53], dozwól, bym zobaczył Twoją pomstę nad nimi" (Jr 20, 12). Izraelici pragnęli zobaczyć skutki zaplanowanej przez nich zemsty za doznawane krzywdy. Pragnęli, aby Bóg działał zgodnie z ich planami i kodeksem moralnym własnym. Nie uwzględniano wieczności, wiedzy i miłosierdzia Bożego. Te atrybuty Bożej mądrości i miłości miały dotyczyć tylko narodu wybranego.

3. „Łaska i dar Boży, łaskawie udzielony przez jednego człowieka, Jezusa Chrystusa" (Rz 5, 15)

Święty Paweł pragnie nam dzisiaj wytłumaczyć tajemnicę zbawienia dokonaną przez „jednego Człowieka Jezusa Chrystusa". Pragnie podkreślić wielkość ofiary Syna Bożego. Ofiary własnego życia, w imię ratowania ludzkości, czyli ponownego przywrócenia relacji Prawdy, Dobra i Miłości z każdym człowiekiem. Święty Paweł sięga do tak zwanego początku stworzenia świata i człowieka,

53 W zamierzchłych czasach, przy bardzo ograniczonej znajomości anatomii człowieka, uważano, że duchowość człowieka jest umiejscowiona w nerkach i sercu. Obecnie sferę emocji i uczuć umieszczamy w sercu.

kiedy relacja z Bogiem Stwórcą była pozytywna. Ale człowiek chciał być taki jak Bóg. Adamowi nie brakowało rozeznania, w przeciwieństwie do nas. On również dokładnie wiedział, że Bóg ma rację i że jeśli spożyje owoc z tego drzewa, umrze. Ale on też chciał się stać równy Bogu, a ponadto przypodobać się kobiecie, i dlatego przyjął zakazany owoc i zjadł go. Adam stał na czele stworzenia, zatem jego grzech był większy.

Plan dawny, stałej miłości Boga do człowieka, po grzechu tzw. pierworodnym, musiał być zmieniony na bezpośrednią obecność Chrystusa na ziemi. Syn Boży druga Osoba Trójcy Przenajświętszej, dokonała wielkiego dzieła odkupienia, nastąpiło nadzwyczajne działanie Bożej łaski, czyli obecności Boga wśród nas. Teraz Chrystus nas reprezentuje wobec Boga Ojca. Dzięki naszej wierze zło może być pokonywane, a człowiek może osiągać zbawienie idąc przez różne koleje życia moralnego.

4. „DO KAŻDEGO WIĘC, KTÓRY SIĘ PRZYZNA DO MNIE PRZED LUDŹMI, PRZYZNAM SIĘ I JA PRZED MOIM OJCEM" (MT 10, 32)

„Do każdego, więc, który się przyzna do Mnie przed ludźmi, przyznam się i Ja przed moim Ojcem" – mówi dzisiaj do nas Chrystus. To przyznawanie właśnie polega na wierze, na zaufaniu, na wytrwałości i na głoszeniu obecności Boga na ziemi. Przyznawanie się do Chrystusa polega także na publicznym kulcie, na przyjmowaniu sakramentów świętych, na właściwej edukacji i na umiejętności przekazywania wiary następnym pokoleniom, aby i one doznawały miłosierdzia Bożego i miały nadzieje na życie wieczne.

Życie wieczne jest największym darem od Boga, obecnie doznajemy licznych doświadczeń doczesnych, niekiedy bardzo przykrych, ale trwamy w naszym czasie życia, i to doczesne życie ma nas doprowadzić do wieczności.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Chociaż Jezus czuł się tak bardzo głęboko zjednoczony z Ojcem, oznajmił, że nie zna godziny ostatecznego i decydującego nadejścia Królestwa: «Lecz o dniu owym i godzinie nikt nie wie, nawet aniołowie niebiescy, tylko sam

Ojciec» (Mt 24, 36). Ten fakt odsłania przed nami uniżenie Jezusa związane z Wcieleniem, które sprawia, że Jego człowieczeństwo nie zna eschatologicznego końca świata. Jezus każe nam zatem porzucić ludzkie kalkulacje, by czuwać i ufać opatrznościowemu działaniu Ojca. Z drugiej strony, z punktu widzenia Ewangelii, ten brak wiedzy w najmniejszym stopniu nie pomniejsza głębi i absolutnego charakteru faktu, że jest «Synem». Wprost przeciwnie, właśnie dlatego, że okazał się tak bardzo solidarny z nami, odgrywa w stosunku do nas decydującą rolę wobec Ojca: «Do każdego więc, który się przyzna do mnie przed ludźmi, przyznam się i Ja przez moim Ojcem, który jest w niebie. Lecz kto się Mnie zaprze przed ludźmi, tego zaprę się i Ja przed moim Ojcem, który jest w niebie» (Mt 10, 32-33).

Musimy zatem przyznawać się do Jezusa wobec ludzi, by On przyznał się do nas wobec Ojca. Inaczej mówiąc, nasza synowska więź z Ojcem niebieskim jest uzależniona od naszej odważnej wierności Jezusowi, umiłowanemu Synowi”[54].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 69

„Wysłuchaj mnie, Panie,
bo łaskawa jest Twoja miłość,
spojrzyj na mnie w ogromie swego miłosierdzia.
Patrzcie i cieszcie się, ubodzy,
niech ożyje serce szukających Boga”.

Ubogim jest każdy z nas wobec cierpienia i umierania, tylko Bóg przez działanie zbawcze Chrystusa może nas pocieszyć i wybawić.

54 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 451.

XIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: 2 Krl 4, 8-11. 14-16a; Ps 89 (88), 2-3. 16-19; Rz 6, 3-4. 8-11; Mt 10, 40; Mt 10, 37-42.

1. WPROWADZENIE

„Kto przyjmuje apostoła, przyjmuje Chrystusa, a kto przyjmuje Chrystusa, przyjmuje Ojca, który Go posłał" (Mt 10, 40).

W tej nauce Chrystus posługuje się znanym nam ludziom rozumowaniem. W rzeczach materialnych i w relacjach osobowych – personalnych, realizuje się hierarchia wartości. W sprawach religijnych mamy przedstawioną hierarchię osób i wynikającą z niej zależność. Ta hierarchia podobna jest do drabiny wznoszącej się do nieba. Najpierw jest apostoł, potem Chrystus, na samym szczycie Bóg – Ojciec, który posyła.

My jesteśmy słuchaczami słowa – Tym Słowem jest Chrystus, a Jego słowo rozlega się w nas od czasów apostolskich.

Przyjmowanie nie oznacza tylko słuchania. Przysłowie ludowe mówi: „Słucha jednym uchem, a drugim wypuszcza". To nie jest słuchanie. Tak jak z dzieckiem. Dziecko słucha poleceń rodziców i wypełnia je. Jeśli nie wypełnia, to mówimy, że nie słucha.

Podobnie jest z wiarą, wielu jest ochrzczonych w dzieciństwie, ale teraz jako dorośli nie słuchają Chrystusa, nie wypełniają przykazań Bożych i przykazania miłości.

2. „[prorok] powiedział: o tej porze za rok będziesz pieściła syna" (2 krl 4, 16)

Prorok Elizeusz został dobrze przyjęty przez gospodarzy domu w Szumem. Odpowiedzią proroka było błogosławieństwo i zapowiedź narodzin syna dla rodziców w podeszłym wieku. Ten motyw będzie dalej towarzyszył historii zbawienia. Tak się bowiem stało z Elżbietą, matką Jana Chrzcielna i tak się stało z Matką Bożą Maryją w zapowiedzi Archanioła Gabriela, który przyszedł od samego Boga Ojca. „Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus" (Łk 1, 31).

Atmosfera błogosławieństw odnosi się do domów pogodnych, szczęśliwych małżonków, kochających Boga i respektujących Jego przykazania. Jest nieustający ciąg miłości Boga do człowieka. Aż do tragicznej formy zbawienia na drzewie krzyża.

Dzięki Tradycji, dzięki przepowiadaniu ewangelicznemu my uczestniczymy w tym wszystkim. W świętych rodzinach przedstawionych w Piśmie Świętym mamy przykład dla naszych rodzin, przykład wiary, miłości i wzajemnej służby. Aby dojść do Boga trzeba zacząć od życia rodzinnego, od służby dla bliźnich. Są nimi wszyscy, od poczęcia, aż do naturalnej śmierci. Ale śmierci tylko ciała. Duch, dusza, sumienie, rozumność, duchowa rzeczywistość każdego z nas ma trwać w Bogu już na zawsze.

3. „my wszyscy, którzyśmy otrzymali chrzest zanurzający w Chrystusa Jezusa" (rz 6, 3)

Zanurzenie w śmierć dotyczy tajemnicy zbawienia. W śmierci zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie. Tym nowym życiem dzielimy się w Kościele udzielając sakramentu chrztu. Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca. Mamy kolejność zdarzeń i kolejność nadprzyrodzonych mocy Bożych. Zmartwychwstanie Chrystusa nie jest tylko wydarzeniem historycznym, jest wydarzeniem obejmującym również nasze życie, doczesne i wieczne.

Otóż, jeżeli umarliśmy razem z Chrystusem, wierzymy, że z Nim również żyć będziemy. Chrystus powstawszy z martwych już więcej nie umiera,

śmierć nad Nim nie ma już władzy. Nad nami też śmierć nie będzie miała władzy. Na tym polega wiara. Nie jest ona zwyczajem, ale przekonaniem o życiu wiecznym.

„Tak i wy rozumiejcie, że umarliście dla grzechu, żyjecie zaś dla Boga w Chrystusie Jezusie" (Rz 6, 11). Grzech jest wobec tego największą i najgroźniejszą śmiercią, ale dzięki Chrystusowi możemy sobie z nim poradzić. Tylko bowiem Syn Boży może nam je odpuszczać, niwelować w sakramencie pokuty.

4. ZAZDROSNA MIŁOŚĆ BOGA DO NAS

„Jezus powiedział do apostołów: Kto kocha ojca lub matkę bardziej niż Mnie, nie jest Mnie godzien" (Mt 10, 37a). Zaskakujące stwierdzenie, przecież mamy kochać ojca i matkę swoją – IV przykazanie Boże. Ale rodzice nasi ofiarowali nam życie i wychowanie, a Bóg ofiaruje nam zbawienie i życie wieczne.

Jezus powiedział: „Kto straci swe życie z mego powodu, znajdzie je" (Mt 10, 39b). Chodzi o życie wieczne. Życie ludzkie doczesne, choćby trwało sto i więcej lat, naturalnie się kończy. Ale życie z Bogiem końca nie ma!

5. WARTOŚĆ MORALNA DOBREGO CZYNU LUDZKIEGO

„Kto poda kubek świeżej wody do picia jednemu z tych najmniejszych, dlatego że jest uczniem, zaprawdę powiadam wam, nie utraci swojej nagrody" (Mt 10, 42). Zadziwieni jesteśmy wartością naszych dobrych czynów. Nie muszą one być wielkie i bohaterskie. Mają być proste, konkretne, przyziemne i częste. Mają one wchodzić w miejsca naszych grzechów, jako zadośćuczynienie. Jako znak naszej miłości do człowieka, a przez człowieka do Boga.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Chrystus wzywa, by iść za Nim samym. Otóż to właśnie wezwanie znajduje się poniekąd w samym centrum Ewangelii. Z jednej strony Chrystus wypowiada to wezwanie, z drugiej strony słyszymy od Ewangelistów o ludziach, którzy idą za Nim. Co więcej, wszystko zostawiają i idą za Chrystusem. […] Pójście za Jezusem oznacza często nie tylko pozostawienie zajęć i zerwanie dotychcza-

sowych więzi ze światem, ale także rezygnację z dogodnej sytuacji materialnej, co więcej, rozdanie własnych dóbr ubogim. Nie wszystkich stać na dokonanie tego radyklanego kroku. […]

Jezus ma świadomość, że Jego wymagania sięgają bardzo daleko i dlatego nie zawaha się powiedzieć «Nie sądźcie, że przyszedłem pokój przynieść na ziemię. Nie przyszedłem przynieść pokoju, ale miecz» (Mt 10, 34). Używając tych mocnych słów Jezus mówi, że Ewangelia jest także źródłem «zaniepokojenia» dla człowieka. A wymagać, to znaczy zarazem niepokoić sumienia, nie dopuszczając do fałszywego «pokoju», w którym sumienie staje się niewrażliwe i właściwie obumiera”[55].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 89

„Błogosławiony lud, który umie się cieszyć
i chodzi, Panie,
w blasku Twojej obecności.
Cieszą się zawsze Twym imieniem,
wywyższa ich Twoja sprawiedliwość”.

55 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 455-456.

XIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Za 9, 9-10; Ps 145 (144), 1-2. 8-11. 13cd-14; Rz 8, 9. 11-13; Mt 11, 25; Mt 11, 25-30.

1. WPROWADZENIE

„Wysławiam Cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, że tajemnice królestwa objawiłeś prostaczkom" (Mt 11, 25).

Nauka płynąca od Boga pragnie prowadzić nasze życie w taki sposób, aby każdy z nas osiągnął pełnię szczęścia i zbawienia. Nie jesteśmy na tej ziemi sami, nie jesteśmy zapomniani, bo każdy z nas został odkupiony najdroższą Krwią Zbawiciela i jest przeznaczony do królestwa Bożego.

2. OBDARZENIE ŻYCIEM NADPRZYRODZONYM

Zachariasz w swojej Księdze pisanej w formie poetyckiej zapowiada nadejście królestwa Bożego oraz alegorię dobrego i złego pasterza. Czas tej Księgi dotyczy proroctw z okresu przed niewolą babilońską, szczególnie przedstawia Mesjasza jako autentycznego potomka Dawida i Salomona, cichego Króla Pokoju.

3. ROZWINIĘCIE

Antropologia chrześcijanka dostrzega w człowieku dwa podstawowe wymiary: duchowy i cielesny. Człowiek żyje, działa i wyraża się poprzez swe ciało. Ciało to ma podlegać kierownictwu i woli ducha.

Powtarza się dramat naszych czasów, człowiek stanął wobec ogromnej trudności odczytania w sobie samym obecności ducha – duszy nieśmiertelnej. Za tą trudnością idzie problem życia moralnego. Powstaje pytanie: po co mam

żyć według jakichś zasad, przykazań? To ja jestem panem mojego życia i ja decyduję, co dla mnie jest dobre, wygodne i przyjemne.

Następny dramat jest konsekwencją pierwszego. Skoro nie ma duszy nieśmiertelnej, nie ma też i życia poza śmiercią. Żyjemy tu i teraz. Idąc o krok dalej człowiek nie chce wierzyć w Boga. Bez Boga, jak zakłada materializm, jest żyć łatwiej, bo nie ma odpowiedzialności.

Tymczasem św. Paweł proponował inną filozofię. Mówił o jedności ducha ludzkiego z duchem Bożym: „Wy jednak nie żyjecie według ciała, lecz według Ducha […] Skoro zaś Chrystus w was mieszka, ciało wprawdzie podlega śmierci […] duch jednak ma życie na skutek usprawiedliwienia" (Rz 8, 9-10).

Jak głęboka jest przepaść pomiędzy człowiekiem wierzącym, a niewierzącym, niech świadczy następujący przykład. W pewnym, w miarę dostatnim domu rodzinnym, wydarzył się strasznie nieszczęśliwy wypadek. Dwudziestoletni syn uległ wypadkowi samochodowemu. Kilka dni leżał nieprzytomny na intensywnej terapii. Zatroskana matka czuwała przy nim dzień i noc. Kiedy odzyskał przytomność, zapytał o to wszystko, co się stało, ponieważ był nieświadomy całego ciągu wydarzeń. Jeszcze większe ogarnęło go przerażenie, kiedy diagnoza lekarska przewidywała jego kalectwo – wózek inwalidzki na całe życie. W pierwszym odruchu chciał odebrać sobie życie. Jednak matka, pełna wiary zapewniła go, że będzie się nim opiekować, stale, aż do końca swoich dni, w imię Bożej miłości. Ten syn uwierzył matce, poddał się długiemu leczeniu i rehabilitacji. Odzyskał na tyle zdrowie, że mógł nawet chodzić i kontynuować swoje studia. Po wielu latach wyznał: „Gdyby nie wiara matki, byłbym skończonym i kalekim człowiekiem". Zwycięstwo ducha nad ciałem.

4. OBJAWIENIE OJCA I SYNA. WEZWANIE DO UTRUDZONYCH

Tymczasem Chrystus objawia nam Ojca Niebieskiego. Mówi nam o nim. Daje świadectwo swoim słowem, przykładem, a w końcowym dziele Zbawienia idzie na krzyż. To nie są przypuszczenia, to są fakty głoszone i opowiadane przez Kościół, który opiera się na świadectwie apostołów – naocznych świadkach życia, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.

Dzieła zbawcze Boga nie są oddalone od nas o całe wieki, nie są one oddalone od nas samych. Przecież Chrystus zapewniał o tym i podnosił na duchu wszystkich utrudzonych. Wręcz wzywa On nas wszystkich do siebie: „Przyjdźcie do Mnie wszyscy, którzy utrudzeni i obciążeni jesteście, a Ja was pokrzepię" (Mt 11, 28).

I czym to Chrystus może nas pokrzepiać? Zapewne nie łatwym życiem. Takiego sam nie zaznał i sam nie głosił. On chce nas pokrzepiać swoim przykładem. „Bo jestem cichy i pokorny sercem" (Mt 11, 29). Bóg cichy i pokornego serca? Co za dziwny Bóg? Na tym polega wielkość naszego Zbawiciela. Chrystus zachowuje się cicho, spokojnie, pokornie. Dlaczego? Ponieważ wie, że obok niego stoi Bóg Ojciec, Wszechmogący. Pan nieba i ziemi.

Następuje przemiana życia zwykłego, utrudzonego, anonimowego, w życie o niezniszczalnej wartości, o nieobliczalnej głębi. Wobec Boga nasze trudne, często tragiczne jarzma, przemieniają się w jarzma słodkie i lekkie.

5. ZASTOSOWANIE

Moi drodzy, właśnie dzisiaj, tu i teraz na tej Mszy św. trzeba nam rozpoznać to wszystko, co nas boli i doskwiera. Wszystko, co jest jarzmem.

Trzeba razem z Chrystusem, nade wszystko Eucharystycznym, przemienić to jarzmo w radość. Chrześcijanin nie może być smutny, ani załamany. Człowiek prawdziwie wierzący jest, i musi być, radosnego ducha, bo Bóg jest z nim. Dla nas chrześcijan nie ma sytuacji beznadziejnych. Nie ma życia, które się kończy bez sensu.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Chrystus wielokrotnie mówi o swoim Ojcu, ukazując w różny sposób Jego opatrzność i miłosierną miłość. Ale nauczanie Chrystusa posuwa się jeszcze dalej. Posłuchajmy słów szczególnie jakby uroczystych, które notuje ewangelista Mateusz (a także Łukasz): «Wysławiam Cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, że zakryłeś te rzeczy przed mądrymi i roztropnymi, a objawiłeś je prostaczkom»; i dalej: «Wszystko przekazał Mi Ojciec mój. Nikt też nie zna Syna, tylko Ojciec,

ani Ojca nikt nie zna, tylko Syn i ten, komu Syn zechce objawić» (Mt 11, 25. 27; por. Łk 10, 21).

A więc dla Jezusa Bóg to nie tylko «Ojciec Izraela, Ojciec ludzi […]» – ale «Ojciec mój»! «Mój»: właśnie dlatego Żydzi chcieli zabić Jezusa; dlatego, że «Boga nazywał swoim Ojcem» (J 5, 18). «Mój» w znaczeniu najbardziej dosłownym: Ten, którego tylko Syn zna jako Ojca, tylko przez niego jest wzajemnie znany. Znajdujemy się już na tym samym gruncie, na którym wyrośnie później Prolog Janowej Ewangelii”[56].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 145

„Pan jest wierny we wszystkich swoich słowach
i we wszystkich dziełach swoich święty.
Pan podtrzymuje wszystkich, którzy upadają,
i podnosi wszystkich zgnębionych”.

56 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 465.

XV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 55, 10-11; Ps 65 (64), 10-14; Rz 8, 18-23; Mt 13, 1-23.

1. WPROWADZENIE

„Ziarnem jest słowo Boże, a siewcą jest Chrystus, każdy, kto Go znajdzie, będzie żył na wieki".

Dzisiaj mamy rozważać znaczenie słowa Bożego – inaczej mamy odczytać z Ewangelii prawdę, że tym Słowem jest Chrystus. On sam – Wcielone Słowo – tłumaczy nam tajemnicę Królestwa Niebieskiego. Ta tajemnica jest jednocześnie tajemnicą naszego życia.

W naszym życiu tak bardzo zabieganym i pełnym trosk, musimy się zatrzymywać, i pytać się samych siebie: Po co to wszystko, po co ja żyję, pracuje, cierpię?

2. DWA RODZAJE OBJAWIENIA

Pierwsze czytanie to opis stanu rzeczy natury, który znamy i dostrzegamy: deszcz, śnieg, woda, nawadnianie pola, wzrost roślin. Ludzie czasu Starego Testamentu wszystko to widzieli, dlatego autor natchniony porównał rzeczy wiadome i skutki działania natury do spraw duszy ludzkiej, do spraw rozumowania i postępowania z prawdami moralnymi.

Moralność to prawda o wartościach ducha, o wartości życia ludzkiego, o reakcjach moralnych na objawienie spraw Bożych. Mamy do czynienia z dwiema formami objawienia.

– Jedno to objawienie naturalne. Cały świat natury mówi nam o Stwórcy, mówi o wielkości i wspaniałości Boga.

– Drugie objawienie, to bezpośrednia mowa Boga do nas. Bóg mówi do naszego rozumu, do naszego serca, mówi do naszej duszy. Szczególną formą mowy Boga do nas jest Osoba Jezusa Chrystusa. On sam Syn Boży – Druga Osoba Trójcy Świętej, przez przyjęcie ciała ludzkiego – takiego jak nasze, może się spotykać z człowiekiem i mówić mu o wielkich sprawach Bożych, którymi mają się stać sprawy ludzkie, nasze sprawy.

3. „Wzdychamy, oczekując – odkupienia naszego ciała" (Rz 8, 23b)

Jako ludzie stanowimy jedność ciała i dycha. Ta jedność daje znać o sobie w każdym momencie życia. Duch martwi się o ciało, a ciało martwi się o ducha, co z nami będzie teraz i w dalekiej przyszłości? Gdy cierpi ciało, jesteśmy smutni! Kiedy jesteśmy smutni nasze ciało wygląda mizernie.

W sprawach ostatecznych ta dychotomia ciała i ducha nieustannie dominuje i niepokoi nas. Nie potrafimy zrozumieć, dlaczego tak się dzieje? Święty Paweł w Liście do Rzymian podpowiada nam: „Wzdychamy, oczekując – odkupienia naszego ciała" (Rz 8, 23b). To odkupienie już się dokonało, Chrystus już nas odkupił, uratował nasze dusze i nasze ciała od zniszczenia, od śmierci wiecznej ciała i od potępienia duszy. Potępienie duszy polega na tragedii odłączenia się od Boga. Ta tragedia dokonuje się już tutaj na ziemi i obejmuje całe wieczne życie, bo duch nigdy nie umiera.

4. Chrystus tłumaczy nam skuteczność objawienia – skuteczność działania słowa

Dzisiejsza Ewangelia jest jasno objaśniona przez Pana Jezusa. On sam podaje przypowieść i sam ją wyjaśnia apostołom.

Są kategorie odpowiedzi na prawdę o Objawieniu Bożym:

– „Do każdego, kto słucha słowa o królestwie, a nie rozumie go, przychodzi Zły i porywa to, co zasiane jest w jego sercu. Takiego człowieka oznacza ziarno posiane na drodze" (Mt 13, 19).
– „Posiane na miejsce skaliste oznacza tego, kto słucha słowa i natychmiast z radością je przyjmuje; ale nie ma w sobie korzenia, lecz jest niestały. Gdy

przyjdzie ucisk lub prześladowanie z powodu słowa, zaraz się załamuje" (Mt 13, 20-21).
– „Posiane między ciernie oznacza tego, kto słucha słowa, lecz troski doczesne i ułuda bogactwa zagłuszają słowo, tak że zostaje bezowocne" (Mt 13, 22).
– „Posiane w końcu na ziemię żyzną oznacza tego, kto słucha słowa i rozumie je. On też wydaje plon: jeden stokrotny, drugi sześćdziesięciokrotny, inny trzydziestokrotny" (Mt 13, 23).

Zatem są cztery kategorie ludzi. To są nasze kategorie. Możemy sami się zastanowić i odpowiedzieć sobie, do której z nich my należymy. Bóg ma nadzieję, że Jego Słowo dochodzi do nas i pada, jak deszcz, na ziemię żyzną.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Przypowieść o siewcy i siejbie ukazuje wzrost królestwa Bożego jako owoc działania Siewcy, które wydaje plon w zależności od rodzaju gleby i warunków klimatycznych: «Jedno stokrotny, drugie sześćdziesięciokrotny, a inne trzydziestokrotny» (Mt 13, 8). Gleba oznacza wewnętrzną dyspozycję ludzi. Wzrost królestwa Bożego uzależniony jest więc – według Jezusa – również od człowieka. Człowiek, wolna wola ludzka, jest odpowiedzialna za ten wzrost. Stąd też Jezus poleca wszystkim modlić się: «przyjdź królestwo Twoje» (por. Mt 6, 10; Łk 11, 2) – jest to jedna z pierwszych próśb modlitwy Pańskiej. Przypowieść o siewcy (Mt 13, 3-8) głosi, że królestwo Boże urzeczywistnia się już w nauczaniu Jezusa, a równocześnie wskazuje na obfitość owoców, które złożą się na ogromne bogactwo królestwa u kresu czasów. Nie wszystkie ziarna wydadzą plon. Zależy to od tego, jaka będzie odpowiedź na zaproszenie, jak zostanie przyjęte ziarno słowa Bożego"[57].

57 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 473.

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 65

„I tak uprawiłeś ziemię:
nawodniłeś jej bruzdy, wyrównałeś jej skiby,
spulchniłeś ją deszczami,
pobłogosławiłeś płodom.
Rok uwieńczyłeś swymi dobrami,
gdzie przejdziesz, wzbudzasz urodzaj".

Pozwólmy Bogu, aby w nas i przez nas działał, nie zabraniajmy Mu! Pozwólmy, aby nas zbawił, aby uczynił z nas stokrotne owoce Jego – Bożej miłości.

XVI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Mdr 12, 13. 16-19; Ps 86 (85), 5-6. 9-10. 15-16a; Rz 8, 26-27; Mt 13, 24-43.

1. WPROWADZENIE

„Ziarnem jest słowo Boże, a siewcą jest Chrystus, każdy, kto Go znajdzie, będzie żył na wieki."

Ponownie dzisiaj, Chrystus mówi do nas w przypowieściach. Tak kiedyś przemawiał do tłumów ludzi, którzy szli za Nim. Pytamy się dlaczego? Swego czasu odpowiedzieli na to pytanie apostołowie, postawieni przez Chrystusa w momencie próby, w momencie decyzji. Chrystus wtedy pytał: „Czy i wy odejść chcecie? Odpowiedział Mu Szymon Piotr: Panie, do kogo pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego" (J 6, 67-68).

Podobnie i my mamy odpowiedzieć Chrystusowi, po wysłuchania tych przypowieści, których sens wyjaśnił nam On sam.

2. WSZECHMOC I POTĘGA BOGA

Wiara Starotestamentalna ciągle była umacniana przez proroków, królów, namiestników, sędziów i przywódców narodu wybranego. To od nich dowiadujemy się o naturze Boga samego. Teksty Księgi Mądrości (por. Mdr 12, 13. 16-19) mówią o Bogu, mówią o Jego atrybutach:

– Bóg ma pieczę nad wszystkim. A my boimy się o każdy dzień naszego życia.
– Bóg sądzi sprawiedliwie. Ten sąd jest nam pisany. Już teraz nasze sumienia osądzają nas samych. Często te sumienia wprowadzają nas w przerażenie. Co człowiek potrafi złego uczynić? Do jakich złych uczynków jest zdolny?

– Bóg jest potężny. To znaczy, że on wszystko może, jest Autorem świata i jest Autorem naszego życia.
– Bóg oszczędza człowieka. Nie chce jego (człowieka) zguby. Jest cierpliwy, a Jego cierpliwość opiera się na miłosierdziu.
– Bóg z cierpliwością patrzy na niewierzących. Daje nam szanse na zmianę myślenia i postępowania.
– Bóg karze zuchwalstwo świadomych! Jeśli jesteśmy świadomi istnienia Boga przez naszą wiarę, to powinniśmy czynić dobro. Jeśli czynimy zło, to zachowujemy się zuchwale. Wobec zuchwałych i my sami postępujemy znacznie ostrzej, zmuszamy ich wielokrotnie do pokory.
– Bóg potęgą włada, a sądzi łagodnie i rządzi nami z wielką oględnością. Bóg jest łagodny wobec swoich stworzeń, ponieważ przewyższa je w każdym zakresie.
– Bóg nauczyciel. Bóg najpierw uczy, potem wymaga. Najpierw uczy nas dziesięciu przykazań, potem uczy przykazania miłości. Następnie sam daje przykład. Najwspanialszym i największym przykładem jest Jezus Chrystus.
– Bóg po występkach ludzkich daje nawrócenie. To jest dobroć i zarazem inteligencja Boga, że potrafi skłonić nasze sumienia, zgodnie z naszymi charakterami, naszym wykształceniem, zachowując nasze doświadczenia życiowe. Całe dobro naszego życia jest zachowane, a zło przemienione poprzez naszą autentyczną wiarę.

3. „Duch Święty przychodzi z pomocą naszej słabości" (Rz 8, 26)

„Duch Święty przychodzi z pomocą naszej słabości". Pytamy się, podobnie jak pytała Matka Boża. Jak się to stanie? Jak się stanie nasze nawrócenie i nasza naprawa?

„Na to Maryja rzekła do anioła: «Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?» Anioł Jej odpowiedział: «Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym»" (Łk 1, 34-35).

Nie martwmy się zatem, jak się stanie i co się stanie z naszą wiarą. Duch Święty jest nam wielokrotnie dawany: w Słowie, w sakramentach, w modlitwie,

w wyrzutach sumienia, w przykładzie świętych i błogosławionych, wreszcie w znakach odczytywanych przez nas samych, a dokonujących się na oczach naszego życia.

4. PRZYPOWIEŚCI

– Przypowieść 1. „Królestwo niebieskie podobne jest do człowieka, który posiał dobre nasienie na swej roli" (Mt 13, 24).
– Przypowieść 2. „Królestwo niebieskie podobne jest do ziarnka gorczycy, które ktoś wziął i posiał na swej roli" (Mt 13, 31). Tą rolą są nasze serca i umysły.
– Przypowieść 3. „Królestwo niebieskie podobne jest do zaczynu, który pewna kobieta wzięła i włożyła w trzy miary mąki, aż się wszystko zakwasiło" (Mt 13, 33).

Sens przypowieści, wyjaśnił dzisiaj Chrystus. Właściwością tychże przypowieści jest wielka mądrość Boga opierająca się na cierpliwości wobec nas. Bóg ma czas, bo jest wieczny. My mamy czas ograniczony, czas naszego życia. Właśnie w tym czasie mamy pozwolić, aby Bóg w Duchu Świętym dokonywał naszego zbawienia. A sprawa jest ważna, nawet najważniejsza, jest to sprawa życia wiecznego z Bogiem.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Jedna z opowiedzianych przez Jezusa przypowieści o wzroście królestwa Bożego na ziemi pozwala nam odkryć z wielkim realizmem, że jest ono uwikłane w walkę, jaką prowadzi przeciw niemu «nieprzyjaciel», który «sieje chwast między pszenicę». Mówi Jezus, że kiedy «zboże wyrosło i wypuściło kłosy, wtedy pojawił się chwast». Słudzy gospodarza chcieli go wyrwać, lecz gospodarz nie pozwala im na to, «byście […] nie wyrwali razem z nim i pszenicy. Pozwólcie obojgu róść aż do żniwa; a w czasie żniwa powiem żeńcom: Zbierzcie naprzód chwast i powiążcie go w snopki na spalenie; pszenicę zaś zwieźcie do mego spichlerza» (Mt 13, 24-30). Przypowieść ta wyjaśnia współistnienie i niejednokrotnie splatanie się dobra i zła w świecie, w naszym życiu, w samej historii Kościoła. Jezus uczy nas patrzeć na świat z chrześcijańskim realizmem

i podchodzić do każdego problemu przestrzegając przyjętych zasad, ale również w sposób roztropny i cierpliwy. Zakłada to transcendentną wizję historii, w której oczywiste jest, że wszystko należy do Boga, a każdy ostateczny rezultat jest dziełem Jego Opatrzności. Nie ukrywa się jednak ostatecznego losu – w wymiarze eschatologicznym – dobrych i złych ludzi. Symbolizuje go złożenie pszenicy do spichlerza oraz spalenie chwastu”[58].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 86

Boga prosimy o wiarę, o dobre sumienia, o miłosierdzie i cierpliwość nad nami. Modlitwa:

„Tyś, Panie, dobry i łaskawy,
pełen łaski dla wszystkich,
którzy Cię wzywają.
Wysłuchaj, Panie, modlitwę moją
i zważ na głos mojej prośby”.

58 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 480.

XVII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: 1 Krl 3,5. 7-12; Ps 119 (118), 57. 72. 76-77. 127-130; Rz 8, 28-30; Mt 11, 25; Mt 13, 44-52.

1. WPROWADZENIE

„Wysławiam Cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, że tajemnice królestwa objawiłeś prostaczkom" (Mt 11, 25).

Jest to modlitwa naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa, modlitwa za nas, bo my przynależymy do prostaczków w sprawach Bożych. Nauczanie Zbawiciela było zorientowane na wszystkich ludzi. Nauczanie ma dalej docierać do wszystkich ludzi dobrej woli. Nazwa prostaczek – to zdrobnienie, od człowiek prosty, to określenie jego autentyczności, prawości, zaufania do Słowa Bożego. Z doświadczenia wiemy, że aby przekonać kogoś do naszej racji, potrzeba pokory i otwartości z naszej strony, i ze strony słuchającego.

Podobnie jest z mową Boga do nas. Bóg jest łaskawy, zniża się do człowieka, a szczególnie miły jest mu ten[59], kto Go chce słuchać, a słuchając wypełnia Jego słowa. Dzisiaj również Chrystus mówi do nas w przypowieściach – abyśmy rozumieli, na czym opiera się tajemnica Królestwa Niebieskiego.

2. SUMIENIE LUDZKIE JEST NAJWIĘKSZA WARTOŚCIĄ

Zastanawiamy się nad naszymi zdolnościami, nad naszą pracą, nad naszą teraźniejszością i nad naszą przyszłością. To, że się zastanawiamy, świadczy o naszej duchowości, świadczy o naszym człowieczeństwie.

---

59 „Ale w każdym narodzie miły jest Mu ten, kto się Go boi i postępuje sprawiedliwie" (Dz 10, 35).

Pierwsze czytanie przedstawia nam postać króla Salomona, który w modlitwie prosił o mądrość sądzenia; prosił o właściwe sumienie, które jest znakiem największej wartości, bo pozwala osądzać sprawiedliwie innych, ale najważniejsze jest to, że z właściwym sumieniem możemy osądzać siebie samych. Król Salomon prosił o:

– „serce pełne rozsądku do sądzenia Twego ludu;
– i rozróżniania dobra od zła" (1 Krl 3, 9).

Serce pełne rozsądku służy do rozpoznawania życia moralnego, bo tylko człowiek ma taką zdolność i taki dar. Serce do rozpoznawania dobra od zła, jest to wielki dar, dzięki któremu nie gubimy się w domysłach, co jest słuszne, a co jest złe, dla nas samych i dla naszych bliźnich. Dobro i zło decyduje o naszym życiu. Wybór dobra pozwala nam istnieć na tym świecie. Wyobraźmy sobie, co by się stało, gdyby nagle wszyscy zaczęli kłamać? To by była tragedia narodowa oraz międzynarodowa. Owszem, niektórzy kłamią, ale jest ich znaczna mniejszość.

3. BÓG WSPÓŁDZIAŁA DLA DOBRA

Nauczanie św. Pawła Apostoła w Liście do Rzymian mówi o miłości Boga do nas i o stopniowym ukazywaniu się Jego i naszej wielkości, jeśli postępujemy zgodnie z nauką Chrystusa. On przez nasze sumienie przypomina nam obowiązek zachowania dziesięciu przykazań i zachowania przykazania miłości. Miłość opiera się na sprawiedliwości, a sprawiedliwość na naszych wrażliwych i właściwie uformowanych sumieniach. Święty Paweł wymienia kategorie ludzi i przedstawia stopniowanie zażyłości z Bogiem:

– „Bóg z tymi, którzy Go miłują, współdziała we wszystkim dla ich dobra" (Rz 8, 28a). To jest cel Bożej miłości;
– „Są powołani według [Jego] zamiaru" (Rz 8, 28b). Zamiarem Boga jest nasze zbawienie i trwanie z Bogiem w wieczności;
– „których od wieków poznał" (Rz 8, 29a). Jesteśmy Bożymi dziećmi, On zna nasze sumienia, nasze intencje, nasze dobre czyny i nasze grzechy. Poznaje nas przez Sakramenty (spowiedź, Komunia św.);
– „Tych też przeznaczył na to, by się stali na wzór obrazu Jego Syna" (Rz 8, 29a). Mamy stać się świętymi, tak jak Chrystus, Syn Boży, jest święty i doskonały;

– „Tych zaś, których przeznaczył, tych też powołał, a których powołał – tych też usprawiedliwił, a których usprawiedliwił – tych też obdarzył chwałą" (Rz 8, 30).

Ukazana jest ekonomia zbawienia każdego z nas: przeznaczenie, powołanie, usprawiedliwienie i obdarzenie chwałą – czyli zbawienie. Prześledźmy w naszym sumieniu te etapy i naszą współpracę moralną z Bogiem!

4. WARTOŚĆ KRÓLESTWA NIEBIESKIEGO

W przypowieściach Chrystus ukazuje nam wartość Królestwa Niebieskiego, wartość Jego Królestwa. „Królestwo Boże podobne jest":

– „do skarbu ukrytego w roli";
– „podobne jest królestwo niebieskie do kupca, poszukującego pięknych pereł";
– „podobne jest królestwo niebieskie do sieci, zarzuconej w morze i zagarniającej ryby" (Mt 13, 44-47).

Wytłumaczeniem przypowieści jest sentencja:

„Tak będzie przy końcu świata: wyjdą aniołowie, wyłączą złych spośród sprawiedliwych" (Mt 13, 49).

Dlatego mamy sumienia wrażliwe na dobro i zło, aby znaleźć się w gronie sprawiedliwych.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„«Królestwo niebieskie podobne jest do skarbu ukrytego w roli. Znalazł go pewien człowiek i ukrył ponownie. Z radością poszedł, sprzedał wszystko, co miał i kupił tę rolę» (Mt 13, 44). Podobnie też kupiec poszukujący pięknych pereł – «gdy znalazł jedną drogocenną perłę […], sprzedał wszystko, co miał, i kupił ją» (Mt 13, 45). Przypowieść ta uczy wezwanych wielkiej prawdy: aby być godnym zaproszenia na ucztę królewską Oblubieńca, trzeba okazać zrozumienie najwyższej wartości, o którą tutaj chodzi. Stąd też gotowość poświęcenia wszystkiego dla królestwa niebieskiego, które ma wartość większą niż wszystko inne. Nie

dorównuje mu żadna cena dóbr doczesnych. Wszystko można porzucić i nic nie stracić, jeśli tylko weźmie się udział w uczcie Chrystusa – Oblubieńca”[60].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 119

„Przeto bardziej miłuję Twoje przykazania
niż złoto, niż złoto najczystsze.
Dlatego uważam za słuszne wszystkie Twe postanowienia,
i nienawidzę wszelkiej drogi fałsz”.

60 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 489.

XVIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 55, l-3a; Ps 145 (144), 8-9. 15-16. 17-18, Rz 8, 35. 37-39; Mt 4, 4b; Mt 14, 13-21.

1. WPROWADZENIE

„Nie samym chlebem żyje człowiek, lecz każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych" (Mt 4, 4b).

Odwieczny problem jaki istnieje w człowieku, to nieustanne wartościowanie tego, co materialne, z tym, co duchowe. Co jest ważniejsze? Jakimi wartościami kierować się w życiu? Ten poważny dualizm można rozwiązać na drodze zrozumienia natury ludzkiej jako osoby, bytu ducha z ciałem jednocześnie.

Takie rozwiązanie podpowiada nam pierwsze czytanie z Księgi Proroka Izajasza: „O wszyscy spragnieni, przyjdźcie do wody" (Iz 55, 1a).

2. ROZWINIĘCIE

Chodzi tutaj o napój i pokarm duchowy, który nie kosztuje, a jest niezbędny i potrzebny, aby człowiek normalnie żył. Chrystus wykorzysta te słowa w swoim przesłaniu ewangelicznym. Będzie wskazywał na siebie, jako źródło wody tryskające ku życiu wiecznemu. „Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy utrudzeni i obciążeni jesteście, a ja was pokrzepię" (Mt 11, 28). A jednak człowiek współczesny zapomina o wartościach ducha. Z obserwacji współczesnego świata, a szczególnie Europy, wynika, że poszukuje się doznań kompletnie irracjonalnych, iluzorycznych, opartych wprawdzie na materii, ale odnoszących się do spraw wyobraźni i przeżyć emocjonalnych. Można powiedzieć, że to są sprawy osobowości człowieka, sprawy jego ducha, jego psychiki. Ale jest to tylko powierzchowne spojrzenie. Chodzi tutaj o doznania nadal tylko materialne.

Papież Benedykt XVI, kiedyś, jako Prefekt Kongregacji do Rozkrzewiania Wiary, przeprowadził analizę społeczeństw Europy, w 1991 r. powstała książka pt. „Czas przemian w Europie”[61].

Papież próbuje w tej analizie odpowiedzieć na wielkie zagrożenia dla współczesnego człowieka, którymi są narkomania i terroryzm. Narkomania oddala człowieka od rzeczywistości, stwarza świat iluzji, zapomnienia, halucynacji. Daje poczucie bycia w innym świecie. W końcu prowadzi do takiego wyniszczenia organizmu, że człowiek umiera, w wielkich bólach fizycznych, często obarczony strasznymi chorobami, takimi jak np. HIV.

Terroryzm, z kolei papież spostrzega jako wynik braku akceptacji realnej rzeczywistości. Ludzie pochłonięci tym myśleniem i działaniem nie chcą czekać ani minuty na przyszłe ewolucyjne zmiany. Chcą tu i teraz zmienić świat, podkładając pod niego bomby, niszcząc ludzi, zadając straszne cierpienia. Posługując się strachem chcą wymusić na społecznościach takie zachowanie, jakie zostało wymyślone w ich, terrorystów, umysłach.

Dodajmy jeszcze narkotyki, które szczególnie rozszerzają się w naszym polskim społeczeństwie, ogarniając coraz większe szeregi młodzieży. Jest to alkoholizm; ten krańcowy, który zmusza do nieustającego, codziennego picia, i ten okazyjny, polegający na częstym upijaniu się. Dlaczego człowiek współczesny pije? Dlaczego niszczy siebie i swoją rodzinę? Dlaczego marnuje siebie? Czy jest jakieś racjonalne tego wytłumaczenie?

Odpowiedź będzie podobna, jak ta, odnośnie do wszelkiej narkomanii i terroryzmu. Człowiek nie chce żyć w tym realnym świecie. Chce od niego uciec. Nie jest pogodzony ani ze sobą, ani ze swoimi braćmi. W swej bezsilności, nie mogąc znieść otaczającego go świata, woli go zmienić, tzn. zniszczyć siebie, a ze sobą innych.

Drugie czytanie, wyjęte z Listu św. Pawła wprowadza nas w atmosferę życia według ducha, które mówi: „Któż nas może odłączyć od miłości Chrystusa?” (Rz 8, 35). Prawdziwa wiara, to życie duchem, tym własnym, gdzie wyraża się nasza dusza, i tym Duchem Świętym, Trzecią Osobą Trójcy Przenajświętszej. Ten Duch Święty, przecież ciągle nas doskonali. Jest z nami w każdym momencie.

---

61 J. Ratzinger, *Czas przemian w Europie*, Wydawnictwo M, Kraków 2005.

Prawdziwa wiara, pozytywne odniesienie nasze do Boga, rozumienie świata i siebie w kategoriach stworzenia i miłości Bożej, jest gwarancją prawdy i wartości. Terrorysta, alkoholik, narkoman jest oddzielony od Boga i wiary w Niego. On już sobie stworzył świat iluzji, marzeń, wyłączył używanie rozumu. Stworzył sobie bożka, któremu oddaje cześć i życie.

3. EWANGELIA

Ewangelia dzisiejsza opowiada o pierwszym rozmnożeniu chleba (Mt 14, 13-21). Chrystus wiedział, że wokół Niego zebrali się ludzie głodni. Tak byli zasłuchani w Słowo Boże, że zapomnieli o zabezpieczeniu sobie jedzenia. Wydawać by się mogło, że wystarczą tylko słowa karmiące ducha, które płynęły z ust Jezusa. Jednak Chrystus dostrzegł tę potrzebę materialną człowieka i w cudowny sposób jej zaradził. Bo „Jedli wszyscy do syta, a z tego, co pozostało, zebrano dwanaście pełnych koszy ułomków" (Mt 14, 20). Nic się nie zmarnowało, zapewne te ułomki posłużyły jako pokarm w późniejszym czasie. Była to zapowiedź przyszłego karmienia ludzi swoim Ciałem – zapowiedź Eucharystii.

4. ZASTOSOWANIE

Tak się właśnie dzieje w życiu ludzkim. Potrzebujemy dwóch dobrych pokarmów; jednego dla ducha, a drugiego dla ciała. Wszelka nierównowaga prowadzi do wynaturzenia, a w dalszej konsekwencji do zguby. Możemy sobie zapewnić chleb powszedni, tzn. wszystko to, co jest nam niezbędne do życia. I to zrobiły społeczeństwa zachodniej Europy, ale niestety zatraciły ducha, utraciły wiarę. Ponownie więc muszą wrócić do swych chrześcijańskich korzeni, skorzystać z posługi Kościoła, odnowić przymierze z Bogiem i żyć zgodnie z Jego przykazaniami.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Trzeba wszakże myśleć o posiłku i noclegu. I właśnie wtedy pada ta niespodziewana odpowiedź Jezusa: «wy dajcie im jeść».

Apostołowie tłumaczą, iż nie jest to wykonalne. Nie mają czym ich nakarmić, bo pięć chlebów i dwie ryby z pewnością nie wystarczą dla nakarmienia tysięcy obecnych, «było bowiem około pięciu tysięcy mężczyzn» (Łk 9, 14). Wówczas Jezus w sposób cudowny rozmnaża to, co mieli (pięć chlebów i dwie ryby), tak że nie tylko «wszyscy się nasycili, ale zebrano jeszcze dwanaście koszów ułomków, które pozostały» (por. Łk 9, 17).

Czytamy w opisie tego wydarzenia, że Jezus «odmówił nad chlebem i rybami błogosławieństwo, połamał i dawał» (por. Łk 9, 16) – a słowa te przenoszą nas zarazem do wieczernika. Podczas ostatniej wieczerzy «Pan Jezus […] wziął chleb i dzięki uczyniwszy połamał i rzekł [do Apostołów]: 'To jest Ciało moje za was [wydane]. Czyńcie to na moją pamiątkę'» (1 Kor 11, 23-24).

Powiedział tak, gdyż było to u początku «tej nocy, kiedy został wydany» (tamże, 11, 23). «Podobnie skończywszy wieczerzę, wziął kielich» (tamże, w. 25) i wypowiedział nad nim słowa ustanowienia Eucharystii. «Ten kielich jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to, ile razy pić będziecie, na moją pamiątkę» (tamże). I jeszcze Chrystus dodał: «ilekroć bowiem spożywacie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pana głosicie, aż przyjdzie» (tamże, w. 26)"[62].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 145

„Pan jest łagodny i miłosierny,
nieskory do gniewu i bardzo łaskawy.
Pan jest dobry dla wszystkich,
a Jego miłosierdzie nad wszystkim, co stworzył".

62 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 498.

XIX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: 1 Krl 19, 9a. 11-13; Ps 85 (84), 9ab-10. 11-14; Rz 9, 1-5; Ps 130, 5; Mt 14, 22-33.

1. WPROWADZENIE

„Pokładam nadzieję w Panu, ufam Jego słowu" (Ps 130, 5).

Bóg zawsze poszukuje człowieka, ponieważ Jego, Boża natura reprezentuje bezgraniczną miłość, dobroć i błogosławieństwo wobec każdego stworzenia, a szczególnie wobec stworzenia rozumnego. Zapytajmy zaraz w tym miejscu: Czy do końca rozumnego? Z natury tak, bo człowiek tym się różni od innych stworzeń, że wie, co robi.

2. ROZWINIĘCIE

Pierwsza Księga Królewska nawiązuje do dialogu Boga z człowiekiem, z narodem wybranym – Izraelem. Niestety dialog ten, można powiedzieć w skrócie, zostaje przerwany; posłuszeństwo wobec przykazań Bożych, było wielokrotnie odmawiane. W takich sytuacjach Bóg poprzez proroków, w tym wypadku poprzez proroka Eliasza, nawiązuje ponownie kontakt, dialog, rozmowę. Wtedy, kiedy: „Izraelici opuścili Boże przymierze, rozwalili Boże ołtarze, a proroków pozabijali" (l Krl 19, 10).

Zapytajmy, czy dzisiaj człowiek nie postępuje podobnie? W miejsce Boga człowiek wprowadził własne systemy i poglądy. W miejsce dziesięciu przykazań, czyli moralności, wprowadził nieograniczoną tzw. „wolność". Czyli postępowanie bezkrytyczne, bez odpowiedzialności. Człowiek pragnie czynić to, co chce. W zeszłą niedzielę mówiliśmy o problemie terroryzmu, narkomani i o trapiącym, szczególnie nasze społeczeństwo, alkoholizmie. To wynik tej bezgranicz-

nej wolności. Z jednej strony człowiek dzięki używaniu rozumu wyrasta do najwyższej godności, a z drugiej strony sam siebie bezgranicznie niszczy. Jego godność znaczy tyle, co samozniszczenie i samozagłada. Widać nie wystarcza sam rozum. Trzeba poszukiwać autorytetu wyższego, pewnego, niosącego wartości tak doczesne, jak i duchowe. Trzeba zwrócić się ponownie do Boga. Tak jak było kiedyś: „Gwałtowna wichura rozwalająca góry i druzgocąca skały [szła] przed Panem; ale Pana nie było w wichurze. A po wichurze – trzęsienie ziemi: Pana nie było w trzęsieniu ziemi. Po trzęsieniu ziemi powstał ogień: Pana nie było w ogniu" (1 Krl 19, 11-12). Pan dopiero przemówił do Eliasza poprzez łagodny powiew wiatru: „A wtedy rozległ się głos mówiący do niego: «Co ty tu robisz, Eliaszu?»" (1 Krl 19, 13b).

Przecież to pytanie jest powszechne, kierowane do nas wszystkich, przez wszechmogącego Boga. Co ty tu robisz człowieku na tej ziemi? Pytanie w sensie filozoficznym. Kim jesteś? Ale i pytanie na wskroś moralne. Co ty tu robisz? Albo, dlaczego to robisz? Dlaczego niszczysz siebie i innych? Kto ci dał do tego prawa? Czy to twój rozum tak ci nakazuje?

Drugie czytanie z Listu św. Pawła do Rzymian wprowadza nas w jeszcze inny nurt powodu naszego wybrania przez Boga i naszej godności. Bo oto tu już nie jest tylko Boża moc, przemawiająca siła stworzenia otaczającego nas świata, ale jest to godność wynikająca z obecności na tym świecie Syna Bożego. Dzięki Niemu mamy: „Przybrane synostwo i chwałę, przymierze i nadanie Prawa. Pełnienie służby Bożej i obietnice. Do nich należą praojcowie, z nich również jest – Chrystus według ciała. Ten, który jest ponad wszystkim. Bóg błogosławiony na wieki" (Rz 9, 4-5).

3. EWANGELIA

Dzisiejsza Ewangelia nawiązuje do sił przyrody podległych całkowicie mocy Bożej Chrystusa. Chrystus, w obecności, ale i przy ogromnym przerażeniu uczniów, kroczy po jeziorze. Ukazuje swoją moc nad siłami przyrody. Spodobało się to Piotrowi. Chciał spróbować, czy i on potrafi zapanować nad siłą ciążenia, i sam poszedł po wodzie. Nie zaszedł daleko. Przekonał się, że nie o siłę ciążenia chodziło, ale o zaufanie, o wiarę w Chrystusa.

Nawiązując do tego, co powiedzieliśmy wcześniej, można stwierdzić, że wielokrotnie Bóg pozwala człowiekowi taką próbę podjąć. Zapanować nad siłami przyrody. Przecież żyjemy w XXI w. i natura już jest nam podległa. Człowiek rozpoznał przeróżne nośniki energii, podbija kosmos, szybko i masowo produkuje żywność, powiększa wiedzę medyczną. Wszyscy pragną urządzić się na tym świecie jak najlepiej i jak najwygodniej, dlatego zmienia się systemy społeczne, poszukuje się tego najlepszego.

Jest to próba życia i przetrwania. Bóg na nią pozwala. Człowieku, jeśli chcesz, idź sam!

A ta samotność, oddzielenie się od zaufania w Boga, szybko kończy się tak, jak w wypadku św. Piotra, tonięciem. „Czemu zwątpiłeś człowiecze małej wiary?" (Mt 14, 31) – zapytał Chrystus. Potem Chrystus uciszył wiatr i wzburzone fale.

4. ZASTOSOWANIE

Tak było w wypadku św. Piotra. A jak jest w naszym? Czy mamy odwagę krzyczeć. Czy mamy odwagę przyznać się do naszej ograniczonej wolności, wiedzy, wiary. Czy przyznajemy się do naszej słabości moralnej? Świat ze swoją naturą jest wielki i piękny zarazem. A my, przecież mamy nie tylko piękno natury, piękno naszego ciała, ale mamy naturę ducha, i to on, nasz duch, ma być moralnie piękny. Ma on być podobny do piękna samego Boga, który stworzył człowieka na swoje podobieństwo.

Takie ma być religijne spojrzenie na nas samych. Nasz rozum, powinien także patrzeć na świat z religijnego punktu widzenia. To także jest spojrzenie poznawcze. Poznaj siebie, swoje moralne oblicze i moralne możliwości, a w tym zwierciadle, możesz dostrzec obecność Boga; powtórzyć za prorokiem Eliaszem: „Żarliwością zapłonąłem o Pana, Boga Zastępów" (1 Krl 19, 14). Okazuje się, że On jest tak blisko przy nas.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Jezus przychodzący do uczniów po falach jeziora również stanowi «znak» Jego obecności, czuwania nad uczniami i Kościołem. «Odwagi, Ja jestem, nie bójcie się!» (por. Mk 6, 49-50; por. Mt 14, 26-27; J 6, 16-21) – mówi do Apostołów, któ-

rzy wzięli Go za zjawę. W Ewangelii Markowej Apostołowie są zdziwieni tym, «że nie zrozumieli sprawy z chlebami, gdyż umysł ich był otępiały» (Mk 6, 52). Mateusz przytacza prośbę Piotra, pragnącego przejść po wodzie na spotkanie Jezusa, opisuje jego przestrach i wołanie o pomoc, kiedy zaczyna tonąć. Jezus ratuje go, po czym karci łagodnym napomnieniem: «Czemu zwątpiłeś, małej wiary?» (Mt 14, 31). «Ci zaś – dodaje Mateusz – którzy byli w łodzi, upadli przed Nim, mówiąc: 'Prawdziwie jesteś Synem Bożym'» (Mt 14, 33)"[63].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 85

„Łaska i wierność spotkają się ze sobą,
ucałują się sprawiedliwość i pokój.
Wierność z ziemi wyrośnie,
a sprawiedliwość spojrzy z nieba".

63 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 508.

XX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 56, 1. 6-7; Ps 67 (66), 2-3. 5. 8; Rz 11, 13-15. 29-32; Mt 4, 23; Mt 15, 21-28.

1. WPROWADZENIE

„Jezus głosił Ewangelię o królestwie i leczył wszelkie choroby wśród ludu" (Mt 4, 23).

Spotkanie Boga i człowieka dokonuje się poprzez wiarę. Bóg wie, że człowiek rozpoczyna to poznanie z pozycji zerowej, dlatego pragnie pomóc człowiekowi. Taką pomoc nazywamy łaską, czyli nadzwyczajną interwencją, która przybiera wielorakie formy, najczęściej najbardziej zrozumiałe dla danego człowieka. Z taką czcią odnosimy się do naszych pierwszych misjonarzy na ziemiach polskich, np. św. Wojciecha. Niemałą rolę w poznaniu Boga odgrywa nasze środowisko, nasi rodzice, krewni, otoczenie, a szczególnie Kościół Chrystusowy, który jest szczególną łaską.

2. ROZWINIĘCIE

Pierwsze czytanie z Księgi Proroka Izajasza, mówi o wielkiej dobroci Boga, który daje się poznać nawet poganom, czyli tym, którzy byli poza narodem wybranym. Naród wybrany, Izraelici, byli monoteistami, uznawali Jedynego, Prawdziwego Boga, Stwórcę świata i człowieka. Charakterystyczne, a zarazem bardzo ciekawe, że ten naród wybrany, był wierzący w Boga, byt duchowy, jako jedyny przedstawiciel w morzu innych narodów kompletnie pogańskich. Ta cecha wiary urosła u Izraelczyków do takiego poziomu, że byli oni przeświadczeni o swojej wyjątkowości i jedyności. Uważali oni, że inne narody nie mają nawet prawa do prawdziwej wiary.

A jednak Bóg poprzez proroków nieustannie kierował swoje wezwanie do pogan, i również im obiecywał Błogosławieństwo i opiekę: „Cudzoziemców zaś, którzy się przyłączyli do Pana […] przyprowadzę na moją Święta Górę i rozweselę w moim domu modlitwy" (Iz 56, 6-7). Słowa te nawiązywały do góry Synaj i do świątyni w Jerozolimie. Oba miejsca były czczone jako najważniejsze w wierze Izraela. Zaproszenie do nich pogan było przewrotem w mentalności współczesnych narodów. Wtedy bowiem, każdy naród czcił swojego boga, i czcił go zazdrośnie. Bo ten Bóg był sprowadzany także do celów naturalnych, ziemskich, a szczególnie do pomagania w życiu codziennym, w egzystencji jednostki i całej grupy społeczno-narodowej. Własny Bóg pomagał w zwycięskich wojnach, w bogaceniu się narodu, w urodzajach na polach, w pomnażaniu liczebnym narodu. Pomagał w nieszczęściach, nieuleczalnych chorobach, zarazach.

Kościół współczesny w swojej działalności misyjnej napotyka ciągle na narody, albo kultury, czasami subkultury, niewierzące w Boga Osobowego. Pierwszą zasadniczą trudnością jest ukazanie, że nowa, w tym wypadku – chrześcijańska wiara, tym się różni od innych, że jest katolicka, czyli powszechna, skierowana do wszystkich, i przeznaczona dla wszystkich. Pierwszym etapem przyjmowania nowej wiary jest synkretyzm, czyli połączenie, a czasami pomieszanie, starych wierzeń z nowymi. Indianie andyjscy bardzo łatwo przyjmują wiarę w Matkę Bożą, bo nawiązuje ona do ich naturalnych relacji rodzicielskich. Szczególnie łatwo i z wielkim wzruszeniem przyjmowali obraz Matki Bożej Częstochowskiej, ponieważ ciemna karnacja tej Postaci jest podobna do ich twarzy. Dziwili się niezmiernie, że taką, jak oni to nazywali, Matkę Bożą – Madonna Negra, mogli sobie wybrać biali Polacy na swoją Panią i Królową.

W działalności misyjnej współczesnego Kościoła jest problem tzw. neopogaństwa, czyli utraty wiary w społecznościach tradycyjnie wierzących. I w naszych rodzinach, w naszym środowisku, spotykamy dorastające dzieci, które manifestują swoją niewiarę, a wiarę rodziców odrzucają. To jest wielki dramat współczesnego człowieka, który nie potrafi na swojej drodze życia spotkać się z Bogiem. Jest to dramat i dla całej rodziny, bo wśród nich wyrósł ktoś, kto zaprzecza wierze, kieruje się tzw. „własną moralnością" negującą dziesięć przykazań Bożych i przykazanie miłości Chrystusa.

Drugie czytanie, Rz 11, 13-15, nawiązuje do tej właśnie tragedii narodu wybranego, który zatracał wiarę. Apostoł św. Paweł nie tracił nadziei, że ten

naród ponownie powróci na drogę zbawienia. Tymczasem on sam poświęcił się na nawracanie pogan z nakazu samego Chrystusa i dokonywał wielkich dzieł misyjnych we współczesnym świecie hellenistycznym, całkowicie pogańskim.

I dziś obserwujemy jak Europa Zachodnia traci wiarę. Słyszeliśmy ostatnie wypowiedzi części młodzieży berlińskiej: „Wiara, a co to jest? To jakaś naiwność". W tym samym czasie przygotowuje się w Kolonii XX Światowy Zjazd Młodzieży, który zaszczyci swoją obecnością papież Benedykt XVI. Jest to kontynuacja dzieła duszpasterstwa młodzieży, naszego rodaka Jana Pawła II, którego już teraz można nazwać patronem Europy i misjonarzem całego świata.

Kiedy stara Europa traci wiarę, w tym czasie zwiększa się liczba chrześcijan w Azji, szczególnie rozwija się katolicyzm w Chinach. Podobno niedługo może być tam już więcej katolików niż członków partii komunistycznej.

3. EWANGELIA

Dzisiejsza Ewangelia, Mt 15, 21-28, wydaje nam się bardziej zrozumiała w tej atmosferze niezwykłego przenikania się wiary wśród wielu narodów i kultur. Chrystus prowadził dialog z kobietą Kananejską (Syrofenicjanką): „która przyszła do Niego, padła mu do nóg i prosiła: «Panie, dopomóż mi!»" (Mt 15, 25). Miała ta kobieta ciężko chorą córkę, a pogańscy bogowie nie mogli tej chorobie zaradzić. W tym nieszczęściu zmienia wyznanie, wiedząc, że ten nowy Prorok Izraela tak wiele cudów dokonał. Spotkała ją nagroda, jej wiara została przyjęta, a córka uzdrowiona.

4. ZASTOSOWANIE

Zastanawiające jest to wszystko, czym karmi nas dzisiejsze słowo Boże. Sprawy tak odległe historycznie stają się tak bliskie, aktualne i nasze. Bóg dalej poszukuje człowieka. Przychodzą do Niego coraz to inne, nowe narody. Trwa wielki ruch w sprawach ducha, w sprawach wiary i moralności. Człowiek nadal jest słaby i bezradny wobec cierpienia i umierania, i niekiedy to cierpienie prowadzi go wprost w ręce Boga. W innych wypadkach człowiek traci wiarę, traci największy skarb jaki mu został dany na tym świecie. Obok nas wierzących stoją ludzie kompletnie ateistyczni, przerażający w swojej obojętności, bardzo

groźni, bo bez nakazu miłości bliźniego. Musimy nieustannie wypełniać nakaz misyjny Chrystusa i mieć nadzieję św. Pawła w głoszeniu prawdy o Bogu.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Pan Bóg objawił się w Starym Testamencie, prosząc wybrany przez siebie naród o fundamentalną odpowiedź wiary. Gdy nadeszła pełnia czasu, ta wiara winna się odnowić i pogłębić, by odpowiedzieć na objawienie wcielonego Syna Bożego. Jezus żąda jej wyraźnie, mówiąc do uczniów podczas Ostatniej Wieczerzy: «Wierzycie w Boga? I we mnie wierzcie!» (J 14, 1). […]

Złożone przez Piotra wyznanie wiary pozostanie najpełniejszym wyrażeniem określającym tożsamość Chrystusa. Marek [ewangelista] używa go, by rozpocząć swą Ewangelię (por. Mk 1, 1); nawiązuje do niego Jan, gdy kończy swoją – i stwierdza, iż napisał ją, aby uwierzono, «że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym» i abyśmy wierząc mogli mieć życie w imię Jego (por. J 20, 31)”[64].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 67

„Niech Bóg się zmiłuje nad nami i nam błogosławi,
niech nam ukaże pogodne oblicze.
Aby na ziemi znano Jego drogę,
Jego zbawienie wśród wszystkich narodów”.

64 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 514-515.

XXI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 22, 19-23; Ps 138 (137), 1-3. 6. 8; Rz 11, 33-36; Mt 16, 18; Mt 16, 13-20.

1. WPROWADZENIE

„Ty jesteś Piotr – Opoka i na tej Opoce zbuduję mój Kościół, a bramy piekielne go nie przemogą" (Mt 16, 18).

Słyszymy zapewnienie Chrystusa, o Jego Kościele, o naszym Kościele. Jest to tajemnica Bożej miłości, utworzenie ponadczasowej i trwałej instytucji złożonej z ludzi i kierowanej przez moce Boże. A wszystko to zostało złożone w ręce jednego człowieka, najpierw Piotra, a potem jego następców. Każdy z nich jest zastępcą Chrystusa na ziemi. Kościół trwa przez wieki, rozwija się i rośnie poprzez pokolenia ludzkie, które wchodzą do niego i doznają zbawienia. W Kościele Chrystusowym słyszymy wykładnię wiary, przyjmujemy sakramenty, tworzymy wspólnoty poszczególnych charyzmatów, tworzymy żywe wspólnoty parafialne.

Chrystus wspomniał o bramach piekielnych – czyli nieustannej walce ze złem. Ile byłoby go więcej, tego zła, bez Kościoła? A ile dobra idzie przez pokolenia ludzkie, które przyjmują chrzest, wyznają prawdziwą wiarę i zbawiają się.

2. TAJEMNICA KOŚCIOŁA CHRYSTUSOWEGO

Pierwsze czytanie odwołuje się do ustanawiania władzy względem narodu wybranego. Znakiem Bożej władzy była władza ludzka, która miała za zadanie przekazywać wiarę w Boga Jedynego. Tę władzę sprawowali Królowie, Sędziowie, częściowo zgromadzenie Starszych. Ta narodowa jedność byłą przygotowaniem do przyszłej jedności Kościoła Chrystusowego.

Przypomnijmy jak Chrystus budował tę nadzwyczajną społeczność. Było to:

- Głoszenie Ewangelii, głoszenie Słowa Bożego, przez samego Syna Bożego Jezusa Chrystusa;
- Następnie, Chrystus powoływał apostołów (było ich dwunastu, w tym jeden zdrajca) oraz uczniów;
- Chrystus dokonał aktów zbawczych. Najważniejszych wydarzeń mocy Boskiej. Przeszedł przez mękę, krzyż i Zmartwychwstał. O tym mieli świadczyć apostołowie, którzy za tę prawdę oddawali swoje życie w sposób męczeński, poza Janem Ewangelistą (jak głosi Tradycja);
- Ostatecznym aktem zbawczym było zesłanie Ducha Świętego. Trzeciej Osoby Trójcy Świętej, duchowo zaangażowanej w zbawianie świata.

3. REAKCJA LUDZKA NA TAJEMNICĘ KOŚCIOŁA CHRYSTUSOWEGO

Właściwą postawą jest uznanie i przyjęcie całego bogactwa darów Bożych spływających w Kościele i przez Kościół. W nim, w Kościele, dokonuje się wymiana darów Bożych z człowiekiem. List do Rzymian mówi o tym: „O głębokości bogactw, mądrości i wiedzy Boga! Jakże niezbadane są Jego wyroki i nie do wyśledzenia Jego drogi!" (por. Rz 11, 33-36).

Bóg potrafi rozmawiać duchowo z nami w każdym czasie, ale najdoskonalej rozmawia z nami przez Kościół. W Kościele bowiem, mamy łatwy przystęp do Boga. „Wzywałem zarówno Żydów, jak i pogan, aby się nawrócili do Boga i uwierzyli w naszego Pana Jezusa" (Dz 20, 21).

Właściwą reakcją, właściwą odpowiedzią człowieka wobec tajemnicy Kościoła jest podziękowanie i uwielbienie Boga w Jego Synu Jednorodzonym Jezusie Chrystusie.

„Albowiem z Niego i przez Niego, i dla Niego [jest] wszystko. Jemu chwała na wieki!" (Rz 11, 36).

4. „ZA KOGO LUDZIE UWAŻAJĄ SYNA CZŁOWIECZEGO?” (MT 16, 13)

Dzisiejsza Ewangelia przedstawia scenę odpowiedzi na to pytanie. Jedynie św. Piotr dał poprawna odpowiedź. Inni mówili: „Jedni za Jana Chrzciciela, inni za Eliasza, jeszcze inni za Jeremiasza albo za jednego z proroków” (Mt 16, 14).

Każda z tych odpowiedzi powtarza się nieustannie przez wieki w sercach ludzkich. Trudno jest dać odpowiedź jednoznaczną, taką jak dał św. Piotr. Dlaczego? Ponieważ poprawna odpowiedź zobowiązuje do postaw i zachowań moralnych. Poprawna odpowiedź nakazuje nam natychmiast wykonywać dziesięć przykazań Bożych i spełniać przykazanie miłości Boga i ludzi.

5. WIELKA WŁADZA POZOSTAWIONA PRZEZ CHRYSTUSA W KOŚCIELE

Święty Piotr, a w nim, wszyscy papieże, otrzymali wielką władzę na ziemi: „Cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie” (Mt 16, 19). Śledzimy władzę papieską, szczególnie po Janie Pawle II, świętym, który z całą delikatnością głosił prawdę o zbawieniu nam i całym narodom w 104 podróżach apostolskich. Wdzięczność, jaką go obdarzaliśmy, wyrażał ten okrzyk: santo subito – natychmiast święty. Liczymy także, że dzięki uczestnictwu w Kościele, pod koniec naszego życia odezwie się głos Boży – santo subito, bo przecież taki jest sens naszej wiary.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Po zapytaniu: «Za kogo ludzie uważają Syna Człowieczego?» (Mt 16, 13), Jezus kieruje bardziej bezpośrednie pytanie do Apostołów: «A Wy za kogo Mnie uważacie?» (Mt 16, 15). Znaczący już jest fakt, że w imieniu Dwunastu odpowiada Szymon: «Ty jesteś Mesjasz Syn Boga żywego» (Mt 16, 16). Można by pomyśleć, że Szymon spełnia rolę rzecznika Dwunastu ze względu na swą silną i bardziej impulsywną osobowość. Być może ten element również wchodzi w rachubę. Jezus jednak przypisuje odpowiedź szczególnemu objawieniu ze strony Ojca Niebieskiego: «Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie ob-

jawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie» (Mt 16, 17). Pomijając wszystkie uwarunkowania związane temperamentem, charakterem, przynależnością etniczną i pochodzeniem społecznym («ciało i krew»), należy podkreślić, że Szymon otrzymuje z wysoka oświecenie i natchnienie, które Jezus określa jako «objawienie». W mocy tego objawienia Szymon wyznaje wiarę w imieniu Dwunastu"[65].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 138

„I będę sławił Twe imię
za łaskę Twoją i wierność.
Wysłuchałeś mnie, kiedy Cię wzywałem,
pomnożyłeś moc mojej duszy".

65 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…*, dz. cyt., s. 521.

XXII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Jr 20, 7-9; Ps 63 (62), 2-6. 8-9; Rz 12, 1-2; Ef 1, 17-18; Mt 16, 21-27.

1. WPROWADZENIE

„Niech Ojciec Pana naszego, Jezusa Chrystusa, przeniknie nasze serca swoim światłem, abyśmy wiedzieli, czym jest nadzieja naszego powołania" (Ef 1, 17-18).

Nadzieja naszego powołania. Jesteśmy powołani do życia materialnego i duchowego. Powołaniem naszym ma być Bóg, tu na ziemi i w przyszłym wiecznym życiu.

2. POWOŁANIE PROROKA JEREMIASZA

To powołanie prorokowania było dla Jeremiasza bardzo ciężkim zadaniem. Powodowało niechęć ludu, ta niechęć narastała, kiedy do przyjęcia była przepowiednia trudna. Prorok Jeremiasz musiał znosić wiele upokorzeń i nieustanną walkę wewnętrzną: czy warto?

3. PRAGNIENIE BOGA PRZEZ NASZE DUSZE

– poszukiwanie Boga;
– tęsknota za Bogiem duszą i ciałem;
– wpatrywanie się w Boga w świątyni;
– uświadamianie sobie potęgi i chwały Boga;
– poszukiwanie i odnajdywanie łaski Bożej;
– uwielbienie Boga przez całe życie;
– odczuwanie radości z powodu obecności Boga;
– Bóg jest pomocą w życiu;

– On daje ostateczny pokój dla zmęczonej duszy;
– dostrzegamy niewidzialną rękę Boga, za to należy się dziękczynienie.

4. CHRZEŚCIJANIN WINIEN „ODDAWAĆ" – SŁUŻYĆ SWOIM ŻYCIEM

– Życie staje się ofiarą dla ludzi, a przez nich dla Boga;
– Uświęcanie siebie dokonuje się we wspólnocie życia: rodzina, środowisko pracy, parafia, grupy wiekowe i grupy zainteresowań;
– Życie jest służbą. Jest to wskazanie przeciwne wszelkiemu lenistwu, gnuśności, obojętności, braku aktywności; w rachunku sumienia mówimy: „i zaniedbaniem"!
– Wzór świata jest przeciwstawiony wzorowi jaki ukazał i ukazuje Chrystus.

5. PRAWDA HISTORYCZNA DROGI ŻYCIA I ŚMIERCI CHRYSTUSA

– droga do Jerozolimy;
– nauczanie i powoływanie uczniów;
– na drodze Chrystus spotyka różne sytuacje i różnych ludzi;
– konflikt myślenia św. Piotra z planem i myśleniem Chrystusa;
– porównanie wartości tego świata, z wartością Królestwa Niebieskiego, konkretnie z wartością jaką jest Bóg.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Chrystus dokonuje wyzwolenia człowieka poprzez prawdę swej Ewangelii, której słowem ostatnim i definitywnym jest krzyż i zmartwychwstanie. Przez swą paschalną ofiarę Chrystus wyzwala człowieka z niewoli grzechu do nowego życia. […]

Wchodzimy tutaj w obręb tematu «naśladowania Chrystusa», który jest wyraźnie obecny zarówno w przekazach ewangelicznych, jak też i innych pismach apostolskich, jakkolwiek sam wyraz «naśladowanie» raczej nie pojawia

się w samych Ewangeliach. Chrystus wzywa swych uczniów, ażeby «szli w Jego ślady» […].

Chrystus jest więc wzorem na drodze tego «naśladowania Boga». Równocześnie zaś On jeden czyni to naśladowanie możliwym do urzeczywistnienia, kiedy poprzez odkupienie daje nam uczestnictwo w Bożym życiu. W tym punkcie Chrystus staje się wzorem nie tylko doskonałym, ale wzorem skutecznym. Korzeniem samym nowego podobieństwa do Boga w Chrystusie a zatem również korzeniem naśladowania samego Chrystusa jako doskonałego wzoru – staje się dar, czyli łaska życia Bożego za sprawą paschalnej tajemnicy Odkupienia człowieka"[66].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 63

„Jeśli kto chce pójść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladuje. Bo kto chce zachować swoje życie, straci je; a kto straci swe życie z mego powodu, znajdzie je. Cóż bowiem za korzyść odniesie człowiek, choćby cały świat zyskał, a na swej duszy szkodę poniósł? Albo co da człowiek w zamian za swoją duszę? Albowiem Syn Człowieczy przyjdzie w chwale Ojca swego razem z aniołami swoimi, i wtedy odda każdemu według jego postępowania" (Mt 16, 24-27).

„Bo stałeś się dla mnie pomocą
i w cieniu Twych skrzydeł wołam radośnie:
do Ciebie lgnie moja dusza,
prawica Twoja mnie wspiera".

66 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 533-534.

XXIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Ez 33, 7-9; Ps 95 (94), 1-2. 6-7c. 7d-9; Rz 13, 8-10; 2 Kor 5, 19; Mt 18, 15-20.

1. WPROWADZENIE

„W Chrystusie Bóg pojednał świat z sobą, nam zaś przekazał słowo jednania" (2 Kor 5, 19).

Bóg Wszechmogący tak urządził świat, taki wprowadził porządek moralny, aby wszyscy ludzie żyli sprawiedliwie. Dobry Bóg nie zamyka się we własnej doskonałości, z miłości zaprasza ludzi do siebie. Aby to zaproszenie mogło być zrealizowane, potrzeba było dokonać dzieła pojednania. Tego pojednania dokonał Chrystus, Syn Boży, nasz Pan i Zbawiciel. Jako Druga Osoba Trójcy Przenajświętszej, przyjął naturę ludzką, aby w niej ukazać się ludzkości, ukazywać się także nam, wierzącym.

Pojęcie „świat" można rozumieć materialnie i duchowo. Bóg jest Duchem, dlatego poszukuje człowieka, w którym jest rzeczywistość materialna i duchowa. Właśnie, o duchowość ludzką tutaj chodzi, to dzieło jednania dotyczy każdej duszy. Pojednanie z doskonałością Boską musi odbywać się na zasadzie miłości, która jest szczytem sprawiedliwości. Tak mówi św. Paweł w Liście do Rzymian: „Miłość nie wyrządza zła bliźniemu. Przeto miłość jest doskonałym wypełnieniem Prawa" (Rz 13, 10).

„Słowo jednania" dotyczy także każdego z nas, mamy iść drogą za Chrystusem, mamy tak myśleć, postępować i działać, aby każde dziecko Boże rozumiało wielkość, moc i znaczenie wzajemnej miłości.

Pojednanie ma także dotyczyć spraw społecznych, narodowych i międzynarodowych. Chociaż różnimy się kolorami skóry, poglądami, stanem

zaawansowania technicznego, to jednak, wszyscy należymy do jednej rodziny, a przez Zbawiciela Jezusa Chrystusa, należymy do Bożej rodziny.

2. „Ty zaś ocaliłeś swoją duszę" (Ez 33, 9)

„Ty zaś ocaliłeś swoją duszę" – tak mówi do nas prorok Ezechiel, upominał kiedyś naród wybrany, a przez ten naród dzisiaj upomina nas. Historia narodu wybranego jest długa, jest pełna napomnień ze strony Boga. Dokonywało się to za pośrednictwem proroków. Zadanie prorokowania przejął na siebie Chrystus. Sam był doskonałym Prorokiem, jeśli chodzi o zbawienie, pojednanie naszych dusz z Bogiem.

Jak upominać siebie i innych? Dzisiaj w tekstach Pisma Świętego mamy podpowiedź. Trzeba to robić z miłością, trzeba upominać tak, aby upominany czuł naszą troskę wyrażającą miłość. W naszej wierze nie ma miejsca na nienawiść, pogardę, niechęć do bliźniego i przeróżne formy obojętności. Sednem naszej wiary jest miłość pochodząca wprost od Boga, pochodząca od Pana i Zbawiciela. To Chrystus uczy, napomina, przebacza i prowadzi tak naszą wolę, aby dobrowolnie, każdy z nas zrozumiał, przyjął i zastosował praktycznie i rzeczywiście wielkie dzieło dobra, powszechnej miłości.

3. „Nikomu nie bądźcie nic dłużni poza wzajemną miłością" (Rz 13, 8a)

„Nikomu nie bądźcie nic dłużni poza wzajemną miłością" – to wskazówka św. Pawła w Liście do Rzymian. Wzajemnie mamy różne długi, finansowe, materialne i duchowe wynikające z przykazania miłości. Tak trzeba postępować, „aby [ludzie] widzieli […] i chwalili Ojca, który jest w niebie" (por. Mt 5, 16).

Nie ma, zatem czynów obojętnych moralnie: „Czy jecie, czy pijecie […], wszystko czyńcie na chwałę Pańską" (por. 1 Kor 10, 31-33) – tak, ponownie poucza św. Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian. Analizując te słowa, zdajemy sobie sprawę z piękna i wielkości naszej wiary. Prawdy wiary zrealizował Chrystus, słowem, czynem i przykładem. Ponadto dokonywał nadzwyczajnych znaków – cudów, które aż do tej pory urzekają nas swoim pięknem. Z radością czytamy Ewangelię – Dobrą Nowinę, o naszej duszy nieśmiertelnej, o królestwie

Bożym, o nieśmiertelności naszej duchowości, i o wszystkich dobrych czynach, które nigdy nie giną, idą za nami do wieczności, do nieba.

Chrystus mówił: „Nie dziwcie się temu! Nadchodzi bowiem godzina, w której wszyscy, którzy spoczywają w grobach, usłyszą głos Jego: a ci, którzy pełnili dobre czyny, pójdą na zmartwychwstanie życia; ci, którzy pełnili złe czyny – na zmartwychwstanie potępienia" (J 5, 28-29).

3.1. NORMA MIŁOŚCI

Norma miłości zawarta jest w stwierdzeniu: „Miłuj bliźniego swego jak siebie samego!" (Rz 13, 9b). Kochamy nasze życie doczesne, jest ono skarbem, ale niestety przemija, i trzeba się śpieszyć, aby nagromadzić tyle dobra, tyle miłości do braci, aby wystarczyło na „przepustkę" do nieba. W skrócie możemy stwierdzić: Trzeba być dobrym człowiekiem, dla siebie i dla innych. „Tak [to] czyń, a będziesz żył!" (por. Łk 10, 25-37), poucza Pismo Święte.

4. SZTUKA UPOMINANIA

Chrystus podpowiada nam w dzisiejszej Ewangelii, jak upominać! – podpowiada jak stopniować dzieło upominania względem społeczności wierzących, względem Kościoła. To stopniowanie, to miłość, oparta na sprawiedliwości. W upominaniu nie szukamy i nie zatrzymujemy się na złu, ono już przez Syna Bożego zostało zlikwidowane. W upominaniu kierujemy się wrażliwością, inteligencją i percepcją upominanego. Upominamy, bo kochamy bliźniego, tak czynił Chrystus, najpierw uzdrawiał, a potem wskazywał na wartość ludzkiej duszy, duszy nieśmiertelnej, która na wieczność ma pozostać z Bogiem i w Bogu.

5. POŁĄCZENIE ZIEMI Z NIEBEM

Chrystus dokonał ponownego połączenia ziemi z niebem. Dokonał i wskazał na kierunek zbawienia, który rozpoczyna się od naszego ziemskiego życia i kończy się z Bogiem. Chrystus dał Kościołowi wielki dar, związywania i rozwiązywania: „Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, cokolwiek zwiążecie na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążecie na ziemi, będzie rozwiązane w niebie"

(Mt 18, 18). Zatem ziemia, czyli nasze ludzkie życie, nabiera znaczenia i wartości. Czas, w którym żyjemy, jest wartością; chociaż przemija, to jednak daje wielką moc, daje możliwość bycia dobrym.

6. MOC I SIŁA MODLITWY

Deklaracja Chrystusa jest jasna: „Jeśli dwóch z was na ziemi zgodnie o coś prosić będzie, to wszystko otrzymają od mojego Ojca, który jest w niebie" (Mt 18, 19). Zatem nasze modlitwy, prośby, dziękczynienia, nasze obecności na Mszach św. i innych nabożeństwach, mają moc sprawczą. Jeśli szukasz Boga, na pewno Go znajdziesz, czyniąc dobro dla braci, dla bliźnich.

Chrystus duchowo jest stale obecny przy nas i w nas samych, w naszych dobrych myślach i zamiarach. „Bo gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich" (Mt 18, 20).

7. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Miłość Chrystusa przezwycięża również podziały społeczne. Nie akceptuje nienawiści ani walki klas. Kościół pragnie jedności wszystkich w Chrystusie, sam stara się żyć oraz zachęca i uczy innych żyć miłością ewangeliczną, okazywaną również tym, których w pewnych środowiskach uważa się za wrogów. Spełniając przykazanie miłości Chrystusa, Kościół domaga się sprawiedliwości społecznej, a więc słusznego podziału dóbr materialnych w społeczeństwie, a także pomocy dla najuboższych, dla wszystkich znajdujących się w potrzebie. Równocześnie głosi i czynnie buduje pokój i pojednanie społeczne"[67].

8. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 95

„Przyjdźcie, uwielbiajmy Go padając na twarze,
zegnijmy kolana przed Panem, który nas stworzył.
Albowiem On jest naszym Bogiem,
a my ludem Jego pastwiska i owcami w Jego ręku".

67 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 542-543.

XXIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Syr 27, 30 – 28, 7; Ps 103 (102), 1-4. 9-12; Rz 14, 7-9; J 13, 34; Mt 18, 21-35.

1. WPROWADZENIE

„Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali, jak Ja was umiłowałem" (J 13, 34).

Przykazanie nowe – przykazanie miłości odnosi się do przykazań starych, czyli znanych w narodzie wybranym i zapisanych w Starym Testamencie. A Testament pochodził od Boga i był dziedzictwem tegoż Narodu. Testament był umową pomiędzy Bogiem i człowiekiem, polegał na porozumieniu: człowiek miał zachowywać przykazania, a Bóg obiecywał i gwarantował Błogosławieństwo i zbawienie.

Z Chrystusem przyszło Nowe Przymierze. Człowiek miał zachowywać przykazanie miłości Boga i bliźniego, a Bóg nie tylko obiecywał zbawienie, dawał więcej, dawał gwarancję życia wiecznego. Znakiem tej gwarancji jest Zmartwychwstanie Chrystusa.

Przykład idzie od Chrystusa: „abyście się wzajemnie miłowali, jak Ja was umiłowałem".

Zastanówmy się, jak nas miłuje Bóg? Nawet Syna swego Jednorodzonego dał na ofiarę, aby nas wybawić z niewoli grzechu i śmierci, która jest skutkiem grzechu.

2. „ZŁOŚĆ I GNIEW SĄ OBRZYDLIWOŚCIAMI, KTÓRYCH PEŁEN JEST GRZESZNIK" (SYR 27, 30)

Księga Mądrości, Księga Syracha jednoznacznie nazywa grzechy nienawiści do bliźniego, jako obrzydliwości. Dlaczego?

– Jest to działanie przeciw Bogu;

– Jest to postępowanie przeciw drugiemu człowiekowi;
– Nienawiść jest zaprzeczeniem godności człowieka, poniża go i sprowadza do doczesności, przyziemności;
– Zamyka życie wieczne;
– Nienawiść bliźniego jest oznaką bardzo słabej wiary;
– Nienawiść jest doczesna, Bóg nie przyjmie do siebie żadnego z nienawidzących.

Jeśli przeciwstawimy nienawiści miłość, wtedy relacje się odwrócą.

3. „NIKT Z NAS NIE ŻYJE DLA SIEBIE I NIKT NIE UMIERA DLA SIEBIE" (RZ 14, 7)

Przy takiej nauce, wyjętej z Listu św. Pawła do Rzymian, życie nasze nabiera sensu, znaczenia, bo każde życie jest służbą dla innych. Tak naucza Chrystus i tak naucza doświadczenie życiowe. Jeśli się nie pogodzimy na tym świecie, wszyscy zginiemy. Chrystus buduje społeczność, buduje Kościół tu, na ziemi, aby ten sam Kościół stał się domem na wieczność dla każdego z nas.

Patrzymy na Chrystusa i doświadczamy łaski i pewności, że możemy iść tylko Jego drogą. On nie umarł dla swojej chwały, On nie zmartwychwstał dla swojej chwały. On cierpiał i umierał dla nas. W Nim żyjemy, poruszamy się i dajemy świadectwo wierze poprzez miłość do braci.

Wiele sytuacji ludzkich jest bardzo trudnych, wielu się załamuje, nie chce się poświęcać i cierpieć za innych. Część mówi: Już nie mam siły!

4. „PANIE, ILE RAZY MAM PRZEBACZYĆ, JEŚLI MÓJ BRAT WYKROCZY PRZECIWKO MNIE?" (MT 18, 21)

Liczymy nasze relacje z bliźnimi, opieramy się w nich najczęściej na sprawiedliwości. Dzisiaj otrzymujemy naukę, że sprawiedliwość sama nie wystarcza. Sprawiedliwość, która jest wymierzana bez uczucia jest nieludzka, zamyka relacje. Sprawiedliwość sama powoduje, że ludzie po załatwieniu wzajemnych krzywd, rozchodzą się, nie chcą się znać.

Wymownym ostrzeżeniem jest dzisiejsza Ewangelia. Pan darował słudze swemu wielki dług, a sługa za marne grosze wtrącił własnych dłużników do

więzienia. Ważna jest ostateczna konkluzja zawarta w słowach: „Podobnie uczyni wam Ojciec mój niebieski, jeżeli każdy z was nie przebaczy z serca swemu bratu" (Mt 18, 35).

Bóg daruje nam wszelkie i wszystkie grzechy, jeśli Go o to prosimy. Te grzechy to wielki dług, to wielka niewdzięczność za to, co Bóg nam czyni. One się powtarzają, rosną, mnożą się w ciągu całego życia. Nie jest to siedem razy, ale niekończąca się ilość.

Nie wystarczy się wyspowiadać, jest jeszcze obowiązek zadośćuczynienia. Dopiero zadośćuczynienie jest znakiem miłości, nie tylko gładzi grzech nienawiści, ale daje nadzieję na przyszłość.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„To przebaczenie z krzyża jest obrazem i zasadą przebaczenia, które Chrystus chce nieść całej ludzkości przez swoją ofiarę. Ażeby wysłużyć to przebaczenie, to jest – ujmując rzecz pozytywnie – łaskę, która oczyszcza i daje życie Boże, Jezus heroicznie ofiarował siebie za całą ludzkość. Wszyscy więc ludzie, każdy człowiek w konkrecie swojego «ja», tego, co w nim jest dobre, i tego, co złe, jest potencjalnie, a nawet – rzec można – intencjonalnie objęty prośbą skierowaną przez Jezusa do Ojca: «przebacz im». Niewątpliwie nas także dotyczy ta prośba o łaskę, jak gdyby o wyrozumiałość Nieba – «bo nie wiedzą, co czynią». Być może żaden grzesznik nie znajduje się całkowicie poza sferą tej nieświadomości, a więc poza zasięgiem owej prośby o przebaczenie, płynącej z pełnego czułości serca Chrystusa konającego na krzyżu"[68].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 103

„Bóg: Nie zapamiętuje się w sporze,
nie płonie gniewem na wieki.
Nie postępuje z nami według naszych grzechów
ani według win naszych nam nie odpłaca".

68 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 551.

XXV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 55, 6-9; Ps 145 (144), 2-3. 8-9. 17-18; Flp 1, 20c-24. 27a; Dz 16, 14b; Mt 20, 1-16a.

1. WPROWADZENIE

„Otwórz, Panie, nasze serca, abyśmy uważnie słuchali słów Syna Twojego" (Dz 16, 14b).

Postawa wiary zawiera w sobie wiele elementów naszej osobowości. Zawiera rozum i wiedzę, zawiera postawy psychologiczne z wielkim bogactwem przeżyć, zawiera także uczucia.

Wszystkie te bogactwa osobowości kumulujemy w postawie tzw. „serca", mówimy do siebie i innych, że nasze serce jest spokojne, zadowolone, szczęśliwe, a czasami: cierpiące, bolesne, spragnione, wyczekujące. Serce jest organem ważnym w naszym organizmie żywym, przetacza naszą krew, przetacza tkankę „życia".

Pan Jezus często używał pojęcia serca, określając postawy ludzi, co do moralności i co do przestrzegania wartości zawartych w przykazaniach, szczególnie w przykazaniu miłości.

Podobnie i my w modlitwach odnosimy się do Serca Pana Jezusa, myśląc o Nim samym, o Jego dobroci, o Jego obecności. Mówimy: „Najświętsze Serce Jezusa, zmiłuj się nad nami"[69], to tekst Litanii do Najświętszego Serca Jezusowego. Oddając cześć miłosierdziu Bożemu, widzimy dwa promienie, biały i czerwony, wychodzące właśnie z Serca Jezusowego. Cześć, modlitwa,

69 *Litania do Najświętszego Serca Pana Jezusa,* w: *Nabożeństwa. Modlitwy. Błogosławieństwa. Agenda parafialna,* wyd. Apostolicum, Ząbki 2007, s. 340-341.

błagania, bezpośredni dialog z Sercem Jezusowym dają nam w wierze nadzieję na niezmierzoną miłość Boga do nas.

„Otwórz, Panie nasze serca, abyśmy uważnie słuchali…", to słowa modlitwy błagalnej o dialog z Bogiem, o nieustanny kontakt duchowy, oparty także na uczuciach, miłości, wdzięczności i prowadzący do posłuszeństwa Bożym przykazaniom, Bożej nauce, Bożemu sposobowi postępowania i życia. Uważne słuchanie Boga, to jednocześnie posłuszeństwo i zaufanie, że prowadzi nas Bóg, a nie zgubne ideologie, Bóg, który stwarza, prowadzi, uświęca i gwarantuje życie wieczne.

Kogo mamy słuchać, komu wierzyć i komu oddawać cześć i przyznawać ostateczne racje naszego trwania na tym świecie? Bóg Ojciec wskazuje na swojego Syna, który wszystko nam objawił i który dokonał dzieł zbawczych: męki, śmierci i zmartwychwstania.

2. „Szukajcie Pana, gdy się pozwala znaleźć" (Iz 55, 6a)

Bóg, który przebywa w rzeczywistości duchowej, pozwala się znaleźć, to wielki skarb i wielka sprawa dla naszego ducha i naszego ziemskiego życia. Nasza wiara nie jest pusta, nie jest tylko dogmatem, tylko wskazaniem, wychowaniem i tradycją. Treścią naszej wiary jest żywy i prawdziwy Bóg. On pozwala się „znaleźć", pozwala, abyśmy zbliżali się do Niego, a nawet Go pokochali. Najwspanialszym objawem Bożej miłości jest Chrystus, Pan i Zbawiciel. On przyszedł do ludzkości, narodził się wśród nas, wychowywał się w Świętej Rodzinie, pozwalał się słyszeć, dotykać, a nawet pozostał z nami w postaci Chleba Eucharystycznego.

Nikt z nas, nikt z następujących po sobie pokoleń ludzkości, nie może mieć pretensji, że nie żył w tamtych zbawczych czasach. Także dzisiaj może się spotkać z Bogiem żywym, prawdziwym i nieustannie obecnym w Najświętszym Sakramencie.

Gdzie szukać Boga? Gdzie go znaleźć? To pytania każdego wierzącego człowieka, a także dla człowieka błądzącego, niepewnego swej wiary, dla ulegającego ideologiom ziemskim.

Boga szukamy wśród naszych braci, wśród naszych bliźnich. Chrystus wskazał, kto jest naszym bliźnim, podał przypowieść o miłosiernym Samary-

taninie (por. Łk 10, 30-37). Ten kto jest dobry odnajduje Boga, ten kto kocha bliźniego, obojętnie, kim on jest i skąd przychodzi, spotyka się z Bogiem żyjącym, ten kto się spotyka z braćmi na modlitwie, duchowo odnajduje Boga. Przecież Chrystus powiedział: „Gdzie dwaj, albo trzej są zebrani w imię moje, tam i Ja jestem!" (por. Mt 18, 20-35).

„Wtedy Piotr zbliżył się do Niego i zapytał: «Panie, ile razy mam przebaczyć, jeśli mój brat wykroczy przeciwko mnie? Czy aż siedem razy?» Jezus mu odrzekł: «Nie mówię ci, że aż siedem razy, lecz aż siedemdziesiąt siedem razy»" (Mt 18, 21-22).

Tak więc, Bóg jest tam, gdzie jest dobro, przebaczenie, pomoc bliźniemu, Bóg jest tam, gdzie jest altruizm i wyzbywanie się wszelkiego egoizmu.

2.1. SKRACANIE DYSTANSU POMIĘDZY NAMI A BOGIEM

W nauczaniu proroka Izajasza słyszymy: „Bo myśli moje nie są myślami waszymi ani wasze drogi moimi drogami – wyrocznia Pana. Bo jak niebiosa górują nad ziemią, tak drogi moje – nad waszymi drogami i myśli moje – nad myślami waszymi" (Iz 55, 8-9).

Trzeba zatem skracać ten dystans, na tym polega uświęcanie siebie i innych, teraz my chrześcijanie mamy objawiać własnym życiem miłość, dobroć, przebaczenie, pokój i miłosierdzie. W taki sposób skraca się dystans pomiędzy niebem, a ziemią. W taki sposób buduje się niebo na ziemi, razem z Bogiem i braćmi.

3. „TYLKO SPRAWUJCIE SIĘ W SPOSÓB GODNY EWANGELII CHRYSTUSOWEJ" (FLP 1, 27A)

„Tylko sprawujcie się w sposób godny Ewangelii Chrystusowej", tak zachęca nas św. Paweł Apostoł. Miał dylemat, czy połączyć się z Chrystusem czy pozostać na ziemi z braćmi? Chrystus powiedział: „Idźcie i nauczajcie" (Mk 16, 15). „Idźcie i głoście, że przybliżyło się królestwo niebieskie" (Mt 10, 7, por. Łk 10, 1-9). Chrystus wyznaczył apostołom, uczniom i wszystkim wyznawcom Jego Ewangelii, zadanie rozpowszechniania prawd wiary, prawd zbawienia, prawd odkupienia i prawd ostatecznego uświęcenia.

4. „UMÓWIŁ SIĘ Z ROBOTNIKAMI O DENARA ZA DZIEŃ" (MT 20, 2)

Gospodarz umówił się z robotnikami o denara i chciał wszystkim zapłacić tak samo. Chrystus od momentu naszego chrztu „umówił" się z nami o królestwo Boże i każdemu chce przekazać to królestwo, które nie ma podziału na lepszych i gorszych, bardziej świętych i mniej świętych. Dobro i miłość nie stopniują się. Nie można być bardziej dobrym, albo bardziej kochającym. To są ludzkie, niewłaściwe stopniowania. Bóg, królestwo Boże, zbawienie, odkupienie są jednością i jedną wzajemnie uzupełniającą się Prawdą.

W procesie życia, to my dzielimy ludzi na dobrych, bardziej dobrych, złych i bardziej złych. Chrystus wskazuje inną drogę. Nawet największy grzesznik osiąga królestwo Boże, w ostatnim momencie swojego ziemskiego życia. Nie ma pozycji przegranych, nie do odwołania.

Ewangelia dzisiejsza mówi wyraźnie: „Chcę też i temu ostatniemu dać tak samo jak tobie. Czy mi nie wolno uczynić ze swoim, co chcę? Czy na to złym okiem patrzysz, że ja jestem dobry? Tak ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi" (por. Mt 20, 1-16a).

Zadziwiająca ta argumentacja, ale to mówi do nas sam Bóg, Stwórca świata, Stwórca naszego życia i Autor Królestwa Niebieskiego, które przygotował i pragnie nim podzielić się ze wszystkim.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Uczniowie Chrystusa, posłani przez samego Pana do winnicy, czyli do domów, miejsc pracy, szkół bądź stowarzyszeń obywatelskich, nie mogą pozwolić sobie na to, by stać «na rynku bezczynnie» (Mt 20, 3), ani też pogrążyć się tak głęboko w wewnętrznych sprawach życia parafialnego, by zapomnieć o nakazie czynnego ewangelizowania innych ludzi. Chrześcijanie, ożywiani mocą zmartwychwstałego Pana i Jego Ducha, muszą powrócić do swojej «winnicy», powodowani gorącym pragnieniem «mówienia» o Chrystusie oraz «ukazywania» Go światu.

Pamiętajcie: Bóg wie o trudnościach, zna «ciężar dnia i spiekoty» (Mt 20, 12) i jest Bogiem wiernym; z Jego strony nigdy nie zabraknie łask potrzebnych do wytrwania i szczęśliwej odpowiedzi na powołanie”[70] .

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 145

„Pan jest łagodny i miłosierny,
nieskory do gniewu i bardzo łaskawy.
Pan jest dobry dla wszystkich,
a Jego miłosierdzie nad wszystkim, co stworzył”.

70 Jan Paweł II, Homilie na niedziele i święta…, dz. cyt., s. 558.

XXVI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Ez 18, 25-28; Ps 25 (24), 4-9; Flp 2, 1-11; J 10, 27; Mt 21, 28-32.

1. WPROWADZENIE

„Wspomnij, o Panie, na swe miłosierdzie" (Ps 25, 6a).

„Daj mi poznać Twoje drogi, Panie, naucz mnie chodzić Twoimi ścieżkami. Prowadź mnie w prawdzie według Twych pouczeń, Boże i Zbawco, w Tobie mam nadzieję" (Ps 25, 4-5).

Zawracamy się do Boga prosząc o miłosierdzie, dlatego że nie wypełniamy wszystkich Jego poleceń. Dlaczego? Oto jest pytanie! Dlaczego człowiek wybiera swoją własną drogę? Jest to skutek zadufania, źle pojętej niezależności i postawy pełnej buntu.

2. POSTĘPOWANIE CZŁOWIEKA JEST PRZEWROTNE

Taką przewrotność okazywali Izraelici wobec nauczania proroka Ezechiela. Sprawiedliwość Boga nie opiera się jednak na kalkulacjach filozoficznych, lecz na miłosierdziu.

„Wspomnij na swoje miłosierdzie, Panie, na swoją miłość, która trwa od wieków. Nie pamiętaj mi grzechów i win mej młodości, lecz o mnie pamiętaj w swoim miłosierdziu, ze względu na dobroć Twą, Panie" (Ps 25, 6-7).

Grzechy popełniamy stale, nie tylko w młodości!

3. MIŁOSIERDZIE BOŻE MA PRZENIKAĆ CAŁE ŻYCIE SPOŁECZNE, WSPÓLNOTOWE

„Będziecie mieli te same dążenia: tę samą miłość i wspólnego ducha, pragnąc tylko jednego, a niczego nie pragnąc dla niewłaściwego współzawodnictwa ani dla próżnej chwały, lecz w pokorze oceniając jedni drugich za wyżej stojących od siebie" (Flp 2, 2b-3).

Najważniejsze wątki z drugiego czytania to:

– Miłość Chrystusowa;
– Wspólny duch;
– Wspólne pragnienia. Trzeba wszystko uzgadniać wzajemnie. To jest właściwa demokracja;
– Nie ma złego współzawodnictwa;
– Nie ma wspólnej chwały;
– Pokora zawarta jest w ocenianiu.

3.1. WSKAZANIE CHRYSTUSA PŁYNĄCE Z EWANGELII

Jezus zachęca do myślenia w kategoriach etycznych. Jezus powiedział do arcykapłanów i starszych ludu: „Co myślicie?"(Mt 21, 28a). A zatem chrześcijaństwo nie jest religią nie wymagającą myślenia, opartą jedynie na tradycji, oddaloną od człowieka. Jest ciągle żywym pytaniem i przybliżaniem się do Mistrza – Dobrego Pasterza. „Moje owce słuchają mojego głosu, Ja znam je, a one idą za Mną" (J 10, 27).

Polecenie ojca do dwóch braci. To jest przypowieść o nas samych. Dobre chęci życia zgodnego z Ewangelią są postanowieniami w kościele, podczas słuchania kazań. A poza kościołem przychodzi inna rzeczywistość, ulegamy pokusie świata. Postawa drugiego brata też dotyczy nas wszystkich: „«Nie chcę». Później jednak opamiętał się i poszedł" (Mt 21, 30b). Opamiętanie się jest przemianą wewnętrzną. Refleksja, myślenie łączy się z łaską Bożą, aby wydać dobry owoc życia.

3.2. DEKLARACJA CHRYSTUSA O ZBAWIENIU

„Przyszedł bowiem do was Jan drogą sprawiedliwości, a wyście mu nie uwierzyli. Celnicy zaś i nierządnice uwierzyli mu" (Mt 21, 32a). Tak więc pierwsi będą ostatnimi, a ostatni pierwszymi (por. Mt 20, 16).

4. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Ze swej strony wspólnota powinna umieć odpowiadać na powołania rodzące się w jej środowisku. Rodzą się one w rodzinie, a więc rodzina powinna współpracować z powołaniem. Rodzą się w parafii, więc i parafia powinna współpracować z powołaniem. Są to środowiska życia ludzkiego, egzystencji i środowiska egzystencjalne. Odpowiedź na powołanie, zależy w wielkiej mierze od świadectwa całej wspólnoty, rodziny, parafii. To konkretne osoby wspomagają wzrost powołań. To kapłani pociągają swym przykładem młodych i pomagają im odpowiedzieć na słowa Jezusa: «chodź za Mną». Ci, którzy otrzymali powołanie, powinni dać przykład, jak idzie się za Jezusem[71]".

5. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 25

„Dobry jest Pan i prawy,
dlatego wskazuje drogę grzesznikom.
Pomaga pokornym czynić dobrze,
uczy pokornych dróg swoich".

Korzystajmy więc z łaski miłosierdzia Bożego!

71 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 564.

XXVII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 5, 1-7; Ps 80 (79), 9. 12-16. 19-20; Flp 4, 6-9; J 15, 16; Mt 21, 33-43.

1. WPROWADZENIE

„Nie wyście Mnie wybrali, ale Ja was wybrałem, abyście szli i owoc przynosili" (J 15, 16).

Wybranie ze strony Boga Wszechmogącego dzieje się z powodu Jego miłości do nas. To Bóg nas wyprzedza w stworzeniu i w nadziei, że spełniać będziemy Jego zamierzenia wobec nas. Wybranie to jest jednocześnie planem naszego życia w doczesności i w wieczności.

Tekst śpiewu ewangelicznego mówi o wybraniu. Każdy z nas jest wybrany, w oczach Boga jesteśmy unikalni i mamy niepowtarzalną wartość.

Dzisiejsze teksty czytań skomponowane są na podstawie przypowieści, czyli porównania życia ludzkiego ze zjawiskami przyrody, a w tym przypadku porównanie odnosi się do uprawy winorośli.

2. „OTÓŻ WINNICĄ PANA ZASTĘPÓW JEST DOM IZRAELA, A LUDZIE Z JUDY SZCZEPEM JEGO WYBRANYM" (IZ 5, 7A)

Już Stary Testament nawiązywał do wybrania pojedynczego człowieka żyjącego we wspólnocie narodu wybranego. Każdy człowiek jest wybrany i każdy żyje we wspólnocie rodziny, wspólnocie miejsca pracy, szkoły, Kościoła i państwa. Widać z tego, że wszyscy przynależymy do jednej rodziny ludzkiej, a Bóg traktuje nas jak swoje dzieci.

3. Małżeństwo i rodzina chrześcijańska budują Kościół

Przed rodziną stoi wielkie zadanie przekazania wiary, która rodzi się i rozwija poprzez głoszenie i słuchanie. Taki nakaz dał Chrystus, mówiąc: „I powiedział im: «Idźcie na cały świat, głoście ewangelię całemu stworzeniu»" (Mk 16, 15). Całe stworzenie to właśnie rodzina, która staje się podstawową komórką Kościoła, staje się Kościołem domowym.

Jan Paweł II tak przypominał o obowiązku ewangelizacji: „Małżeństwo i rodzina chrześcijańska budują Kościół. W rodzinie bowiem osoba ludzka nie tylko rodzi się i stopniowo, poprzez wychowanie, wprowadzana jest we wspólnotę ludzką, ale także poprzez odrodzenie chrzcielne i wychowanie w wierze wprowadzana jest w rodzinę Bożą, jaką jest Kościół[72]".

Życie w domowym Kościele jest jednocześnie wielką łaską i wielkim darem, poprzez wiarę, sakramenty i modlitwę dokonuje się duchowa przemiana i wspólne budowanie Królestwa Niebieskiego, które już tutaj, na ziemi, rozpoczyna się i nieustannie wzrasta. Wspólnie wyznawana wiara w rodzinie pozwala dokonywać wielkich dzieł dobra w imię Chrystusa Zbawiciela. Poprzez rodzinne dobro, poprzez dziecięctwo ludzkie i Boże następuje wzajemne uświęcanie się i duchowe doskonalenie.

4. „O nic się już zbytnio nie troskajcie, ale w każdej sprawie wasze prośby przedstawiajcie Bogu w modlitwie i błaganiu z dziękczynieniem!" (Flp 4, 6)

Z perspektywy Boga otrzymaliśmy wszystko, co potrzebne, aby wykonywać wielkie dzieła Boże w naszym życiu. Ze strony Boga wszystko zostało zaplanowane i dane człowiekowi we władanie, tak jak uprawa wspomnianej winnicy. Niestety, poprzez słabą wiarę wpadamy w nieustanne wątpliwości, ciągle nam czegoś brakuje. Brakuje nam zdrowia, pracy, środków materialnych, zawo-

72 Jan Paweł II, adh. *Familiaris consortio (22.11.1981)*, w: tegoż, *Dzieła zebrane,* t. 2, *Adhortacje,* red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 79.

dzą nas własne siły i zawodzi nas także drugi człowiek, nawet ten najbliższy, z rodziny.

Święty Paweł w Liście do Filipian przypomina nam o modlitwie, tak w sprawach doczesnych, jak i wiecznych, tak w sprawach materialnych, jak i duchowych:

– „W końcu, bracia, wszystko, co jest prawdziwe,
– co godne,
– co sprawiedliwe,
– co czyste,
– co miłe,
– co zasługuje na uznanie:
– jeśli jest jakąś cnotą
– i czynem chwalebnym – to miejcie na myśli!" (Flp 4, 8).

5. OSTRZEŻENIE CHRYSTUSA

„Dlatego powiadam wam: Królestwo Boże będzie wam zabrane, a dane narodowi, który wyda jego owoce" (Mt 21, 43).

Naszą wiarę mamy do Chrystusa, naszego Zbawiciela. Jest ona darem, który należy przyjąć i uszanować. Ten dar jednak możemy stracić. Współczesna Europa i żyjące w niej społeczeństwa raczej tracą wiarę. Naszą Ojczyznę i naszą młodzież trapią różne wątpliwości. W momencie próby my sami także mamy wątpliwości, co do stałej Bożej opieki nad nami.

Patrząc na historię ludzkości widzimy, że niektóre narody traciły wiarę. Dziś mamy odpowiedź Chrystusa na ten problem. Jeśli jakiś naród nie będzie oddawał czci Bogu, to Bóg znajdzie i powoła inne społeczeństwa, aby oddawały mu cześć. Śpieszmy się zatem, abyśmy byli wytrwali i nieustannie pierwsi w wyznawaniu wiary i nieustannie cieszyli się, z pokolenia na pokolenie, z daru autentycznej wiary.

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Ale właśnie to dobrowolnie przyjęte posłuszeństwo wobec Ojca, podporządkowanie się Ojcu, jako antyteza «nieposłuszeństwa» pierwszego Adama, pozostaje

wyrazem najgłębszej jedności pomiędzy Ojcem a Synem, odbiciem jedności trynitarnej: «niech świat się dowie, że Ja miłuję Ojca, i że tak czynię, jak Mi Ojciec nakazał» (J 14, 31). Co więcej, taka właśnie jedność, służąc zbawieniu człowieka, objawiła do końca prawdę o Bogu, który jest Miłością; objawiła raz na zawsze samą Istotę Boga. Objawiła zarazem najgłębsze źródło i sens zbawienia świata i człowieka: to «Życie, które jest światłością ludzi» (por. J 1, 4)" [73].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 80

„Już więcej nie odwrócimy się od Ciebie,
daj nam nowe życie, a będziemy Cię chwalili.
Odnów nas, Panie, Boże Zastępów,
i rozjaśnij nad nami swoje oblicze,
a będziemy zbawieni".

73 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 575.

XXVIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 25, 6-10a[74]*; Ps 23 (22), 1-6; Flp 4, 12-14. 19-20; Ef 1, 17-18; Mt 22, 1-14.*

1. WPROWADZENIE

„Niech Ojciec naszego Pana Jezusa Chrystusa, przeniknie nasze serca swoim światłem, abyśmy wiedzieli, czym jest nadzieja waszego powołania" (Ef 1, 17a. 18b).

Śpiew przed Ewangelią nawiązuje do modlitwy i błogosławieństwa św. Pawła zawartych w Liście do Filipian. Jest w tej modlitwie wyznanie wiary w działanie i moc Trójcy Przenajświętszej. Ta wiara towarzyszyła Apostołowi przez całe życie, a szczególnie wyrażał ją w ostatnich latach swego życia, kiedy był odsyłany do trybunału rzymskiego. Tam wydano wyrok skazujący go na śmierć przez ścięcie głowy.

Przenikanie naszego serca łaską Boga, Jego obecnością w naszym życiu, dokonuje się mocą Ducha Świętego. Wiara poparta rozumem prowadzi do pewności zachowań zgodnych z Ewangelią, a te z kolei pozwalają mieć nadzieję w każdej sytuacji naszego ziemskiego życia. Nawet najtrudniejsze doświadczenia nie powinny pomniejszać naszej nadziei, tak doczesnej, jak i wiecznej. Nadzieja naszego powołania to przede wszystkim świadomość godności chrześcijańskiej. Jesteśmy dziećmi Boga.

---

74 Moab – historyczna kraina położona na wschodnim brzegu Morza Martwego na terenie dzisiejszej Jordanii. W starożytności zamieszkiwał ją lud Moabitów podbity przez wojska izraelskie pod wodzą Dawida. Na północ od Moabu zamieszkiwali Ammonici. [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Moab [dostęp: 2.02.2021].

2. DLACZEGO NAZYWAMY SIĘ DZIEĆMI BOGA?

2.1. BÓG PIERWSZY UMIŁOWAŁ DZIECKO

Ksiądz Prymas Stefan Wyszyński odpowiada na to pytanie następująco: tajemnica miłości Boga do człowieka zawarta w dziele stworzenia, powtarza się z każdym poczęciem i narodzeniem dziecka. Tajemnica miłości Bożej łączy się z wielkim zaufaniem do człowieka, do rodziców, którzy przejmują rolę twórczą, dają początek życiu. Wydawać by się mogło, że dziecko jest własnością rodziców, szczególnie matki miewają silne poczucie takiej własności, mówią: To moje dziecko! Ksiądz Prymas jednak ukazywał matkom inną perspektywę, mówił: „Pamiętaj, że Bóg pierwszy umiłował to dziecię, które nosisz pod sercem. Niewątpliwie ono jest twoje, bo rośnie z twojej męki, trudu, cierpienia i służby, to prawda! Ale jest też i Bożym dziecięciem. To Bóg Ojciec wszelkiego życia oddał Tobie to dziecię”[75].

Rodzice potrzebują czasem wielu lat, aby zrozumieć rozgrywającą się na ich oczach tajemnicę Bożej miłości. To życie, to dziecko, nie jest ich wyłączną własnością, jest ono również własnością Boga i należy do stworzonego świata. Ta rodzicielska własność – dziecko, staje się własnością wspólną. Ksiądz Prymas na podstawie tajemnicy Wcielenia Jezusa Chrystusa wyjaśnia, dlaczego tak jest. Syn Boży przyszedł na świat na zasadzie wielkiego zaufania Boga Ojca do człowieka, do Maryi. Bóg zapytał Ją o zgodę, a następnie mocą Ducha Świętego dokonało się Wcielenie. Matka Boża porodziła swojego pierworodnego Syna, ale od samego początku wiedziała, że On „przeznaczony jest na upadek i na powstanie wielu w Izraelu, i na znak, któremu sprzeciwiać się będą” (Łk 2, 34b).

Tak dzieje się z każdym człowiekiem, każdy rozpoczyna swoje istnienie w łonie matki, ale jego przeznaczeniem jest życie indywidualne, osobiste, pełne własnych doświadczeń, przeżyć, radości i smutków, jego życie jest po to, aby dokonywał wielu dzieł miłości dla bliźnich na całym świecie.

---

75 S. Wyszyński, *Nauczanie o małżeństwie i rodzinie. Antologia tekstów 1925-1981*, red. Z. Struzik, wyd. IPJPII, Warszawa 2012, s. 1023.

2.2. DZIECI DAREM MIŁOŚCI BOŻEJ – PRZEKAZANIE WIARY

Z kolei w nauczaniu Jana Pawła II podstawowym motywem dzieła stworzenia jest miłość Boga do świata stworzonego, a w szczególności do człowieka. Udzielając człowiekowi władzy nad światem: „Czyńcie sobie ziemię poddaną" (Rdz 1, 28a), Bóg liczy na rozumność człowieka i na jego właściwą postawę wobec siebie i wszystkiego, co jest stworzone. Taką postawą jest miłość i poszukiwanie dobra dla wszystkiego i dla wszystkich. W dziele stworzenia Bóg uczy nas miłości, a w dziele odkupienia Chrystus uczy nas miłości do wszystkich, nawet do nieprzyjaciół.

Tę szczególną postawę miłości powinni mieć rodzice wobec dzieci, oni są owocem miłości Boga, a dziecko jest owocem ich miłości. Miłość rodzicielska, podobnie jak miłość Boża, powinna mieć szeroki zakres, ma dotyczyć własnych dzieci i rozlewać się na dzieci całego świata, czyli na wszystkich ludzi.

W procesie edukacyjnym miłość rodziców do dziecka wyprzedza miłość dziecka do Boga, to oni – rodzice winni nauczyć dziecko jak być wdzięcznym Bogu i jak Go kochać.

Ksiądz Prymas uczył, że rodzice, którzy sami zawdzięczają swoją miłość Bogu powinni zawrzeć przymierze z Ojcem Niebieskim, bo On przez swego Syna uczy nas miłości do wszystkiego, co nas otacza. Rodzice powinni dostrzec w swych dzieciach dar miłości Bożej i tak postępować, by dzieci odczuły, że są pod troskliwą Bożą opieką.
Z wychowaniem i wykształceniem dzieci wiąże się nadzwyczajne zadanie współpracy rodziców z Bogiem. Jest to praca nad nowym pokoleniem ludzi, którzy na bazie miłości Boskiej i ludzkiej stanowić będą autentyczny, prawdziwy, mądry i wykształcony Lud Boży.

3. KRÓLESTWO NIEBIESKIE PRZEDSTAWIANE JEST JAKO WIELKA UCZTA

Dzisiejsza Ewangelia – przypowieść o uczcie uzmysławia nam kilka prawd:
- Jesteśmy zapraszani przez Boga;
- Bóg traktuje poważnie swoje zaproszenie, zaprasza nas jak swoje dzieci;

– Sprawiedliwość Boża domaga się pozytywnej odpowiedzi;
– Zaproszenie do Królestwa Niebieskiego jest stale powtarzane, nasze chrześcijańskie sumienie nieustannie o tym nam przypomina;
– Jeśli odmówimy, Bóg powoła innych ludzi, zwróci się do innych narodów.

4. „BO WIELU JEST POWOŁANYCH, LECZ MAŁO WYBRANYCH" (MT 22, 14)

Jeśli odmówimy, Bóg powoła innych ludzi, zwróci się do innych narodów.

W jaki sposób Bóg nas powołuje? Przyjmujemy wiarę od rodziców za pośrednictwem Kościoła. Przyjmujemy sakramenty święte, znamy przykazania Boże i kościelne. Nasze powołanie chrześcijańskie zobowiązuje nas do czynienia dobra w miłości. Bo Bóg jest Miłością.

Jesteśmy powołani poprzez nasze sumienia, zastanawiamy się nad sensem naszego życia, nad sensem czynienia dobra, poszukujemy dobra ostatecznego, pragniemy dobra dla naszych najbliższych. Znaki dobra Bożego są złożone w naszych sercach.

Przez rozum i wiarę możemy się uznawać za wybranych, jeśli trwamy w miłości do Boga i bliźniego.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Trzeba, byśmy i my byli nade wszystko świadomi zaproszenia do przemieniającej jedności z Chrystusem, zaproszenia, z którym zwraca się do nas Słowo Boże i przepowiadanie Kościoła. A prócz tego, abyśmy potrafili przyjąć je całym sercem, z pełną gotowością, pewni, że Pan Bóg pragnie jedynie naszego wzrastania, naszego zbawienia. Wreszcie, jak to sugeruje alegoria stroju weselnego, kończąca przypowieść, jesteśmy także wezwani, aby stanąć przed Panem we właściwym stroju; składają się nań dobre czyny, które winny towarzyszyć wierze, do czego wzywa nas sam Jezus "[76].

76 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 582.

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 23

„Dobroć i łaska pójdą w ślad za mną
przez wszystkie dni życia.
I zamieszkam w domu Pana
po najdłuższe czasy”.

XXIX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Iz 45, 1. 4-6; Ps 96 (95),1. 3-5. 7-10ac; 1 Tes 1, 1-5b; Mt 22, 21; Mt 22, 15-21.

1. WPROWADZENIE

„Oddajcie Cezarowi to, co należy do Cezara, a Bogu to, co należy do Boga" (Mt 22, 21b).

Tym stwierdzeniem Chrystus raz na zawsze rozstrzygnął nieustający spór pomiędzy sprawami ducha i ciała. Duch i ciało to przecież nasza ludzka natura, w której musimy dokonać wyboru: czy jesteśmy za dominacją ducha czyli naszej moralności, czy też jesteśmy tylko po stronie ciała, czyli wartości materialnych. Nasze człowieczeństwo opiera się także na wierze, na zaufaniu Bogu, na uznaniu, że od Niego pochodzimy i ostatecznie do Niego powróci nasz duch, nasza dusza.

Wiemy, co należy do Boga! To całe nasze życie moralne, nasze wybory dobra nad złem, nasza łączność z Bogiem i braćmi na zasadach uczuć, działań, poświęceń wynikających z miłości do Boga i braci.

A co należy do Cezara? Jest to nieustający spór o dobra materialne, nieustająca polityka, komu należy się więcej, a komu mniej. Czy podatki są słuszne, czy są źle rozdzielone? Na tle wartości moralnych dokonują się liczne podziały w państwie, w zakładzie pracy, a szczególnie w rodzinach, przy podziale majątków.

2. POZORNY KONFLIKT ROZUMU Z WIARĄ

Wielość religii, wyznań, wierzeń, nadziei na życie wieczne, świadczy o istnieniu duchowości człowieka, a pośrednio, poprzez te antropologiczne zachowania i pragnienia, świadczy, o Bogu, który działa poprzez sumienia ludzkie.

Chrystus jest odpowiedzią i wypełnieniem tych ludzkich pragnień, jest Autorem Objawienia (mowy Boga do człowieka) w sposób pozytywny. Chrystus objawił się poprzez swoją obecność wśród ludzi, jako Syn Boży – Bóg i Człowiek: nauczał, przebywał z uczniami i apostołami, odwiedzał liczne miasta i wioski, leczył chorych i wskrzeszał zmarłych. Te świadectwa zostały spisane i przekazane Kościołowi w postaci Pisma Świętego – Nowego Testamentu.

Wielość religii świadczy o objawieniu naturalnym, człowiek patrząc na świat, zdobywając drogą nauki wiedzę, dochodzi drogą rozumową do wniosku, że wszystkie dobra stworzone powinny mieć swojego Autora.

Jan Paweł II w encyklice *Fides et ratio* stwierdza, że nie ma sprzeczności pomiędzy wiarą, a rozumowym poznaniem (filozofią). „Wiara, która opiera się na świadectwie Boga i korzysta z nadprzyrodzonej pomocy łaski, rzeczywiście należy do innego porządku niż poznanie filozoficzne. To ostatnie opiera się bowiem na postrzeganiu zmysłowym i na doświadczeniu, a jedynym światłem jest dla niego rozum. Filozofia i różne dyscypliny naukowe znajdują się na płaszczyźnie rozumu przyrodzonego, natomiast wiara, oświecona i prowadzona przez Ducha, dostrzega w orędziu zbawienia ową «pełnię łaski i prawdy» (por. J 1, 14), którą Bóg zechciał objawić w dziejach, a w sposób ostateczny przez swego Syna Jezusa Chrystusa (por. 1 J 5, 9; J 5, 31-32)”[77].

Niesprzeczność rozumu i wiary opiera się na różnicy przedmiotu poznania i na rodzaju prawdy, przez rozum prawdy doświadczalnej, a przez wiarę prawdy objawionej. Każdy człowiek ma prawo wybierać i kontynuować poznanie naturalne i objawione, które nie negują się, ani się nie wykluczają.

3. DZIEŁO WIARY, TRUD MIŁOŚCI, WYTRWAŁA NADZIEJA

W Pierwszym Liście do Tesaloniczan św. Paweł podkreśla prawdziwe wartości, o które powinien zabiegać każdy chrześcijanin. Przyjął on wiarę w Jezusa Chrystusa, a oddaje Mu cześć poprzez prawdę, miłość i nadzieję na życie wieczne w Królestwie Bożym.

77 Jan Paweł II, enc. *Fides et ratio* (14.09.1998), w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II,* t. 2, red. S. Małysiak, Wydawnictwo św. Stanisława B. M. Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 833.

Pierwszą i podstawową wartością jest wiara, czyli zaufanie do Boga, do Jego objawienia się w Jezusie Chrystusie.

Drugą wartością jest miłość! Jest ona w sposób doskonały w Bogu, a my staramy się Boga naśladować, kochać Go i także okazywać miłość do braci. Chodzi w tej miłości o uczynki, bo wiara bez uczynków jest martwa: „Wiara bez uczynków jest martwa. Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał uczynków?" (Jk 2, 26b. 14).

Wytrwała nadzieja to zaufanie do Chrystusa, że nas nie opuści w naszym codziennym życiu, a w czasie sądu ostatecznego stanie przy nas i zapewni, że wszystkie nasze grzechyi winy zostały odpuszczone, właśnie przez Chrystusa, przez Jego mękę na krzyżu.

Nadzieja dotyczy także naszego życia na ziemi. Mamy nadzieję, że Bóg nie wystawi nas na przekraczające nas trudności duchowe, a także materialne, abyśmy godnie i sprawiedliwie mogli dokonać naszych dni życia doczesnego.

4. SPRAWIEDLIWOŚĆ BOŻA I LUDZKA

Dzisiejsza Ewangelia rozstrzyga, na czym polega sprawiedliwość Boża. Opiera się ona na wierze w moc Boga Wszechmogącego, który odda każdemu, co mu się należy. Ta sprawiedliwość opera się na doskonałej wiedzy. Bóg wie kim my jesteśmy, zna naszą historię życia, zna naszą wolę i intencje. A ponadto w wymierzaniu sprawiedliwości Bóg będzie się kierował miłosierdziem. Dlatego trzeba się modlić słowami: „Panie, nie licz naszych grzechów, bo któż się ostoi" (por. Ps 130, 3).

Sprawiedliwość ludzka opiera się na materii, na wyliczeniu, porównywaniu w liczbach naszych zobowiązań finansowych. Tu nie ma miłości, jest tylko rzeczywistość materialna, która sprowadzić może nas samych i tych, którzy nam zawinili do przedmiotu, do traktowania człowieka tylko materialnie i docześnie. Nie ma w tej sprawiedliwości odniesienia do życia wiecznego, nie ma też względu na sąd ostateczny.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Z pewnością to duchowe wyzwolenie, które przyniósł Jezus, musiało mieć decydujące konsekwencje dla wszystkich dziedzin życia indywidualnego i społecznego, otwierając erę nowej koncepcji wartości człowieka – osoby oraz stosunków między ludźmi, zgodnie z wymogami sprawiedliwości. Jednak nie na tym polegało bezpośrednie zaangażowanie Syna Bożego.

Chrześcijanin świecki powołany jest do bezpośredniego zaangażowania się w tę działalność i przyczynia się do tego, by społeczeństwo kierowało się coraz bardziej zasadami Ewangelii”[78].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 96

„Śpiewajcie Panu pieśń nową,
śpiewaj Panu, ziemio cała.
Głoście Jego chwałę wśród wszystkich narodów,
rozgłaszajcie cuda pośród wszystkich ludów!”

78 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 588.

XXX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Wj 22, 20-26; Ps 18 (17), 2-4. 47. 51ab; 1 Tes 1, 5c-10; J 14, 23; Mt 22, 34-40.

1. WPROWADZENIE

„Jeśli mnie kto miłuje, będzie zachowywał moją naukę, a Ojciec mój umiłuje go i do niego przyjdziemy" (J 14, 23).

W tym wersecie wyrażone jest i opisane najważniejsze uczucie – miłość. Czy ono ma kierować nami, ma dominować w naszych działaniach? Następnie pytamy o rozum? Czyż on nie jest najważniejszy? Chrystus nam odpowiada, że relacja z Bogiem opiera się na miłości. Najpierw to Bóg nas ukochał i dał nam rozumne życie, abyśmy odpowiedzieli taką samą postawą miłości. Do naszego życia dodał także cały świat stworzony, tak wielki, że wystarczy by badać go nieustannie przez wiele pokoleń i wieków.

Chrystus mówi: Jeśli mnie kto miłuje i zachowuje moją naukę… Nie ma tu przymusu, nie ma nakazu, jest tylko propozycja. I przymus i nakaz niweczyłby bowiem miłość, która jednocześnie jest akceptacją. Właśnie zachowanie nauki odnosi się do rozumu, który przychodzi z rozpoznaniem Boga i Jego nauki, bada tę naukę, porównuje ją z innymi naukami, tylko ludzkimi. Rozum odnosi się także do doświadczenia. Możemy i powinniśmy doświadczać w swoim życiu działanie i obecność Boga.

Propozycja spotkania z Bogiem jest zaskakująca, a zarazem zachęcająca, Bóg obiecuje swoją obecność. Czyż może być coś bardziej wspaniałego? Mieć Boga w swoim życiu. To oznacza spełnienie się wielkiej miłości, miłości, która przekracza nasze umysły, nasz czas i naszą doczesność. Przecież Bóg żyje wiecznie!

2. PRZYKAZANIA STAROTESTAMENTALNE

– „Nie będziesz gnębił" (Wj 22, 20);
– „Nie będziesz uciskał cudzoziemców" (Wj 22, 20);
– „Nie będziesz krzywdził żadnej wdowy i sieroty" (Wj 22, 21);
– „Jeśli pożyczysz pieniądze ubogiemu z mojego ludu, […] to nie będziesz postępował wobec niego jak lichwiarz" (Wj 22, 24);
– „Nie każesz mu płacić odsetek" (Wj 22, 24);
– „Jeśli weźmiesz w zastaw płaszcz twego bliźniego, winieneś mu go oddać" (Wj 22, 25);
– „Nie będziesz bluźnił Bogu i nie będziesz złorzeczył temu, który rządzi twoim ludem" (Wj 22, 27);
– „Nie będziesz się ociągał z ofiarą z obfitości" (Wj 22, 28a);
– „Oddasz Mi twego pierworodnego syna" (Wj 22, 28b);
– „To samo uczynisz z pierworodnym z bydła i trzody" (Wj 22, 29a).

Te przykazania przemawiają do nas dobitnie również dzisiaj. W naszych czasach dodalibyśmy jeszcze całą listę krzywd wobec bliźnich. Wystarczy zrobić dobry rachunek sumienia.

3. STALIŚMY SIĘ NAŚLADOWCAMI APOSTOŁÓW I PANA

Tesaloniczanie przyjęli naukę Chrystusową od św. Pawła i tak zaczęli postępować, że mogli być wzorem dla innych. To naśladowanie dobra zaczęło się od Chrystusa, przeszło na apostołów, uczniów, dotarło do serc i umysłów wielu. Tak powstawał Kościół, tak trwa Kościół przez wiarę wiernych, przy stałej obecności Boga Ojca, razem z Synem Jezusem Chrystusem i Duchem Świętym. Taka obecność Boga Trójjedynego świadczy o nieustannej miłości do człowieka, jakiegokolwiek, bo każdy jest dzieckiem Boga.

3.1. WZÓR ŚWIĘTEJ RODZINY

Podobny wzór i jednocześnie moralny przykład stanowi Święta Rodzina: Matka Boża, Święty Józef i Jezus – Syn Boży (por. Mt 1, 18). Dzieło stworzenia dokonane

przez Boga Ojca i dzieło zbawienia dokonane przez Jezusa Chrystusa oraz dzieło uświęcenia, dokonane w Duchu Świętym, zostały zrealizowane w atmosferze miłości rodzinnej, której źródłem jest Miłość Boża.

Doświadczamy miłości rodzinnej w naszych ludzkich rodzinach i tylko w nich możemy spotkać, doznać i przeżyć prawdziwą miłość. Każde serce człowieka pragnie realizować tę ludzką, a zarazem pochodzącą od Boga, miłość. Takiej prawdziwej miłości do człowieka wymagamy od obrońców ojczyzny, od obrońców porządku publicznego, takiej miłości domagamy się od lekarza, nauczyciela, wreszcie sąsiada i człowieka przypadkowo spotkanego. Są to hierarchiczne uporządkowania, ale sama istota wypływa z prawdy, że to Bóg nas pierwszy umiłował.

4. „Służyć Bogu żywemu i prawdziwemu i oczekiwać z niebios Jego Syna, którego wzbudził z martwych, Jezusa, naszego wybawcę od nadchodzącego gniewu" (1 Tes 1, 9b-10)

Taką nauką obdarza nas dzisiaj św. Paweł. Jest możliwe życie w miłości Boga, jest możliwa miłość małżeńska i rodzinna, jest możliwa szeroka miłość społeczna. Tylko taką miłością możemy czcić Boga i służyć naszym braciom.

Dzisiaj Chrystus mówi do nas: „Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem" (Mt 22, 37b). Cały człowiek ma być zanurzony w miłości! Ta miłość nie ma kresu i nie zmienia się nigdy.

„Drugie podobne jest do niego: Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego" (Mt 22, 39). Czy warto kochać taką miłością naszych bliźnich? Zapewne nie, bo nie są oni takiej miłości godni, ale oni także są dziećmi Bożymi, a to zmienia całkowicie tylko ludzkie rozumowanie o tzw. miłości sprawiedliwej.

5. Z nauczania św. Jana Pawła II

„Chrystus jest człowiekiem doskonałym, który odnawia w nas podobieństwo do Boga, zniszczone przez grzech pierworodny. Paradoksem naszej wolności jest fakt, że dostępujemy jej pozwalając, by Chrystus oswobodził nas z prawa

grzechu i śmierci. To właśnie On, umarły i zmartwychwstały, otwiera przed nami nieskończoną przestrzeń wolności. On właśnie sprawia, że możemy uwolnić się od zamykającej nas w nas samych pożądliwości, i pragnąc tego, co niesie radość «człowieka nowego, stworzonego według Boga» (Ef 4, 24), którym stajemy się przez chrzest”[79].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 18

„Miłuję Cię, Panie,
Panie, mocy moja,
Panie, opoko moja i twierdzo,
mój wybawicielu”.

79 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 600.

XXXI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Ml 1, 14b-2, 2b. 8-10; Ps 131 (130), 1-3; 1 Tes 2, 7b-9. 13; Mt 23, 9b. 10b; Mt 23, 1-12.

1. WPROWADZENIE

„Jeden jest Ojciec wasz w niebie i jeden jest wasz Nauczyciel, Chrystus" (Mt 23, 9b. 10b).

To stwierdzenie naprowadza nas na prawdę o Jednym Bogu, ale w Trzech Osobach. Dzisiaj trzeba nam się zastanowić, dlaczego Bóg ukazuje nam tę prawdę, odsłania własną naturę i stara się zaprosić nas do przyjęcia niezrozumiałej dla naszego umysłu prawdy.

Bóg ukazuje swoją naturę w Trzech Osobach tylko ze względu na swoją miłość do nas. Pragnie abyśmy zrozumieli i przyjęli Boga Ojca jako Stworzyciela, Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Ducha Świętego jako obecnego wśród nas Boga, wraz z Jego mocą.

Nasz umysł ogranicza się do poznawania jednostkowego, do robienia syntezy i analizy na zasadach filozofii arystotelowskiej, a ona pomija metodologię badań wykraczającą poza system jednostkowy. Wielokrotnie Chrystus przemawiając do apostołów tłumaczył, że tajemnice Królestwa Niebieskiego poznaje się za pomocą wiary, zaufania, miłości, uczucia i całej duchowości Boga i człowieka.

Trzeba zatem miłość Boga w Osobie Chrystusa przyjąć nie tylko jak zdarzenie historyczne, które miało miejsce w określonym czasie i określonym miejscu na ziemi. Boga i Jego miłość trzeba przyjmować stale, aktualnie, swoim umysłem, swoją wolą, swoją miłością, wdzięcznością, wsłuchując się w pełne nauczanie Objawiającego się Syna Bożego.

2. OSTRZEŻENIE STAROTESTAMENTALNE

„Czyż nie mamy wszyscy jednego Ojca? Czyż nie stworzył nas jeden Bóg? Dlaczego oszukujemy jeden drugiego, znieważając przymierze naszych przodków?" (Ml 2, 10).

Nasze przymierze z Bogiem rozpoczęło się w momencie naszego poczęcia, potem poprzez narodzenie, wzrastanie, wychowanie i osiągnięcie naturalnej dojrzałości. W tych wydarzeniach uczestniczył Bóg Stworzyciel, Ojciec Niebieski. W czasie naszego wzrastania włączył się Chrystus Zbawiciel obecny w modlitwie, sakramentach, nauczaniu i wychowaniu chrześcijańskim. Nasze przymierza z Chrystusem powtarzają się nieustannie, szczególnie podczas Komunii Świętej, spożywamy Ciało Chrystusa i jesteśmy z Nim zjednoczeni w sposób nadzwyczajny. W tej ofierze daje się nam On jako pokarm, oczami duszy widzimy Chrystusa przy nas i w nas. O takim przymierzu z Bogiem marzyły i marzą inne religie, inne wierzenia, tylko my, ochrzczeni i korzystający z mocy sakramentu pojednania, możemy Boga nazywać przyjacielem, bratem, zbawcą i dobroczyńcą.

Święty Paweł napisał w Liście do Tesaloniczan: „Dlatego nieustannie dziękujemy Bogu, bo gdy przyjęliście słowo Boże, usłyszane od nas, przyjęliście je nie jako słowo ludzkie, ale – jak jest naprawdę – jako słowo Boga, który działa w was wierzących" (1 Tes 2, 13).

Ostrzeżenie Starotestamentalne mówi o wszelkiego rodzaju wypaczeniach nauki, która przychodzi z nieba od Boga. Tą nauką trzeba żyć, tę naukę trzeba chronić i rozpowszechniać.

3. PRAWDA EWANGELII

„Dlatego nieustannie dziękujemy Bogu, bo gdy przyjęliście słowo Boże, usłyszane od nas, przyjęliście je nie jako słowo ludzkie, ale – jak jest naprawdę – jako słowo Boga, który działa w was wierzących" (1 Tes 2, 13).

Działania apostołów, uczniów i pierwszych wyznawców Chrystusa były porywające, głosili Ewangelię, Dobrą Nowinę jak wielki dar niebios, wielki dar Boga i wielką Tajemnicę Miłości Boga do człowieka. Starali się być tak autentyczni i tak przejęci tym zadaniem, że nie potrzebowali korzystać z żadnych

materialnych pomocy od zebranych słuchaczy. Dlatego wielu słuchających przyjmowało z radością słowa zbawienia, słowa miłosierdzia Bożego i prawdę o Synu Bożym, który przeszedł przez życie dobrze czyniąc ludziom, dokonał zbawienia na drzewie krzyża i zaprosił wszystkich do życia wiecznego z Bogiem.

4. NAJWAŻNIEJSZY JEST CHRYSTUS

Dzisiejsza Ewangelia mówi: „Nie chciejcie również, żeby was nazywano mistrzami, bo jeden jest tylko wasz Mistrz, Chrystus. Największy z was niech będzie waszym sługą. Kto się wywyższa, będzie poniżony, a kto się poniża, będzie wywyższony" (Mt 23, 10-12).

Ta deklaracja powinna nam wystarczyć na układanie wszelkich relacji w Kościele Chrystusowym. W tym Kościele ma być porządek ustanowiony przez samego Założyciela i Odkupiciela rodzaju ludzkiego. Tak więc prymat św. Piotra, godność i funkcja biskupów, którzy są następcami apostołów oraz praca duszpasterska kapłanów Nowego Przymierza jest strukturą miłości, a nie dominacji i wykorzystywania kogokolwiek.

W Kościele polskim mamy wspaniałe przykłady wielkich duszpasterzy: papieża Jana Pawła II i sługi Bożego ks. kard. Stefana Wyszyńskiego. Chętnie omawiamy braki niektórych papieży, biskupów lub kapłanów, a nie zwracamy uwagi na niezliczone zastępy ludzi i ich poświęcenie dla prowadzenia Kościoła na naszych oczach.

Tak wśród duchownych, jak i wśród wiernych świeckich (nazwa nieadekwatna, bo ochrzczeni już nie są tylko świeckimi, zawarli bowiem przymierze z Bogiem), ma panować relacja miłości, służby, poświęcenia, oddania, ponieważ wszyscy są braćmi w Chrystusie Jezusie Panu naszym.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„«Pracowaliśmy dniem i nocą, abyśmy nikomu z was nie byli ciężarem. Tak to wśród was głosiliśmy Ewangelię Bożą» (1 Tes 2, 9). Głosiliśmy. Słowem – tak, ale nie tylko słowem. Świadectwem całego życia. A świadectwo to kształtowało

się naprzód w głębi serca, w ukryciu modlitwy, w skupieniu obcowania z Ojcem i Synem w Duchu Świętym – w posłuszeństwie wewnętrznym Mistrzowi”[80].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 131

„Panie, moje serce się nie pyszni
i nie patrzą wyniośle moje oczy.
Nie dbam o rzeczy wielkie
ani o to, co przerasta moje siły”.

80 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, Wydawnictwo M, Kraków 2011, s. 166.

XXXII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Mdr 6, 12-16; Ps 63 (62), 2-8; 1 Tes 4, 13-18; Mt 24, 42a. 44; Mt 25, 1-13.

1. WPROWADZENIE

„Czuwajcie i bądźcie gotowi, bo w chwili, której się nie domyślacie,
Syn Człowieczy przyjdzie" (Mt 24, 42a. 44).

Pismo Święte, które czytamy w XXXII Niedzielę zwykłą, wzywa nas do czuwania i gotowości do obrony i rozwoju naszej wiary w Królestwo Niebieskie. W tym czuwaniu ważny staje się każdy nasz dobry czyn. Najważniejszy z nich to wiara w obecność Syna Człowieczego – Chrystusa. Niedługo zamkniemy Rok liturgiczny, dlatego teksty czytane nawiązują do rzeczy ostatecznych. Przy dzisiejszym czytaniu należy zrobić rachunek sumienia: ile łask otrzymaliśmy osobiście, ile dobra otrzymaliśmy i zrobiliśmy w naszych rodzinach, ile dobra społecznego stało się naszym udziałem. W rachunku sumienia nie tylko liczymy zasługi. Liczymy także zmarnowany czas, zmarnowane okazje na to, aby nasze człowieczeństwo ubogaciło się jeszcze bardziej.

2. MĄDROŚĆ JEST WSPANIAŁA I NIEWIĘDNĄCA

Pierwsze czytanie mówi o mądrości, czyli zdolności przewidywania, zbierania doświadczeń, opierania się na historii własnego życia i życia innych. Mądrość religijna polega na zdobywaniu coraz większej wiedzy religijnej, na umiejętnym przekazywaniu wiary innym, na walce o najważniejsze wartości. Największa jednak wartość, jaką możemy zaproponować sobie i innym to Chrystus.

Jan Paweł II nauczał nas właśnie o tej prawdzie, że bez Chrystusa nie zrozumiemy sensu naszego trwania na tym świecie, nie zrozumiemy przemijania

naszego życia, ani nie zrozumiemy tego, co Bóg przygotował dla nas. Przygotował Królestwo Niebieskie, a w nim samego siebie, Boga w Trójcy Jedynego.

3. ODPOWIEDŹ NA NAJWIĘKSZY PROBLEM ŻYCIA, KTÓRE SIĘ KOŃCZY

Należymy do stworzeń, które są śmiertelne. Nasze życie ma tragiczny koniec, jest on tym bardziej tragiczny, że wiemy o niezmiennej, powtarzającej się tej prawdzie. Najpierw żegnamy naszych najbliższych: dziadków, rodziców, przyjaciół, znajomych, a następnie to oni nas żegnają. Ostatnio przeżywaliśmy Uroczystość Wszystkich Świętych, w Dniu Zadusznym odwiedzaliśmy groby naszych bliskich. Było to potwierdzenie naszego doświadczenia, że każdy z nas jest śmiertelny.

Różne ideologie i mody zachowań polegające na wypieraniu tragedii śmierci starają się zagłuszyć tę prawdę. Mówią o zdobywaniu wiedzy, o zdobywaniu kosmosu, planują programy i inwestycje z wyprzedzeniem kilkudziesięcioletnim, w czasie, w którym nas nie będzie. Są też religie, które obiecują inny świat po śmierci, pełen cielesnych uciech i radości. Dzisiaj natomiast Chrystus przez Kościół przypomina i mówi zdecydowanie: „Nie chcemy, bracia, waszego trwania w niewiedzy, co do tych, którzy umierają, abyście się nie smucili jak wszyscy ci, którzy nie mają nadziei" (1 Tes 4, 13). Nauka Chrystusa jest jednocześnie zaproszeniem do domu przygotowanego przez Boga Ojca Wszechmogącego. Potwierdzeniem tej prawdy głoszonej przez świętego Pawła jest zmartwychwstanie Chrystusa. Rozumnym działaniem będzie właśnie odkrywanie tej prawdy, wiara i nadzieja zawarta w Słowie Bożym.

Treść Pierwszego Listu do Tesaloniczan jest pełna nadziei: „A zmarli w Chrystusie powstaną pierwsi. Potem my, żywi i pozostawieni, wraz z nimi będziemy porwani w powietrze, na obłoki naprzeciw Pana, i w ten sposób zawsze będziemy z Panem. Przeto wzajemnie się pocieszajcie tymi słowami!" (1 Tes 4, 16b-18).

4. „Podobne będzie królestwo niebieskie do dziesięciu panien, które wzięły swoje lampy i wyszły na spotkanie pana młodego" (Mt 25, 1)

Chrystus zachęca nas do czuwania, zachęca do rozsądku życia, do umiejętnego zaplanowania naszej obecności na tym świecie. Zapasem oliwy jest nasze życie, a w nim całe dobro, które potrafimy uczynić. Nie wystarczy tylko trwać i udawać wierzącego, należy wieść życie czynnie okazując dobro. Papież Franciszek w rozmowie z młodzieżą w Krakowie, wezwał do symbolicznego powstania z kanapy. Wezwał do działania, do pełni życia, do radości życia z Bogiem i bliźnimi[81].

5. Z nauczania św. Jana Pawła II

„Proszę, by każdy ze słuchających mnie w tym świetle pomyślał teraz o własnym życiu. Czy jestem roztropny? Czy żyję w sposób konsekwentny, odpowiedzialny? Czy program, który urzeczywistniam, służy prawdziwemu dobru? Czy służy zabawieniu, którego pragnie dla nas Chrystus i Kościół? Jeżeli słucha mnie dzisiaj student lub studentka, syn lub córka, niech w tym świetle popatrzy na swoje zadania szkolne, lektury, zainteresowania, rozrywki, środowisko przyjaciół i przyjaciółek. Jeżeli mnie słucha ojciec lub matka rodziny, niech pomyśli przez chwilę o swoich obowiązkach małżeńskich i rodzicielskich. Jeżeli mnie słucha minister lub mąż stanu, niech popatrzy na zasięg swoich obowiązków i swojej odpowiedzialności. Czy szuka prawdziwego dobra społeczeństwa, narodu, ludzkości? Czy tylko stronniczych i częściowych interesów? Jeżeli mnie słucha dziennikarz, publicysta, człowiek wywierający wpływ na opinię publiczną, niech zastanowi się nad wartością nad celem tego swojego wpływu"[82].

---

81 Franciszek, *Nic nie usprawiedliwia przelewu bratniej krwi.* Przemówienie podczas czuwania modlitewnego z młodzieżą na *Campus Misericordiae* w Brzegach (30.07.2016), „L'Osservatore Romano" 2016, nr 7-8, s. 25-27.

82 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 623.

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 63

„Gdy myślę o Tobie na moim posłaniu
i o Tobie rozważam w czasie nocnych czuwań.
Bo stałeś się dla mnie pomocą
i w cieniu Twych skrzydeł wołam radośnie”.

XXXIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Czytania: Prz 31, 10-13. 19-20. 30-31; Ps 128 (127), 1-5; 1 Tes 5, 1-6; J 15, 4a. 5b; Mt 25, 14-30.

1. WPROWADZENIE

„Trwajcie we Mnie, a Ja w was trwał będę. Kto trwa we Mnie, przynosi owoc obfity" (J 15, 4a. 5b).

To zdanie oznacza zaproszenie ze strony Boga do stałej łączności z Nim. Bóg jest Miłością i jako Miłość pragnie się z nami dzielić tym, co jest najcenniejsze i najważniejsze. Podczas tego niedzielnego spotkania na Mszy św. zagłębiamy się w Jego Miłość i Jego dary. Otrzymaliśmy wiele talentów – darów, unikalnych i niepowtarzalnych. Do najważniejszych należy nasze życie duchowe i materialne. Duchowe zawiera się w naszej świadomości i w wieczności, a materialne zamyka się we wszystkich darach i dobrach tego świata.

2. POSZUKIWANIE BOGA W SOBIE SAMYM

Poszukiwanie Boga trwa w nas nieustannie. Więcej, można powiedzieć, że poszukujemy Boga w naszych najbliższych. Mówimy niekiedy: „Bój się Boga. Co czynisz?" Innym razem mówimy: „Sam Bóg cię przysłał do mojego życia".

2.1. POSZUKIWANIE BOGA W TALENTACH – ZDOLNOŚCIACH DRUGIEGO CZŁOWIEKA

Pierwsze czytanie wyjęte z Księgi Przysłów wymienia przymioty dobrej niewiasty. Jak słyszeliśmy należą do nich: dzielność, dobre serce, czynienie dobra dla współmałżonka, wierność przez całe życie, staranność o rzeczy niezbędne do

domowego życia, pracowitość, troska o ubogich, pobożność, otwartość serca wobec potrzebujących.

Takie przymioty otrzymuje się od Boga i są one darowane tym, którzy z Bogiem chcą współpracować. Te talenty są potrzebne, aby wypełnić w sposób piękny zadania narzeczonej, żony, matki i opiekunki. Dar dobrego serca poznaliśmy najpełniej patrząc na swe matki i ojców. Strach pomyśleć, co byłoby, gdyby tych wielkich talentów nasi rodzice nie posiadali. Przecież, idąc przez życie, mieli wiele możliwości, aby nas wyłączyć ze swoich talentów. Oni jednak te talenty nam poświęcili. Niekiedy ich ofiary sięgały szczytu, gotowi byli oddać życie za nas.

2.2. PRZESŁANIE PSALMU 128

Niektórzy z was pamiętają ten piękny Psalm, śpiewa się go przy zawieraniu sakramentu małżeństwa. Mówi o szczęściu człowieka: „Szczęśliwy człowiek, który się boi Pana i chodzi Jego drogami. Będziesz spożywał owoc pracy rąk swoich, szczęście osiągniesz i dobrze ci będzie" (Ps 128, 1-2). Drugi werset odnosi się do niewiasty: „Małżonka twoja jak płodny szczep winny w zaciszu twojego domu. Synowie twoi jak oliwne gałązki dokoła twego stołu" (Ps 128, 3). Poszukiwanie szczęścia i Boga zarazem, ułatwia życie rodzinne, małżeńskie. Tak Bóg umiłował świat, że połączył nas węzłami krwi i pochodzeniem.

3. TAJEMNICA DNIA PAŃSKIEGO

W tajemnicę Dnia Pańskiego wprowadza nas czytanie z Pierwszego Listu św. Pawła Apostoła do Tesaloniczan. Apostoł odwołuje się do naszego rozumowania i życia duchowego: sami dokładnie wiecie, że życie doczesne się kończy i rozpoczyna się życie wieczne. Jedno z drugim ma wiele wspólnego, bo przecież jedno z drugim jest połączone naszą duszą i miłością Boga. Ta prawda jest światłością, ona rozświetla mroki i ciemności naszego przemijania, mroki naszej przyszłości, mroki wysiłku doczesnego, mroki sensu życia i służby dla innych.

4. ODCZYTANIE SENSU PRZYPOWIEŚCI O TALENTACH

Nie chodzi tutaj tylko o pieniądze, chociaż i z nimi podobnie należy postępować, nie należy marnować ich bez sensu. Nie zakopywać ich, ale czynić z nich pomnażany majątek.

Talentami są wszystkie dobra przekazywane od Boga, i te zewnętrzne – materialne i te duchowe – związane z naszym charakterem i sposobem postępowania. Nasze czyny są czynami ludzkimi, jak nauczał Jana Paweł II. Są one świadome, dobrowolne i dobre, zarówno te wewnętrzne „czyny": myśli, pragnienia, sympatie, plany i postanowienia na rzecz rodziny i współmałżonka. I czyny zewnętrzne, materialne, które można określić jako odpowiedź na błogosławieństwo skierowane do pierwszych rodziców: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną" (Rdz 1, 28).

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Często darami, jakie Bóg stawia w naszym istnieniu, są talenty trudne, lecz nie można ich marnować ani wskutek lekceważenia, ani wskutek nieposłuszeństwa, ani, tym mniej, ponieważ są uciążliwe. Krzyż dla Chrystusa nie był motywem zastrzeżenia wobec woli Ojca, lecz warunkiem, najwyższym talentem, dzięki któremu przez swoją śmierć zniweczył śmierć naszą i zmartwychwstając przywrócił nam życie. Dlatego proszę was wszystkich, a w szczególności chorych, cierpiących, niepełnosprawnych, abyście przez modlitwę i ofiarę owocnym uczynili trudny, zobowiązujący, otrzymany talent. Pamiętajcie zawsze, że prośby, modlitwy i dobrowolne przyjęcie trudów i cierpień życia pozwalają wam dotrzeć do wszystkich ludzi i przyczyniają się do zbawienia całego świata"[83].

6. ZAKOŃCZENIE. RACHUNEK SUMIENIA

– Rozpoznanie w sobie i w najbliższych bliźnich talentów otrzymanych od Boga, jako śladów Jego duchowej obecności;
– Rozpoznanie daru stworzenia i życia;

83 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 631.

– Rozpoznanie daru zbawienia za pośrednictwem Jezusa Chrystusa. On stał się człowiekiem dla naszego zbawienia;
– Rozpoznanie sakramentów świętych jako najwspanialszych darów Boga.

XXXIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO, UROCZYSTOŚĆ JEZUSA CHRYSTUSA, KRÓLA WSZECHŚWIATA

Czytania: Ez 34, 11-12. 15-17; Ps 23 (22), 1-3. 5-6; 1 Kor 15, 20-26. 28; Mk 11, 9c. 10a; Mt 25, 31-46.

1. WPROWADZENIE

„Błogosławiony, który przybywa w imię Pańskie. Błogosławione Jego królestwo, które nadchodzi (por. Mk 11, 9c. 10a)".

Błogosławiony, czyli Święty, Najdoskonalszy, Najważniejszy i oczekiwany, ponieważ przychodzi – przybywa w imię Pańskie. Przybywa w imieniu Boga. Ten kult odnosi się do Chrystusa. Dzisiaj, XXXIV Niedzielą zwykłą kończymy Rok liturgiczny. W ciągu tego czasu mieliśmy sposobność i wielki dar przeżycia wszystkich Tajemnic zbawienia: Chrystus przyszedł, Chrystus nauczał, Chrystus cierpiał, Chrystus umarł na krzyżu za nasze winy i grzechy, Chrystus zmartwychwstał, Chrystus zesłał Ducha Świętego, aby Bóg Trójjedyny był zawsze z nami, aby był w nas.

Dzisiaj Chrystus zaprasza nas do swego królestwa, jest to królestwo miłości, pokoju, królestwo wieczne, królestwo, które zaspokoi wszystkie nasze pragnienia. To królestwo Chrystusa już jest w nas, jesteśmy włączeni do Chrystusowego Kościoła, społeczności, która żyje i zmierza do zbawienia. Do Kościoła, a także do królestwa Chrystusa zostaliśmy włączeni na chrzcie świętym. Otrzymaliśmy moc Boga, zostaliśmy ochrzczeni w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Nosimy chrześcijańskie imię – imię dziecka Bożego.

2. OBRAZ OWCZARNI JAKO KRÓLESTWA

Pierwsze czytanie wyjęte z proroctwa Ezechiela przedstawia obraz królestwa jako owczarni. Prorok pragnął przekazać prawdę o miłości Boga do człowieka, właśnie w formie takiego obrazu królestwa.

„Jak pasterz dokonuje przeglądu swojej trzody, wtedy gdy znajdzie się wśród rozproszonych owiec" (Ez 34, 12a). Bóg nieustannie szuka nas, przygląda się nam, obserwuje jak żyjemy!

„I uwolnię je ze wszystkich miejsc, dokąd się rozproszyły w dni ciemne i mroczne" (Ez 34, 12b). Bóg uwalnia nas z naszych win i grzechów, bo nas kocha. Dni ciemne i mroczne to nasze problemy, nasze obawy, nasze zmartwienia i nasza niepewność: co z nami będzie? Tu i teraz, i w przyszłości.

„Zagubioną odszukam, zabłąkaną sprowadzę z powrotem, skaleczoną opatrzę, chorą umocnię, a tłustą i mocną będę ochraniał" (Ez 34, 16). To są wszystkie kategorie naszego sumienia i duszy, która może w sposób obrazowy być przedstawiana jako zabłąkana, skaleczona, chora. Tylko Chrystus potrafi nas uleczyć, bez Niego nie zrozumiemy naszego życia – tak tłumaczył to Jan Paweł II. Jest mowa o takich duszach, które są pogodne, bo nade wszystko umiłowały wszystkie tajemnice życia i zbawienia, są zadowolone w rękach Pana i Zbawiciela.

„Oto Ja osądzę poszczególne owce, barany i kozły" (Ez 34, 17b). Będzie i nieustannie trwa osąd Boży względem każdego z nas. Ten osąd dokonuje się nieustannie w naszych sumieniach. Wiemy, co jest dobre, a co złe. Wiemy i znamy naszych braci, oceniamy ich według Dekalogu, według Błogosławieństw płynących z nauczania Chrystusa, a szczególnie według przykazania miłości.

3. „WRESZCIE NASTĄPI KONIEC" (1 KOR 15, 24A)

Święty Paweł w Liście do Koryntian mówi, że wreszcie nastąpi koniec. Koniec życia, koniec świata, koniec naszego istnienia na tej ziemi, na tej planecie.

„Jako ostatni wróg, zostanie pokonana śmierć" (1 Kor 15, 26). Śmierć jest wrogiem życia, kończy życie, nasze ludzkie, fizyczne, rozwijane poprzez niezliczone pokolenia. Tym końcem jest także i nasze odejście z tego świata. Ciągle ktoś nas opuszcza. Dokąd idzie? Tę tajemnicę oświetla nam nasza wiara i przy-

jęcie prawdy o Zmartwychwstałym Chrystusie: „Chrystus zmartwychwstał, jako pierwszy spośród tych, co pomarli" (1 Kor 15, 20) – mówi św. Paweł, który ze Zmartwychwstałym Chrystusem się spotkał.

„Wreszcie nastąpi koniec, gdy przekaże królowanie Bogu i Ojcu i gdy pokona wszelką Zwierzchność, Władzę i Moc" (1 Kor 15, 24).

4. „GDY SYN CZŁOWIECZY PRZYJDZIE W SWEJ CHWALE…" (MT 25, 31A)

Dzisiejsza Ewangelia przekazuje prawdę o nas wszystkich i ukazuje Chrystusa, jako Ostatecznego Sędziego. Obraz rozdzielania, segregowania, obraz ostatecznej decyzji, z kim pozostaniemy na wieki. Z Bogiem! Czy z demonem i naszymi grzechami? Ta ostateczna decyzja będzie nieodwracalna, wieczna, ona stwierdzi nieodwołalnie, czy byliśmy z Bogiem w naszym życiu? Czy jednak wybraliśmy wieczne zło, przez całkowitą zdradę wszystkich darów łaski Bożej?

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Królestwo Chrystusa bowiem potwierdza się poprzez słowa ostatecznego sądu jako królestwo miłości do człowieka. Ostateczną podstawą wyroku będzie to właśnie: «Wszystko, czego nie uczyniliście jednemu z tych najmniejszych, tegoście i Mnie nie uczynili» (Mt 25, 45). Tak więc jest to królestwo miłości do człowieka. Miłości w prawdzie. Jest to wreszcie królestwo Miłości miłosiernej. To królestwo jest darem «zgotowanym od założenia świata» – darem Miłości. Jest też owocem miłości, która w ciągu dziejów człowieka i świata stale się przedziera poprzez zapory obojętności, egoizmu, obcości i nienawiści; poprzez zapory pożądliwości oczu, ciała i pychy żywota (por. J 2, 16); poprzez zarzewie grzechu, które każdy człowiek nosi w sobie; poprzez dzieje ludzkich grzechów i zbrodni, jak choćby tych, które tak obciążają nasze stulecie i nasze pokolenie… poprzez wszystko!"[84].

84 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta…,* dz. cyt., s. 652.

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 23

Dzisiejszy psalm wyznacza drogę naszego moralnego życia.

„Dobroć i łaska pójdą w ślad za mną
przez wszystkie dni mego życia
i zamieszkam w domu Pana
po najdłuższe czasy".

ANEKS

NOWY ROK UROCZYSTOŚĆ ŚWIĘTEJ BOŻEJ RODZICIELKI

Czytania: Lb 6, 22-27; Ps 67 (66), 2-3. 5. 8; Ga 4, 4-7; Hbr 1, 1-2; Łk 2, 16-21.

1. WPROWADZENIE

„Wielokrotnie przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna" (Hbr 1, 1-2).

Przedziwna jest ta mowa Boga do nas. W sposób szczególny przemawiał i nadal przemawia do nas poprzez nasze sumienia. Z natury człowiek wie, co jest dobre, a co jest złe. Człowiek wie, bo zna przykazania, a jeśli jest wierzący to zna konsekwencje nieprzestrzegania przykazań Bożych. Konsekwencjami sprzeciwu przykazaniom jest grzech.

Jesteśmy na początku nowego roku kalendarzowego. Ponownie patrzymy z nadzieją w przyszłość. Aby tę nadzieję umocnić, trzeba zrobić szczegółowy rachunek z przeżytego roku poprzedniego, a w tym rachunku należy policzyć ogrom łaski Bożej, jaka do nas dotarła, następnie zastanowić się, ile tej łaski Bożej potrafiliśmy wykorzystać do czynienia dobra dla siebie i innych.

2. SPOSOBY PRZEMAWIANIA SYNA BOŻEGO DO NAS

Bóg przemawia do nas przez Jezusa Chrystusa obecnego w:

– historii Zbawienia;
– historii życia i działania Chrystusa zapisanej i przekazywanej przez Ewangelie;
–historii Kościoła powszechnego (Światowe Dni Młodzieży, 1050 lat Chrześcijaństwa na naszej polskiej ziemi, w polskim narodzie), i lokalnego (otwarcie Świątyni Opatrzności Bożej 11 listopada 2016 roku);

– historii świata (dzieła dobre i zaniedbania, a nawet grzechy i błędy, które ostrzegają: terroryzm, wojny, niekontrolowane migracje ludności, kłamstwa polityczne, gospodarcze i społeczne);
– historii życia osobistego; w naszej osobistej modlitwie i modlitwie rodzinnej; w przyjętych sakramentach, spowiedzi i Komunii Świętej; w służbie naszym najbliższym; w wykonanej pracy zawodowej i pracy domowej; w wychowaniu młodego pokolenia; w kulturze osobistej i społecznej.

Spełniły się błogosławieństwa Boże zapowiedziane już w Starym Testamencie: „Niech Cię Pan błogosławi i strzeże. Niech Pan rozpromieni oblicze swe nad Tobą, niech Cię obdarzy swą łaską. Niech zwróci ku Tobie swoje oblicze i niech Cię obdarzy pokojem" (Lb 6, 24-26).

3. OBECNA PEŁNIA CZASÓW

Pełnia Bożych Czasów dotyka nas każdego dnia, wystarczy to rozpoznać i uwierzyć. Nie będziemy mieć innego życia. To życie, tu i teraz, spełnia się w nas i przez nas. Tu i teraz jest z nami Chrystus, tak jak naucza św. Paweł:

– „Bóg zesłał swojego Syna […];
– aby wykupił tych, którzy podlegali Prawu;
– abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo […];
– Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: Abba, Ojcze! […];
– nie jesteś już niewolnikiem [grzechu, śmierci, doczesności, błędów, nienawiści, zła];
– lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej" (Ga 4, 4-7).

Jesteś synem, Jesteś dziedzicem?

Synostwo i dziedzictwo, wspaniałe określenia wielkiego dobra, jakie przychodzi do nas przez Syna Bożego Jezusa Chrystusa.

4. OBRAZ ŚWIĘTEJ RODZINY

Objawienie Boże, miłość Boga do nas objawia się także poprzez obraz Świętej Rodziny, jaki ukazuje nam dzisiejsza Ewangelia. Rozczulamy się patrząc na te święte Osoby. Zastanawiamy się, jak to mogło się wypełnić i jak dobry jest

Bóg, który przemawia do nas w ten sposób. Przecież każda rodzina ludzka jest stwarzana na obraz i podobieństwo Boże. Maryja jest obrazem naszej matki i obrazem miłości Boga Wszechmogącego. Duch Święty w naszej rodzinie to wspólna miłość małżeńska i rodzinna. Święty Józef jest obrazem każdego dobrego męża i ojca. Syn Boży to tajemnica zrodzenia i wychowania potomstwa, następujących po sobie pokoleń. Obraz Świętej Rodziny jest dla nas objawieniem prawdy o nieustającej wspólnocie Boga z człowiekiem i wspólnotach międzyludzkich.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Uroczystość Najświętszej Bożej Rodzicielki Maryi. Przez Nią wypowiadamy dzisiaj imię Jezus – gdyż w tym dniu nadano to Imię Synowi Maryi. Przez Nią też – i z Nią razem – wołamy w tym Imieniu na początku Nowego Roku: «Bóg miłosierny niech nam błogosławi». Pragniemy tym wołaniem w jedności z Bogarodzicą uprosić wszelkie dobro w wielkiej rodzinie ludzkiej, a uprzedzić zło – wszelkie zło. Wołamy więc w Imię Jezusa, które znaczy «Zbawiciel» – i wołamy w jedności z Matką, którą tradycja Kościoła nazywa «Wszechmocą błagającą» (Omnipotentia supplex)”[1].

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 67

„Niech Bóg się zmiłuje nad nami i nam błogosławi;
niech zajaśnieje dla nas jego oblicze!
Aby na ziemi znano Jego drogę,
Jego zbawienie wśród wszystkich narodów”.

To są nasze wzajemne życzenia na nadchodzący Nowy Rok!

1 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta. Rok ABC*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2011, s. 72.

UROCZYSTOŚĆ OBJAWIENIA PAŃSKIEGO

Czytania: Iz 60, 1-6; Ps 72 (71), 1-2. 7-8. 10-13; Ef 3, 2-3a. 5-6; Mt 2, 2b; Mt 2, 1-12.

1. WPROWADZENIE

„Ujrzeliśmy bowiem jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy oddać mu pokłon" (Mt 2, 2b).

Słowa wypowiedziane i zapisane przez ewangelistów, abyśmy widzieli prawdę wcielenia Syna Bożego i prawdę wiary, która od tego czasu będzie rozwijać się po wszystkie strony świata, będzie dotykać całego świata, wszystkich ludzi, wszystkie narody.

Dlatego Kościół głosi, przez dzisiejszą uroczystość, wielką radość, o tym że Bóg zechciał ludzkim, naszym głosem, rozmawiać z człowiekiem. On, Syn Boży przemawiał swoim życiem na ziemi, swoim Słowem, czynami-cudami i łaską nieustannej obecności w sprawach ludzkich, czyli naszych.

2. ODPOWIEDŹ WIARĄ NA OBJAWIENIE BOŻE

Trzej królowie, magowie, filozofowie wyznali wiarę, patrząc na znaki i patrząc na małe Dzieciątko Jezus. „Ujrzeliśmy bowiem jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy oddać mu pokłon" (Mt 2, 2b). Było to wypełnienie proroctwa proroka Izajasza: „Bo oto ciemność okrywa ziemię i gęsty mrok spowija ludy, a ponad tobą jaśnieje Pan, i Jego chwała jawi się nad tobą. I pójdą narody do twojego światła, królowie do blasku twojego wschodu" (Iz 60, 2-3).

Wiara trzech króli, ich zaufanie i wypełnienie starej Tradycji Testamentalnej dzisiaj zwracają się do nas. I my powinniśmy wejść duchowo w tę tajemnicę, powinniśmy rozpoznać w małym Dziecięciu Mesjasza naszego Pana.

Dlatego potrzeba przyjąć dzisiejszą Tradycję z podziwem, uwielbieniem i wdzięcznością. Potrzeba również zaangażować się w przenoszenie tej wiary wobec naszych bliźnich. Kto jest naszym bliźnim? Na to odpowiedział Chrystus, przytaczając przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (por. Łk 10, 30-37).

3. POWSZECHNOŚĆ WIARY

Powszechność wiary słyszymy w nauczaniu św. Pawła. „Oznajmiona mi została ta tajemnica […] została objawiona przez Ducha świętym Jego apostołom i prorokom, to znaczy, że poganie już są współdziedzicami i współczłonkami Ciała, i współuczestnikami obietnicy w Chrystusie Jezusie przez Ewangelię" (por. Ef 3, 3-6).

Wszyscy jesteśmy współdziedzicami i współczłonkami Ciała. Wielki to zaszczyt zmieniający status człowieka, jego godność, sposób życia. To jest perspektywa bycia z Bogiem na zawsze. To dotyczy każdego człowieka, który przychodzi na ten świat.

Współuczestnictwo w Ciele to nasz udział w Kościele Chrystusowym. Należymy do wielkiej rodziny zbawianych. Teraz to wszystko zależy od nas, od naszego zaangażowania.

Trzeba popatrzeć wokół siebie i zastanowić się, czy ten pokój Chrystusowy zmienił i zmienia nasze życia, w każdym jego wyrazie i zakątku. Czy budujemy pokój w naszych rodzinach, szkołach, miejscach pracy, w życiu społecznym? Jak miły byłby ten świat i ludzie, gdyby nasza wiara była tak pełna jak wiara trzech mędrców.

4. ZASADNICZE PYTANIA JAKIE POWINNIŚMY SOBIE ZADAWAĆ WOBEC TAJEMNICY OBJAWIENIA PAŃSKIEGO

– „Oto Mędrcy ze Wschodu przybyli do Jerozolimy i pytali: «Gdzie jest nowo narodzony król żydowski?»" (Mt 2, 1b. 2a). Czy Chrystus jest naszym Królem i Panem?
– „Ujrzeliśmy bowiem jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy oddać mu pokłon" (Mt 2, 2b). Czy Chrystus jest naszą gwiazdą życia? Czy podążamy za Nim?

– „Skoro to usłyszał król Herod, przeraził się, a z nim cała Jerozolima" (Mt 2, 3). Czy my i nasz obecny świat nie jest przerażony, tak jak Herod, który się przestraszył? Świat współczesny, nasz świat jest przerażony, aby zastosować praktycznie prawdę o obecności Boga w ludzkim świecie;
– „Udajcie się tam i wypytujcie starannie o Dziecię, a gdy Je znajdziecie, donieście mi, abym i ja mógł pójść i oddać Mu pokłon" (Mt 2, 8b). Przewrotność Heroda jest powielana nieustannie. Taka przewrotność to nieustanna walka z pojęciem Boga obecnego w naszym życiu. Po „zabiciu" tego pojęcia, człowiek jest zdolny do wszelkich przestępstw, kłamstw, zbrodni!

5. JAKIE DARY DZIŚ PRZYNOSIMY DZIECIĘCIU BOŻEMU?

Trzej królowie zachowali się z wiarą i godnością. „Weszli do domu i zobaczyli Dziecię z Matką Jego, Maryją; upadli na twarz i oddali Mu pokłon. I otworzywszy swe skarby, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę" (Mt 2, 11).

Oni, Królowie, oddali pokłon. My dziś czynimy to samo i tak samo. Oni otworzyli swe skarby. My dzisiaj też mamy otworzyć i podarować nasze skarby. Mogą to być:

– złoto naszego życia zgodnego z przykazaniami;
– złoto naszej wiary, przekazywanej z godnością młodszym pokoleniom;
– złoto, kadzidło, mirra naszej obecności na Mszach Świętych;
– udział w Komuniach Świętych, które w sposób sakramentalny łączą nas z Chrystusem;
– złoto naszych dobrych uczynków dla naszych bliźnich;
– złoto naszego pokoju społecznego!

6. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„I tak dzisiejsza liturgia jest epifanią wielkiej misji. Misja ta prowadzi od Boga do człowieka, poprzez przyjście Syna Bożego na świat. Misja ta z kolei prowadzi przez serce człowieka ku innym ludziom, ku wszystkim, którzy jeszcze nie znają światła, jakie zstąpiło na Jeruzalem, którzy nie znają drogi do betlejemskiego żłóbka. Droga Mędrców ze Wschodu jest jak gdyby wielkim symbolem tych wszystkich dróg, którymi ludzie z bliska i z daleka, aż po krańce ziemi, podążą

z biegiem wieków w stronę Chrystusowego światła. Ten, który teraz, jako nowo narodzone Dziecię pozwala się ujrzeć i uczcić Mędrcom ze Wschodu, kiedyś, u kresu swej ziemskiej misji, powie do apostołów: «Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię wszelkiemu stworzeniu!» (Mk 16, 15). Te słowa zadecydują o dziejach Kościoła. Wielki ruch prowadzący w kierunku wszystkich narodów świata jest w zamyśle Bożym odpowiedzią na przyjście Chrystusa w ludzkim ciele. Nawiązuje on też do owych trzech mędrców, którzy idąc za blaskiem nowej gwiazdy, nowej światłości, są z pewnością wiedzeni światłem Ducha Świętego, wyruszyli w drogę do Jerozolimy i dalej do Betlejem”[2].

7. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 72

„Boże, przekaż Twój sąd Królowi,
a Twoją sprawiedliwość synowi królewskiemu.
Aby Twoim ludem rządził sprawiedliwie
i ubogimi według prawa”.

2 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 85.

UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY, KRÓLOWEJ POLSKI

Czytania: Ap 11, 19a; 12, 1. 3-6a. 10ab; Ps: Jdt 13, 18-20; Kol 1, 12-16; J 19, 27; J 19, 25-27.

1. WPROWADZENIE

„Następnie [Jezus] rzekł do ucznia: «Oto Matka twoja». I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie" (J 19, 27).

W dzisiejszą Uroczystość liturgia słowa przedstawia nam scenę zbawienia – Chrystus oddaje życie za przyjaciół, za nas i przekazuje nam swoją Matkę.

„A obok krzyża Jezusowego stały" (J 19, 25): tylko jeden uczeń i kochająca Matka stoją pod krzyżem, „Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena" (J 19, 25), tak to przekazuje Tradycja.

Ale potem wszyscy, poza synem zatracenia, znajdą się ponownie przy Chrystusie, kiedy przyjdzie do nich Duch Święty.

„Oto Matka twoja" (J 19, 27a), słowa najpiękniejsze, pełne miłości, i do Matki, i do uczniów. Kto oddaje swoją Matkę, ten jest najwspanialszym przyjacielem, krewnym, zaprasza, nas bowiem do własnej rodziny. Jesteśmy rodziną Boga, naszą Matką jest Maryja, Matka Zbawiciela i nasza.

„Uczeń wziął Ją do siebie" (J 19, 27b). To szlachetny gest. Przyjęcie kogoś pod opiekę. A tak naprawdę, to Maryja wzięła w opiekę pozornie osieroconych uczniów. Dzieje Apostolskie mówią, że w wieczerniku zebrali się uczniowie i Maryja.

Ta prawda się powtarza, my wzięliśmy Maryję za Matkę i ukoronowaliśmy Ją w 1717 r. W tym roku obchodzimy 300-lecie koronacji obrazu Matki Bożej Częstochowskiej. Wcześniej za Matkę, uroczyście, obrał ją dla naszego narodu król Jan Kazimierz, w katedrze Lwowskiej – Katedrze Wniebowzięcia NMP.

1 kwietnia 1656 r., w obliczu najazdu wojsk szwedzkich i rosyjskich na Rzeczpospolitą Obojga Narodów, król Jan Kazimierz złożył w katedrze lwowskiej śluby, będące aktem zawierzenia ojczyzny opiece Matki Bożej, którą władca ogłosił Królową Korony Polskiej. Autorem tekstu ślubów był św. Andrzej Bobola, a ich wielkim orędownikiem stał się ówczesny nuncjusz Pietro Vidoni[3].

Prymas kard. Stefan Wyszyński dokonał Aktu osobistego poświęcenia się Niepokalanemu Sercu Maryi. Aktu oddania Polski w Macierzyńską niewolę miłości Maryi – Matki Kościoła, za wolność Kościoła Chrystusowego – prymas kard. Stefan Wyszyński, 3 maja 1966 r.

2. OBRAZ NIEBA Z MARYJĄ PODAJE APOKALIPSA ŚW. JANA

„I usłyszałem donośny głos mówiący w niebie: «Teraz nastało zbawienie, potęga i królowanie Boga naszego i władza Jego Pomazańca»" (Ap 12, 10). Najpierw była wielka walka dobra ze złem, w centrum tej walki i w pełnym zwycięstwie uczestniczyła Maryja.

3. „WAS UZDOLNIŁ DO UCZESTNICTWA W DZIALE ŚWIĘTYCH W ŚWIATŁOŚCI" (KOL 1, 12)

W Liście do Kolosan św. Paweł mówi o naszym wybraniu, o naszej perspektywie bycia świętymi. Podane są atrybuty Zbawcy:

– „On uwolnił nas spod władzy ciemności;
– i przeniósł do królestwa swego umiłowanego Syna;
– w którym mamy odkupienie;
– odpuszczenie grzechów" (Kol 1, 13-14);
– „On jest obrazem Boga niewidzialnego;

3 Pietro Vidoni (1610-1681) – włoski biskup i kardynał, nuncjusz apostolski w Polsce w latach 1652-1660. To w czasie odprawianej przez Vidoniego Mszy św. przed obrazem Matki Bożej Łaskawej we Lwowie król Polski Jan Kazimierz miał złożyć śluby lwowskie. [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Pietro_Vidoni_(1610%E2%80%931681) [dostęp: 2.02.2021].

– Pierworodnym wobec każdego stworzenia;
– bo w Nim zostało wszystko stworzone: i to, co w niebiosach, i to, co na ziemi, byty widzialne i niewidzialne" (Kol 1, 15-16a).

4. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Jeżeli zapis Ewangelii Janowej o Kanie Galilejskiej mówi o macierzyńskiej trosce Maryi u początku mesjańskiej działalności Chrystusa, to istnieje inny jeszcze zapis tej samej Ewangelii, który owo Maryjne macierzyństwo w zbawczej ekonomii łaski potwierdza w momencie szczytowym, to znaczy wówczas, gdy spełnia się ofiara krzyżowa Chrystusa, Jego paschalna tajemnica. Zapis Janowy jest zwięzły: «obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena. Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki: 'Niewiasto, oto syn Twój'. Następnie rzekł do ucznia: 'Oto Matka twoja'. I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie» (J 19, 25-27).

Niewątpliwie trzeba widzieć w tym wydarzeniu wyraz szczególnej troski Syna o Matkę, którą pozostawiał w tak wielkiej boleści. Jednakże o znaczeniu tej troski Chrystusowy «testament z Krzyża» mówi więcej. Jezus uwydatnia nową więź pomiędzy «Matką a Synem». Ta więź zostaje uroczyście potwierdzona w całej swojej prawdzie i rzeczywistości. Można powiedzieć, że o ile uprzednio macierzyństwo Maryi względem ludzi było zarysowane w tej chwili zostaje ono wyraźnie określone i ustanowione: «wyłania się» zaś z całej dojrzałości «paschalnej tajemnicy Odkupiciela». Matka Chrystusowa, znajdując się w bezpośrednim zasięgu tej tajemnicy, która ogarnia człowieka – każdego i wszystkich – zostaje dana człowiekowi każdemu i wszystkim jako Matka"[4].

4 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, Wydawnictwo M, Kraków 2011, s. 677.

5. ZAKOŃCZENIE. ROZWAŻMY SŁOWA PISMA ŚWIETEGO

„Błogosławiona jesteś, córko, przez Boga Najwyższego,
spomiędzy wszystkich niewiast na ziemi,
i niech będzie błogosławiony Pan Bóg,
Stwórca nieba i ziemi”. (Jdt 13, 18)

UROCZYSTOŚĆ ZESŁANIA DUCHA ŚWIĘTEGO

Czytania: Dz 2, 1-11; Ps 104 (103), 1ab. 24ac. 29bc-30. 31. 34; 1 Kor 12, 3b-7. 12-13; J 20, 19-23.

1. WPROWADZENIE

„Przybądź, Duchu Święty, Ześlij z nieba wzięty, Światła Twego strumień".

W słowach Sekwencji do Ducha Świętego wyrażamy modlitwą pragnienie duchowego kontaktowania się z Trzecią Osobą Trójcy Przenajświętszej. Bóg jest Wszechmogący i obecny Duchem w każdym miejscu, również w naszej przestrzeni duchowej i religijnej. Jego, Ducha Świętego, obecność i pomoc uświęca nas, czyni nasze życie moralne pożytecznym szczególnie wobec naszych braci. Bez Boga, a w tym wypadku, bez pomocy Ducha Świętego nic nie możemy uczynić (por. 1 Kor 12,3).

Duch Święty jest obecny w niebie, w naturze Jednego Boga, w Trzech Osobach. Obecny jest także z nami w naszych myślach, planach i uczynkach; kieruje nami, jeśli na to się zgadzamy. Wtedy nie błądzimy w życiu, nie mylimy się w prawdziwej wierze, świat nie może nas oszukać.

Duch Święty jest także światłem, daje obraz duchowy i materialny świata oraz naszego życia. Ten obraz, czyli wysiłki ludzkie, aby zrozumieć świat i życie ludzkie, nadać mu moralny sens, wielokroć jest zamazany, pozbawiony prawdy, nasiąknięty buntem przeciw Bogu, zdominowany przez wszelkie zło, o które się ocieramy zarówno materialnie, jak i duchowo. Tylko w Bogu i tylko z Duchem Świętym możemy zrozumieć obraz tego świata. Sobór Watykański w Konstytucji Dei Verbum (Słowo Boże) przytacza tekst Pierwszego Listu św. Jana: „Głosimy wam żywot wieczny, który był u Ojca i objawił się nam. Cośmy widzieli i słyszeli, to wam głosimy, abyście i wy współuczestnictwo mieli z nami, a uczestnictwo nasze jest z Ojcem i Synem Jego Jezusem Chrystusem" (1 J 1, 2b-3).

Właśnie Duch Święty nieustannie nam przypomina swoją wieczną obecność i zachęca do wyznawania wiary.

2. OPIS I SKUTKI DNIA PIĘĆDZIESIĄTNICY

Dzieje Apostolskie opisują Dzień Pięćdziesiątnicy[5] (50 dni po zmartwychwstaniu Chrystusa), był to dzień nadzwyczajny i działy się nadzwyczajne zdarzenia:

- Byli tam wszyscy wyznawcy nowej wiary, wiary w Chrystusa Zmartwychwstałego;
- Zebrali się wspólnie, aby we wspólnocie, wzajemnie się pocieszać i znaleźć sposoby jak nową Prawdę ewangeliczna przekazać innym;
- Nie mieli możliwości przemawiania w różnych językach, wobec ludzi różnych narodowości, a chcących się dowiedzieć objawionej Prawdy.

Duch Święty w postaci światła, w formie ognistych języków, zstąpił na uczniów i apostołów, i rozwiązał im wszelkie wątpliwości i bariery językowe. Stał się cud, nastała nowa moc, która będzie wykorzystywana w dalszych dziełach apostolskich.

„Wielkie dzieła Boże" są głoszone światu, przy pomocy Ducha Świętego, nieustannie, są głoszone także dzisiaj nam. Potrzeba więc, odkrywać czas i miejsca, rozpoznawać czas i sposobności, aby czynić dobro. Najważniejszym dobrem jest Ewangelia – dobra nowina o zbawieniu, nowina o miłosierdziu Bożym, nowina o życiu wiecznym z Bogiem.

3. DARY DUCHA ŚWIĘTEGO

Życie duchowe człowieka, dynamiczne i nieustannie poszukujące Prawdy, dobra, sprawiedliwości i prawdziwej miłości, wymaga pomocy Bożej. Święty Paweł

5 Dzień zesłania Ducha Świętego, zwany też Pięćdziesiątnicą (Pentecoste), potocznie Zielonymi Świątkami, jest w chrześcijaństwie świętem ruchomym i przypada 49 dni (7 tygodni) od Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego, a więc przypada również w niedzielę. Stąd zapis w księgach liturgicznych Niedziela Zesłania Ducha Świętego. [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Zes%C5%82anie_Ducha_%C5%9Awi%C4%99tego [dostęp: 2.02.2021].

w Pierwszym Liście do Koryntian przypomina nam dary łaski Bożej, czyli sposoby obecności Boga w naszym życiu. Między innymi wymienia:

– Dary łaski, to formy obecności Boga, pamiętamy nauczanie Chrystusa: „Cokolwiek uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili" (Mt 25, 40). Trzeba się śpieszyć, aby mili Bogu, stawali się miłymi i kochanymi czynnie dla nas;
– Rodzaje posługiwania, każdy w społeczności pełni jakąś rolę, zgodną z powołaniem, wykształceniem, sytuacją życiową, wiekiem i możliwościami. Trzeba mieć świadomość konieczności wykonania jakiegoś dobra, bowiem dobro pominięte już się nie powtórzy;
– Różne działania, stwarzają dla chrześcijanina nieograniczone możliwości, bycia dobrym, oryginalnym, bezinteresownym, hojnym, miłosiernym, uczynnym, wspaniałomyślnym, przewidującym, upominającym, wykształconym w danej dziedzinie, sprawiedliwym, prawdomównym, a szczególnie kochającym.

Trzeba pozwolić, aby Bóg – Duch Święty był „sprawcą wszystkiego we wszystkich" (1 Kor 12, 6), wtedy powstanie jedność, Kościoła, rodziny, przyjaźni, pracy i wykonywanych zadań społecznych i indywidualnych. Taka jest wizja i moc Ducha Świętego!

4. ZMARTWYCHWSTAŁY CHRYSTUS PRZYNOSI POKÓJ I SAKRAMENT POJEDNANIA

Dzisiejsza Ewangelia powraca do wydarzeń zmartwychwstania Chrystusa, który ukazuje się zalęknionym apostołom, zamkniętym z „obawy przed Żydami" (J 20, 19). Obawiali się, że przeciwnicy Chrystusa uczynią z nimi to samo, skarzą ich na śmierć. Spotkanie było radosne, przyniosło nadzieję. Pan Jezus od razu pokazał im ręce i bok, aby widzący rozpoznali zmartwychwstanie.

Pan Jezus zmartwychwstały przyszedł do apostołów, aby ich pocieszyć i umocnić w wierze i wiedzy o życiu wiecznym z Bogiem. Ponadto przekazał im nowy sakrament budujący Kościół, przekazał władzę odpuszczania grzechów, powiedział znamienne słowa: „Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuścicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane" (J 20, 22b-23). To wielka duchowa władza, moc i dar, możliwość uwalniania

z grzechów, możliwość ponownego budowania miłości i pokoju wobec Boga i bliźnich.

Uciszanie i uwalnianie sumień ludzkich z moralnej odpowiedzialności jest nadzwyczajnym darem, który spełnia się w wierze, w żalu za grzechy, w mocnym postanowieniu poprawy i w stosownym zadośćuczynieniu. W sumieniach naszych bowiem działa Duch Święty.

5. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„Oto «nadszedł dzień Pięćdziesiątnicy» (Dz 2, 1). Myślą i sercem jesteśmy w wieczerniku jerozolimskim, tam bowiem znajdowali się w tym dniu Apostołowie i uczniowie Chrystusa, trwając na modlitwie wespół z Maryją, Jego Matką. W czytaniu Ewangelii według św. Jana Kościół prowadzi nas do tego samego wieczernika o wieczorze dnia Zmartwychwstania. Również i wtedy byli tam zgromadzeni uczniowie, zamknąwszy drzwi «z obawy przed Żydami» (J 20, 19). Świeże jeszcze były wydarzenia Wielkiego Piątku. Jednakże od rana już nadeszła wiadomość o pustym grobie i wypowiedziane zostało niepojęte słowo: «zmartwychwstał» (Mt 28, 6). Liturgia Pięćdziesiątnicy prowadzi nas do wieczernika w dniu zmartwychwstania, ponieważ w tym dniu – już w tym dniu! – został dany Apostołom Duch Święty. Już w tym dniu zaczęła się Pięćdziesiątnica. Chrystus wszedł drzwiami zamkniętymi, pozdrowił Apostołów słowami: «pokój wam!» (J 20, 19), ukazał im ślady swej męki na rękach, nogach i w boku – a wreszcie rzekł: «Weźmijcie Ducha Świętego. Którym odpuścicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane» (tamże, ww. 22-23). Apostołowie otrzymali Ducha Świętego, aby w Jego mocy przyjąć odkupieńcze i zbawcze posłannictwo Chrystusa: «Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam» (tamże, w. 21)”[6].

6 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 328–329.

6. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 104

„Niech chwała Pana trwa na wieki,
niech Pan się raduje z dzieł swoich.
Niech miła Mu będzie pieśń moja,
będę radował się w Panu”.

UROCZYSTOŚĆ WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

Czytania: Ap 7, 2-4. 9-14; Ps 24 (23), 1-6; 1 J 3, 1-3; Mt 11, 28; Mt 5, 1-12a.

1. WPROWADZENIE

„Przyjdźcie do Mnie wszyscy, którzy jesteście utrudzeni i obciążeni, a Ja was pokrzepię" (Mt 11, 28).

W tym dniu tak wspaniałym, kiedy oddajemy cześć Wszystkim Świętym, wspominamy także wszystkich naszych drogich zmarłych, słyszymy zaproszenie przychodzące od Chrystusa. „Przyjdźcie do mnie wszyscy…". Kiedyś Chrystus powiedział do apostołów: „Czyż i wy chcecie odejść?" (J 6, 67b).Wtedy św. Piotr odpowiedział: „Panie, do kogóż pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego" (J 6, 68b).

Człowiek w obliczu powszechnego prawa śmierci, wobec trudów życia, wobec prześladowań i krzywd wyrządzanych w życiu, nie ma innej ucieczki, ani schronienia. Jedynym ratunkiem jest Chrystus Syn Boga Żywego. Chrystus zaprasza wszystkich – dobrych i złych, wierzących i słabo związanych z wartościami ostatecznymi – śmierć, sąd, niebo albo piekło! Kategoria obciążonych i utrudzonych jest wyróżniona, tacy mają pierwszeństwo w dotarciu do zbawienia w rękach Boga. Zapewne chodzi o obciążonych i utrudzonych w wypełnianiu dobra, które z trudem przebija się przez ludzką świadomość i z trudem podbija relacje międzyludzkie, te osobiste i te społeczne, zdominowane przez wiele konfliktów.

2. WIZJA NIEBA ZAWSZE TOWARZYSZY CZŁOWIEKOWI WIERZĄCEMU (POR. AP 7, 2-4. 9-14)

Święty Jan przedstawia nam taką wizję: widzi niebo otwarte i dokonujący się sąd ostateczny. Staramy się odszyfrować poszczególne postacie i sytuacje. Dominuje w tym sądzie ostatecznym *moc Boga*, tę moc przedstawiają aniołowie, doskonałe duchy, będące na usługach mocy Bożej.

Liczba opieczętowanych, oznacza wybranych, wyróżnionych, tych, którzy przez wiarę i dobre czyny nadają się do życia z Bogiem na zawsze.

Wielki tłum, którego nikt nie mógł policzyć. Zastanawiamy się czy i my znajdziemy się w tym tłumie? Zastanawiamy się, ilu ludzi będzie zbawionych z naszych rodzin, z naszego narodu, który przeszedł tyle udręk na przestrzeni wieków swego trwania?

Kto będzie miał *szatę białą głębokiej wiary i palmę zwycięstwa* nad złem, którego udało się uniknąć dzięki łasce Bożej?

Aniołowie niebiescy wyznają prawdę o mocy i wielkości Boga: „Błogosławieństwo i chwała, i mądrość, i dziękczynienie, i cześć, i moc, i potęga Bogu naszemu na wieki wieków!" (Ap 7, 12).

Wszelkie zbawienie dziać się będzie poprzez *krew Baranka*. Znamy to Imię, znamy także historię miłości Boga, który za grzeszników, za nas, przelał krew na krzyżu. Ta Krew jest, zatem mocą zbawienia, mocą oczyszczającą i mocą wprowadzającą do Królestwa Niebieskiego.

3. PRZYNALEŻNOŚĆ DO DZIECIĘCTWA BOŻEGO

Dzisiejsza nauka płynąca z Pierwszego Listu św. Jana Apostoła: „Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas Ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi" (1 J 3, 1a).

Dziecięctwo Boże, do którego należy każdy człowiek, Ksiądz Prymas widział to dziecięctwo z szerokiej perspektywy. Miłość, która pochodzi od Boga, winna być rozlewana w sercach ludzkich, ma ona dotyczyć wszystkich wspólnot międzynarodowych, narodowych, społecznych, zawodowych, a także wspólnot parafialnych. Te wszystkie wspólnoty zaczynają się miłością rodzinną i rozlewają się na wszystkie organizacje. Na tym polega właściwa miłość społeczna, akceptacja, współpraca i realizacja historii całych narodów.

Jan Paweł II tak nauczał o wartości każdego życia: „Pan Jezus darzy dzieci czułą i hojną miłością. Darzy je błogosławieństwem i – bardziej niż komukolwiek innemu – zapewnia im miejsce w Królestwie Niebieskim (por. Mt 19, 13-15; Mk 10, 14). Szczególnie wysoko stawia czynną rolę, jaką dzieci pełnią w Królestwie Bożym: są one wymownym symbolem i wspaniałym obrazem spełnienia tych warunków moralnych i duchowych, jakie są warunkiem wejścia do królestwa Bożego i życia w całkowitym zawierzeniu się Bogu”[7].

Sam Chrystus błogosławił dzieci i pragnął spotykać je na swojej drodze w czasie ziemskiego pielgrzymowania. Przez miłość do dzieci okazał miłość do każdego człowieka, a niewinność moralną dziecka postawił jako wzór do naśladowania. Dlatego też wiek dziecięcy nabrał specjalnego znaczenia i wartości w drodze do Królestwa Niebieskiego.

3.1. KATEGORIE ZBAWIONYCH – BŁOGOSŁAWIONYCH JAKO PROGRAM DLA NAS

– „Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie;
– Błogosławieni, którzy się smucą, albowiem oni będą pocieszeni;
– Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiądą ziemię;
– Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni;
– Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią;
– Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą;
– Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi;
– Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie;
– Błogosławieni jesteście, gdy [ludzie] wam urągają i prześladują was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was” (Mt 5, 3-11).

7 Jan Paweł II, Adhortacja *Christifideles laici* (30.12.1988), w: tegoż: *Dzieła zebrane,* t. 2, *Adhortacje,* red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 272.

3.2. ZACHĘTA DO DUCHOWEJ RADOŚCI

„Cieszcie się i radujcie, albowiem wielka jest wasza nagroda w niebie" (Mt 5, 12a).

4. Z NAUCZANIA ŚW. JANA PAWŁA II

„W świetle Bożego objawienia wspominamy wszystkich, którzy dawali świadectwo o Chrystusie w czasie swego ziemskiego życia, starając się realizować w praktyce Jego naukę. Radujemy się razem z tymi braćmi i siostrami, którzy przed nami przemierzyli drogę, którą my idziemy, a teraz cieszą się zasłużoną nagrodą w chwale nieba. Są to ci, którzy wedle słów Apokalipsy «przychodzą z wielkiego ucisku i opłukali swe szaty, i w krwi Baranka je wybielili» (Ap 7, 14). Potrafili iść pod prąd, traktując Kazanie na Górze jako zasadę inspirującą ich życie: ubóstwo ducha i prostotę życia; cichość i wyrzeczenie się przemocy; skruchę za grzechy własne i pokutę za grzechy cudze; głód i pragnienie sprawiedliwości; miłosierdzie i litość; czystość serca; czynne dążenie do pokoju; cierpienie dla sprawiedliwości (por. Mt 5, 3-10)"[8].

5. ZAKOŃCZENIE. MODLITWA SŁOWAMI PSALMU 24

„Kto wstąpi na górę Pana,
kto stanie w Jego świętym miejscu?
Człowiek rąk nieskalanych i czystego serca,
który nie skłonił swej duszy ku marnościom […].

On otrzyma błogosławieństwo od Pana
i zapłatę od Boga, swego Zbawcy.
Oto pokolenie tych, co Go szukają,
którzy szukają oblicza Boga Jakuba".

8 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta*…, dz. cyt., s. 732.

BIBLIOGRAFIA I NETOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

1. TEKSTY BIBLIJNE

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, wyd. Pallottinum, Poznań 2003.

Pismo Święte Starego Testamentu, t. 1-2, oprac. K. Romaniuk, Wydawnictwo M, Kraków 2015.

Pismo Święte Nowego Testamentu, oprac. K. Romaniuk, Wydawnictwo M, Kraków 2015.

Pismo Święte. Stary i Nowy Testament, red. M. Petera, M. Wolniewicz, wyd. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 2005.

2. LITERATURA POMOCNICZA

Franciszek, *Nic nie usprawiedliwia przelewu bratniej krwi.* Przemówienie podczas czuwania modlitewnego z młodzieżą na *Campus Misericordiae* w Brzegach (30.07.2016), „L'Osservatore Romano" 2016, nr 7-8, s. 25-27.

Jan Paweł II, enc. *Fides et ratio* (14.09.1998), w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, red. S. Małysiak, Wydawnictwo św. Stanisława B. M. Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 825-920.

Jan Paweł II, adh. *Familiaris consortio* (22.11.1981), w: tegoż, *Dzieła zebrane,* t. 2, *Adhortacje*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M , Kraków 2006, s. 69-132.

Jan Paweł II, adh. *Christifideles laici* (30.12.1988), w: tegoż, *Dzieła zebrane,* t. 2, *Adhortacje*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M , Kraków 2006, s. 221-294.

Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta. Rok ABC*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2011.

Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, Wydawnictwo M, Kraków 2011.

Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum Poznań 2012.

Litania do Najświętszego Serca Pana Jezusa, w: *Nabożeństwa. Modlitwy. Błogosławieństwa. Agenda parafialna*, wyd. Apostolicum, Ząbki 2007, s. 340-341.

Modlitwa Ofiara i Pokuta, wyd. Maria Vincit, Wrocław 2004.

Ratzinger J., *Czas przemian w Europie*, Wydawnictwo M, Kraków 2005.

Struzik Z., *Zeszyt o Opatrzności Bożej nr 12. Wartość i ważność wieku dojrzałego*, wyd. IPJPII, Warszawa 2019.

Twardowski J., *Śpieszmy się,* w: *Zaufałem drodze. Wiersze zebrane 1932-2006*, wyd. Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2007, s. 380.

Wyszyński S., *Nauczanie o małżeństwie i rodzinie. Antologia tekstów 1925-1981*, red. Z. Struzik, wyd. IPJPII, Warszawa 2012, s. 1023.

NETOGRAFIA

Achaz, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Achaz [dostęp: 2.02.2021].

Antosik S., *Od powietrza, głodu, ognia i wojny… – epidemie w Polsce na przestrzeni wieków*, [online:] https://polskieradio24.pl/39/156/Artykul/2473086,Od-powietrza-glodu-ognia-i-wojny-epidemie-w-Polsce-na-przestrzeni-wiekow [dostęp: 2.02.2021].

Bronk K., *Franciszek potwierdza nauczanie Jana Pawła II o rodzinie*, [online:] https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2019-10/papiez-franciszek--jan-pawel-ii-rodzina-nauczanie.html

Czytania, „Towarzystwo Świętego Pawła", [online:] https://www.paulus.org.pl/czytania [dostęp: 2.02.2021].

Franciszek, *Aby rozpoznać czas*. Msza św. w Domu św. Marty 17 listopada 2016, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/homilie/swmarta_17112016.html [dostęp: 2.02.2021].

Królestwo Judy, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Kr%C3%B3lestwo_Judy [dostęp: 2.02.2021].

Midianici, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Midianici#cite_note-5 [dostęp: 2.02.2021].

Moab, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Moab [dostęp: 2.02.2021].

Ozeasz, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Ozeasz [dostęp: 2.02.2021].

Pierwsza Świątynia, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Pierwsza_%C5%9Awi%C4%85tynia [dostęp: 2.02.2021].

Pietro Vidoni, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Pietro_Vidoni_(1610%E2%80%931681) [dostęp: 2.02.2021].

Syjon, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Syjon [dostęp: 2.02.2021].

Trisagion, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Trisagion#Trisagion_w_Liturgii_Ko%C5%9Bcio%C5%82a_Wschodniego_(bizanty-%C5%84skiego) [dostęp: 2.02.2021].

Zesłanie Ducha Świętego, „Wikipedia", [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Zes%C5%82anie_Ducha_%C5%9Awi%C4%99tego [dostęp: 2.02.2021].

POLSKIE SKRÓTY KSIĄG BIBLIJNYCH WEDŁUG BIBLII TYSIĄCLECIA

ST - Stary Testament

Rdz	Ks. Rodzaju
Wj	Ks. Wyjścia
Kpł	Ks. Kapłańska
Lb	Ks. Liczb
Pwt	Ks. Powtórzonego Prawa
Joz	Ks. Jozuego
Sdz	Ks. Sędziów
Rt	Ks. Rut
1 Sm	1 Ks. Samuela
2 Sm	2 Ks. Samuela
1 Krl	1 Ks. Królewska
2 Krl	2 Ks. Królewska
1 Krn	1 Ks. Kronik
2 Krn	2 Ks. Kronik
Ezd	Ks. Ezdrasza
Ne	Ks. Nehemiasza
Tb	Ks. Tobiasza
Jdt	Ks. Judyty
Est	Ks. Estery
1 Mch	1 Ks. Machabejska
2 Mch	2 Ks. Machabejska
Hi	Ks. Hioba
Ps	Ks. Psalmów
Prz	Ks. Przysłów
Koh	Ks. Koheleta
Pnp	Pieśń nad Pieśniami
Mdr	Ks. Mądrości
Syr	Mądrość Syracha
Iz	Ks. Izajasza
Jr	Ks. Jeremiasza
Lm	Lamentacje
Ba	Ks. Barucha
Ez	Ks. Ezechiela
Dn	Ks. Daniela
Oz	Ks. Ozeasza
Jl	Ks. Joela
Am	Ks. Amosa
Ab	Ks. Abdiasza
Jon	Ks. Jonasza
Mi	Ks. Micheasza
Na	Ks. Nahuma
Ha	Ks. Habakuka
So	Ks. Sofoniasza
Ag	Ks. Aggeusza
Za	Ks. Zachariasza
Ml	Ks. Malachiasza

NT - Nowy Testament

Mt	Ew. wg św. Mateusza
Mk	Ew. wg św. Marka
Łk	Ew. wg św. Łukasza
J	Ew. wg św. Jana
Dz	Dzieje Apostolskie
Rz	List do Rzymian
1 Kor	1 List do Koryntian
2 Kor	2 List do Koryntian
Ga	List do Galatów
Ef	List do Efezjan
Flp	List do Filipian
Kol	List do Kolosan
1 Tes	1 List do Tesaloniczan
2 Tes	2 List do Tesaloniczan
1 Tm	1 List do Tymoteusza
2 Tm	2 List do Tymoteusza
Tt	List do Tytusa
Flm	List do Filemona
Hbr	List do Hebrajczyków
Jk	List św. Jakuba
1 P	1 List św. Piotra
2 P	2 List św. Piotra
1 J	1 List św. Jana
2 J	2 List św. Jana
3 J	3 List św. Jana
Jud	List św. Judy
Ap	Apokalipsa św. Jana